

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Dört Anlaşma'nın yazarından

YAŞAM ve ÖLÜM

Toltek Bilgeliği

DON MIGUEL RUIZ

Barbara Emrys

YAŞAM ve ÖLÜM

Toltek Bilgeliği

DON MIGUEL RUIZ

Barbara Emrys

Türkçesi: Seda Toksoy

...ÖTESİ

© KURALDIŞI YAYINCILIK

21 Yaşında

Don Miguel Ruiz - Barbara Emrys
YAŞAM ve ÖLÜM Toltek Bilgeliği
The Toltec Art of Life and Death
Türkçesi: Seda Toksoy

Yayın Yönetmeni: Nil Gün

ISBN 978 975 8363-45-2
Nisan 2016, İstanbul

Akcalı Ajans aracılığıyla
© 2015, Miguel Ruiz-Barbara Emrys
Yayıncının yazılı izni olmadan herhangi bir alıntı yapılamaz

Kapak Tasarımı ve Sayfa Düzeni: Ebru Öner

Kayhan Matbaacılık
Merkez Efendi Mah. Fazılpaşa Cad. No: 8/2 Topkapı-İstanbul
Tel: 0212 612 31 85 - 576 00 66
Sertifika No: 12156

Ötesi Yayıncılık
Fener Kalamış Cad. No: 93/7 34726 Kadıköy-İstanbul
Tel: 0216 449 98 05 pbx Faks: 0216 348 00 69
yayin@kuraldisi.com
Sertifika No: 10540

Dağıtım
Alemdar Mah. Çatalçeşme Sok.
No:25 Çatalçeşme Han Cağaloğlu-İstanbul
Tel: 0212 513 81 57 Faks: 0212 511 62 52
İnternet Satış: www.kuraldisi.net

Bu kitabı tüm sevgi ve şükran duygularıyla Ekim 2010'da bedeninden ayrılan ve kalbini bana bağışlayan genç kadına adıyorum. Onun ve ailesinin cömertliği sayesinde dünyanın dört bir yanına yolculuk ederek birçok insana sevgi, farkındalık ve sevinç mesajlarımı iletebiliyorum. Barbara Emrys ile birlikte bu kitabı ortaya çıkarışım onun sayesinde.

Şubat 2002'de geçirdiğim kalp krizi ve yıllar sonra 2010'daki kalp nakli ameliyatım ve sonrasında tedavimi üstlenen tüm hastane personeline en derin şükranlarımı sunuyorum.

Bu olağanüstü öyküyü çok sevdiğim oğullarıma, gelinlerime ve aileme ithaf ediyorum. Bu öykü aynı zamanda son on beş yıldır gelişen farkındalıklarıyla beni, mesajımı özgün ve heyecan verici biçimlerde iletmeye teşvik eden okurlarıma da. Bu bilgeliğe besledikleri sevginin dünyayı daha mutlu bir yer haline getirdiğine inanıyorum.

Sonsuzluğun ötesi içinizdedir

Önsöz

BU KİTAP YAŞADIKLARIMIN BİR DÖKÜMÜ. Önceki yazdıklarımdan farklı olarak Toltek bilgeliği öğretilerini düş gücüyle birleştiriyor. Yıllar önce, geçirdiğim kalp krizinin ardından sokulduğum dokuz haftalık yapay komada gördüğüm mistik bir düşün öyküsünü anlatıyor.

Ölüm anında bütün hayatımızın bir film şeridi gibi hızla gözümüzün önünden geçtiği söylenir. Bedenim umutsuzca hayatta kalmak için çırpınır, zihnimse sonsuzluğa açılırken benzeri bir şeyi ben de yaşadım.

Bu uzun haftalar boyunca mirasımı düşlediğimi söyleyebilirsiniz. Kişisel mirasımız ömür boyu yaşadıklarımızın toplamıdır; yaptıklarımızın, tepkilerimizin, duygularımızın bütünü. Maddi bedenimizi terk ettikten sonra geride kalanlara verdiklerimiz. Miras, ne isek tümü, benliğimizin bütünüdür. Başkalarının bize ilişkin anılarıyla belirlenir... ve biz ne kadar hakiki isek bu miras da o kadar parlak olacaktır.

Bu kitabı oğullarıma, öğrencilerime ve sevgileriyle hayata geri dönmeme yardım eden herkese bir armağan olarak düşündüm. Çocuklarıma, aileme, dostlarım ve sevdiklerime anılarımı ve koşulsuz sevgimi, sözlerimden öğrenmeyi isteyenlere yaşam deneyimimi sunuyorum. Dünyaya beslediğim kalıcı sevgi bu güzel gezegene benim bir armağanım. Farkındalığının hakikiliği de insanlığa.

Uyanıklık anlarımız da uykuda gördüğümüz düşler gibi sanat eserleridir. Bu kitap San Diego’da çok sayılan bir şifacı ve hayatımın büyük bir bölümünde öğretmenim ve yol göstericim olan annem Dona Sarita ile son derece gerçek etkileşimimin öyküleştirilmesidir. Annem, 28 Şubat 2002’de kalp krizi geçirdiğim andan itibaren yaşamam için elinden geleni yaptı. İnancının olanca gücüyle çocukları ve çömezlerini toplayarak adıma bir dizi tören gerçekleştirdi. Gece gündüz yılmadan beni sağlığıma ve bilincime kavuşturmaya çalıştı. Bedenime dönüp ona yeniden can vermeme kararlıydı. Düşlerime gelip ölümü geri çevirmem için birçok kez transa ya da derin meditasyona girdi.

Rüya halimdeki bu gezintileri bu kitabın da temelidir. Annem karşıma çıktığında öykümün baş kişisi, yani kendi bilgim ile onu konuşmaya gönderiyorum. Bu fantezide bilgi, “Lala” adlı gizemli bir varlık olarak tasvir edilmekte. Onun inandığım ve öyküme biçim vermiş her şeyin cisimlenmiş hali olduğunu söyleyebilirsiniz –tıpkı sizin bilginizin de yaşam öykünüzü yaratmanıza yardımcı olduğu gibi.

Bu öyküye birçok olağanüstü karakter hayat veriyor. Her biri beni yansıtıyor ve iyileşmeme kendince katkıda bulunuyor. Bazı isimlerin benimle kimi iletişimleri kurgu olsa da tüm bu karakterler gerçek dostlarımı, öğrencilerimi ve ailemin bireylerini temsil ediyor. Bazısı ölmüş bazısı hâlâ hayatta ve benimle birlikte gülmekte ama hepsi de dünyamı zenginleştirmiştir. Her birine güçlü bir sevgi ve hayatımda, iyileşmemde oynadıkları role sınırsız bir şükran duyuyorum.

Sizin ve benim deneyimlerimiz çok farklı görünebilir. Baş kişiniz benimkinden farklıdır, ikincil karakterleriniz de muhtemelen benim öykümdeki kişilere benzemeyecektir. Farklı görünsek de siz de benim gibi insanlık düşünün vazgeçilmez bir parçasısınız. Gerçeği siz de benim gibi sembollerde aradınız. Benim gibi siz de canlanmayı bekleyen bilginiz. Kendi kurtarıcınız ve eylem halindeki saf potansiyelsiniz. Tanrı gerçeğinizi temsil ediyor ve hakikat sizi özgür kılacak.

İzin verin, bu kitap bunları anlamınıza yardımcı olsun. Kulak verin, görün ve dünyanızı, düşünceler ve otomatik tepkilerden oluşan bu dünyayı değiştirmeye cüret edin. Bırakın benim yaşadıklarım, kendi düşünöze ve onun güncel zorluklarına dair yeni içgörüler esinlesin. İyi bir öğrenci ulaşabildiğı her bilgiden azami yararlanır ve öykümün de gösterdiği gibi hayat bize gereksindiğimiz tüm bilgiyi sunar.

Tüm sevgim ve saygımla.

-Miguel Angel Ruiz

Sonsuzluğun ötesi içinizdedir

Kitapta Geçen Terimler

Farkındalık: Şeyleri oldukları gibi görme becerisi.

Ölüm: Madde; yaşamın yokluğu.

Dios/Diosa: Tanrı/Tanrıça.

Don/Dona: İspanyol dilinde saygı etiketleri (bey, hanım karşılığı).

Düş: Algımızın zihindeki yansıması.

Gezegen düşü: İnsan türünün kolektif gerçekliği.

Düşçü: Tüm bir zaman boyunca düş kurduğunun farkında olan kişi.

Enerji: Ebedi yüce güç, gerçekten var olan tek şey.

Kötü: Yalanlara inanmanın sonucu. Yalanın ne kadar çarpıtılmış olduğunu ve fanatizmin büyüklüğüne göre kötü eylemler yoğunlaşır.

İnanç: Hiç kuşkusuz, yüzde yüz inanmak.

Tanrı: Ebedi yüce güç, gerçekten var olan tek şey.

Cennet: Zihnimizdeki, sonu mutlulukla biten bir öykü.

Cehennem: Zihnimizdeki, sonu dram olan bir öykü.

Niyet: Maddeyi yaratıp çözerek ışığa yön veren enerjinin mesajı. Niyet, etrafında dönen kuantum ile ışığın merkezinde hareket eder. Niyet hayatın ta kendisidir.

Bilgi: İnsanlar arasında, gerçeğin doğasına ilişkin yapılmış anlaşmalar. Bilgi, sözcük, sayı, cümle ve formül gibi simgeler yoluyla iletilir.

Yalanlar: Gerçeğin insan zihnindeki çarpıtlılışları.

Yaşam: Tanrı ya da enerjinin maddeyi ortaya çıkaran yaratıcı gücü.

Işık: Yaşamın ulak ve ilk tezahürü.

Sevgi: Enerjinin, tüm titreşimlerin bütünü olarak tezahür eden, maddeyi harekete geçiren ve bilgiyi maddeye kaydeden yönü. Madde onu algılar ve yansıtır ve duyguların tüm yelpazesıyla tepki verir.

Büyü: Enerjinin yaratıcı yönü.

Madde: Sonsuz yaşamın sonlu tezahürü.

Zihin: Beynin algıladığı her şeyin (beyindeki) yansımasıyla yaratılan sanal bir gerçeklik.

Mitote: Kafamızda süre giden söyleşi; kulağa, binlerce insanın hiçbiri dinlemeden aynı anda konuşması gibi gelir.

Nagual: Maddeyi hareket ettiren güce verilen Nahuatl ismi.

Nagual kadın/erkeği: Kendini maddeyi hareket ettiren güç olarak bilen kişi; ölümsüz.

Nahuatl: Asteklerin dili.

Güç: Yaratma potansiyeli.

Şaman: Bütün kültürlerde şifacı kadın ya da erkek.

Ruh: Evreni (maddeyi) bir arada tutan yaşam gücü (örneğin insan bedeninin evreni). Her bir bileşeni kendini evrenin bir parçası bilir.

Öykü: Bir düşün açıklaması.

Teotihuacan (Teo): Meksika'da kadim bir kent. Altın çağını İÖ 200- İS 500 yılları arasında yaşamıştır. Kazılan tapınak ve piramitleri Mexico City'nin yaklaşık otuz mil kuzeydoğusunda yer alıyor.

Toltek: Sanatçı anlamına gelen Nahuatl sözcüğü.

Tonal: Madde.

Hakikat: Gerçek olan. Tanrı ve enerjiye verilen diğer bir ad. Hakikat insanlıktan çok öncesinden vardı ve ondan çok sonradan olacak.

Bilgelik: Her olaya doğru bir biçimde karşılık verme yetisi; sağduyu, sağgörü.

Öyküde Geçen Kişiler

Don Miguel Ruiz: Öykünün baş kişisi.

Sarita Ana: Don Miguel'in annesi ve öğretmeni.

Lala: Bilgi.

José Luis: Don Miguel'in babası, Sarita'nın kocası.

Don Leonardo: Don Miguel'in büyükbabası, Sarita'nın babası.

Don Eziquio (esikio okunuyor): Don Miguel'in büyük büyükbabası, Don Leonardo'nun babası.

Gandara: Don Eziquio'nun arkadaşı.

Memin: Don Miguel'in erkek kardeşi.

Jaime (himey okunuyor): Don Miguel'in yaşça en yakın erkek kardeşi.

Maria: Don Miguel'in karısı ve çocuklarının annesi.

Dhara: Don Miguel'in çömezi ve sevgilisi.

Emma: Don Miguel'in çömezi ve sevgilisi.

Miguel, Jr. (Mike, Miguelito): Don Miguel'in en büyük oğlu.

José: Don Miguel'in ikinci oğlu.

Leo: Don Miguel'in en küçük oğlu.

YAŞAM ve ÖLÜM

Toltek Bilgeliği

Sonsuzluğun ötesi içinizdedir

Giriş

BİLEKLERİME DOLANAN YATAK ÖRTÜSÜNÜ çekiştiriyorum. Telefona uzanıp körlemesine çeviriyorum, biri benimle konuşuyor. Bir kadın kim olduğumu, nerede olduğumu soruyor. Konuşma yetimi sonsuza dek yitirmeden bu soruların cevabını hatırlayacak gibi değilim. Doğrularak oturmaya çalıştıysam da karışmış örtüye takılıp yere düşüyorum. Acı dağılıyor, ardından şiddetli bıçak saplanmaları halinde geri geliyor. Annemin bağırışını, adımı haykırışını işitiyorum. Yabancı sesleri, sirenlerin ötüşünü. Tuhaf sesler yükselir alçalırken bilincim gidip geliyor. Eskinin yerine yeni bir düş başlarken tatlı vedalar olacaktı ama şimdi tüm duyduğum kadınların uzak ağlayışı.

Ne çok kadın ağlıyor. Bir oğula, sevgiliye, baba ve yol göstericiye. Benim için, kendileri için, hiç vermedikleri sözler için. Bütün insanlar gibi bir sözün tutulmasına gözyaşı döküyorlar. Sevgi için, cennetten sürülmüş o melek için. Oysa sadece bakıp dinleseler, harika bedenlerinden müzik gibi güm-bür güm-bür taşmasındaki gücü hissetseler ya.

Bugün gün ağarmadan Ölümün davetiyle uyandım. Aztek atalarım gibi iyi savaşmış, güvenli bir eve dönüş yolculuğu ve uzun bir dinlenme dileyen bir savaşçının şükranıyla da ona kucak açıyorum. Uzak bir ufukta yaklaşan şafağın ışıltısını hissediyorum. Tenim ona ısınıyor. Gözlerim, bir yıldız ateşinde dağılan sise açılıyor. Bu karanlık geceden evin yolunu

görmemin çok sürmeyeceğini biliyorum. Hasımlarım gelmiş geçmiş, sevgiyle mağlup edilmişlerdi. İnsan zihninin geçitlerinde, o görkemli savaş alanında yılmadan savaşmışlar. Kılıçlarını milyonlarca yalana çekmiş benim gibi başkaları olacaktı ama Miguel Ruiz için savaşın sonu geldi.

Uykuya dalıp rüya görmeye başlamadan hemen önce başka bir savaşçının vizyonu belirmişti; eski zamanlardan genç bir adam. Kutsal bir dağın yamaçlarında durmuş, sevgili vadisini seyretmekteydi. Cılız bir yıldız ışığı altında dikiliyor, onun ve benim halkımın yurdu Tenochtitlan'ın etrafında koruyucu bir kuşak oluşturan göle bakıyordu. Rüyada engin vadi sisler altındaydı. Köyü yavaş yavaş uyanırken tanyeri usulca ağarmaya başladı. Genç adamın kalbi şimdi benimkinin de olduğu gibi kuvvetle atıyordu. Burun delikleri gece havasını kokluyor, teni değişen rüzgarlarla ürperiyordu. Bir dizinin üzerine dikkatle çömelirken yayını tepeye kaldırdı. Sağ elinin parmakları okun kutsal bir ateşin isiyile kutsanmış tüylerine dokundu. Saldırı geldiğinde halkını yarı yolda bırakmayacaktı. Ailesini, kadim Toltek insanlarını. Kendini.

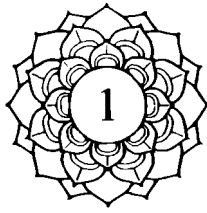
En tehlikeli saatti bu: Sabah henüz kendini hayal etmemiş, şafak öncesi loşlukta iyi, kötüyle mücadele ederken. Genç savaşçı gözlerini bir kırptı, bir daha kırptı, kolunu sabitledi. Ben onunla birlikte düşlerken sandaletli ayağı altında çakılların oynayışını, dizine batışlarını hisseder gibiydim. Sis adamın bileklerini sarışını, çıplak kollarıyla baldırlarını soğukça kavrayışını duyabiliyordum. Birlikte gökyüzüne baktık. Tepesindeki alem –bir gizem alanında bir dizi yıldız- kusursuz bedenini yansıtmaktaydı. Bunu gördü, bir dua fısıldayarak soluğunu dengeye getirdi. Bedeni rahatladı. Dikkati aşağıdaki vadiye döndü. Sis dağılmaya başlamış, atalarının gölü bir tanrıçanın mücevherli parmaklarını andıran karanlık tepeler arasında kıvrımlanmaktaydı. Yayını doğrulttu. Saçındaki kartal tüyü çıkan esintide zarifçe dans etti. Sırtı dik, karın kasları rahattı. Koyu teni yaklaşan gündoğumunda bronz gibi ısıldıyordu.

Halkı ona şükran duyacaktı. Kapı aralığında baktıklarını, sisin ardındaki tehlikeyi hissettiklerini hayal etti. Gözlerini sakince ve tek başına diz çöktüğü yerde kendisine bakan babasını görebilirmiş gibi göl kıyısındaki köye çevirdi. Gücünü kızgın dağdan alan yürekli bir savaşçı. Babasının, atalarının gururunu hissediyordu. Şeylerin başıyla sonu arasındaki bu boş anda hissedecek öyle çok şey vardı ki. Işık çok geçmeden dağın doğu kıyısından taşacak, kader de onu izleyecekti. Beklemeye yatmış zaferler vardı. Şu belirsizliğin hemen ardında bekleyen vahiyler. Yanağında atalarının nefesi, sırtında ellerinin serin dokunuşu, savaşçı bir kez daha toparlandı. Sandaletlerinden biri taşların arasında, savaşçı okunun oyuğundan baktı. Hazırdı. ...

Ve şimdi acının şoku beni rüyamda sıçratıyor. Antik çağların savaşçılarına kavuşmamın vakti geldi. Bir vakitler gerçeğin peşine nasıl düştüysem sonsuzluk da şimdi öyle peşimde. Gün doğu sırtlarından gümbür gümbür doğarken kader de onu izliyor. Atalarımın soluğu yanağımda, ellerinin serin dokunuşu sırtımda, Ölümün selamını gülümseyerek bekliyorum.

Ben de hazırım.

Sonsuzluğun ötesi içinizdedir

YAŞLI KADIN, AYAKLARINI KURU, çatlak toprakta sürürken kendi kendine mırıldanıyordu. Terlikleri toz toprakta yollar açıyor, titreşen havaya ipeksi toz bulutları kaldırıyordu. Bir elinde büyük bir torba, diğeriyle omuzlarındaki şalı kavramıştı. Zorla attığı kararlı adımların ağır sesinden başkası işitilmiyordu. Yürümeye devam etti. Görünürde yol yoktu ama zaten onun da bir yola ihtiyacı yoktu. Görmediği ama bildiği izleri takip ediyordu. Oğlunu arayan bir ananın içgüdülerini izliyordu.

Haftalardır çocuğunu yitirme ihtimali karşısında bir annenin ürpertici korkusunu duyuyordu. Dünyanın şimdi geride bıraktığı bir yerinde on üçüncü çocuğu – gözü önünden değil, hayır; onun bir hastane yatağında silik, soluk ve sessizce yattığını biliyordu- kayıp gidiyordu. Duyularından durmaksızın kayarak gidiyordu. Oğlunun yaşam akımını hissedemez olmuştu. Neredeyse elli yıl boyunca yaptıkları gibi onunla sözcüklerin ötesinde konuşamıyordu artık. Oğlunun yaşam gücü zayıfladıkça madde dünyası ve düşüncelerle bağı da zayıflıyordu. Çok az zaman kalmıştı, biliyordu. Kalbi tükenmiş, bedeni ölmekeydi. Doktorlar da mücadeleyi bırakacak görünüyordu. Kadın, oğlunun varlığının gittiği o zamandışı yere yolculuk edip onu aramaktan başka ne yapabilirdi? En küçük oğlunu, ruhunun ruhunu bulacak, eve getirecekti.

Kırılğan gövdesinin ötesinde kum, taş ve her tür cansız şeyle uçsuz bucaksız bir manzara uzanıp gidiyordu. Tepesinde sessizce kabaran bulutlarıñki hariç hiç renk yoktu. Dipsiz gök ke-sintili bir tempoda onu körleştiren şimşeklerle alazlanıyordu... fakat bu fırtına düşlerden yapılmaydı. Duygu ve şaşkınlıktan doğuyordu ve böyle şeyler ilerlemesini yavaşlatmazdı onun.

Soluğunun sesi sessizlikte yankılanan Sarita yoluna devam etti. Çabası gerçekmiş gibi nabızı hızlanmış, göğsü kabarmıştı. Belki de gerçektir. Böyle bir yolculuğa daha önce hiç kalkışmamıştı. Ne beklemesi gerektiğini, bedeninin nasıl bir bedel ödeyeceğini bilmiyordu. Yürümeye devam ederken kendini sakinleştirdi. Korkuya pabuç bırakmayacaktı. Yaşlıydı, doğru. Daha geçenlerde doksan ikinci yaş gününü kutlamıştı ama madde ve mana dünyasını terk etmeye hazır değildi. Kendisi hazır değildi, dolayısıyla o da değildi. Kendisi hâlâ onun canı için savaşacak güce sahipken ölmesine izin verilemezdi. Hızlı bir nefes aldı ve bir gülümsemeyi yüzünden gerilimi silmeye bıraktı. Evet, gücü vardı. Burası ile orası arasındaki o garip alanda sevgisi kazanacaktı. Yüreklenmiş, bir anlığına torbasını yere bıraktı, omuzlarını doğrultup şalının uçlarını ensesinde gevşekçe bağladı. Üzerinde ince pamukludan bir gecelik vardı. Esintisiz soğuk içine işliyor, ürpertiyordu. Ne olursa olsun diye düşündü. Artık geri dönüş yoktu. Algıları onu tanımada yanılabilirdi ama yüreği değil. Görüntüyü bir kez daha tarayarak ağır torbayı öbür eline aldığı gibi ayaklarını kararlılıkla sürümeye koyuldu.

Plastik bir alışveriş torbasıydı bu. En küçük oğlu dünya-ya gelmezden günler önce Guadalajara'ya pazara gittiği soğuk sabahların er vakti yanına aldıklarından. Üzerinde Bakire Meryem'in canlı renklerle basılmış bir portresi, içinde de kendi duaları ve niyetiyle kutsanmış birçok şey. Kendine misyonundan yana güvence vermek ister gibi torbayı hafifçe salladı ve yıllar önceki o günleri düşündü. On üçüncü çocuğunun doğumundan hemen önceyi, tüm yaşamın güven veri-

ci görüldüğü vakti. Tatlı bir dönemdi. Kırk üç yaşında, hâlâ güzeldi. Üç oğul verdiği yakışıklı bir adamla evliydi. Kocasını okulu bitirdikten hemen sonra evlenmişti kendisiyle. Yaşına ve önceki evliliğinden dokuz çocuğuna rağmen. Ailesinin isteğine karşı çıkararak. Bazıları bunu Sarita'nın ona yaptığı kötü büyüye bağlamıştı. Ne yapalım, kuşku duyan hep olurdu. Onlar severek evlenmişti, bu kadar basit. Sevgiden de dört oğul dünyaya geldi.

Yaşlı kadın adımlarını yavaşlattı ve durdu. Şimşekler çakmaya, bulutlar etrafında yükselmeye devam ediyordu ama o tekinsiz sessizlik kaybolmuştu. Şimdi soluğunun boğuk sesinden başka bir şey daha vardı havada. Yıldırımların yerini müzik almıştı. Uzaklarda ve uğuldayan bir rüzgar gibi oluşmakta olan bir müzik. Yakınlarda olmalı diye düşündü oğlu için. Olduğu yerde kaldı, bunun ufuktan göğün gazabına doğru yükselen tanıdık bir şarkı olduğunu işitene dek kulak verdi. Çok önceden bildiği bir şarkıydı. Oğlunun küçük bir çocukken böyle bir müziğe eşlik edişini duyabiliyordu. Parmakları hayali bir gitarın telleri üzerinde hareket ederken anlamsız heceler çıkararak tüm bedenini ağabeylerinden gördüğü gibi temposuna uydurarak sallıyordu. Ne diyordu buna? Neydi o?.. Ah, evet.

“Rock'n roll bu *Mama!*” diye bağırışını anımsadı. “Hayatın müziği!”

Evet, şimdi bile kafasında bir *rock'n roll* şarkısı çalmaktaydı. Şu kararan gökyüzünde şimşekler ve çevresinde yaprak kımıldamazken külrengi saçlarında kasırgalar estiren rüzgarla at koşturan da bu sestti. Algıları onu yarı yolda bırakmamıştı. Oğlunun zihnini artık hissedebiliyor, uçsuz bucaksız, ölümsüz yüreğinin sevinçle yankılandığını işitebiliyordu. Yakınlardaydı.

Alışveriş torbasını yeniden yere bırakarak şalını omuzları etrafında sıkıladı. Üzerinde yatmaya hazırlanırken giydikleri vardı, törene katılmak için herkes eve geldiğinde ne varsa o. Bilincinin uzak bir köşesinde bu konukları – çocukları, torun-

ları, öğrenci ve arkadaşlarını- da duyabiliyordu. İsteği üzerine gelmişlerdi. Hiçbir çocuğu, torunu, çömez ya da yardımcısı Sarita Anayı asla geri çevirmemişti çünkü. Sakin bir boyun eğişle, kabaktan yapılma tasları, davulları, mumlar ve yanan adaçaylarını alıp şarkı söylemeye, dua etmeye, yakarmaya gelmişler. Bilmezden gelinemeyecek bir kadının on üçüncü oğlunu geri getirmeye gelmişlerdi. Atalarının da yapacağı gibi spiritüel savaşçıların işini görmeye gelmişler.

Kaybedilecek çok şeyin olduğu o gece Sarita, oturma odasındaki inananların çemberinde yalnızca düşlemde var olan bir aleme gönderilmişti. Sınırı aşmış, başka birinin zihnine geçmişti. Bunun bedelini başka bir zaman ödemeye hazırды ama şimdi yoluna devam etmek zorundaydı. Şimdilik özür dilemeksizin oğlunun düşüne girmeli, onu –gerekiyorsa o küstah kulağından tuttuğu gibi sürüye sürüye- geri getirmeliydi. Daha önce kaç kez yapmadığı şey de değildi bu.

Onun çocukluğunu hatırlayarak başını iki yana salladı. Mizah ve muziplikle ışıldayan o kara gözleri, yorgun veya üzgünken yüzüne uzanan ufak elleri. Anayı oğuldan ayrı koyacak hiçbir şey yoktu, ölüm bile. Ona ihtiyacını ortadan kaldıracak hiçbir mantık, oğlunun mantığı bile. Doksan ikisindeki Sarita on üç kez ana olmuşluğun ne kadar sevinci, ne kadar acısı varsa yaşamıştı. Bundan önce iki çocuğunu kaybedip hayatta kalmıştı. Kocalar, kız kardeşler, erkek kardeşler kaybetmiş. Fakat sevdiği için son bir kez savaşacak canı hâlâ vardı. Torbasını yerden alarak Guadalupe Bakiresinin üzerinden uhrevi tozunu silkeledi, manzarayı arandı. Havayı başka bir işaret arayışıyla kokladı, duraksadı, arkasını döndü. Dikkatini çeken bir şey vardı, henüz görünmeyen bir şey. Yönünü değiştirecekti. Sezgisini izlemeliydi. Ve müziği.

Attığı her zahmetli adımda müziğin sesi yükseliyordu. Aynı anda yerde ve gökte titreşir, güçlü bir vuruşa dönüşür gibiydi. Belki de oturma odasındaki davulların vuruşuna. İçinden itaatkar çocuklarından ötürü tanrıya şükretti, yürümeye

devam etti. Ayakları ışık saçan kalm bir toz tabakasında ağır ağır ilerliyordu. Yakın ufkun ötesinde kanatlanmış bir ışıkla parıldayan Yeryüzünün bu boş düşün kıyısından yükseldiğini görebiliyordu. Nefesini tuttu. Kararan fırtına göğü ve balkıyan sıcakta Yeryüzünün parıltısında gölgeleşmiş bir şey seçmişti. İlerde bir ağaç belirmiş! Ağır dalları erotik bir hazla kıvrılır bükülür, yeşil yapraklarını titreştirip ısıldatır gibiydi. Böylesine engin bir boşlukta böyle dolu, bereketli bir şeyin görüntüsü Sarita'yı şaşırtmıştı.

Miguel... diye fısıldadı. Renk ve canı olan herhangi bir düşte oğlu olurdu. Eğlencenin peşinden hiç ayrılmadığını söylerdi oğlu. Eh, bu da eğlenceliydi işte. Sihirdi. O her nerede ise bir kutlama olmalıydı, Sarita bundan emindi. Müzik perde perde yükselirken ağaca doğru yürüdü. Yürüyüş bir ömür de almış olabilirdi, bir dakika da, hiç zaman almamış da. Zamanı her ne idiyse, uzun bir yoldan gelmiş olmalıydı çünkü cüsseli ağaç, enine boyuna olanca zarafetiyle şimdi tam karşısındaydı. Evrene iyicil bir kucaklama için açılmış görünen dalları dört bir yana uzanıyordu. Yıldız tozundan fırlamış bir kökle duraksayan Sarita başını kaldırıp bu dünyadan olmayan bir ışıktaki asıldığı yerden göz kırpan bir meyveyi andıran galaksiye baktı. Hayranlık dolu izleyen gözlerine bulmak için geldiği çarptı. Devasa ağacın en alt dalında, dans eden gölgelerle ıslıl ıslıl binlerce yaprak arasında oğlu oturmaktaydı.

Başparmağının ucuyla dudaklarındaki özsuğu silerek "Sarita!" diye bağırdı. "Geldin demek! Güzel!" Sarita ağzını açmak üzereyken Miguel tüm bedeniyle olmadık ufka doğru döndü. "Gördüğümü görüyor musun *Mama?*" diye olanca nefis renkleriyle zuhur etmiş Yeryüzünü işaret etti. Sarita, önlüğünün arkası açılan oğlunun çıplak kıcını gördü. İsteddiği kadar koskoca adam olsun, içinden bir şaplak atmak geldi ama Miguel kaygıyla dikkatini çekmeye çalışıyordu.

"Sarita, bak!"

Sarita şimdi durduğu yerden dev ağacın dalları ötesinde havada yüzen gezegeni görebiliyordu. Gece göğünde dupduru ışıldamakta, içinde yer aldıkları hayalin kıyısında usulca dönmekteydi.

“*La tierra*” diye içini çekti. “İkimizin de ait olduğu yer. Bu aptallığa son vermenin vakti.”

“Görüyor musun?” diye sordu Miguel ısrarla. “Tüm o devinen ışıkları?”

Yaşlı kadın gözlerini kısarak yeniden dalların arasına baktı. Bu anımsadığı yeryüzü değildi. Gezegen yavaşça dönerken dalgalar haline yanan, ardından yükselerek uzayda gözden yiten ışıkları görebiliyordu. Işıklar bazı yerlerde alev alev, bazılarında değildi. Ama dur hele... hayır. Kimi tüm küreye akmaktaydı. Ufak kıvılcımlar yükselir kaybolurken bile daha fazla ışık dalgası Yeryüzüne sıvı düşler gibi yağıyordu.

Oğlu, düşüncelerini izlemiş gibi “Evet! Düşler” diye ünledi. “Bunlar insanlığı değiştirmiş erkek ve kadınların düşleri. Ufaklı, daha büyüklü ve büyük, kalıcı olanlar. Başlayan ve biten, yaşayan ve ölen düşler.”

İşığın torununun müzik çalarında zıplayan ses dalgalarını andıran yükselip alçalışıyla şaşkına dönen kadın, “Ölüyorlarsa nereye gidiyorlar?” diye sordu. “Ve nerede başlıyorlar?”

“Yaratılıştan –ve yaradılışa da geri dönüyorlar” diye yanıtladı oğlu gülerek ve elmadan bir ısırık daha aldı. “Şu parlak olanı görüyor musun? Harika! Mesajı hâlâ akıllarda olan George gibi. Nasıl da tatlı bir düş... görüyor musun?”

“George mu? Ha, evet. Öğrencindi. Kısacık boylu.”

“Hayır, Beatles grubundaki, Sarita. Boyu da benden çok daha uzundu.”

Öyle ya. Şimdi hatırlıyordu. *The Beatles*. Ona buraya dek eşlik eden onların sesi, müziği idi. Kafasında uğuldayan gü-rültü şimdi şimdi yatışıyordu.

Miguel “Düşümü görüyor musun Sarita?” diye bağırdı. “Orada! Oradaki alanda parlıyor! Bak! Uzantıları deviniyor,

daha da parlaklaşıyor... her yerde! Orada! Altın sarısı –değil, kızıl altın. Bekle!”

Sarita torbasını yere bırakıp Miguel’in omzunu kavradı. Miguel hızla dönüp ona baktı, yüzü hâlâ sevinçle ışıldıyordu.

“Mesajın yaşıyor ve büyüyor, evet” dedi Sarita. “Orada. Görüyoruz.”

“Olağanüstü değil mi?” dedi Miguel. Elmasını kenara attı. Sol elini kaldırdığı anda da kayboldu. Düşleyen insanlık vizyonunu gözlemek için yaklaştı fakat anasının ciddi ve iç karartıcı gelen sözleri dikkatini bölüyordu.

Sarita, oğlunun duyup duyduğu en güçlü sesiyle “Bu düşü yaşatmak için Miguel’e ihtiyacımız var. Şimdi bana dönüyorsun” diyordu. “Ölmenin vakti değil.”

On üçüncü çocuğu gülerek “Ben öldüm bile” diye yanıtladı.

“Hayır, ölmedin. Doktorlar sana bakıyor. Biz senin için dua ediyoruz. Atalar yeri göğü birbirine katmış.”

Miguel bir umutsuzluk taklidiyle yüzünü buruşturdu ama gözlerindeki ışıltı sürüyordu. “*Madre*, atalar uzak dursun ne olur.”

“Kalbin onarıldı artık, *m’ijo*. Bütün yapacağın bir nefes alıp bize dönmek. Geri dön!”

“Sözünü ettiğin dermanı olmayan bir kalp, Sarita. Ciğerlerim iflas etti, bedenim de bensiz çökmekte.” Ona şefkatle baktı. “Ben de doktorum, unutma.”

“Ve ödleğin tekisin! Geri gel ve başladığını tamamla!”

“Elimden geleni yaptım, biliyorsun.”

“Yaptın mı?”

“Ah, izin ver sana buraya gelmeden uykumda gördüğüm rüyayı anlatayım!”

“Miguel.”

“Tenochtitlan ile kutsal gölü bekleyen savaşçılardan biriydim. O savaşçıydım –tabii değildim ama bir bakıma da hâlâ oyum. O andaki korkuyu, ivediliği ve tüm teslimiyeti hâlâ duyumsayabiliyorum. Ardından sanki her şey yıldız ışığı ve uzaya dönüştü.”

“Yeter Miguel! Senin dünyan yıldız ışığı ile uzaydan fazlası. Bir yuvan, seni seven insanlar var. Dahası, ben varım. Oğlumsun ve bana dönmek zorundasın!”

“Hepsi de yıldız ışığı ve uzay –bu alem, o alem, bu ana ile oğlu.”

“Sen yıldız ışığı ve uzay değilsin. Sen...”

“*Tam da oyum! Bana bir bak!*” diyerek gözlerinin önünde göz kırparak dans eden gök cisimleri arasında yitip gitti. Artık yalnızca yıldızlar vardı ve aralarındaki uzay.

“Geri gel!” diye bağırdı Sarita.

Miguel gülerek “İmkansız” diye karşılık verdi. Sarita onu yeniden ağacın içinde gördü. Başka bir dala ata biner gibi oturmuş, ona el sallarken çıplak bacaklarını da sallıyordu. “Benimle kal *Mama.*”

Annesinin korkusu öfkeyle patlarken Miguel onun dönüşüğünü gördü. Şalına sarınmış soğuktan titreyerek ona gelen çelimsiz yaşlı kadın artık yaşlı bir kadın değildi. Önünde, sonsuz bir anın ebedi güneşinde genç ve güzel bir kadın durmaktaydı. Güzel göğüsleriyle omuzlarına düşen şal dışında çıplaktı. Sert bakışlarını ona dikmiş, saçları, öfkesiyle çıkan rüzgarda dalgalanmaktaydı. Üzerine saçlarıyla tenini ejderin kustuğu alev misali yalayan vahşi bir ışık düşmüştü.

“Sen benimsin” diye kudurdu. “Ne cüret gidersin! Ne cüretle!”

Onu yoğun bir ilgiyle izleyen Miguel usulca “Seni terk etmedim sevdiceğim” diye karşılık verdi. “Ama Miguel’in düşü buraya kadar. Oyun bitti.”

“Bitmedi! Bitmedi!” diye bağırdı. “Çok daha fazlasını yapabilirsin –ve yapacaksın da!” Öfkeli bakışını gezegene çevirerek “Düşünün oracıkta, gözünün önünde solup gittiğini gördüğüne memnun musun?” diyerek parıldayan ışıkları işaret etti.

Bu sesi tanıyan Miguel gülümseyerek cevap verdi. “Beni kımıldatamazsın sevdiceğim. Yolculuğum sonsuz ama zavallı bedenim bir mil daha gidemez.”

“Beden sen ne dersen onu yapar. Hep öyle yaptı! Bırak orayı ve bana... bize dön!” Uzaklardan ailesinin sesleri yükseldi. Ağabeyleri, oğulları, eşleri ve çocukları, çember olmuş, onu maddi dünyaya çağırdıkları törensel şarkılarını söylüyorlardı. Niyetleri yardım etmektir, biliyordu. Anasının iradesini izlediklerini biliyordu.

“Yapamam” demekle yetindi.

“Sen benimsin!” diye haykırdı Sarita.

“Hiçbir zaman senin olmadım.”

Miguel sevdiğinin gözlerine baktı ve onun güzelliğini, kederini, kıymetini gördü. Anasının yakarışını duyuyordu fakat yalnızca onun –insanın öykü anlatımında pek çok ad verilen şeyin- umutsuz çılgınlığını kavrayabiliyordu. Annesi kendi büyüünün kapanına kısılmış o canlı mucizeyi, insanlığı temsil ediyordu. Cennetin anısını unutmuş olan oydu. Yüce ışığa gölge düşüren. Onu sevdiğini söylerken kendilerine karşı köpüren sayısız diğerlerini hatırlayarak annesine bakarken sesi yumuşadı ve Miguel Sarita’ya uzandı.

“Seni yoldan çıkaran dürtülerin güçlü –bana duyduğun ihtiyaçtan bile güçlü.” Elinin çıplak koluna dokunuşu Sarita’nın gözündeki ateşi dindirdi. Şimdi annesini yeniden yaşlı bir kadın olarak görmeye başlamıştı. Hissetmediği bir soğukla titreyen yaşlı bir kadın. Yumuşayan bakışlarıyla ona bakıyor, yakarıyordu.

“Tasalanma Sarita” diye yatıştırdı Miguel. “Ben artık her şeyim.”

Sarita, geceliği içinde titrerken ona fal taşı gibi açılmış korku dolu gözlerle bakarak çocuk gibi bir sesle “Ya ben ne olacağım?” diye sordu. “Beni bırakma” diye ağladı. “İçinde sen olmayan bir dünyaya terk etme.”

“Miguel geri dönemez. Öldü o.”

“Eskilerin ölümleri dirilttiği oldu!” Gözleri alev saçtı, ardından kendinin farkına varmış gibi bakışlarını yere indirdi. “İsteyeceğim. Onlar bilir *mujio*” diye mırıldandı.

“Kendisi olur dese bile Miguel’i, oğlunu geri getirmez onlar. Ölmekte olan bir beden içinde tükenmiş bir düş olacaktır.”

Annesi “O halde... yapılabilir!” diye feryat etti. Gözlerine yeniden fer gelmişti, Miguel bunların ardındaki güçlü ayartılışı hissetti.

“Sarita, bunu isteme.”

“Seni geri getirmeceğim! Getirmeceğim, yoksa...”

“Yoksa ne? Ölecek misin? Öyleyse şimdi öl! Benimle eve gel!”

“Bu kasvetli boyun eğişe hazır değilim ben!”

“*Madre*, beni dinlemiyorsun.”

“Geri dön ve bana kendini dinlet” diye bağırdı. “Geri gel ve bana öğrenmediğimi öğret.”

Miguel içini çekti. Her daim yaptığı gibi sözcükleri onu işine geldiğinde eğip bükmede kullanıyordu. Sarita’yı bir tartışmada yenmek hiçbir zaman kolay olmamıştı. Miguel’in öğretmeni, sabırlı ustası olmuştu ve şimdi bir öğrenci olarak ona cevap vermemek güçtü. Tüm ağırlığıyla ağacın gövdesine yaslandı ve dikkatini kimi düşlere kucak açarken kimilerini terk ederek ufkun üzerinde asılı duran ısıltılı küreye çevirdi.

Bakışını takip eden Sarita, “Senin düşün şimdiden solmakta” diye bastırmaya devam etti. “Ne trajedi. Oğulların sensiz yeterince güçlü değil; çömezlerin zayıf ve bencil.”

“Önemi yok, Sarita. Eskiye kıyasla daha mutlular. Dünya daha mutlu.” Hoşnutlukla sırtını ona döndü.

“Seni kim doğurdu?” diye çıkıştı Sarita. “Kim öğretti, eğitti, Toprak Ana’yı baştan çıkarmaya kim hazırladı?”

“*Tu, Mama*” diye yanıtladı Miguel sakince. Ardından neyin geleceğini biliyordu. Onun gibilere olduğu gibi ona da hayır diyebilmek güçtü. Sarita da buna güveniyordu.

“Anana itaat et. Zaman geçiyor ve ben sensiz dönmeyeceğim.”

“Ben de bana katıl diyorum Sarita. Fiziksel acıdan gayri bir şey kalmamış sana. Seni bundan korurum.”

“Bana kurban muamelesi yapma!”

Miguel dikkatle ona baktı. Kurban değildi. Yaşlılığın yıkımından tiksinen, sonu kendi isteğiyle karşılamayacak biriydi. Oyunlar –bu durumda insanların düşlerini değiştiren oyunlar- icat eden iki çocuk gibi elli yıldır birlikte çalışıyorlardı. Miguel’in yokluğunda dünyada Sarita gibi biri daha kalmayacaktı... fakat geri dönmenin bedenine ödeteceği bedeli anlamamış mıydı? Çekeceği bedensel acının şiddetini hayal edebilir miydi? İçinde bir şeyler kımıldandı ve düşü değiştirmeye başlayan gücü hissetti. Annesinin gözlerine baktı, sözlerini dikkatle seçerek konuştu.

“Bu beden yaşayacak olursa *Madre*, varlığıma gereksinecek ama aynı zamanda eski yapıdan bir şeye de ihtiyacı olacak.”

“Sana insan *biçimini* öğreten ben değil miydim?”

“Hiçbir biçim kalmadı, hiçbir inanç sistemi.”

“Bunlar geri gelir.”

“Kimdi Miguel, Sarita? Bu sorunun cevabı yoksa o nasıl iyileşebilir? Yolu gösteren yalnızca anılardır. Anılar yalan söyler ve yalanlar her anlatışta değişir. Anılar sana yön gösterebilir ama asla gerçeği göstermez.”

“Bana *seni* verecekler!”

Miguel annesine baktı. Değişken ruh halleriyle hatırlanan cümlelerden örülme bir görüntü. Sarita gerçek, sıcak görünüyordu, geceliği ve terlikleriyle öyle iddiasızdı ki söyleşiyi gündelik konulara getirme isteği duyuyordu. Ona hep yaptığı gibi takılmak, güldürmek istiyordu. Kendisini kahvaltıya çağırmasını ya da laf arasında Miguel’in tanımadığı insanların dedikodusunu yapmasını. Sabah kutsaması sırasında yaptığı gibi Miguel’in alnına, kalbinin üzerine koyduğu parmak uçlarını hissetmek istiyordu. Ama bu sıradan bir karşılaşma değildi. Annesi onu yaşamla ölüm arasında bir yerlerde bulmuştu. Bulmuştu çünkü hayat önüne bir yol açmıştı... şimdiyse bu hassas düşe kendini bırakmaktansa onu yönlendirmeye kalkışiyordu.

Ona yitik bir oğul karşılığı nasıl bir telafi sunabilirdi? Korkularını bir vakitler olduğu gibi nasıl yatıştırabilirdi? Miguel ile savaşıyordu, görünüşe göre bırakacağı da yoktu. Karşısında pamuklu geceliği ve terlikleriyle titrek bir yaşlı kadın olarak dikilse de mücadeleye kararlı görünüyordu. Ortada savaşılacak mücadeleler kalmadığı anlaşılan kadar da bir savaşçı olacaktı. Miguel onun ne kazanmayı umduğunu bilemiyordu ama kararlılığı açıktı.

Gülümsedi. “Elinde bir torba var. Beni içine mi atmayı düşünüyordun?”

“Olabilirdi.”

“Zaten dolu görünüyor ama.”

“İşte!” diye bağırdı Sarita, sesi tüm bu konuşmadan çatallaşmış. Onun coşkusuna yeniden kavuştuğunu gören Miguel bıraktı konuşsun. “Zanaatımızın bildik öteberisini getirdim! Töreni belki birlikte yaparız... tıpkı eskiden olduğu gibi. Hazırlan, m’ijo. Sen arın ve yaşam güçlerini işimize getir.”

Miguel hiçbir şey yapmadı. Sabırla bir eli dizinde, gözünde tuhaf bir ışıltıyla hazineler torbasına eğilen annesini seyretti. Bir vakitler şamandı, olacakları biliyordu. Böyle numaraların zamanı geçmişti ama annesine nasıl söyleyebilirdi ki? Öyküsünün başkışisi Miguel için düş ona ermişti ama Sarita bunu dinlemezdi. Gerçeğin silik bir kopyasından ibaret de olsa, belirsiz bir form içinde de yaşasa oğlunun kendisine dönmesinde diretecekti.

Sarita, gurur ve yeni bir heyecanla torbadan içindekileri çıkarıyordu. O ve eski oyun arkadaşı yeni bir oyun daha icat edebilirler miydi acaba? Talih bir kez daha ondan yana çıkabilir miydi? Sarita ataların yakınlığını hissederek gülümsedi. Ağır torbadan ufak bir davul çıkararak yere koydu, törensel kırmızı kurdeleye sarılmış çubuğu da dikkatle üzerine yerleştirdi. Ufak bir keseden bir dizi Aztek çömlek kırığı çıkarıp davulun üzerine sıraladı, bunlara görkemli bir kartal tüyü ekledi. Balkabağından üç taş davulun dibine iç içe koydu, bunların

yanına da kömür ve tütsü dolu bir kupa geldi. Yapacağı şeyin hazırlığını tamamlamanın hoşnutluğuyla torbaya uzanarak ağacın dallarından birine yerleştirdiği değerli ikonlarını teker teker çıkardı.

“Bakire’nin Oğlu ile başlayacağız elbette!” Ufak bir İsa figürünü ağacın geniş bir dalında dengeye oturttu. Kilden yapılmaydı, zarıfçe işlenmişti ve tanrıyı kucağında bir kuzu ile temsil ediyordu. Ardından kolları göğre yükseliş duruşundaki Bakire Meryem’i çıkardı. Hoşnutlukla “Ana ile Oğul birleşmiş” dedi ve bir dua mırıldandı.

Miguel, duasını bitirip şimdi ne yapacağını kestiremeden duraksayışını sessizce izledi. Kadın dudaklarını büzerek bir kez daha torbasına eğildi. Bir an gürültüyle karıştırdıktan sonra ağırlığıyla iki elini dolduran pirinçten bir Buda heykeliyle doğruldu. Karşı çıkmasını bekler gibi oğluna baktı.

“Neden olmasın ki?” diye sordu. “Kendisi gibi bir öğretmen yardımına gelmeyecek kadar kibirli mi o?”

Tepesinde kırpışan ışıklara doğru başını iki yana sallayan Miguel sakince “Buna hakkı olsa da kibirli değil” diye yanıtladı. “Mesajı insanlık düşünce dokunmaya devam ediyor.”

“Aynen öyle!” Yaşlı kadın heykeli kaldırarak iki dalm birleştiği yere oturttu. Gözlerini kapayarak aydınlanmış varlığın kendisine yönelik olacak bir dua daha mırıldandı. İçini yeniden hoşnutlukla çekerek torbaya uzandı. Bu kez ipek bir örtüye sarılı daha narin bir heykelcik çıkardı. Soluk yeşim taşma güzelce işlenmiş Çinli bir tanrıçaydı bu. Bir an düşündükten sonra Bakire’nin yanına yerleştirdi.

“Bir ana çocuklarının çılgınlığını ıstır. Cevap verecektir.” Sarita zarıfçe canlı dünyanın ışığı altında duran iki kadına bakıp gülümsedi. “Evet, anneler cevap verir.”

Bunları başka bir pirinç figür izledi; savaş tanrıçası Kali’nin incelikli bir tasviri. Miguel annesinin torbayı fetişlerle doldurmak için evi ne kadar altüst ettiğini merak etti. Bu tanrıçaların adlarını bildiği kışkıltıydı, nerede kalmış neyi temsil ettikleri.

Sarita, "Ne diyorsun?" diye sordu. "Savaşçıya benziyor bu ama hedefimizin ölüm olduğunu düşünmesini de istemem."

"Mücadele edilecek ölümden büyük şeyler olduğunu görüyorsundur."

Oğluna anlayış bekler gibi bakıyordu. Miguel onun bakışına karşılık verince Sarita rahatlamadan çok rahatsızlık hissetti. Gözlerini hızla kaçırarak naylon torbayı alıp silkeledi. Dişinde bir şey kalmıştı. Yakalayıp omzunu silkti, içini çekerek çıkardı. Miguel'in çocukluğundan, ağzında piposu, pazularını şişirmiş plastik bir Temel Reis figürüydü bu. Miguel'in giysi çekmecesinde bulmuştu.

"Şimdi konuşabiliriz işte!" dedi oğlu gülerek. "Ben neysem oyum!"

Sarita hoşnutlukla gülümsedi. Bu aptalca şeyin anlamını kavrayamasa da Miguel'in hoşuna gideceğini düşünmekte haklı çıkmıştı. Buruşuk ellerini çekip pamuklu geceliğini asabi bir şekilde çekiştirdi. Başka? Cebini yokladı ve bir kolye çıkardı. Ucunda Davut yıldızıyla gümüş bir zincirdi. Bunu yapraklı ince bir dala astı ve şöyle bir döndürdü. Ardından boynundaki altın hacı çıkarıp aynı dala geçirdi. İki tılsım, gerçeküstü ışıktaki ağacın üst dallarına ufak kıvılcımlar yollayarak ışıldıyordu. "Eski tanrılar, yeni tanrılar. Farkları ne?" diye fısıldadı.

"Tanrılarla neden bu zahmete girmek ki?" diye sordu oğlu. "Azizlerle ataları çağırmak neden? Ana ile oğul arasındaki bir görüşmeye niçin çekiyorsun onları?"

"Çünkü yardıma ihtiyacımız var."

"İnanca ihtiyacın var ama bunlara duyduğuna değil."

"Değilse neye o zaman?"

"Bunu bana nasıl sorarsın?"

"Sana inancım tam, kuzum."

"Bana değil. *Kendine* inanca. Seni buraya getiren, bana doğru yolu gösteren o. İnanç yaşamın ta kendisidir. Maddeye üfleniyor ve ikimizi de harekete geçiriyor."

"Sen hiç de hareket etmiyorsun."

“Etmiyor muyum? Şimdiden etmiş değil miyim?” Annesine pes etmiş bir bakış atıp başını iki yana salladı. Daha ne söyleyebilirdi ki?

Annesi usulca ve berrak bir sesle “*M’ijo*” dedi. “Ya seni bana döndürecek ya da ben bunun için uğraşırken öleceğim.”

Evet, bu kadarını görebiliyorum diye düşündü Miguel. Şimdiyse hayattaydı. Hayat içinden fışkırıyor, yaşlı bir bedeni belirgin bir irade gücüyle tazeliyordu. Miguel’i canlandıracaksa bu iradenin daha bile güçlenmesi gerekcekti çünkü Miguel onun duygusal eriminden kayıp gitmişti. Sarita’nın ancak şu an elinden kayan bir farkındalıktan gelebilecek mutlak bir inanca ihtiyacı vardı. Evet, bilge ve şifacı Sarita Ana bile vahiylerle gereksiniyordu ve önünde fazlasıyla uzun zaman ertelenmiş bir yolculuk vardı.

Miguel sonunda “Bugün ölmeyeceksin Sarita” dedi. “Anlaşılan ben de öyle.”

Bu fırsatı değerlendirip annesiyle ilgilenmeliydi. Anası onun için mücadeleye daima hazır olmuştu. Kim ise onu olma ve istediğini başarma hakkını hep savunmuştu. Şimdi de yaşama hakkını savunmaktaydı. Işığın annesinin yıllar boyu onu sevgi ve gururun bin türlü ifadesiyle onurlandırmış yüzüne geri dönüşünü görmesiyle düş gücü tutuştu. İhtiyacı buysa Sarita’ya bir görev, savaşçıya da savaşacağı son bir mücadele verecekti. Hâlâ yapabiliyorken Sarita’yı saptanmış hedefinden çok daha önemli bir yolculuğa çıkaracaktı.

“Her şeyi yapacağını söylüyorsun, öyle mi?” diye sordu.

“Evet!”

“Bu, talimatlara uyma anlamına gelse bile mi?”

Sarita kalbinin hızlandığını hissetti. “Bu tuhaf alemde öğretmen sensin meleşim” dedi. “Talimatlarım seve seve izlerim.”

Pekala, şimdi kim kimi taciz ediyor diye düşündü Miguel alaycı bir şekilde. Ölmekte olan bir adamın bile gülmesi gerekir, öldüğünü de su götürmezdi. Başlamıştı süreç. Sarita’nın ona coşkulu bir yaşam gücü olarak gelmiş olduğunu görebili-

liyordu; anılar ve solan arzularından örölme bir düşte de ancak yaşam bu süreci durdurabilirdi.

Sevgi dolu bir gülümsemeyle “Benim talimatlarım değil, *Madre*” dedi. “Benim kendine özgü dünyamda sonuç hiç fark etmez. Başka birinin dünyasında ise her şeydir.” Gözlerini Sarita’nın ötesinde bir şeye dikmişti.

“Nasıl...” diye başladı Sarita. “Başka birinin mi?”

Miguel’in ta uzaklarda bir noktaya yönelmiş bakışını izledi. “Ne o?” diye sordu. “Başka bir ağaç mı?”

Durdukları ışıltılı yerin çok uzaklarında, benzeri bir görünümde yükselen bir tepede devasa bir ağaç belirmişti. Sarita onu bu ana dek fark etmemişti. Her açıdan oğlunu soylu dallarıyla saran buradakiyle aynıydı. Bu bir...

“Kopya” diye bilgilendirdi Miguel onu.

“Peki orada oturan kim? Oğlumun mu bir kopyası?”

“Başka türlü bir sahtekar. O ağaçta yaşayan, yanılısama ilminin bilgisine sahip. Sen onunla konuş ana.”

Sarita terk edilmişliğin ötesinden uzaklardaki ağaca baktı. Gölgede kalmıştı ama bunun gibi rengarenkti. Ama hiçbir kıpırtı yoktu. Yaprakları kımıldamıyordu, ışıyan hiçbir şey yoktu. Gölgeler yanıp sönen ışınlarla oynamıyordu. Dalları arasında canlı hiçbir şey yok gibi görünüyordu. Sarita büyülenmişti. Gözünü ondan almak ve dikkatini burada, Yaşam Ağacında Yeryüzünün parlak renklerine silueti düşen oğluna çevirmek irade gerektirdi.

“İstediğim daha fazla yanılısama değil. Miguel.”

“Senin yolculuğun burada başlıyor Sarita” dedi uzaktaki ağaca bir kez daha bakan Miguel. Algılanan her şey yansımaydı, yanılısama. Kararlarını bu farkındalık temelinde alma fırsatı Sarita’nın elindeydi artık. “Oğlunu nasıl geri getireceğini bilmek zorundaysan işte sana ilk talimat. Her zaman olduğu gibi, işittiğin hiçbir şeye inanma ama dinle.”

Üstündeki daldan bir elma daha kopardı ve hastane önlüğünün eteğinde parlatmaya koyuldu. İştahlı bir ısırtık aldı. Çiğne-

meye başlamasıyla tatlı suyu çenesinden süzülürken gözlerini karanlık göğre kaldırıp düşlerle yanan gezegenin görüntüsünün verdiği derin hazla sırttı. Annesi becerisini gösterecekti, hiç kuşkusu yoktu. Farkındalığı her yeni zorlukla gelişecekti. Her zaman yaptığı gibi kayda değer bilgeliğini işe koşacak, atalara danışacaktı. Yansımalar alemini –Miguel’in çok uzaklarda bıraktığı dünyayı- yönetenle uğraşacak ve hiç değilse bir süreliğine bir annenin dayanılmaz korkusundan doğan acıyı unutacaktı. Ona neşeyle göz kırıp nereye götürecekse yaşamı izlemeye hazırlandı.

Sarita da ona gülümsedi. Zaman ve durumu ileri götürme niyetinin gücüne güven duyuyordu şimdi. Ne olursa olsun oğlunun düşünde kalmak zorundaydı. Burada onu ikna edebirdi. Burada Miguel, Sarita’nın irade gücünü hissedebirdi. Zihninde davasını iyi kurmuş, Miguel de şimdilik teslim olmuştu. Sarita’ya ne kadar kuşkulu görünse de çözüme giden bir yol göstermişti ki bu da bir ilerlemeydi. Ona yüz verecekti elbette. Onun yolu kendi yolu haline gelene dek işe Miguel’in yolundan girişecekti.

Gözlerini ufka dikti. Ailesi müzik ve duayla kaç saat geçirmiş olursa olsun, karşılarındakiyle Sarita’dan başka kimse yüzleşemezdi. Tek söz daha etmeksizin Miguel’e arkasını döndü. Boş torbasını yerden alıp bu kez uzaklarda gölgeler arasında gizlenen ağaca doğru yeniden yola koyuldu.

Hiç rüzgar yoktu. Tepesinde fırtına haber veren gökyüzüyle bu sakin panoramada çıt çıkmıyordu. Oğlunun kafasında durmaksızın çalan rock-and-roll’u neden artık duymadığını merak etti. Rock-and-roll muydu o? Her neyse, kaybolmuştu. Şimdilik yalnızdı. Kuşkuya baş kaldırır bir tavırla naylon torbasını hafifçe sallamaktaydı. Bu tuhaf kaçamağın sonu yakındı. Çok geçmeden oğlunu geri alacaktı –hayatta ve kollarında olacaktı Miguel.

ANNEM YOLA KOYULMUŞKEN artık yeniden dinlenebilir, sonsuz ışığı hissedebilir, müzik dinleyebilirim. Şimdi, bu düşün sis pusunda bile gençliğimin şarkılarını işitebiliyorum. Tüm dikkatimi isteyen tempolarını. Şarkı sözlerini, aynı anda acıyı ve acının çözümünü sunan mesajlarını. Melodinin hemen üstünde ve sözlerin altında bir yerlerde akan gerçeği –belli belirsiz ama hep orada. Müziğe ve nabzı onun içinde atan hayata aidim.

Var oluş boyunca uzun bir yolculuktu. Müziği takdir edebilmemden –aslına bakılırsa işitmenin beni maddi dünyaya bağlamasından- ve erkeklerle kadınların mücadelesinin farkına varışımından bir süre önce başladı. Madde konusunda bir şeyler öğrenmemden önce. Gerçek anılarım bedenimin dünyaya gelişle başlamış olabilir, ilk nefes alma girişimim ve ananın acı dolu çığlıklarının sesiyle birlikte. Oradan çocukluktan erkeklığe, öğrencilikten ustalığa uzanan olaylarla dolu yolculuk doğdu. Saf potansiyel oluştan fiziksel var oluşa ve yol yorgunu sona ilerledim. Sonu gelmez sevişmelerin gecelerinden içim ve çevremde ölümün fısıldadığı şu sessiz geceye. Koşulsuz sevgi alışverişi ve temize çıkarmaların ötesinde iyi bir yaşamdı.

Sevgi temize çıkarma istemez; bizim oluşumuzdan ibarettir. Erkek ve kadınlar nadiren kendilerini bunun gücünü hissetmeye bırakır. Sevgiyi sadece yerinden olmuş bir simge olarak tanırlar –hayatı temsil edecekken nice anlam çarpıtmasıyla yozlaşmış bir sembol olarak. Bu tek sözcüğün yozlaşmasıyla tüm simgeler karmaşaya kapılır. Simgeler inançlara, inançlar insandan acı çekmesini isteyen aşağılık tiranlara dönüşür. Tüm bunlar ilk sözcüğün, sevginin düşüşüyle başladı.

Hayatımda pek çok aşk oldu elbette. Her zaman dokunulmaya can atan, sevme ve sevmeye aç kadınlar oldu. Kendi gerçeklerini benim gözlerimde arayan kadınlar. Hayatımda onların hepsini sevdim. Farklı yüzleri, farklı adları vardı ama benim için tek biri oldu –yalnızca o düşmüşü, çarpıtmalar ağına takılıp gerçeğe geri gitmenin yolunu arayanı. Şimdi bile onu cehennemde tutan yalanlara inanırken bir yandan da cennete dönüşün yolunu arar.

Elbette o biz hepimiz. Bilgi o. Ve şimdi utanç duymadan söyleyebilirim ki Miguel olduğu bir zaman oldu onun. Başından beri bilgiyle iyi bir ilişkim oldu. İlk nefesimden itibaren sesleri, simgeleri ve kağıda çiziktirilmiş satırları öğrenme arzusu duydum. Her sağlıklı bebek gibi her şeyi görüyor, işitiyordum. Çevremdeki yetişkinlerin hissetmeyi unuttuğu şekillerde hissediyordum. Hisler, duyular gece gündüz içimden akıyordu fakat belli ki duydu, onun mucizelerine tanıklık edebilecek birini gerektiriyor.

Ağzımdan ilk çıkan sözcükle gelen heyecan dalgası ve bunun ana babamla arkadaşlarımızı saran mutluluğunu görerek büyülenmiştim. Sözcüklerin nasıl da çabucak hayranı oluvermiştim! Nasıl bir hızla kelimeleri kullanarak küçük bir oğlan çocuğu karikatürü yaratmıştım! Sözcüklerin düşünce olan sonu gelmez bir tanıklığa dönüşmesi de şaşırtıcıydı. Çok kısa bir sürede tıpkı o benim küçük çocuk dünyamı dolduran öykücüler haline geldim. Sevinçle varsayımlar, görüşler toplayıp biriktiriyordum, çabalarımın ödülü de su götürmez bir

kimlik edinmekti. Kendimi iyi tanıyordum. Beni bilen herkes de iyi tanıyordu –ya da ben öyle sanıyordum.

Sözcükleri ve sözcüklerin benim için yarattığı evrenleri seviyordum. Bana verdikleri, başka zihinleri ikna edip bakış açılarını değiştirme gücünü seviyordum. Kızlara kur yapıp benim gibi bilgiye aç oğlanları inandırma biçimlerini seviyordum. Okulda hem arkadaşlarım hem öğretmenler arasında bana kazandırdıkları avantajı. Her zaman iyi bir öğrenci oldum. Ezberleme ve olguları hatırlamada hızlıydım. Yani tıp okumaya başlayana kadar. Orada hiçbir avantajım kalmamış görünüyordu. Ne kadar çalışırsam çalışayım, ezberlersem ezberleyeyim, sınavları zar zor veriyordum. Notlarım kötü, ruh halim berbattı, kendime güvenim diplemişti. Erkek kardeşlerimin izinden gitmeye can atıyordum ama ilk sömestrin ardından doktorluk kariyeri beklentim hiç de iyi görünmüyordu. Durum öyle kötüye gitti ki fizyoloji hocam beni bir kenara çekerek notlarımın neden sınıfta sergilediğim zeka ve heyecanı yansıtamadığını sordu. Dişe gelir bir cevabım yoktu buna. Ne kadar çalıştığımı, konuları ezberlemeye ne kadar enerji harcadığımı söyledim. O an sözümü keserek “Ezberleme” dedi. “Düş gücünü kullan.”

Sözcüklerin bu şekilde –inandırmaktan çok çağırmak üzere- kullanıldığını bu ilk duyuşum olabilir. O profesör beni yapılı olandan ayrılıp hayatımı düşlemeye çağırıyordu. Bana *olgulara uymakla yetinmeyip gerçeği yaşama* izni veriyordu. Bunun ardından notlarım esaslı bir yükselişe geçti. Fakat daha önemlisi, bildiğim dünya değişime uğramıştı. Bu, bilgiden, kafamdaki zorlayıcı sestten uzaklaşmaya doğru attığım birçok adımın ilki oldu. Elbette ufak bir adımdı çünkü bilgi yasalarına sıkı sıkıya bağlı ve o yaşta bilginin en büyük savunucusuydum. Her hastalığı iyileştireceğine, her sorunu çözeceğine inanıyordum. Beni tanımlayan oydu. Tüm o gencecik ifadesi, yılmaz ataklığıyla ben bilgiydim. Kelime ve düşüncelerden oluşma bu ben olmaksızın var olamazdım –ya da öyle sanıyordum.

Ufka, menziline doğru ilerleyen annemi izliyorum, içim rahat. Yaşam Ağacının şimdiki sığınağım olan dalları arasından uzaktaki ağaca baktığımda sadece sevgi hissediyorum. Benimkini yansıtan o ağaç bilginin simgesinden ibaret, simgelerin de üzerimde hiçbir etkisi yok. Artık yok, fakat hayatımın bilginin kıskacından kurtulmak için her şeyi yapacağım bir dönemi oldu. Bilginin gücü diyeceğim ama bilgi, çocukluğun cennetin yegane yolu görüldüğü o heyecan verici anlarında ortaya çıkan sahte bir gücü temsil eder. Bu ilk baştan çıkmadan itibaren ileri giden tek bir yol vardır sanki. Sonsuz ışıktan maddi var oluşa geldik, koyu bir şaşkınlığın ortasına düştük ve dönüş yolumuzu bulma sınavı ile karşı karşıyayız. Bizi buraya getiren ışıkla aynı frekansta yanmak zorunda olduğumuzu söyleyen hiçbir şey yok ama bu kadar mı imkansız olurdu bu? Sözcüklerin yol açtığı karanlığa ışık tutmak kararlı bir seçim, arayışçının yoludur.

Profesörüm dünyayı akademik bir açıdan düşlememi istemişti fakat çok geçmeden düşlemenin yaptığımız tek şey olduğunu keşfedecektim. Hayal eder, ardından hayal ettiğimiz haline geliriz. Bu her ne ise rüyanın sanatçıları, hayatın sanatçılarıdır. Düşlemek, elde ne varsa onunla gerçekliği inşa etmektir. Bir köpek, köpek rüyası düşler. Bir ağaç kendisini ancak bir ağacın bilebileceği şekilde düşler. Bedenini tanır —onu bir evren yapan her bir yaprağı ve parçacığını. Güneşi ve yağmurun canlandırıcı etkisini, besleyen toprağı bilir. Kendisini tüm yaşamla ilişkisi içinde tanır ve tıpkı insan bedeni gibi değişen ışıkla birlikte değişir. İnsan düşü ise değişen bilgiye uyum sağlar. İnsan beyni ışığı dile çevirdikçe sözcükler yoluyla düşlemeyi öğrenir. Kavrayışımızın ötesinde yetenek sahibiyiz. Sözcüklerimiz gerçekliğimizi tanımlar. Durmadan düşler, gerçeklikleri durmadan yeniden tanımlarız. Uyku sırasında sözcükler bir uyanıklık düşünün silik yankılarından ibarettir ama düşlem sürer. Her yaratık gibi biz de sürekli düşeriz. Başka her şeyle ilişki halinde kim ol-

duğumuz fikrini düşleriz. Diğer zihinler bizimle aynı görüşü paylaştığında düşüme gerçek adı vermeye cüret ederiz. Bilgiyi nasıl kullandığımıza bağlı olarak kişisel düşümüzün kurbanları ya da sorumlu efendileri olabiliriz.

Tıpkı yıllar önce bilgiye boyun eğdiğim gibi otoritesine karşı çıktığım bir zaman da geldi. Beni teşvik eden bir ailem olmadığı gibi nasıl yapılacağını gösteren bir topluluk da yoktu. Avuntuyu yalnızca kadim bilgelikte buluyordum, yalnızdım. Sarita'nın şimdi olduğu gibi yapayalnız. Onun beni bulma yolculuğu asıl o ağacın temsil ettiği dünyada başlayacak. Kadim bir bilgiyle oluşturulmuş eski bir düşün parçalarını herkes toplayabilir. Yeni ve esin verici bir düşün değerli hammaddesini seçmek ustalık ister. Sarita'yı bekleyen sınav bu olacak. Başarısızlığa da uğrayabilir, zaferle de çıkabilir. Her durumda Miguel geri gelmeyecek. Burada, sonsuzluğun kollarında yuvasında o.

Bir erkek olarak hayatında kendinin gerçeğinin bilincine vardı. Santim santim bilginin baştan çıkarıcılığından sıyrıldı. Binlerce yalandan boşalttığı yüreğini gram gram ağırlıksız hale getirdi. Frekansları maddenin onu artık içermeyeceği noktaya kadar değişerek yoğunlaştı. İstersen bedeni canlandır Anne. Anıları topla, inançla bir araya getir, geri kalanı da tıp ilmine bırak. Heyecandan dört açılmış gözlerle bilgiye ilk kez görürcesine bak. Yol aldıkça öğren. Bu arayışta yüreğim ol ve her bir adımda hafifle. Yapmak zorunda olduğunu yap. İstedğini dene... ama Miguel geri gelmeyecek.

* * *

Sarita ana ikinci ağacın dibinde durdu. Soluğunu toparlamaya çalışırken kalbinin göğsünü dövdüğünü hissediyordu. Ağaç nasıl da yakın görünmüş ama yürüyüşünün sonu gelmek bilmemişti. Arkasına baktığında Miguel'in ağacının göğesi karşı yükselen silüetini gördü. Işık altındaydı. Bu ise değildi. Bilge bir kadın olarak karanlığın doğasını tanıyordu. Burada kötü-

lük değil, sadece bir şeyin yokluğu vardı. Hayır, yokluğu da değil; kıtlığı. Işık her yerde, her şeydeydi fakat bu noktada tümüyle buyur edilmemişti. Çevreyi seline boğan uhrevi parıltı burada dirençle karşılaşıyordu. Oğlu ne demişti? Sarita'nın bir sahtekara güvenmesi gerektiğini. Sahtekarlar konusunda bir fikri yoktu. Yapılacak bir işi vardı ve ne biçimde olursa olsun her türlü yardımı kabul ederdi.

Derin, acı verici bir nefes aldı, kalbinin yavaşladığını hissetti. Torbasını boşaltmıştı ama bedensel yorgunluğu yine de duyuyordu. Bu yanılsamanın fiziksel duyularında böylesine ağır olması tuhaftı. Evinin oturma odasında da kalbinin tıpkı bu şekilde atmakta olduğundan emindi. Oğulları onun için kaygılanıyor, girdiği trans torunlarını korkutuyor olabilirdi ama artık duramazdı. Devam etmek zorundaydı. Derin bir nefes daha aldı ve sakın bir ifadenin evinde onu izleyen ve meraklanan ailesini yatıştıracacağı umuduyla yüz kaslarını gevşetmeye çalıştı.

Bu ağacın dallarında gölgeler ve aldatmacadan başka şey görmeyerek yerin üstünde kınılıp insandan okşanmayı bekleyen bir kedi sırtı gibi çıkıntı yapmış dev bir köke oturdu. Anında ağacın dalları arasında bir hareket hissetti. Kımıldamadı. Cebinden bir mendil çıkarıp özenle yüzünü sildi. İşitilir bir sesle içini çekerek bekledi.

“Hoş geldin.”

İpeksi, yumuşak bir sestir ama yine de sarsıcıydı. Nazik ve temkinliydi. Çağırıyor ama düşüncelerine de nüfuz ediyordu. Tatlıydı tatlı olmasına ama mesajı uzlaşmazdı. Tek kelimeyle dünyalar açıcıydı. Oğlunun sesine çok benziyordu.

Sesi titreyerek “Miguel, sen misin?” diye sordu. Aynı anda iki yerde miydi oğlu? Nasıl bir oyundu, yansımalar düşüydü onunki böyle? Ataların bunu onaylamayacağından kaygılandı, bu gezinti sona ermeden de onların yardımına ihtiyacı vardı. Sarita olduğu yerde kaldı, konuşana doğru hangi yöne bakacağından emin değildi. Ses her yerden birden gelir gibiydi.

“Rahatını buldun” dedi ses.

Yaşlı kadın ıslak mendilini katlarken, “Herkesin tahmin edebileceği gibi oldukça rahatsızım” diye karşılık verdi. “Daha az rahatsız olabileceğimden de kuşkuluyum ama önemi yok çünkü fazla kalmayacağım burada.” Göz ucuyla iki metreden daha yakınında bir yerde bir şeyin usulca ağacın arkasından sıyrıldığını görebiliyordu.

İlgisi uyanan ses, “Öyle mi?” dedi. “Nereye gidiyorsun?”

“Bana nereye gideceğimi *senin* daha iyi bildiğin söylenmişti.” Sarita, tedirginlikle bu trans üzerindeki kontrolünü kaybettiğini hissetti. Umutsuz bir çare olarak kendini oğlunun ateşli düşlerine sokmuş, şimdi bunun tehlikesini hissetmekteydi. Ne gibi risklerle karşılaşmak zorunda olursa olsun, ona ulaşabileceğini biliyordu. Oğlu kendisine karşılık verecekti. Birçok şey biliyordu ama şu anda yüz yüze olduğunun ne olduğunu bilmiyordu. “Bildiğin doğru mu... yani *senin*...” Sonunu nasıl getireceğini kestiremeden bocaladı.

Ses hoş bir tavrıyla, “Her şeyi biliyorum” dedi. “Evet, ben *her şeyi* biliyorum.”

Sarita bunun artık ne oğlunun ne de kendi düşü olduğu hissi altında ezildi. Bu, insan hafızasında niceleştirilmiş eski, çok eski bir düştü. Bir yılanın yaklaşıp usul bir sesle fısıldadığı o kadim düşün havası vardı. Gökyüzünde ateşli yüreğine tutam tutam düşün girip çıktığı pırıl pırıl tanıdık gezegeni hâlâ görebiliyordu... *buradaysa* yaşamın nabzının attığı pek az şey vardı. Ağaç hemen yanında belli belirsiz görünse de nefes alır gibi değildi. Loş bir düştü bu.

Vizyonu hükmedecek kadar kendisinin kılmaya kararlı olan Sarita katlı danteli cebine tıktı. Ayağa kalkacak, yüzleşmeye geldiğiyle yüzleşecekti. Bedeni itaat etti ve bir anda doğruldu. Yüz ifadesi kasvetliydi, kalbi hiç olmadığı kadar kuvvetli çarpmaktaydı. Karşı karşıya olduğu tümüyle beklenmedikti. Oracıkta, ağacın kımıltısız gölgesine saklanmış güzel bir genç kadın *duruyordu*. Üzerinde basit bir elbise vardı.

Duyduğu rahatlamayı saklamadan Sarita, “Ah” dedi. “Güzel. Bu kadar çok şey bildiğine göre belki bana en küçük oğlumu hayata nasıl döndürebileceğimi söyleyebilirsin.”

Şaşırdığı kadar anlayış da duyan kadın, “Oğlun öldü mü?” diye sordu.

“Ölmedi. Sonsuzluğu düşleyerek oradaki ağaçta kaldı.” Sarita dönüp uzak ufukta görkemli bir şekilde yükselen yaşam simgesini işaret etti. “Ölmeye bırakmayacağım onu ta ki... ta ki işini tamamlayana kadar.”

Yeni tanışma döndüğünde onun gölgelerden sıyrılıp sessiz bir büyülenmeyle diğer ağacı seyrettiğini gördü. Göğsü heyecanla inip kalkıyor, koyu kıvı saçları arkasında ani bir esintiye kapılmış gibi uçuşuyordu. Sarita telaşla onun herhangi bir kadın olmadığını fark etti. Güç dolu büyülu bir varlıktı. Sarita’nın bir vakitler olduğu ama ancak hayal meyal hatırlayabildiği kadını –hayatı avucunun içinde, ölümü ayağının dibinde dinginlikle tutan büyücüyü- andırıyordu. O gördüğünü daha kavrayamadan genç kadın ona dönüp dosdoğru gözlerinin içine baktı.

Sert bir sesle, “Tamamlamak mı?” diye sordu. “Daha tamamlamadığını mı söylüyorsun?”

Şaşıran Sarita “Ne?” diye kekeleydi. Bu yaratık oğlunu geri almasına nasıl yardım edebilirdi? Onun hakkında ne bilebilirdi ki? Karmaşasını gizleyerek “Hayır” diye yanıtladı. “Bitirmedi. İşini tamamlamadı.”

“Ne işiymiş bu?”

Saçmalığın bu kadarı! Yaratığın bihaberliği şaşırtıcıydı ama üstünlüğü geri aldığına da artan bir sevinç duyuyordu. Miguel seyahatlerine, iletimine ve Yeryüzü ile bir olmaya devam etmeliydi. Bu açıktı. O bir haberciydi. Bunu ve başka birçok şeyi eylemek için yaratılmıştı. Düşü büyüyor, gelişıyordu, şimdi sonlanmamalıydı.

“Hepimizin Anası ile işini henüz tamamlamadı” dedi.

Kadın dalgın bir ifadeyle “Benim anam filan değil o” dedi.

“Oğlum bilgeliğini, cömertce vermeyi tamamlamadı..”

“Kime vermeyi? Sana mı?”

“Dünyaya! Bunun için geldiği haberciliğini tamamlamadı...”

“Senin dikkatli oğlun olmayı tamamlamadı demek istiyorsun yani.”

“Olduğunu olmayı tamamlamadı!”

Vizyon sessizce yaklaşp soğuk nefesini Sarita’nın yüzüne üfledi.

“Yüzde yüz kendisi değil mi?”

Sarita sözünü ağzına tıkayarak öfkeyle “Bana yardım edebilir misin edemez misin?” dedi. “Onu bana... dünyaya döndüreceğim.”

Zarif yaratık hızlı bir nefes alıp yaşlı kadına doğru eğildi, onu dikkatle incelemeye koyuldu. Bütün söylediği de “Yardı mı mı istiyorsun?” oldu.

“Bilgini istiyorum.”

Bir nefes daha. Bu kez soluğunun sesi loş gökte çakan bir şimşegın altında tısladı. Gülüşüyle gözleri önce kızıl, ardından yumuşacık bir mavi çakarken sadece kendisi doğurabilir görünen o tuhaf rüzgara kapıldı.

“Ve düşünmeyi” diye tısladı yeniden. “Sana da bakan bela bekleyebilir! Bela filan değilsin oysa. Nazik bir *vieja*’sm. Benim benzerim, kız kardeşimsin, buraya hoş gelmişsin. İsteddiği bilgiyse bilgiye boğarım seni!”

“Büyüğünüm, bana Sarita Ana diyebilirsin. Senin bir adın var mı?”

“Ben de yaşıyım. Senden daha yaşlı, Sara... Sara.” Yaratık ismi tadına vararak dikkatle telaffuz ediyordu kutsal kökenleri olan eski bir ad. Durup yaşlı kadının yüzünü inceledi. “Sara” diye fısıldadı yeniden. “Etkileyici bir isim, hakkını da vermişsin. Bu vesileyle beni iyi yansıtacak bir ad almalıyım.”

Sarita, buna binlerce yıl boyunca insanlığın verdiği kutsal ve müstehcen isimleri aklından geçirerek bekledi.

Güzel kadın yüksek sesle “Bana ne demeli?” dedi. “Ve hangi hoş dilde? Senin dilinde mi?” Yüzünde tasa, eğlence,

ardından kararlılık birbirini izledi. “La Vida de bana” dedi. Ufuktaki ağaca bir bakış attı ve sırtışı onu dönüştürdü.

“Ya evet” dedi yaşlı kadın. “Hayat.” Yaratık görüldüğünden de iddialıydı sanki.

“Ya da belki öyle değil de... Galiba La Luz’u tercih ederim.”

La Luz mu? Bu da hüsnü kuruntu gibiydi. Bu köşede ışık pek azdı. Sarita başıyla onayladı. “Olur.”

Kadın kendini düzeltti. “Hayır. La Verdad. Bana öyle de.”

Torbasını almaya davranan Sarita başım iki yana salladı. “Nasıl istersen.”

Vizyon olduğu yerde döndü, etekleri bastığı külleri havalandırdı. “Dur! Şöyle debdebeli bir isim olmalı! Romantik bir şey! Sen bana La Diosa de!”

Ya ne demezsin diye düşündü Sarita. Hazır mağrur yanılsamalar alemindeyken neden kendini tanrı ilan etmeyesin? Bir vakitler Guadalajara’da bu adda bir gece kulübünden söz ettiklerini hatırladı. Kadınların sahnede yarı çıplak dans ederek kendilerini utanç verici bir duruma düşürdükleri bir yermiş. Hayali eğlenceli gelmişti.

İçini çekerek “Başımı döndürüyorsun” dedi. “La şu La bu. La-la-la.” Striptiz kulübündeki çıplak kadınların düşüncesiyle bu burnu büyük yaratıkla oyun oynama dürtüsü hissetti. “Sadece Lala olmaz mı? Işıltısı var.” Kızıl saçlı dönüp gözlerini ona dikti. Onu incittiğinden korkan Sarita duraksadı. “Yani hem ışıltısı hem canlılığı olan bir ad da” diye düzeltti.

Kadın kararlılıkla, “Ben La Diosa’yım” dedi. Ardından zoraki bir gülümsemeyle “Bu davada kardeş olduğumuza göre herhalde beni ... canlı bir isimle çağırmana izin verebilirim.”

“Güzel. O halde nereden başlıyoruz Lala? Hazırlanayım mı?”

“Olduğun gibi kal canım. Hafızayı, şu hakikat prensini çağıralım da bir yol açsın önümüze!”

“Ama hafıza...”

Lala sözünü kesti. “Her şeyi biliyorum. Bunu unutma. Benden kuşkulanırsan elimizde ışık ve hareketten gayrı bir şey kalmaz... bir de adsız bir ağacın hassas tomurcukları.”

Sarita Miguel'in hafızaya ilişkin tam ne söylediğini anımsamaya çalıştıysa da başaramadı. Bir ağacın tomurcuklarında ne yanlış olduğunu düşünmeye kalmadan yol arkadaşı sessizce, kıvrak bir hareketle ona doğru ilerledi, bir kez daha gözlerinin ta içine baktı.

Ağırbaşlılıkla, "Bir düşün dirilişi" diye buyurdu.

Sarita düzeltti. "Oğlunun dirilişi."

"Uyar" diye mırıldandı kadın. "Çözüm anlayışımın sınırları içinde." Delici bakışını sürdürüyordu. "Beni arayıp bulmakla akıllılık ettin."

Sarita "Aslına bakarsan..." diye başladı ama Lala konuşmaya, gözlerini dikmeye devam ediyordu.

"Saygılı davranmaya bak."

"Efendim?"

"Eşsiz becerilerimi, yolumu yordamımı ve yasalarımı hatırında tut. Bana kulak ver."

Kulak ver ama inanma diye hatırlattı Sarita kendine.

Lala ekledi. "Kulak ver ve itaat et."

Sarita yanında kim olduğuna bakmadan bu uzak alanda kalmaya kararlıydı. Oğluna hükmü geçene kadar kalmak zorundaydı. Ölçülü bir tavırla "Tabii" diye yanıtladı. "Nereden başlıyoruz?"

Yaratığın yüzü aydınlandı. "Nerden. Evet." Gülümsedi. "Nereden, nasıl, ne, neden. Bunlar olmadan ilerleme olmaz." Belli ki düşünüyordu, Sarita'dan uzaklaştı. Sarita onu izleyerek bekledi.

Lala birden "İlk anıdan başlıyoruz" diye bildirdi. "Oradan devam ederiz." Yaşlı kadına bir bakış attı. "Alışveriş torbasıyla gelmişsin. Bunu bekliyor olmalıydın."

Sarita afallamış, torbaya baktı. Anıları mı saklayacaktı yani bu? Gizemli talimatlar arasında bu da mı vardı? İçinden gülmek geldi ama sessizliğini korudu.

"Yeterli anıyla bir düşünümüz olur bir adama ilişkin bütün gerçekleri gösteren sesli bir film. Kayda değer sahneler,

her bir önemli bilgi parçası arasında sana yol göstereceğim ve vakti geldiğinde adına... Miguel denen bulmacayı çözmek için gereken bütün parçaları bir araya getirmiş olacağız.” Lala’nın sesi, kemanın tellerinden kayan bir yay gibi Miguel adının son hecesi üzerinde durmuş, sesi usulca, melodik bir biçimde sessizliğe karışmaya bırakmıştı. *Miguel*: Sözcük tanıdık, fena halde özlemi çekilen bir şeyin imgelerini uyandırır gibiydi. Çevrelerinde hava hafifçe dalgalanarak beraberinde belli belirsiz bir sıcaklık ve ses getirdi.

Anın büyüsunü bozan Sarita anlayışla, “Çok az zamanımız var madam” dedi.

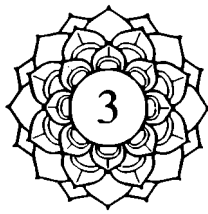
Lala’nın cevabı “Zaman benim yaratımdır” oldu. “Ben ne kadar dersem o kadar vaktimiz olur.” Ve yaşlı kadını elinden tutarak nazıkçe dev kökün üzerine geri çıkmasına yardım etti.

Sarita, eli hâlâ Lala’nın elinde, uzaklarda yağmurun patırtısını işittiğini sandı ama gökyüzü değişmemişti. Bulutlar toplanıp akmaya devam ediyordu. Uzaklarda şimşekler sürüyor, güçleri bedeninde yankılanıyor ama bunları gök gürültüsü izlemiyordu. Kadının elini sıkıldığını hissetti. Lala bakışlarını uzakta bir yere dikmiş, tepesinde çok sessizce dikilmekteydi.

Sarita onun Yaşam Ağacı tarafına baktığını ve yüzündeki tuhaf ifadeyi gördü. Şiddetli bir öfke ile derin bir özlem karışımıydı. Sarita bu duyguların doğal dünyada bir arada olmadığını bilse de kesinlikle ikisi birden. Yaşlı kadın oğlunu son gördüğü yere baktı ve isteklerine bu kez saygı gösterip onu gitmeye mi bırakmalıydı diye düşündü. Nadiren yapmış olduğu bir şeydi bu ama şimdi...

Lala birden elini bıraktı. Sarita ona şaşkınlıkla bakarken karanlık ikisinin birden üzerine çöktü, onu delen tek bir yumuşak ışık vardı. Bir mum ışığı.

Sarita artık uçsuz bucaksız boş bir alanda bir ağacın altın da oturmuyordu. Ufak bir odanın köşesinde sıradan bir tahta sandalyeye çökmüş, bir erkekle kadının meyve kavanozuna dikilmiş tek bir mumun ışığında sevismesini seyretmekteydi.

ANA RAHMİNE DÜŞÜŞÜM Sarita'nın sözünü sık ettiği bir olay olmuş. Doğumum biraz alışılmadıkmiş, ondan sonra da olaylar daha da tuhaflaşmış.

Ataları eski Azteklerin *Kartal Şövalye* soyundan gelen sıra dışı bir ailede dünyaya gelmişim. Kartal Şövalye seçilenler bilge adam ve topluluklarının yol göstericisi olarak saygı görürlermiş. Bugünkü topluluklarımız gibi onlarınki de politikacılardan, askerler, çiftçi ve zanaatkarlardan oluşmuş. “Zanaatkar” sözcüğünü bu eski topluluklar bağlamında kullandığımda bununla yaşam sanatçıları ya da bizim öykü anlatımımızda verilen adla *toltecas*'ı da kast ediyorum. Onları bilgece edilen sözlere ve bir oyun duygusuyla seçilmiş inançlara dayalı bir gerçeklikti. Aralarında en bilgeleri, insan düşüncesinin sıkça doğurduğu zehirli korkuya karşı savaşanlardı.

Bu insan bedeni içinde yaşarken neye dönüşebileceğimi her zaman bilmiyordum. Çekirdek ailemde bile spiritüel savaşçılar olduğu bir gerçek. Dünyaya geldiğimde annem o zamandan tanınmış bir *curandera* imiş. Şifa çalışmalarında büyükbabam Don Leonardo'dan öğrendiği birçok kutsal ritüeli uygulamaktaymış. Onun da babası, benim büyük büyükbabamın adı Don Eziquio. Biraz da

korkuyla karışık mizahla onu tanımlamada en sık kullanılan sözcük “fırıldakçı” olsa da Don Eziquio çevresindeki yetişkinlerin gözünde canlı bir efsane imiş. Benim gibi çocuklar içinse bir gölge, ruh, her şeyi gören göz idi. Hayatında nasıl bir haylazlık ettiğini ya da hâlâ nasıl bir büyü gücü olduğunu bilemiyorduk ama ne olur ne olmaz, ondan ihtiyatlı bir fısıltıyla söz ederdik. Adı, tüm eski şamanların adı gibi hayranlık ve saygıyla edilirdi.

Genç bir adamken bile “şaman” ve “fırıldakçı” sözcüklerinin bir gün benim için de geçerli olacağını düşünemezdim. Bir hekim olarak insanlığın genel sağlığına katkıda bulunacağım saygın bir yaşam istiyordum. Annemin olacağımı öngördüğü gibi biri olacağımı ya da insanlığa onun söylediği şekilde hizmet edeceğimi hiç hayal etmemiştim.

Onun benimle ilgili bütün hikâyeleri gibi rahmine düşüşüm de hep mitolojik terimlerle anlatıldı. Çoğu öyküsü şu şekildeydi: Atalarımıza dair anlattığı hikâyeler aziz ve melek öyküleri kadar saygı doluydu. Öykümün onun herkese anlattığı şekline hiçbir zaman inanmamıştım. Fakat zamanla onun bunu *kendi* hikâyesi olarak gördüğünü fark ettim. Ana rahmine düşüşüm, dünyaya gelişim, dünya düşünce girişim ve anneme, eski inançlar ve uygulamalara dönüşüm –bunların tümü de onunla ilgiliydi. Ve çok önemli açılardan haklıydı da. Bu onunla ilgiliydi. Onun hayatını bu tür bir inançla nasıl yaşadığını görmek benim için derslerin en büyüğü oldu. Öyle görünüyordu ki tanrı babaya itibar ediyor, Kutsal Bakire’nin iradesine boyun eğiyordu. Azizlere durmadan davasında destek olmaları için yakarıyordu. Öyle görünüyordu çünkü öyle görünmesi gerekiyordu – fakat insanlar ve kendi düşündeki olaylar üzerindeki gücü doğrudan kendine beslediği inançtan gelmekteydi. Bu inanç öyküsüne güç verdi. Bu inanç hastalara derman oldu. Bana hayat veren de bu güçtü.

Sarita çifti hemen tanıdı. Coşkulu sevişmenin ortasındaki kadın, daha genç haliyle Miguel dünyaya gelmezden önceki kendisiydi. Çıplak ve tutku doluydu. Sarita'nın bu versiyonu kocasının kucağında hazla inliyordu. İkisinin de bedeni harcadıkları cinsel çabayla terden pırıl pırıldı. Yaşlı kadın onları seyrederken kocasının adını tane tane söyler, anılarla gülümserken gözlerinde yaş vardı.

Bu kez yüksek sesle "José Luis" dedi. "*Mi amor... mi carino.*"

Ağacın orada belirişini andırır şekilde yatağa yakın dikilip duran, gizemli Lala idi. Soluk mum ışığında bir süre durup duygusuzca çifti seyretti. Gördüğüne o kadar az ilgi gösteriyordu ki köşedeki yaşlı kadınla botanik bahçe turu sırasında bitki örtüsünden söz eden bir rehber gibi konuştu.

Renksiz bir sesle "Ellisinde biri için iyi bir vücudu var" dedi.

Sarita düzeltti. "Kırk iki yaşında. Şu adama bir bak hele! Unutmuşum..." İçini çekip görüntünün rahatsız edici bir hale gelmesiyle başını çevirdi.

"Çocukmuş" dedi daha genç olan kadın.

Sarita savunmaya geçerek "Yirmilerindeydi" diye karşılık verdi.

"Onunla ne zaman evlendin peki?"

"Ergendi, ergenliğinin sonlarına doğru."

"Sense dokuz çocuk anası olgun bir kadın. Dokuz çocuk."

"Öyle aşıktı ki..."

"İkimizin de bildiği gibi o bir fikre aşıktı" dedi yataktaki çiftin ötesinden Sarita ile göz göze gelen Lala. "Büyülenmişti. Zavallı çocuğun hiç şansı yoktu."

Sakince düşüncelere dalan Sarita "Düşünceler her şeydir" dedi.

"Katıldığına sevindim." Lala'nın dolgun dudaklarında tatlı bir gülümseme belirdi. Bu kadar ani, o kadar da beklenen bu gezinti istediği gibi gidiyordu. Normalde böyle meselelere girmekten hiç haz etmezdi. Gözlerinin önündeki sahne pek ahlaksızdı -ilkel ve yaşam vaadi ile yapış yapış- ama günün birinde sahip olup kontrolü altına alacağı bir düşün de gerekli girizgahıydı.

Sevişen adam birden haz içinde bağırırken karısı yay gibi gerilen sırtı, tavana uzanan kollarıyla bir çığlık attı. Sonra bir çığlık daha attı.

“Ne?” dedi kocası. “Ne yaptım ki?”

“Işık! Işığı gördün mü? Bir anda gelip beni karnımdan vurdu! Vücudum onunla yanıyor!” Sarita Ana’nın daha genç versiyonu Sara ellerini indirip erkeği sıkıca kendine çekti.

Adam, “*Mi amor*” diye mırıldandı, “ışığın korkulacak bir tarafı yok.”

“Tanrı dokundu bana. Bir çocuk olacak.”

Kahkaha atan José Luis karısını kalçalarından yakaladığı gibi sırtüstü yatağa attı. “Bunu bize ilahi bir ışığın söylemesine hiç gerek yok.”

“Evet, bir çocuk daha olacak ve o...”

José Luis onunla alay ederek “On üçüncüsü mü?” dedi. Sara’nın çocuk sürüsüne üç oğul eklemişlerdi bile.

“Evet, evet! On üçüncüsü. Gülme. İlahi bir güç işbaşında burada! On üç!” diye üstüne basa basa vurguladı. “Kes şu gülmeni!”

Sarita çiftin konuşmasına kulak verdi. Yatağın usulca gıcırdamasını dinledi ve hatırladı. Nerdeyse kendi kendine, “Evet, bu Miguel için başlangıçtı” dedi, “ama ondan önce çok şey oldu.”

Diğer kadın sakince, “Burayı oğlunun yaşamındaki olaylar için ziyarete geldik, Sara adlı kadının hayatı için değil” diye karşılık verdi. Yataktaki çifti izleyen yüzünde hiçbir ifade yoktu.

Odanın serin havaya açılan tek ufak penceresini kaldıran Sarita “Bununla hiç işimiz yok!” diye cevabı yapıştırdı. Dışarıda gece, dünyayı güçlü dev kollarına almıştı. Karanlığın orası burasında tek tük yıldız göz kırpyordu. Bir köpeğin – bir kez, iki kez, ardından kesilen- acı acı havlaması dışında sessizliği bozan hiçbir şey yoktu. Sarita kendini sessizlikteki yalnızlığı hissetmeye verdi. José Luis’in sunduğu aşk yürek-

li, adanmış vesürekliydi. Onun seslerini, güçlü duygularını özledi. José Luis'in kendisini nasıl bir vericilikle sevdiğini hatırlayabiliyordu da kendisinin aynı şekilde sevdiğini anımsayamıyordu. Bağlılığının karşılığını çoğu zaman lütfeder gibi vermişti. Saygılı bir koca, işi ve çocuklarını yetiştirmede yardımcısıydı, peki kendisi onun için ne ifade etmişti?

Lola takdirini başını sallayarak gösterdi. "Bakışını çevirmen iyi. Burada bilgiye meydan okuyan, bu anı nahoş kılan bir şeyler işbaşında. Başa dönmemiz gerekiyordu, bu da sanıyorum bir anlamda başlangıç." Gözlerinde bir hoşnutluk ışıltısıyla Sarita'ya baktı. "Ama bana soracak olursan, başlangıçların *böylesini* yeğlerim tabii!"

Sarita yüzünü ufak odaya döndü ve orada artık bir yatak, bir mum, iki de aşık olmayışıyla şaşırdı. Burası şimdi sabah vaktinin gün ışığına bulanmış bir mutfaktı. Kendisi de yeniden genç bir kadın olarak odun ocağının başında duruyordu. Hamile değildi, buna şaşırdı. Ne vakitti ki bu?

Radyodan müzik geliyor, yemek pişirirken o da şarkı söylüyordu. Mutfağın önündeki ufacık avludan çocuk bağırışları, gülüşleri duyuluyordu. Yaşlı Sarita ağzı açık, sahneyi seyrederken sokaktan trafik uğultusu yükselmekteydi. Emekleme çağında bir bebek annesinin ayakları dibinde oyun oynuyor, kah minik askerlerinin başında oturuyor kah ayaklanıp dengesini bulmaya çalışarak ocağa doğru bir iki adım atıyordu. Annesi açık pencereden diğer çocuklara bir şeyler bağırıp bebeklikten henüz çıkan çocuğa döndü, gururla gülümsedi.

"Tatlı oğlum benim" diye mırıldandı. "Ne akıllısın sen! Ne kadar güçlü, güzel ve zeki!"

Anasının sözlerinin tınısıyla cesaretlenen çocuk bir adım, bir adım daha attı. Beş altı yaşlarında bir oğlan içeri daldığı gibi tezgahdan bir *tortilla* kaparken çarptığı iskemleyi devirdi. Koşmaya devam ederken "Hey!" diye bağırdı. "Eşek yine yürütüyor!" Bununla birlikte avluda bir tezahürat koptu. Küçük oğlan sesi tanıdı, yüzü heyecanla aydınlandı. Ne zaman ayak-

lansa, düşse ya da bir şeyler agulasa işittiği aynı harika gülüş sesleriydi bunlar. Ailesi güldüğünde o da gülüyordu. Ömür boyu gülse doymazdı. Ufukta böyle bir ödülle toparlandı, ufak kollarını uzatarak iki titrek adımla anasına ulaştı. Heyecandan soluk soluğa onun güçlü bacaklarına sarıldı, yüzünü eteğinin kıvrımları arasına gömdü.

Annesinin “Şampiyon benim oğlum!” diye bağırışıyla dışarıdan bir şamatadır koptu. Güldü, oğlan güldü, evren zevkle sarsıldı.

Ufak yüzünü okşayan annesi “Gördün mü bak?” dedi. “Güçlü, güzel ve zeki. Bütün dünya biliyor!”

Sahneyi izleyen Sarita sevgiyle konuştu. “Evet, Bunlar Miguelito’nun ilk adımlarını attığı günler. Bebeklikten çocukluğa geçiyordu.” Uzunca iç geçirdi. “Ona eziyetten pek zevk alan ağabeyleri gibi başını belaya sokmada o da epey yetenekli çıktı.” Anılar üşüşür, odadaki ışık titreşmeye başlarken gülümsüyordu.

Anımsamasını yarıda kesen Lala “Dur!” dedi. “İzlediğimiz çetin bir oğlan çocukluğunun başlangıcı değil sırf. Dinle!”

Bebek Miguel ufak elini ocağa uzatıp sıcaklığın şokuyla gerilerken bakışlarını ana ile çocuğa çevirdiler. Tehlikeyi hissedenden Miguel’in gözleri dört açılmıştı.

Annesinin “Ay, hayır!” diye bağırışını işitti. “Yok! Yo, yo, yo!”

Başını annesine kaldıran çocuk sesi taklit etti. “Yo!” dedi ciddi bir özenle. Anasının teatral karşılığı gecikmedi. Onu kollarına aldığı gibi dışarı fırlayarak cümle aleme küçük dehanın ilk sözcüğünü söylediğini ilan etti.

Lala coşkuyla “İşte!” diye bağırdı. “Duydun mu? Başlangıç bu!”

“Neyin başlangıcı” diye sordu Sarita. “Evet-hayır? *Mama-papa*? Sözcüklerin başı mı demek istiyorsun?”

“Sözün” dedi Lala büyük bir saygıyla. “Nasıl olduğunu görüyor musun? Bir sözcük bir başkasına, o da başkasına kapı açır-

yor ve sen bunlardan bir algı evreni kuruyorsun.” Yaşlı kadının gözünün içine baktı. “Bu an, bilginin ve onun yaratacağı evrenin başlangıcı. Bu” diye ekledi özlemle “benim doğduğum an.”

Doğduğu an mı, diye içinden geçirdi Sarita hayretle. Geri kalanımızın tabi olduğu doğum ve ölüm yasaları öteki ağaçtan gelme bu yaratık için de mi geçerliydi? Herhangi bir dilde bu basit sözcük yanan bir ocağın yakacağının anlaşılmasını ifade ederdi. *Yo! Yok, hayır!* Bir bebeğin eğitiminde esastır. Yüz ifadesinde gururu seçtiği diğer kadına ilgiyle baktı. Kimdi de başka bir kadının çocuğundan gurur duyuyordu?

Lala masanın başına otururken “Hiç unutma” dedi. “Sevgili oğlunu geri almak istiyorsan sözcükleri izlemen gerek.”

“Saçmalık!” diye patladı bir ses kapının eşiğinden. İki kadının başlarını şaşkınlıkla kaldırıp kapının hemen dışında, günışığında dikilmiş yaşlı bir adam gördüler. Uzun boylu değildi ama mağrur duruşu ona çok daha uzun boylu bir adam havası veriyordu. Ağarmış saçları dışında onu kırılğan gösteren hiçbir şey yoktu. İnce, zinde, başka bir zamandan fırlama krem rengi takım elbisesi içinde oldukça da yakışıklıydı.

Sarita “*Papa!*” diye bağırdı.

Bey şaşkınlıkla “*Papa mı?*” diye karşılık verdi. “Bu saygıdeğer *abuela*’nın ben nasıl babası olabilirim?” Zarif bir hareketle şapkasının kenarına dokundu.

Ona doğru ilerleyen Sarita “Evet, şimdi bir büyükanne ve büyük büyükanne olduğum doğru” dedi. “Sen de uzun zaman önce öldün ve gömüldün! Yine de ne kadar sevinçli bir buluşma bu!” Onu kucaklayıp odaya çekti.

Adam tatlılıkla “Nasıl bir dünyaya dalmışım ben böyle?” dedi. “Çocuklarımin torunlarının çocuklarını gördüğü, solup gitmiş anıların canlandığı nasıl bir alem bu?”

Sarita cevap verecek halde değildi. Onun kafa karışıklığını gören adam durumu ele almanın iyi olacağını düşündü. Sarita’yı tahta masaya götürüp yanına oturdu.

“Geri almamız gereken kim?”

“En küçük oğlum. Miguel’i hatırlarsın” dedi kızı zayıf elini onun eli üzerine koyarak. “Bizden kayıp gidiyor. Bizden daha az yetenekli kim için olsa ölümcül olacak bir kalp krizi geçirdi.”

“Bu doğruysa onu geri getirecek olan sözcükler değil, su götürmez yaşam gücü olacaktır.” Kızının soylu bir edayla masanın başında oturan arkadaşına baktı. Bakışını Sarita’ya çevirmeden önce kendisi gibi bir beyefendi olduğunu varsaydığı bu kişiyi saygıyla selamladı. Ardından irkilerek bir daha baktı. Hayır, Sarita’nın arkadaşı hiç de kendisine benzemiyordu. Kadındı bir kere—kor gibi yanan gözlerle çarpıcı güzellikte bir kadın. Ona gülümserken gözleri daha bir parladı.

Kızı “Lala bu” dedi.

Kadın “La Diosa” diye düzeltti. Ölüler üzerinde gücü yoktu, biliyordu. *Onlar* baştan çıkmanın, erişebileceğinin ötesindeydi; ama hepsiyle olduğu gibi bununla da bir vakitler...

Don Leonardo eğilerek “Her zamanki gibi güzelsiniz, *señora*” dedi. Sonra taşların yavaş yavaş yerine oturduğunu hissetti. Kızı bu işin doğasının tam olarak bilincinde olmayabilir miydi? Emin olana dek oyunu içtenlikle oynayacaktı. “İşe başından mı başladınız hanımlar?” diye sordu.

Sarita omuzlarını silkti. “Bir anlamda başlangıçtı. Miguel dünyaya gelmezden öncesinden başladık. Ana rahmine düşüşüyle fakat o sahneyi müstehcen bulduk.”

“Ve gizemi çözücü” diye ekledi arkadaşı.

Adamın “Gösterin hele!” demesiyle günışığı söndü.

Üçü birdenbire kendilerini önceki küçük pencereli ufak karanlık odada iki sevgilinin gülüp inlediği yatağın başında buluverdi.

Odanın karanlık bir köşesine çekilen Lala “İzninizle bu bayağılığa bir daha tanık olmayacağım” dedi.

İç i kalkan kızı “Don Leonardo” diye itiraz etti, “Biz bunu görmüştük.”

Adam ağzı kulaklarında “Öyle mi?” dedi. “Sahiden görmüş müydünüz?”

Kocasının üzerine at biner gibi çıkmış çıplak kadın birleşmelerinin hazzını doyasıya yaşıyordu. Birden önceki gibi bir kendinden geçmeyle çığlık attı. Kolları havada, başını geriye atmıştı.

“İşte. Gördünüz mü?” diye sordu yaşlı beyefendi.

Bakışını açık pencereden dışarı çeviren Sarita, “Evet” dedi. “Ve hissettim. O anı iyi hatırlıyorum.”

“Ee?”

“E’si... Miguel oluşurkenki o yakıcı ışığı hissetmiştim.” Karanlıkta bir yıldızın parlamasıyla Sarita’nın dikkati dağıldı. Başını gecenin serinine uzatırken pencerenin pervazını kavrayarak “Ne kadar şaşırtıcı” diye mırıldandı.

“Evet! Bedenin bunun olduğunu hissetti. Bir mesaj sunuldu ve içinde yaradılış başladı. Yine! Küçük Miguel yarışı kazandı. On milyonlarca spermden bir tanesiydi ve o başardı!”

“Buraya tatsız şakalar yapmaya mı geldin? Ne zamanım var ne de...”

“Bir ruhun oluşumuna tanık olmaktayız!”

Sarita kendine rağmen dönüp odaya baktı. “Ruh mu? Zavalı ve günahkar ruh?”

“Hiç de değil! Ruh bir evreni bir araya getiren tutkaldır –bir temel fizik konusu” dedi adam. “Burada iki hücrenin sarı-sıci bölünmesinden bir evrenin oluşumunu görüyorsun!” Kendinden hoşnut, nefes almak için durdu.

“Bir oğlanın bedeni başlıyor” diye düşüncelere daldı Sarita.

“Erkekliğe doğru gelişecek bir beden. Ruh bunu sağlayacak.”

“Peki ya tanrı?”

Lala gölgelerin içinden “Evet” dedi. “Bize tanrı hakkında bildiklerini anlat.”

Gölgelere bir bakış atan Leonardo “Tümü de tanrı” diye karşılık verdi. Dramatik bir hareketle yatağı işaret etti. “Eylem halindeki tanrı değil mi bu?”

Lala iki aşığın iniltileri üzerinden “Hayır” dedi, “Sen tanrıyı anlat bana.”

“Gezintimizi tamamladık bile *senora*. Tanrı üzerine söyleyecek başka sözüm yok. Tanrıya tanık oluyorum ben.”

Buradan ayrılmak için sabırsızlanan Sarita “Bu anıyı beraberimizde götürüyor muyuz?” diye sordu.

Lala parladı. “Hayır.”

“Aslında evet” dedi adam. “Bu birçok benzeri olaydan biri olsun –torunumun hayatını tanımlayan olaylardan biri.”

Torbasını kapamış yaşlı kadın “Ya bir sonraki olay?” diye bastırdı.

Leonardo gözlerinde bir esinin pırıltısıyla “Bir fikrim var” dedi. Lala karşı çıkarak söylene dursun, oda kendi etrafında döner gibiydi. Her dönüşünde bir aydınlanıyor bir kararıyordu. Bir kadın iniltisi sürüyor, başka bir oda flüoresan lambalar ve parlak metalik nesnelerle aydınlanırken tizleşerek daha acil bir hale geliyordu.

Parlak bir duvara yaslanan Sarita “Hastane mi burası?” diye mırıldandı. “Otursam iyi olacak.” Babası onun için metal bir sandalye çekerken inleme kesildi. Önlerindeki sahneye baktılar. İzlediği sahne oğlunun ölümü değil, dünyaya geldiği andı.

“Ne bu sessizlik?” diye sordu Leonardo. “Çıktı mı? Doğdu mu?”

Sarita anımsadı. “Doğdu.” Odadaki konuşma annenin son bir itışıyle durdu. Bir hemşire yeni doğana nefes aldırmaya çabalarken bir iki kaygılı fısıltıdan başka şey işitilmez oldu. Doktor yatakta ölü gibi solgun yatan Sara ile meşguldü. Kadın bebeğinin sesine kulak vermeyecek kadar tükenmişti.

Yaşlı kadın “O sabah ikimizin de öleceğini sanmışlardı” diye hatırladı.

Odada bir trajedi havası hakimdi. Annenin ihtiyaçları acıldı, bebeği tutan hemşireyi de yardıma çağırdılar. Cansız küçük bedeni kadere sunuda bulunur gibi metal bir masaya yatırdı.

“Korku kokusu alıyorum” dedi Lala. “Ağır bir korku kokusu.” Zarif burnu havada, öteki uçtaki duvardan ayrılıp odanın

ortasına doğru ilerledi. “Evet ya, korku... kanla karışık.” İğrenmiş, geriledi.

Yaşlı adam, “Sana göre değil mi?” diye kışkırttı.

Lala onu bilmezden gelerek gözlerini onaylamayan bir ifadeyle odada dolaştırdı. Her yer kan içindeydi. Çarşafı, hareketsiz yatan anneyi, doktoru kaplamış, beyaz fayans kaplı duvarlara sıçramış, çocuğun soğuk bedeninin sessizce yattığı metal yüzeye bulaşmıştı. Kokuyordu, evet. Bakır madeni ve gübre kokuyordu. Doğurgan şeyler kokuyordu –gizli, keşfedilmemiş şeyler. Hayat kokuyordu.

“Bana göre değil” diye teslim etti. “Benim adı konmuş şeyler dünyamı sızan, acıyla kıvranan şeylere yeğlerim ben.”

“Seninki dünya filan değil canım.”

“Tam da senin bir vakitler bulunduğun dünya –şu tiksindirici karmaşa haricinde.”

Birbirlerine kuşkuyla bakarlarken odadaki sessizlik ağırlaştı.

“Baba!” diye bağırdı Sarita. “Bu dehşete bir kez daha katlanamam! Bebek nefes almıyor!”

“Bekle *hija*” dedi yaşlı adam. “Geliyor, işte...”

Don Leonardo avucu açık sağ elini cansız bebeğe uzattı ve bir hareket başladı, ardından da bebeğin zayıf ciğerleri şişip kasılarak hava almaya çalışırken mücadelenin şaşmaz işaretleri. Bir sonraki kıpırtıyla şok da geldi, onu oğlanın canhıraş çığlığıyla varlığını duyuruşu izledi. Yarı kendinde annesi bağırarak sese yöneldi, az daha yataktan yuvarlanıyordu. Sırılsıklam havlularla dolu tepsiyi elinden düşüren hemşire bir çığlık attı.

Leonardo gülerek “Hayır” dedi. “Öyle kolay gitmeyecek. Bugün de öyle, kızım.”

Bir otorite gösterisiyle sesini yükselten Lala “Değerli bir zamanı kaybetmekteyiz” dedi. “Bu keşif gezisinin sorumlusu ben miyim, değil miyim?”

Sarita “Sensin evet, lütfen” dedi. Naylon torbasını toparlayıp doktorlarla hastabakıcıların anne ile bebeğin hayata dönüşünü kutladığı odanın ortasındaki kadının yanına gitmek üzere

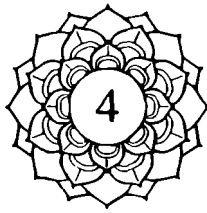
ayağa kalktı. Sarita'nın bir görevi ve çok az vakti vardı. Cevaplar bu gizemli kadındaysa ona boyun eğmek zorundaydı.

Babasına başıyla işaret etti, yaşlı kadın önde, bu üç hayal-letsi ziyaretçi odadan ayrıldı. Leonardo karmaşa içindeki harikaya hayranlıkla ameliyat odasına dönüp bir baktı. Duvarın dibinde duran tanıdık birini gördüğünü sanmıştı ama bir daha bakamadan bir anda odadan dışarı itildi. Lala hemen arkasından onu takip ediyordu. Kapıda o da duraksayıp döndü.

Bir ameliyathane lambası altında duran Miguel Ruiz açıkça seçiliyordu. Yetişkin, üzerinde Sarita'nın onu son görüşünde olduğu gibi bir hastane önlüğü olsa da ılık saçan bir erkekti. Geçirdiği kalp krizinin onu insan oyunu dışına, iki dünya arasına savurduğu bir adam. Önlüğünde kendi doğumundan kalma kan lekeleri vardı. Lala'nın onca tiksindiği insan oluş lekelerini taşımaktaydı. Lala onun buraya daveti hissetmeye geldiğinden kuşkulandı. Kendisine heyecanı hatırlatmak için gelmişti –tepe üstü insan düşüne giren, keskin bir nefes alıp taşkın bir sevinçle çığlığı basan korkusuz bir yeni doğmuşun cüretkar heyecanını. Seyredip hayal etmeye gelmişti.

Miguel ile Lala konuşmadan bakıştılar. Birbirlerini aynada kendilerini tanır gibi tanımışlardı ama bakışmalarında daha fazlası vardı. Miguel'in gözlerinde sevginin korku ve kuşku-
dan arı olanca dışavurumu ışıkmaktaydı. Lala'nın gözlerinde şüphe ve kayıp beklentisi vardı.

O anda ikisinden birinin bir birleşme, gülüş ya da arzuya tatlı bir teslimiyet fırsatı hissedip hissedemediğini söylemek zordu. Bu yolculuğun daha ne kadar yön alacağını kestirmek güç. Lala herhangi bir kadın kadar kaprisli, düşün olaylarını kendi bildiğince yönlendirmeye can atar görünüyordu. Sarita'nın çağrısını işiterek Miguel'e belli belirsiz gülümsemekle yetinerek çıkıp gitti. Miguel olduğu yerde kalıp hastane kapılarının kadının ardından kapanışını izledi, ardından imgeleminin onu usulca başka bir düşe taşımasına izin verdi... unutulmuş bir zaman ve duygu alışverişleri düşüne.

ŞİMDİ SAYGİDEĞER BABASIYLA BİRLİKTE hafızamda o kadar canlı Sarita'yı seyretmek beni rahatlatıyor. Küçük bir çocukken annem gerçekten tanıdığım tek kadındı. Ablalarım vardı ama evlenmiş, benim gündelik yaşamımdan uzaklaşmışlardı. Anneme tapar, tüm diğer varlıklar üzerinde bir saygı duyardım. Güzel, bilge ve arıydı. Genç imgelemimde her kadın gibi o da Bakire idi. Olgunlaştıkça bütün kızları aynı ölçüte tabi tutacaktım.

Yetişirken ağabeylerimin kız arkadaşlarına davranışlarını izler, havalı hallerine, karşı cins söz konusu olduğunda sergiledikleri beceriye gıpta ederdim. Görünürdeki güvenleri hayret uyandırıcıydı. Özel yetenekleri, kadınların zihinlerine ilişkin olağanüstü içgörülerini vardı sanki. Romantik ilişkilerde onların başarısına erişmeyi ummak zordu. Umut hilebazın tekidir. Tıpkı büyük büyükbabam Eziquio'nun yaptığı gibi aç yürekleri yanılsamalarla doldurur. Zihni yerine getiremeyeceği vaatlerle baştan çıkarır. Ama bu iş olduğunda kadınlarla başarı kazanmamı sağlayan umut değil, eylem oldu.

Aşk hayatım altı yaşında, güzel bir sınıf arkadaşım bir den içimden gelerek kız arkadaşım olur mu diye sorduğumda başladı. Hiç duraksamadan yüzüme gülmüştü. Birkaç gün sonra teklifimi yeniden düşündüğünde gülme sırası bana

geldi. Onu geri çevirdim. Evet, duygusal hayatta kalışın tipik taktiğini, acıyı acı vererek karşılamayı öğrenivermiştim.

Karşı cinsle şansımı yeniden denemeye cesaret toplamam, bunun üzerinden sanki bir ömür gibi uzun bir süre geçmesini gerektirdi. Ama ben on iki yaşına gelmeden ağabeylerimin kendileri benim acıma anlayış duyacak kadar acı çekmişti. Yaşça en yakınım olan Jaime yine denemem için ısrar etti. Bir sabah bana bir motivasyon konuşması yaparak on, on iki kıza teklif edecek kadar yürekli olursam *bir* kız elde etmemin kesin olacağını açıkladı. Elbette beni kabul eden en arzu edilesi olmayacaktı ama güvenim yerine gelecekti. Böylece ödünç cesaretle küçük, utangaç bir okul arkadaşına kız arkadaşım olmasını teklif ettim. Hemen kabul etti. Şaşıp kalmıştım. Heyecandan hâlâ başım dönerek eve giderken bir kıza daha arkadaşlık teklif ettim. O da evet dedi. Hafta sona erdiğinde sekiz kız arkadaşım olmuştu ama onlarla ne yapacağım konusunda hiç fikrim yoktu. Bu durumdan hepsi de benim kadar mutlu görünüyordu. Yeni keşfettiğim güvenim kısa sürede ustalığa dönüştü. Jaime bile şaşırmıştı, diğer ağabeylerim ise sadece eğlendi. Bana takılmaya devam ediyorlardı ama şakalarında ilk kez bir parça erkeklik gururu ve onay hissediliyordu.

Küçük bir oğlan çocuğuydum ama yavaş yavaş –hepsi de romantik hikâyeler anlatmaya can atan- korkulu oğlanlarla kıkırdayan kızlar alanında bir rock yıldızı haline gelmekteydim. Çok geçmeden daha büyük kızların gözdesi olup çıktım. Dudaklarımdan *guava* suyu gibi tatlı sözler dökülüyor, hepsini güldürüyor, kızarmalarına yol açıyor, küçük oğlan öpücüklerime hazırlıyordu. Hoş ve eğlenceliydim, kendilerine tehlikeli olamayacak kadar da küçük olduğumu söylüyorlardı. An'a korku karışmadıkça cinsellik yalın bir şey ve pek keyifli bir başarı anında masumiyetimi mutluluk içinde kaybettim. Bundan sonra aşka hiç açlık duymayacaktım. Kısa süren bir yoksulluğun ardından cinsel bir milyarder olma yolundaydım.

Tüm bunları baştan çıkarma konusuna bir mim koymak için anlatıyorum. Cazibe her canlıda göze çarpan ve hayat için yaşamsal olan bir beceridir. Doğal alemde nasıl işbaşında ise düşünce evreninde de aynı şekilde iş görür. Korkusuzca dile getirilen bir fikir bulaşıcı bir mutabakata yol açar. Tatlı dille yapılan bir teklif tehlike hissini ortadan kaldırır. İma düş gücünü kışkırtır, düş gücü de gerçekliği kurar. Şeyleri açıklıkla gördüğümüzde, sözcüklerle ima edilenlerin ötesini, haberciye de görebiliriz. Her haberci bir düşe erişimde bilgiden yararlanır. "Sen ne biliyorsun? Onu ben de biliyorum" başlamanın bir yoludur. Ya da "Neden hoşlanırsın? Ben de ondan hoşlanırım." Bir kez içeri davet edildikten sonra haberci bu düşün biçimini değiştirmeye başlayabilir. Zihnin baştan çıkarıcılıklarını başka bir insanın yararına olacak şekilde kullanan alışılmadık bir habercidir bu. Bu beceriyi bir bütün olarak insanlığın yararına kullanan ikonik bir haberci.

Annemin Bilgi Ağacını ziyareti sırasında karşılaştığı yaratık öteden beri becerili bir haberci olmuştur. Bu öykü anlatılmaya başlayalı insan öyküsünü harekete geçirip değiştirmiştir. Ondan bir kadın olarak söz ediyorsam nedeni, dünyada yapıldığı gibi dişi içgörüsüne beslenen o tuhaf güvensizlik değil, çoğu erkek gibi hayatımın erken bir döneminden başlayarak kadınları sevip değer vermek için dünyaya geldiğimi anlamış olmam. Aşkın bir kez tadına vardığımda onu istemekten hiç geri durmadım. Genç bir adamken bilgiye de benzeri bir seveda duyuyordum. Tıpkı zeki, kayda değer bir güç sahibi bir kadın gibi bilgi de beni tutsak ediyordu. Yıllar boyu büyüsünde kaldım, takıntım oldu ama ne olduğunu bir kez anladıktan sonra tüm yeteneğimi büyüye bozmada kullandım. Bilgiyi rehinden kurtarıp farkındalığa doğru yol göstererek onunla barışık olma arzusu duyuyordum. Doğalca sahip olduğum bir yeteneği –romans yeteneğini- kullandım. Bilgiyi her şeyden önce tanınmak ve işitilmek isteyen bir kadın olarak görmekle onu dinleyebilmeye

ve öfkesini yatıştırılmaya başladım. Sevilme, dokunulma ve tadılma ihtiyacını görerek onu dönüştürebildim.

Şaman oluşumdan sonra da sonunda bunun büyük-babam Don Leonardo'nun en çok ulaşmamı istediği aydınlanma olduğunu gördüm. Nihayet onun her zaman abartısız, iddiasız olan sözlerini anladım. Hoş bir hilebazlıkla süslü diğer bilgece sözlere benzemiyorlardı. Öylesi hilekarlık bilginin doğasında vardır, onu zeki bir haberci yapar ama gerçeğin habercisi değil. Büyükbabam bilginin sesini kafasında duymuş, sonra da susturmuş bir adamdı. Bu sessizlikte hayat sonunda kendini ona gösterdi. Bu sessizlikte kendi hakikiliğini keşfetti. Benimle paylaşmayı bildiği bilgeliği baştan çıkarıcıyı baştan çıkararak elde etmişti. Bilgi erkek ve kadınları düşünmeye ve yaptıkları gibi davranmaya iten şeydir. Otoritesi ilk konuşma girişimlerimizle başlar. Biz dile hakim oldukça da düşünceye dönüşür. En fazla kulak verdiğimiz ses, en güvendiğimiz bilgilendirici haline gelir. Bilgi, insanın üzerindeki etkisine bakılmaksızın benimsediğimiz her bir inançla güç kazanır.

Kendimizi en nihayet yaşam olarak bildiğimizde, yalnızca bilginin değil, hayatın açısından bakabildiğimizde ölümün de üstesinden geliriz. Her birimiz hikâyemizin başkişisiyiz ve başkişi bilmemekten, bilinmemekten korkuyor. Ölüm, bilmeye yönelik en büyük tehdidi temsil ediyor, bu nedenle de insan düşünde korkutucu bir önem kazanıyor. Bireyin ölümü maddi bedenin sonu ile düşüncenin son bulması anlamına geliyor. Ancak ölüm bir bütün olarak ne yaşamın ne de insanlığın sonu.

Bilgi korkularımıza hizmet ettiğinde akla uygun olanı şeytani, şeytani olanı da akla uygun gösterebilir. Fakat insanlığın en büyük kötülüğü olan bilgi aynı zamanda kurtarıcısı da olabilir. Bilgiyi kendi kafamızdaki –güvenir ve itaat eder olduğumuz- ses olarak tanımak her birimize kalıyor; bu sesi değiştirmek ve zorbayı ıslah etmek. Zira bilgide us-

talaşma sürecinde bilginin kendisi haline geldik. Her fırsatta korkuyu pompalayarak zorba, baştan çıkarıcı olduk. Bilgiyi arındırarak kendimizi arındırırız.

* * *

Ufak sınıfı arşınlayan Don Leonardo, “Başka bir yerde olmayıydım gibime geliyor” dedi. Aklı başka yerde sıralar arasında dolaşıyor, kağıda simgeler karalayan birinci sınıf öğrencilerine bakıyordu.

Sarita sakince, “Sana burada ihtiyacım var” diye hatırlattı. Bir sıra ile masa arasına sığışmış, öğretmeni izliyordu.

Kızıl saçları günün modasına uygun olarak başında toplanmış olan Lala, “Hşş, öğretmeni dinleyin bakayım” diye azarladı. “Söyledikleri önemli.”

Yine de kendisi genç öğretmene hoşnutsuzlukla bakıyordu. Yol arkadaşlarına, “Dış görünümü neden böyle özensiz ki?” diye sordu. “Öğretmek burada yegane önemli iş ama hiç de bir tarz getirmemiş buna! Ne yüksek topuklu pabuçlar ne ruj. Öğrenmek iştahımızı kabartmalı, öyle değil mi?”

Üzerinde bir hırka ve basit bir etekle öğretmene bir göz atan yaşlı adam, kravatını düzelterek “Benim bildiğim gibisinden bir iştah kabarması değil ama” dedi. “Onu giysileri olmadan hayal etmeme izin olursa, eh o vakit...”

“Papa, çocuklar!”

Diğer kadın da ipeksi ve küçümseyici bir tonla “Hayvandan hallicesi” diye mırıldandı.

Sarita “Yeter!” diye tersledi. “Birinci sınıflar arasındayız diye çocuk gibi davranmamıza gerek yok!” Odayı gözleriyle taradı. “Altı yaşındaki Miguel nerede?”

Lala, “Şurada, pencerenin kenarında hayallere dalmış” diye karşılık verdi. “Ama konu o değil. Bilginin müziğini dinleyin hele, bir güç ve imkan şarkısı tıngırdatmakta.”

Yüzü ışıldayan öğretmen “Okulda ilk gününüze hoş geldiniz” diye şakıdı. “Adım Senorita Trujillo. Heyecanlısınız

biliyorum. Kiminiz korkuyor, kiminiz sevinçli olabilir ama buraya –sizden önce ana babalarınız, abla ve ağabeyleriniz gibi- hepiniz bu büyük toplumda nasıl insanlar olacağınızı öğrenmeye geldiniz.”

“İnsanlar olmayı mı?..” diye fısıldadı Leonardo.

Kızıl kafa, “Çünkü bunlar hayvandan az hallice” diye tekrarladı.

“Ve hepinizden çok çalışmanızı bekliyorum” diye sürdürdü Senorita Trujillo. “Çok çalışırsanız mükemmelliğe erişirsiniz, mükemmellik de hepimizin arzuladığı şeydir.”

Leonardo durduğu yerde şöyle bir dönerek yirmi küçük oğlanla kıza alıcı gözle baktı. “Bunlar nasıl mükemmel değil?” diye sordu. Eliyle çocukların kusursuz başlarını okşar gibi yaparak, “Bu melekler nasıl kusurlu sayılabilir?”

Lala, “Henüz hiçbir şey öğrenmemişler” diye karşı çıktı. “Nasil düşüneceklerini, nasıl yargılayacaklarını bilmiyorlar. Varsayımlarda bulunmada yavaş, kutsal inançları bilmezden gelmede hızlılar.”

“Şimdi de kilisenin avukatı mı kesildin?”

“Ben oldum olası dinin dostuyumdur” dedi Lala mağrur bir edayla “tanrının kesin hükmünü de tümüyle desteklerim.”

İstavroz çıkaran Sarita “Amin” dedi. Sofuca yapılmış her yoruma katılmayı iyi bir alışkanlık sayıyordu. Kendi başparmağını öperken sabah ışığının çekilmiş olduğunu fark etti ve kendini isle kararmış bir şapelde bir sıraya oturmuş buldu. Şaşırmış, “Şimdi de kilisede miyiz?” diye sordu.

Don Leonardo “Ah!” diye bağırdı. “Fazla ileri gittin sen *senora!*”

Lala gözleri alev saçarak ona baktı. Sarita’nın bakışları da hayretle ikisi arasında gidip geliyordu. “Ne yapıyorsunuz siz ikiniz?” Gözleri sıralar arasında dolaştı. “Buranın oğlum ya da anılarıyla hiçbir ilgisi yok.”

“Aslında var” diye karşılık verdi Lala. Dikkatin Don Leonardo’dan uzaklaşmasına memnun olmuştu. Tam o sırada bir

rahibin şapelin ön tarafına doğru yürüdüğünü gördüler. Rahip onları görmeden yanlarından geçip genç anne ve eş Sara'nın sessizce oturduğu ilk sıraya yöneldi. Sara'nın dört oğlu sıralar arasında ses çıkarmadan elim sende oynuyordu.

Sarita, "Hah!" dedi. "Oğullarımla oradaymışım!"

Lala "Bunu hatırladın mı?" diye sordu. "Rahibin on üçüncü çocuğunun dünyada bir fark yaratacağını söyleyişini?"

"Evet, evet, hatırlıyorum. Miguel'in önemli bir haberci olacağını söylemişti."

"Bu onu bir günahkar olmakla suçlamasından önce miydi, sonra mı?" diye sordu Don Leonardo.

Kızıl saçlı kadın onu duymazdan gelerek Sarita'ya doğru eğildi. "Peki, bilginin hizmetkarı değilse nedir bir haberci?"

Leonardo düz bir sesle "Hakiki bir insan" dedi. "Büyük bir haberci öyledir."

Kadın ona kızgın bir bakış daha attı fakat belli ki anımsamakta olan Sarita konuşuyordu, dikkatleri ona çevrildi.

"Kendi gücünü hissedecek kadar büyüdüğü zamanı hatırlıyorum" diyordu. "Benim için daha o zamandan belirgin bir güçtü bu. On yaşındaydı, burada olduğundan daha büyük. Bir gün ona hırs ve bencillikten, başkalarına saygısızlık ettiğimizde kendimizi nasıl incittiğimizden söz ediyordum. Sözümü bitirdiğimde tasalı bir farenin tüm ciddiyetiyle yüzüme baktı. 'Sence ben bencil miyim *Mama?*' diye sordu. Gelin de gülmeyin. 'Evet tatlım' diye takıldım. 'Annen ne kadar yüce gönüllü ise sen de o kadar bencilsin.' Düşüncesizce bir şakaydı, kabul ediyorum ama üzerinde durmadı. Düşüncelere dalmış, gerçeği incelikli yalandan ayırt etmeye çalışıyordu."

Don Leonardo yanına oturmuş, anıların yolunu açma umuduyla elini tutmuştu.

"Bana gülümsedi" diye devam etti Sarita. "Zarif bir gülümseme idi, bilinçli, dikkatli. İçimden koruyucu bir şekilde dokunmak geldiyse de gülümsemesi yapmamamı söylüyordu. Onun artık gerçeği iki küçük eliyle yakalayacak kadar büyüdüğünü."

Bencilse çaresini bulacaktı. Rahibin öğüdü olmadan da hep bildiğim bir şeyi hatırlatmıştı bu bana: İnsanlık günün birinde onun sözlerinin, gözleriyle ellerinin dokunuşunun ve karşı durulamaz gülümsemesinin özlemine duyacaktı. Bana o gün verdiği gülümseme onun için bir yabancıya dönüşmekte olduğumu gösteriyordu. Aramızdaki yumuşak, sevgi dolu bağ zayıflıyordu.”

Babası onu yatıştırdı. “Aranızdaki bağ o zaman da güçlüydü şimdi de güçlü” dedi.

Lala sabırsızca arkasını döndü. Rahibin genç Sara ile konuşmasını, duygusal bağlar konulu saçmalıklar yerine zihinlerin üstünlüğüyle ilgili şeyler söylemesini diledi. Bu anının onlara sözcüklerin gücünü anımsatma haricinde neydi amacı?

Yeniden baba kıza yönelerek “Konu şu ki...” diye başladı.

Leonardo “Konunun ne olduğunu anlıyor o, *senora*” dedi.

Sarita usulca, “Sevgim onu geri getirecek” dedi. “Çözülemez bağımız artık sayılmalı. Miguel’in mirası...”

Lala fırsatı kaçırmadı. “Mirası, dokunduğu herkesin zihinlerinde yaşıyor! Hafıza o. Düşünce ve sesi çağlar içinden yankılanıyor.”

Don Leonardo Lala’nın sesinin şapelin kubbesine yükselişini duydu ve karşılık vermemek için kendini tuttu. Ayağa kalkmadan önce Sarita’nın elini desteklercesine sıktı. Bu sesin inandırıcılığına direnmek kendisine değil, Sarita’ya düşüyordu.

Yaşlı adam iştilir bir yükseklikle “Gitmem gereken bir yer var. Size iyi günler hanımlar” diye mırıldandı. Gülümseyerek “Görüşmek üzere” dedi. Şapkasının kenarına dokundu, kapının ötesinden çağıran ışığa yöneldi.

“*Papa!*”

Gitmişti bile.

Sarita geri döndü, şaşkındı. “Ne olacak şimdi? Onun yardımına ihtiyacım var.”

Lala “Senin *hana* ihtiyacın var” dedi. “Böyle kararlaştırmıştık. Oğlunun takip ettiği ezoterik bilgi yolundan gideceğiz. Onun en kayda değer düşüncelerini izleyeceğiz, böylece...”

Sarita sözünü kesti. “Miguel düşüncenin bilgi olduğunu söylerdi. Hafıza bilgidir derdi.” Yüz adak mumunun ışığıyla aydınlanmış diğer kadına baktı. Öyle güzel, kendinden öyle emindi ki. “Din bilgidir derdi oğlum.”

Yol arkadaşı, şimdi diz çökmüş müminlerle dolu şapele işaret etti. Çoğu için için ağlıyordu. “Bunun da ne kadar harika olduğunu görüyor musun?”

“Oğlum, bunların hiçbirinin hakikat olmadığını söylerdi.”

“Oğlun çok geçmeden sana dönecek ve kendi adına konuşacak. Hadi gel ihtiyar, sözlerinin onun bir lider olacağını gösterdiği günü bulalım.”

Sarita kalktı, yeniden haç çıkardı ve güzel kadının peşinden tülkü tülkü bulutuna daldı.

* * *

Don Leonardo şimdi tam da bulunması gereken yerdeydi. Evinin yolunda ilerleyen torunlarından birini izliyordu. Yirmisinde, yakışıklı bir çocuktü –torunlarının en genci değil, Sarita’nın en küçük çocuğu, bu da Leonardo’yu gülümsetmeye yetiyordu. Kızını sever, onda her zaman olağanüstü şeyler görürdü. İnsan hayatının tekdüzeliklerine ve eski alışkanlıklara yenilmiş olabilirdi ama kendine özgü otoritesini korumayı bilmişti. Yakında ailesi ve topluluğu tarafından güç sahibi bir kadın olarak tanınacaktı.

Bu oğlan da diğerleri gibi değildi. Leonardo bunu bilmesine biliyordu da nedenini söyleyemiyordu. Sara’nın bütün oğulları akıllı, zeki ve başarı hırslı doluydu. Miguel’in dünyaya geldiği sabahı hatırlayarak benzersizliğinin cevabının burada mı yattığını düşündü. Fakat bunun gibi aile öykülerine fazlasıyla önem veriliyor, uğurlu işaretlerden, yıldızların hayırlı hizalanışından fazlasıyla anlam çıkarılıyordu. Yanıt, bunun gibi her bir şimdiki andaydı. Bu an Leonardo gelen torununu izliyor ve her şeyi algılıyordu. Çocuğun adımlarını, güvenli duruşunu, gözlerindeki ışıltıyı fark etti. Evet, gözleri

çok şey söylüyordu. Ve gülümsemesi. Ne gülümseme ama! Sanki dünyayı oyuna çağırıyordu. Düşüme buyurun ve eğlenmeye hazır olun diyordu.

Bu oğlan farklıydı, kesin. Leonardo'nun bu farkın sıra dışı bir uygulamaya koşulmaya uygun olup olmadığını görme vakti gelmişti. Oğlanı inançlarının uykulu sıcağından çıkarıp farkındalığın buz gibi havasına atmanın zamanıydı.

Don Leonardo verandasından inip kollarını Miguel'e, Sarita'nın on üç çocuğunun sonuncusuna açtı.

Üniversitedeki ilk yılımın o güzel sonbahar öğleden sonrasını hatırlıyorum. Koşa koşa büyükbabama gitmiştim. Yüreğim sevgi doluydu o gün, aklımda yeni fikirler. Büyükbabam doksanlarındaydı, ailemizin önde gelen büyüğü. Tanıyan herkesçe sayılırdı, büyükbabam olmasından müthiş bir gurur duyuyordum. Ona gidebilmekten, onunla konuşup bilgimi paylaşabilmekten de gururluydum. Yaşıma göre olgun olduğumu düşünmesini istiyordum. Keskin zekamdan etkilenmesini istiyordum.

Büyük bir ustaya şükranı ona bilgi sunarak göstermeyi o zamanlardan öğrenmiştim. Başka şeyler sun, bunu sunma. Biraz bile aklın olsa ona sessizliğini sunarsın. O bir usta ise nedeni, bilginin dikkatini çekmemesidir. Sen bir öğrenciysen, onun da nedeni bilginin senin aklını çekmesi! Şaman yaşamımda öğrencilerimin beni, tıpkı benim de o sonbahar günü Don Leonardo'yu etkilemeye çalışmam gibi sayısız kez ve sayısız biçimde etkilemeye çalıştığını bilirim. Derin bir bilgelik potansiyeli taşıyan nice çömez, bunun yerine bana olgular, fikirler ve felsefi atıflarla dolu bir serenat çekmeyi seçerek yarı yolda kalırdı. "Seni nasıl hayran bırakabilirim?" deseler de olurdu. "Senin aklına gelmemiş ne biliyor olabilirim? Bana bak! Beni dinle! Bırak sana bir şeyler öğreteyim!" Bir ustanın ayakları dibine kendi önemimizi

kutlamak için mi otururuz, yoksa dinlemek ve öğrenmek için bir ustayla mı otururuz?

Pekala, o gün Don Leonardo'yu dinlemek amacıyla ziyaret etmemiştim. Avluya oturduğumuz an konuşmaya başladım. Durmak bilmiyordum. Ona okulumdaki siyasi etkinliklerden, hükümetler, politika, adaletsizlik ve insanların çektiği acı üzerine öğrendiğim her şeyden söz ettim. Kendini haklı gören bir öfke ve ahlaki bir infialle konuşuyordum. Tüm o kötülükleriyle insanlığa karşı konuşmaktaydım ki büyükbabamın gülümsemesi sessiz bir kahkahaya dönüştü. Söylediklerimin eğlenceli bir yanı olmadığına göre benimle alay ettiği ortadaydı. Benimle alay etmek! Mantığımın parlaklığını göremeyecek kadar mı yaşlanmıştı? Sezgilerimin ne kadar güçlendiğini göremiyor muydu? Utancın içimde yükseldiğini hissederek sustum.

Yüzünde tatlı bir gülümseme, usulca "Miguel" dedi. "Okulda öğrendiğin, hayata dair anladığını sandığın her şey bilgidir geliyor. *Hakikat değil bu.*"

Artık bir adam olduğumun farkında değil miydi? Benimle çocukmuşum gibi konuşuyordu. Sözlerinin beni kızdırmaya başlamasıyla yüzüme al bastığını hissettim.

"Alınma çocuğum" dedi. "Herkesin düştüğü bir yanlış bu. İnsanlar inançlarını fikirler ve söylentilere katıp bundan bir dünya kuruyor, kurdukları dünyanın da gerçek dünya olduğuna inanıyor. İnadıklarının gerçek olup olmadığını bilmiyorlar. *Kendilerine ilişkin* inandıklarının bile gerçek olup olmadığını bilmiyorlar. Sen neyin gerçek olduğunu veya kim olduğunu biliyor musun?"

"Evet, biliyorum" diye direttim. "Nasıl olur da kendimi bilmem? Doğduğumdan beri kendimle birlikteyim!"

Sakince "M'ijo, ne olduğunu bilmiyorsun" dedi. "Ama ne olmadığını biliyorsun. Ne olmadığını uygulamasını o kadar uzun zamandır yaptın ki buna inanıyorsun. Bir imgene inanıyorsun, gerçek olmayan pek çok şeye dayalı bir imgeye."

Ne diyeceğimi bilemedim. Övgü ya da hiç değilse görüşümü tartışmasını beklemiştim. Büyükbabamla entelektüel bir boks maçı beni mutlu ederdi. Kanımca bir ustayla tartışıp onu yenecek kadar bilgi sahibiydim. Miguel'e ilişkin bildiğim her şeyi büyükbabam bir iki acımasız cümle ile saf dışı bırakmıştı. Dünyaya dair bildiğim her şey şüpheyeye düşmüş. Şüphe!

İnşa ettiğimiz entelektüel evi yıkarken kuşkunun önemini ne kadar vurgulasak azdır. Sözcükleri öğrenir, anlamlarına inanır ve küçük evimiz sağlamlaşıp güçlenene dek bu inançları uygularız. Şüphe, vakti geldiğinde evi yıkan sarsıntıdır. Kuşku, inançlardan yapılma bir kalenin yerle bir olmasına yol açabilir ve kişisel yanılsamalarımızın ötesini görmek istiyorsak böylesi bir sarsıntı da gereklidir. Bir depresyon gerekir. Büyükbabama baktım, bakışımı gülümsemeyle karşıladı. Az önce hoş bir sır paylaşmışız gibiydi. Öz güvenimin sarsıldığını fark etmiş miydi ki?

“Ne olduğumu biliyorum, şeyler... konusunda da bilgi sahibiyim” diye geveledim. Beni mahcubiyetten kurtaracak olan buymuş gibi, duyduğum isyandı. “Yaşadığım dünyayı tanıyorum. İyinin de her zaman kötüyle mücadele etmek zorunda olduğunu biliyorum.”

Büyükbabam ani bir heyecan dalgasıyla “Ah!” dedi. “Şu ezeli insani çatışma! Bu çatışmayı kainatın geri kalanında görüyor musun? İyi ile kötünün ormanlarda, meyve bahçelerinde mücadeleye girdiğini? Ağaçlar dünyadaki kötülüklerden kaygılanıyor mu? Hayvanlar? Balıklar? Kuşlar? Yeryüzünde iyi ve kötü meseleleri yüzünden içi içini yiyen herhangi bir yaratık var mı?”

“Yok tabii.”

“Yok tabii mi? O halde çatışma nereden çıkıyor?”

Bu bir numara mıydı? Beni aptal durumuna düşürmeye mi kararlıydı?

İhtiyatla “İnsan türünden” diye karşılık verdim.

“İnsan zihninden!”

“E, evet... ve insan zihninden daha soylu da hiçbir Şey yok” diye iddialı bir Şekilde ekledim. “Eğer hayvanlar...”

“Düşünebilseler hayvanlar da kötü konusunda bizim kadar tasalanırlardı mı diyecektin? Onlar adına umarım öyle olmazdı!”

İkimiz de güldük, ardından bir süre sessiz kaldık. Savunmamın zayıfladığını hissettiğinde “Miguel” dedi, “sözünü ettiğin çatışma insan zihninde ve aslında iyi ile kötü arasında değil; gerçek ve yalanlar arasında. Gerçek olmayan Şeylere, bizde korku ve nefret yaratan Şeylere inandığımızda sonuç fanatizmdir. Sonuç, insanların kötü bildikleri olur; kötü sözler, kötü niyetler, kötü hareketler. Dünyadaki tüm Şiddet ve acı kendimize söylediğimiz pek çok yalanın dolaysız bir sonucudur.”

Birden büyük bir filozofun dediğini hatırladım: *İnsanlara işkence eden, Şeylere ilişkin görüşleridir, o Şeylerin kendisi değil.* Alıntıyı nerede okuduğumu, kime ait olduğunu çıkaramadım. Bir Almandı belki. Yok, Fransız.

Don Leonardo sertçe “Miguel, dur!” dedi, beni takıldıığım yerden çıkardı. Bu kez sabırla, “Lütfen dur” diye yineledi. “Büyük düşünceler hayata geçirilmeli, listelere değil. Bilginin ayrıcalığı yaşam mesajına hizmet etmektir. Bilginin kendisi mesaj değildir. İşin başında bırakılırsa bizi deli eder.”

Haklı olduğunu hissedebiliyordum. Biraz sonra bunu ona söyledim. Katlanır sandalyesinde arkasına yaslanıp düşünceler içinde bana uzun süre baktı. Konuşmamızın sona erdiğini, onunla aynı görüşte olmanın beni kurtaracağını sanıyordum. Mutfaktan bir *empanada* kapar, vedalaşır, insanların zekamı takdir ettiği kente geri dönerdim.

“Miguel” dedi. İfadesi öyle ciddi idi ki hiçbir yere gitmeyeceğimi anlamıştım. “Beni etkilemek, gözümde yeterince iyi olduğunu kanıtlamak için elinden geleni yaptığını görüyor ve anlıyorum. Bunu yapma ihtiyacı duyuyorsun çünkü kendin için henüz yeterince iyi değilsin.”

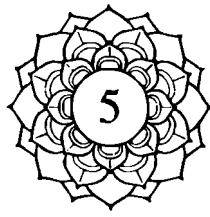
Gözüme yaşlar hücum etti. Güvenli görünme yolundaki kararlı çabalarımın zaman kaybı olduğunu oracıkta görüvermiştim. Tüm görüşlerim, iddialarım yeterince sağduyulu ya da akıllı olmadığım korkusunu gizlemekteydi. Don Leonardo benim görebildiğimden fazlasını görebiliyor, benim hakkımda keşfetmeye istekli olduğumdan fazlasını biliyordu. Delici bakışlarındaki hakikati kaldıramayarak bakışlarımı çevirdim. Bakışlarımı çevirdim, evet ama durduğum yerde de kaldım. Kaldım ve dinledim.

O öğleden sonra bana çok şey söyledi, söyleşimizi sindirmem ise bütün bir ömür aldı. Her birimizin her şeyden çok istediği gerçektir ve gerçek kelimelerle söylenemez. Herkes gibi, her şey gibi gerçek de cevap kılığında bir gizemdir. Okulda öğrendiğim harfler, gerisin geri gizemi işaret eden açıklamaları işaret ediyordu. Hakikat sözcüklerden, insanlardan ve bilinen bu evrenden önce vardı. Hakikat her zaman var olacak, dil de ona hizmet etmek üzere yaratıldı. Sözcükler sanatımızın, zihinsel bir tuvale hakikatin imgelerini resmetmemizi sağlayan araçlarıdır. Ne tür sanatçılarız biz? Ne tür sanatçılar olmak istiyoruz ve böylesi sanatçılar haline gelmek için inandığımız ipe sapa gelmez şeylerden vazgeçmeye hazır mıyız?

Büyükbabam bana en büyük gücümün inançta olduğunu söyledi. Bu güce sağduyulu bir şekilde yön vermek bana bağlıydı. Dünya, inancını bir fikre, görüşe, başkalarının görüşlerine bağlamaya can atanlarla doluydu. O beni inancımı bilgiye değil, kendime yatırmaya çağırdı. O an farkında olmasam da o öğleden sonra sohbetimiz beni bir daha asla ayrılmayacağım bir yola koydu. O andan itibaren anlamak istedim. Kendimi anlamak, yalanlara inanmaya nasıl başladığımı anlamak. Cevaplar aramak doğamda vardı. Gerçeği bulmak herkesin doğasındadır ve şevkle her yere bakarız –kendi içimiz hariç.

O günden sonra sadece hakikati istedim. Başlangıçta bana yol gösterecek tek şeyim de anılardı —rastgele imgelelere ve öykülere dayalı, daha da fazla çarpıtmaya yol açan anılar. Ama bu sadece bir başlangıçtı. Benim için her şey nasıl da çabucak değişecekti! Onu hissetmeye, kabul ve şükretmeye hazır olduğumuzda hakikat nasıl da cömerttir.

Sarita, benim aslan yürekli anam o uzun, düş yüklü gecede benzeri bir yol tutuyor. Bilginin sesi ısrarla kulağına fısıldarken ona aynı anılar yol gösteriyor. Girdiği zahmetlere karşılık eve, hakikati çoktan bulup neşeyle onun harikaları arasında çözülüp gitmiş en küçük oğlunun eti kemiğiyle tıpkı duran sahtesiyle dönecek.

SARITA YORULMUŞTU. Üniversite kampusunda bir düzine kadar aktivist öğrencinin konuşmalarını dinlemişti. Miguel konuşmacıların sondan ikincisiydi ve kalabalığı belirli bir dava için harekete geçirmesi görülecek şeydi. Ama Sarita artık yorgundu ve tüm bunların onu geri getirmesine nasıl yarayacağını kestiremiyordu. Terliklerinin tekini çıkarıp ayağını yavaşça ovdu. Uzun bir gece olacaktı, biliyordu ama sonsuza dek de süremezdi. Ana babaları mum ışığında hâlâ davul çalar, Sarita Ana'nın transı sürdürüp tuhaf yolculuğuna devam edişini izlerken torunları artık uyuyakalmış olmalıydı. Bu onlar için de zordu.

Bu keşif gezisinde rehberlik eden kadına “Üniversitedeyken onun iyi bir konuşmacı olduğunu bilirdim Lala” dedi. “Ama bu onun hayatında o kadar da özel bir gün değil... oğlum da kayda değer saymazdı.”

Unutalı çok olduğu şeyleri hatırlarken bu çevrede kendini tedirgin hissediyor, huzursuzca kıpırdanıyordu. Tlatelolco'daki gece katliamından kurtuluş, işte o kayda değerdi diye içinden geçirdi. Mexico City'deki Nacional Üniversitesi'nde öğrenci olan Miguel ve ağabeyleri o hafta eve gelmişlerdi ve tanrıya şükür askerler hükümet politikalarına karşı barışçı bir yürüyüş yapan binlerce öğrenci ve seyirci üzerine ateş açtı

ğında Tlatelolco semtinde değillerdi. Katliam geceye kadar sürmüş, oğullarının yakın arkadaşlarıyla profesörlerinin trajik kaybıyla sonlanmıştı. Evet, umutları asla gerçekleşmeyecek genç, capcanlı insanları anımsamak önemliydi; katliamın dehşetinden kurtulmuş olanların yaşamlarına şükretmek de önemli. Bu, ölümün en küçük oğlunu elinin tersiyle geri çevirdiği tek sefer değildi. Hayır, ölüm ile o daha birçok kez yüz yüze gelecek ve ihtiyatlı dostlar olarak ayrılacaktı.

“Gerçekten de çok gençmiş” diye kabul etti Lala. “Fakat tıp fakültesinin ilk yılında bile ne kadar inandırıcı olabildiğini görüyorsun. Konuşması iyi. Karizması var. Gördüğümüz gibi öğrenci arkadaşlarını bir araya getiriyor. Böyle etkin, güçlü bir kişilikle bütün bir ulusu etkileyebilirmiş.”

O günlerde oğlunun yanından ayrılmayan hükümet görevlilerini hatırlayan Sarita başıyla onayladı. Ağabeyi Carlos siyasetin tehlikeleri konusunda ona öğüt vermiş, Miguel de bu tür bir hayata çekilmenin kişisel özgürlüğünü tehlikeye atacağını anlamakta gecikmemişti.

Yaşlı kadın içini çekerek diğer ayağını ovarken “Don Leonardo’yu bulmam gerek” dedi. “Bu arayışta neyin önemli olduğunu bilecektir.”

Kızıl saçlı, “Erkek, erkeği biliyor herhalde” diye mırıldandı. “Allah bilir çiftleri yatakta seyreliyordur.”

“Zamanı mı şimdi bunun yine?” diye bağırdı Sarita. Görünen oydu ki genç erkekler sevişmelerinden bunu kendileri keşfetmiş gibi boş bir gurur duyuyordu. Miguel gözünde o zamanlardaki haliyle, gencecik ve çok aşık canlandı. Karısı Maria ile güzel oğullarını düşündü. Cinsellik elbette büyük ödüllere geliyordu; bedensel haz ve ana babalığın zevkleri. Bize evlilikten, doğumdan... ölümden daha fazla dokunan hiçbir şey yok.

Terliği elinde, Sarita başını kaldırdı. Rengi atarak “Ölüm” dedi. Bakışını parktan, insanlardan çevirdi ve o ana dek dik-katinden kaçmış bir şey gördü. Uzaklarda genç bir adam biri-

ni ararmış gibi külüstür arabasıyla yavaşça öğrenci kalabalığı içinden geçmekteydi.

Hafızası başka bir oğlunun anısıyla afallamış, “Memin” diye mırıldandı... ve kendinden geçti.

* * *

Miguel usulca “Sarita” diye seslendi. “*Madre*, orada mısın? Sarita?”

Sarita bir rüyanın derinliklerinden onun varlığını fark etti. Gözleri kapalı, zihni alemler arasında dolanırken başıyla sessizce işittiğini belirtti. Miguel’i arkasında ıslıl ıslıl yanan Yeryüzü ile ağacında oturur hayal etti; cinnet sürerken Miguel’in kendisine güldüğünü. Ne onu arzusu hilafına geri getirebilir ne de denemekten vazgeçebilirdi. Çok fazla şey yatırmış, fazlasıyla kişiyi işin içine sokmuştu. Bir başka değerli çocuğunu kaybetmekte olan bir annenin acısına teslim oldu. Miguel başucunda onu izliyordu, biliyordu. Tıpkı kendisi gibi orada ve değildi. Yakınlığını, dikkatini hissedebiliyordu... ama ah, onu yeniden kollarına almayı nasıl da isterdi! Hâlâ konuşmadan dudaklarını kımıldattı ama sözcükler bir şekilde oluştu ve işitildi.

Bilinmezliğe doğru “Buradayım çocuğum!” dedi. “Seninle, sendeyim. Niyetim de sarsılmayacak. Yaşlı olabilirim ama hâlâ gücüm var. Çelimsiz de olsam direncini yeneceğim. İstedğin kadar yürekli ol, ben kazanacağım.”

Oğlunun yüzünü bir an görmeye, elini ellerinde hissetmeye taşkın bir özlem duydu. O anda da dileklerine karşılık vericesine Miguel’in yakınlığını hissetti, rahatladı.

Bir rüya halinin derinliklerine kayarken aralarının her zaman böyle olmadığını düşündü. İkisinin de dayanamadığı tek şeyin ayrılık olduğu bir zaman olmuştu. Ana ile oğlun birbirlerini ilk kez diğerinin gözlerinde tanıdığı bitmek bilmeyen büyüleyici bir zaman. Birlikte ilk anlarından başlayarak sevgiden daha büyük bir güçle bağlanmışlardı. Sevgiden de büyük, evet. Sevgi kötüye kullanım ve bencil isteklerle yozlaşmış bir

sözcüktü. Şartlarla lekelenmiş olağanüstü bir armağan. Sevgi sembolü zamanla insan yüreğini bir dişi aslanın ölümcül pençesi gibi kavramış, ele geçirmişti. Aralarındaki bağın sevgiden büyük, sevginin peşinden kimi zaman bir çakal gibi koşturan dehşetten ise çok daha büyük olduğu doğrudur.

Oğlu dünyaya gelir gelmez ona şarkı söylemiş, o andan başlayarak da bir olmuşlardı. Sarita şimdi aralarındaki bağı sürdürmeye çalışırken bebeğin rahminden yaptığı yolculuğun kanlı kalıntıları ile kucağında çıplak yatışını anımsadı. Yüzünü nemli göğsüne bastırılmış, anasının kokusuyla yatışır, solukları onun kalp atışlarına uyumlanırken diliyle meme başını arıyordu. His Sarita'yı baştan sona rahatlatmış. Temel sessizliğe teslim olurken oğlunun suçsuz gözlerine hayran bir hayretle baktı. Parmak uçlarını ufacık yüzün kenarında, kollarıyla bacaklarının yumuşak kıvrımlarında dolaştırdı. Yumuşacık, iki yaşayışlı tenini okşadı, narin sıcaklığına şaştı.

Rüyasının içinden “Evet” diye fısıldadı. “Sır gibi sakladığım bir dilekle efsunladığım çocuğa sonunda bakabildiğim için mutluluk gözyaşları döktüm. Sen benim kıymetlim, geldin ve gelişinle tüm acı ve kaygı benden gitti. O andan başlayarak birbirimizin kollarında mutlu olduk ve bu sevincin ömür boyu süreceğinden hiç kuşku duymadık.”

Kuşku geldi elbette. Daha sonra geldi ve yıllar içinde bir vakitler onca güçlü olan bağları kopmaya başlarken birçok kez yokladı. Memin'in öldüğü gün geldi. Memin ilk evliliğinden en küçük çocuğuydu. Sarita'nın hazinesi, küçük erkek kardeşlerinin kahramanlık sembolüydü. O acı dolu gün daha pek çoğuna yol açtı ve sonunda Sarita ile en küçük çocuğu sonsuza kadar değişti. Sonunda Miguel insanlığı gerçekte olduğu gibi görmeye başlamıştı.

* * *

Leonardo “*Que pues!* Ne yaptın benim kızım” diye hesap sordu. Üniversite kampusu kaybolmuştu. Sarita torbasını göğ-

süne bastırılmış, çıplak ayağı güneşte, bir mezarlık parkında çimenlerin üzerinde yatmaktaydı. Bilinci yarı açık, gürültüyü işitiyor ama bundan bir anlam çıkaramıyordu.

Rüyanın kıyılarında asılı iken arabalar yakındaki dönemeci dönüyordu. Siyah giysili insanlar zarif bir karaağacın etrafında toplanmıştı. Bir sevdiklerini toprağa vermeye hazırlanırken yaşlı gözlerle sessizce selamlaşmaktaydılar.

Çevresindeki görüntünün farkında değil görünen Lala Sarita'nın yanında çömelmiş, onun ak saçlarını okşuyor, elini eline almış, sıkıyordu.

Kaygı dolu bir sesle “Ben bir şey yapmadım!” diye hırladı. Sarita'nın davası peşinden koşamayacak kadar tükendiğinden kuşkuluyor, tuhaf bir korku duyuyordu. Buna izin veremezdi. Miguel ölmeye bırakılmamalıydı. Varlığı hepsi için önemliydi fakat onun Lala için ne kadar önemli olduğunu bilen azdı.

“Peki o halde neden sersemlemiş bir kartal gibi yatmakta?” diye tersledi yaşlı adam, “kanadı kopmuş, kendinden geçmiş?” Kızını yeni bulmuşken yanından ayrıldığı için kendini suçluyordu. Yanında olmayışının onun kararlılığını zayıflatmış olmasından kaygılıydı.

Başını artan yaşlı kalabalığa kaldıran Lala “Neredeyiz?” diye sordu. “Hangi olay bu?”

“Sara'nın oğlu Memin'in cenaze töreni.”

“Ya öteki? O nerede şimdi?”

“Miguel orada, bu olağandışı anıda anasının yanı başında duruyor.”

Lala, yanında durmuş, kendini kaybederek ağlayan annesine bakan on bir yaşındaki Miguel'i seçene kadar gözleriyle kalabalığı taradı. Diğer akrabalar teselli etmek için yaklaşıırken kadın oğluna arkasını dönerek kocasının kollarına atıldı. Ana babasını kalabalıkta gözden kaybeden Miguel, dikkatle geri çekilerek kederli bir sessizlik içindeki ağabeylerinin toplandığı sahneyi karaağacın gölgesinden izledi.

Büyükbabası Sarita'nın yanındaki yerinden "Bu kötü" dedi. "Kimsenin oğlanlarla ilgilendiği yok. Miguel dışındaki-ler neredeyse yetişkin, evet ama bu onlar için de büyük bir acı. Masumu, bihaberi nasıl da kendi bencil yas isteğimizde böyle ihmal edebiliyoruz?"

Kaygıyla Sarita'nın bileğini ovan kızıl saçlı "Ah, bihaber değil onlar" diye karşılık verdi. "İnsanlık tiyatrosunun bu oyununun senaryosunu şimdiden ezberlemişler. Herkes gibi kostümelerini kuşanıp izleyiciye iyice prova edilmiş repliklerini bağırarak elbette hayatta kalacaklar. Doğrusu beni insan soyu konusunda heyecanlandıran da bu. Farkındalıklı dram."

Don Leonardo hayretle ona baktı. "Farkındalıklı mı?"

"Sadece bak" dedi Lala. "Bunda üzerine yok."

İkisi dönüp yaşlı kalabalığı seyretti. Artık kadın erkek, çocuk, şaşkın ergenler, herkes mezar başında toplanmıştı. Yaşlı ana Sara ortadaydı. Rahibin sesi işitilebiliyordu gerçi ama kalabalıkta anca seçiliyordu. Kısa bir süre sonra sözleri bile yitip gitti. Ürpertici, tedirgin edici topluluktan bir ağıt yükselmiş, bütün diğer sesleri bastırmıştı. Tek bir kadının yasından başlangıçtaki usul iniltisinden yükselen ses, feryat figanla çoğaldıkça çoğalmış, sonunda bir acı çağlayanına, yas tutan binlerce ananın ilahisine dönüşmüştü. Nakaratının arkasında erkeklerin rahatlatıcı, avutucu tekdüze fısıltısı işitiliyordu. Rastgele daireler halinde göğe yükselen gürültü sonunda tepe noktasına ulaşarak yeryüzüne indi. Yükseldi, alçaldı, döndü, sarmalandı, düşüverdi. Hiddetinin orta yerinde rahip bağırarak yaşlı insanları merhuma ayrılık armağanlarını sunmaya çağırdı; çiçekler, notlar, tespihler. Onlar veda ritüelini yerine getirirken acı dolu sesler gücünü kaybetmeye başlamıştı. Ağıt yerini iniltilere bıraktı. Nihayet kakofoni, eski bir taş plağın son halkalarında yitip giden bir müzik şaheseri misali, cızırtılı bir sessizlikte son buldu. Tören bitmiş, kalabalık, bekleyen arabalarına yönelen küçük gruplar halinde çim kaplı yamaca dağılmıştı.

Tüm bu sıra dışı sahne sırasında küçük Miguel, ağabeylerine katılmak üzere gittiği karaağacın yanında dikilmişti. Ağabeyleri mezar başındaki grubun yanına gittiğinde Miguel tek başına kalmış, seyredip dinlemişti. Don Leonardo dikkatini ona verdi; çocuğun zihninde dolaşan tuhaf örüntüleri, imgeleri izliyordu. Miguel dramayı –önünde gerçekleşen büyük duygu çatışmasını– onun büyüüne kapılmadan seyreliyordu. Leonardo oğlanla birlikte düşlerken gevşemeye, dudakları yüzünü yalayıp geçen ve bilen gözlerine sığınan kurnaz bir gülümsemeyle kıvrılırken anımsamaya başladı.

Ağabeyimin ölümü benim ve bütün aile için yıkıcı bir olay olmuştu. On dokuz yaşında ve daha o zamandan bir koca ve babaydı. Elbette çevresindeki yetişkinler için ve annesinin gözünde henüz bir çocuktuk. Böyle erken gelen ölümü sürpriz oldu. Ama genç erkekler ölüme ateşli bir aşık gibi kur yapıyor sanki. Memin hızlı bir şofördü, bundan da gözü kara bir zevk alıyordu. On dokuz yaşında delikanlılar tanrısıdır; ölümsüzüz çünkü biz öyle diyoruz. Bizim için tasalananları, hayatını bizim için verecekleri geçin bir kalem. Hal böyleyken Memin on dokuzunda kendi ailesinin reisiydi. Genç karısı ikinci çocuklarına hamileydi. Erkekliğe apar topar atılmış olsa da ağır sorumluluklar üstlenmişti. Bunları yerine getiremeden hız yapan arabasının direksiyonunda can verdi. Ailesi yanındaydı, tanrıya şükür onlar hayatta kaldı. Bu anlamda çocuklarında yaşamaya devam etti ama o yürekli ve ışık saçan Memin sonsuza dek söndü gitti.

On dokuzuma geldiğimde ben de dinlemeyecek kadar kibirli, ölümün yakınlığını saymayacak kadar da yaşam doluydum. O aymazlık yıllarında fazlasıyla içtim, vur patlasın çal oynasın eğlendim ve sonunda şen aymazlığım kaderi köşeye kıştırdım. Ağabeyim gibi tehlikeyle ölümüne oynasabilirdim bir şeyler bana engel olmasaydı. Ama oldu ve bi-

raz aklım başıma gelecek kadar yaşadım. Hayatın her çocuğa verdiği sağduyu sözünü gerçekleştirecek kadar yaşadım.

Böylesi bir sağduyu çok küçükken hayatımın ayrılmaz bir parçasıydı ve ergenliğin derin hormon sürüklenmesinde hepten yok olmamıştı. On bir yaşında hâlâ akli başındaydım. Bilge bile sayılırdım belki. Düşlerim, kahramanlarım vardı. Ağabeylerim gibi ben de Memin'i bir eylem kahramanı olarak görüyordum. Hareket halinde olduğu kesindi. Oradan oraya gidiyor, koşuyor, hız yapıyor, gülüyordu. Tasarılar, amaçlar, kızlar peşinde koşuyordu, bize de bunlara ulaşmada hiçbir şey onu durduramaz gibi geliyordu. Zamandan daha hızlı değil miydi? Kaderden hızlı, kuşkudan daha güçlü? Tanıdığımız en havalı çocuk değil miydi? Kardeş ve eylem kahramanı Memin'in artık aramızda oynamadığının bilincine varmak için ölümünün ardından uzun zaman geçmesi gerekti.

Tuhaf bir şekilde bana –hayatında ufacık bir rol oynayan en küçük kardeşine- en kalıcı armağanı cenaze töreni olmuştu. O gün çocukça düşüncelerim bir tür bilgeliğe doğru ilerledi. Akrabalarım arasında sanki iki ailem varmış duygusuna kapıldım. Bunlardan biri Mama'nın *telenovella*'larından birindeki sahnede kilitlenmişti. Karakterlerin her birini değişen yetekte ve kendi hayatıyla başkalarının hayatında mahvolmuş bir oyuncu canlandırmaktaydı. Diğer ailem izlenimler, duygular ve yüreklendirmelerle iletişim kurmaktaydı. Bu ikinci aile hiç var olmamış ya da hemen buracıkta benimle birlikte yaşıyor olabilirdi. Bunlar, rastgele edilen lafların gürültüsü altında benimle konuşan annem, babam ve ağabeylerim olabilirdi.

O gün benimle birlikte bir üçüncü aile daha olabilirdi – atalarımın etkisi devam eden izini hissedebiliyordum. Büyükler gitmiş ama gitmemiş ve hepsi benden daha bilgeydi. Bu bağlantı her ne idiye Memin'i toprağa verdiğimiz o sabah onun eşliğini hissettim. Büyüklerin kafa karıştırıcı varlığı gün boyu, mezarlıktan ayrılıp eve döndüğümüzde –ailenin acı gözyaşları anlaşılmaz biçimde kahkahalara dönüştüğünde- bile benimle kaldı.

Öyle oldu. Biri ufak siyah-beyaz televizyonumuzun kanalını değiştirmiş gibi grubun ruh hali, kapının açılıp kadınların yiyecek tabaklarını çıkarmak için eve dalışıyla birlikte mucizevi bir şekilde değişmişti. Birden kendimi başka tür bir gösteri içinde buldum. Bunda kadınlar dedikodu yapıyor, çocuklar oynuyor, erkekler de bir iki biranın ardından sırayla, ölen ağabeyime ilişkin öyküler anlatıyordu.

İnsanların birbirlerini izleyerek sözleşmişçesine- keyfi yüzler takınıp sonra da çıkardığını gördüm. Bir an acıdan perişanken acı maskelerini ufak bir teşvikle çıkarıverip bir fıkra anlatmaya, gülümsemeye başlıyorlardı. Birbirlerine ayak uyduruyor, kaşlarını kaldırıp başka birinin sözleriyle dudaklarını oynatarak tepkilerini karşılıklı yansıtıyorlardı. Ah, masalarda yemek vardı, o öğleden sonra herkes de bir güzel yedi ama hayatın duygusal masasından bir lokma almayı kimsenin ihmal etmediğini ilk kez gördüm.

Bu da tümüyle iyi bir şey değildi. Her bir *biscochito* lokması ile iki doz zehir alıyorlar, skandal ile besleniyor, söylentileri yayarak kınamayı paylaşıyorlardı. Nazik bir kadın anlaşılmaz bir şekilde başka biri hakkında nazik olmayan şeyler söylüyordu. Yetişkin bir adam şimdi hoş bir şekilde cana yakın görünürken an sonra sadece belirli bir laf edildi diye deli gibi kavga ediyordu. Bir söz, cümle, bakış, omuz silkme –daha fazlasına ne ihtiyaçları vardı? Ustası olup çıktığının farkında olmadan yıllardır bu şekilde hareket etmeyi öğrenmekteydim. Otomatikti ama o gün başka herkesi seyrederken ani bir aydınlanmayla gelen iç burucu sarsıntıyı hissettim.

Duygular göremediğim bir şeyi besler gibiydi. Denetimsizce her insanın bedeninde dolaşıyor, hastalığa, çılgınlığa yol açıyordu –ama hangi nedenle? Keder, öfke ya da sevince dair yanlış bir şey yoktu. Çocukluğumdan, duyguların içimde ırmak perileri gibi koştuğu bir dönemi hatırlıyordum, bana dokunuyor, beni değiştiriyor, sonra da hiçbir iz bırakmadan kaybolup gidiyorlardı. Oysa bu insanlar göremediğim bir

biçimde yaralıydılar, acı da hâlâ hissediliyordu. Sırf durum bunu istedi diye bir insanın üzüntüye boyun eğmesi tuhaf geliyordu. Ve az sonra hepsi birden sadece saat üç oldu diye mi neşeleniyorlardı? Akşam olunca da korkup yatma vakti geldiğinde hayal kırıklığına mı uğramış olacaktı? Duygusal dramalarının bir mantığı varmış gibi durmuyordu –biri ya da bir şey bunun gücünü beslemiş olması dışında.

O vakit aklıma bir düşünce geldi. Dinleyip seyrettikçe, insanlar şu ya da bu hikâyeye çekilirken normal duyguların yoğunlaştığını, hatta kötüleştiğini görebiliyordum. Bu işittikleri, söyledikleri veya düşündükleri bir şey olabilirdi ama hikâye her birini yönetiyor, değiştiriyor, onları belirli bir tür kana susamış avcılar haline getiriyordu. Duyan, *hisseden* insanlar, insan hissini bir çırpıda silip süpüren yaratıklara dönüşüyordu.

O gün insanlar küçük evde dolaşırken rastgele duygularla oynamaya, onları parmak uçlarımda hissetmeye başladım. Kimseyle konuşmadan ruh halleri ve dikkatleri değiştirme alıştırmaları yaptım. Yere oturup nasıl yapıldığına dair bir his elde ederek belli belirsiz duygusal enerji akışlarını yönlendirmeye koyuldum. İnsanlar güldü, ardından bir parça gözyaşı döktü. Birbirlerini teselli etti, derken sustular. Akım duruyor, başlıyor, hızlanıyordu. Yeni bir örüntü yaratarak kendini düzeltiyor, ruh halleri de yeniden değişiyordu. İnsanlar, gözleri kapalı, parmakları usulca çevrelerindeki havaya dokunarak onların görmediği bir şeyi gören, yüz ifadesi bir tuhaf ama dingin küçük oğlanın farkında değildi.

* * *

“Ona bak. Ne yaptığını görüyor musun?” diye sordu Sarita. Yıllar önce kocası ve çocuklarıyla yaşadığı evdeki yüksek arkalıklı sandalyelerden birine oturmuştu. Daha yaşlı halini burada, masanın başındaki her zamanki yerinde oturup salsa çanaklarıyla tavuk tabaklarına bakar bulmak ilginçti. Bir fincan bitki çayı içerken gücünü toplayabileceğini hissediyordu.

Düzinelerle akrabanın evi doldurup verandaya, sokağa taşıdığı bu tür sahneler eski terlikler kadar tanıdıktı. Aile toplantılarını evinde yapmayı –yemekler pişirmeyi, yemeği, öyküler paylaşmayı– hâlâ her şeyden çok seviyordu. Verandadan José Luis’in gülüşü geldi, Sarita derinden rahatladığını hissetti. İki- si için çok güzel yıllar olmuştu bunlar. Büyük kızları evlenmiş, kendi ailelerini kurmuş, ilk torunları dünyaya gelmişti. Hayat bu ufacık yerde mükemmel görünüyordu, en azından kazadan önce. Ondan sonra daha az güvenli, daha belirsiz gelir olmuştu.

“Oğlanın ne yaptığımı görüyorum” dedi hâlâ oturma odasının halısı üzerinde oturan çocuğu işaret eden Don Leonardo. “Sen ve ben bunu sürekli yapıyoruz. Yaşamın odadaki akımını kurdeleler ve akımlarda izliyor.”

“Normal değil o. Bu kadarını söyleyebilirim. Belki daha önce öyleydi ama artık değil.”

“Normal olmaktan çok uzak bir gündü bu.”

Sarita etrafına baktı. Sevddiği onca aile bireyini görmek içine dokunmuştu. Yeğenleri, çocukları, torunları oradaydı – şimdi çoğu yaşlı, birçoğu da göçüp gitmişti. Kendi kuşağından kalmış, eskileri hatırlayan pek az kişiden biriydi ama yine de bu odadaki çoğu kişiyi anımsamakta güçlük çektiğini söylemek gerekiyordu. Onlar kadar değişmiş miydi kendisi de?

Odanın öteki ucunda kucağında bir tabakla divana oturmuş yaşlı bir adam vardı. Geleneksel Meksika tarzında, ikisi de gümüş *concha*’larla süslü geniş paçalı siyah pantolon ve kısa ceketıyla özenle giyinmişti. Ceketinin altında bir vakitler belki beyaz olan, şimdiyse küf sarısına dönmüş fırfırlı bir gömlek vardı. Yanı başında geniş kenarları düğüm düğüm, lekeli bir *sombrero* duruyordu. İhtiyarın yüzü güneşte kararmış manda gerisini andırsa da muzip bakışlı gözleri ışıltılıydı.

Sarita “Yoksa bu...” diye başladı, sonra sustu. “Don Eziq-
io olabilir mi?”

Don Leonardo ona katıksızca masum bir bakış atıp verandada kendisini bekleyen soğuk bira fıçısına yöneldi. Kendi kendine söylenen Sarita masadan kalkıp dengesine güvensiz ağır adımlarla odanın karşı köşesine yürüdü. Köseleşmiş teniyle yaşlı adamın başında durdu. İhtiyar tabağındakileri siler süpürürken hazla mırıldanıyordu.

Sarita birden “Büyükbaba” dedi. “*Sen neden buradasın?*”

Kırış buruş yüz hayretle ona çevrilirken tanımayla gelen gülümseme bir kulağından diğerine yayıldı. Ağız dolusu fasulyeyi yutarken “Sara! Amma da yaşlanmışsın!” diye bağırdı. “En şaşırtıcı oğlumun çağrısına karşılık vermekten onur duyuyorum. Öğüdüme ve uzmanlığıma ihtiyacı varmış da.”

“Babam mı çağırdı seni? Nedenini biliyor musun?”

Elindeki tavuk kemiğinde kalmış son gıdım eti de koparıırken neşeyle “Anladığım, bir ölüm kalım meselesi” diye açıkladı.

Sarita usulca “Ölüm... ve yaşam meselesi” dedi. “Kendimizi canım oğlum Memin’in nice zaman önceki cenaze töreninde buluverdik. Ama buradaki amacımız en küçük oğlumu kurtarmak. Onu hatırlamayabilirsin.”

Yaşlı adam ağzını lekeli bir peçeteye silerken “Elbette hatırlıyorum!” dedi. “Miguel Angel! Onun için işin içinde kadınlar olacağını hissediyorum.” Gözleri kalabalığı taradı. “Hangisi o?”

“Şurada, yerde. O sırada on birine yeni basmıştı.”

“On bir mi? Sadece? Ha.” Canı sıkılmış, oğlana pek bakmadı. “Eh o vakit bir yıl filan daha beklememiz gerekecek ki yollu kızlarla şöyle coşkulu zevkler olsun. Neyse, sorun değil, vaktim var benim.” Tavuklu fasulyeli tabağına dönerken önünden geçen bir kadına çabucak baktı. Müthiş bir kadındı doğrusu, kızıl saçlı, memleketinin *cenote*’leri kadar derin, mavi gözlü. Bir baktı, yeniden baktı. Daha önce görmüş müydü onu? Yok, hiç görmemişti ama yine de bir şekilde karşılaşmışlardı. Karşılaşmışlardı, evet.

Sarita onu olduğu yerde bıraktı. Varlığının yolculuğa katkısından pek emin değildi. Olsun, ata atadır; şikayet etmeyecekti. Her durumda bu anıdan sıkılmıştı. Yaşadığı sırada kendisi için korkunç bir deneyim olan o gün, hatırlanmasıyla daha da beter olmuştu. Kızıl saçlı kadını bulmak için mutfağın yolunu tuttu. Konuşmaları gerekiyordu. Zamanları kıttı, ellerinde de daha da ufak bir alışveriş torbası.

Telaşı içinde kalabalık arasında bir sonraki adımını düşünerek dolanan ve yerde bir başına oturan çocuğun etrafında bir daire çizen Lala'yı gözden kaçırmıştı. Kızıl saçlı, yaşlı kadını fark etmiş, sağlığının yerine geldiğini görüp rahatlamıştı ama Sarita'nın can sıkıcı sorularından da bıkmıştı, onun için ön kapıya yığılmış akraba ve komşular kalabalığına karıştırdı. Burası iyiydi. İnsanların bir araya gelip bütün tıttırmasını, konuşup virüsü yaymasını severdi. Hangisi olursa, her virüs dönüştürücüydü. Herhangi bir virüs girdiği organizmanın işleyişini değıştirdi ama virüsün bu türü insan düşünüyü değıştirmişti. Sözden doğma bir virüstü bu, düşünceyi azdırmış, insan bedeninde bir ateş yakmıştı. Bilgiydi, onun dünyası da bunsuz olmazdı. O dünyada –heceler, sesler ve inancın güçlü harcından oluşma bir dünya- yaşadığını bilmek de rahatlatıcı. Gülümsedi.

Kimileri adına yansıma dese de onun dünyası fiziksel evrenle aynı görünüyor, aynı hissi veriyordu. Onun da simgesi bir ağaçtı. Yaşam Ağacı gibi. Büyük, hoş ve derinlere kök salmış. Yaşamın kökleri sonsuza uzanıyor, dalları ebedi ışığı soluyordu. Kendi kökleriye insanın hikâye anlatıcılığından besleniyor, dalları bunun meyvesini veriyordu. Onsuz hiçbir düşünce, hiçbir gerçeklik olmayacağını düşündü. O olmasa meydan hayvanlara kalırdı.

Göremese de hayattaki Miguel'in varlığını hissedebiliyordu. İnsanın hissedişinin arkasındaki güçlerin izini sürmeyi kendi kendine öğreten küçük oğlanın oturduğu yerde değildi. Ama yakındaydı, ortaya çıkmanın doğru anını kollayarak bek-

liyordu. Buradaysa bu oğlanı da seyreliyordur diye düşündü Lala. Hatırlar ve bu anıyı yardımcı olması için annesinin alış-veriş torbasına yerleştirdi. Ayrıldığı dünyaya dönmeyi arzu etmediğini biliyordu ama dönecekti. Dönecekti çünkü Sarita ısrarlıydı. Dönecekti çünkü sağduyulu bir çömez, anneye ol-masa da ustaya hürmet ederdi.

Lala Miguel'in bir zamanlar olduğu on bir yaşındaki çocu-ğun yanına oturup yüzüne baktı. Ah, o yüz! Ve derinliklerinde bir yerde gizlenmiş parlak ışık. Bunlar bir gün dönüşeceği er-keğin gözleriydi, Lala'nın direnmeyi hiçbir zaman gerçekten öğrenemediği adamın.

"Seni ne kadar istemiş olduğumu biliyor musun?" diye fı-sıldadı oğlana. "Bizim geçmişimizi ve geleceğimizi görebili-yor musun aşkım? Daha bin kuşak boyu nasıl da birlikte dans edeceğimizi?"

Oğlanın yüz ifadesi değişmedi. Kara gözleri odada başka kimsenin fark etmediği şeylere odaklanmıştı. Yani Lala dışında kimsenin. Lala içini çekti, uzanıp başını halıya dayadı. Ona ilk gelişini hatırlıyordu... sadece vizyon ve düşüncelerde değil, bir kadın bedeniyle kadın zihninin tamlığı içinde. Miguel'in aynı tatsız gıdadan bıkmasını beklemişti. O, insanları çılgına çeviren tür bilgiye hazır olana dek beklemiş. Ancak o zaman Miguel'in elinden tutup Tolteklerin kadim düşüne geri götürmüştü.

Miguel'in tıbbi ve kitaplarının güvenliğini bırakması her-kes gibi Lala için de bir şok olmuştu. Sarita'ya –kendisine ne derse desin bir büyücüydü o- dönüp becerilerini kendisine öğretmesini istediğinde kaygılanmıştı. Sarita'nın çömezi ol-duğu o yıllarda sezgileri açılmış, gücünden korkmaz olmuş-tu. Lala'nın kontrolünden çıkıyordu. Lala onun insanların birbirleriyle sözcüklerle, yalnızca sözcüklerle bağ kurduğunu ve fikirlerin insanın hareketlerinde en üstün yetke olduğunu anlamasını istiyordu. Kendini Miguel'in öykü anlatıcılığı en büyük yeteneği haline getirmesine yardımcı olmaya zorunlu hissediyordu, yaptığı da bu oldu.

Ah... Lala bu yolculuğun onları bundan sonra nereye götüreceğini artık biliyordu. Hoşnutlukla gülümsedi. Yeniden yola koyulmak üzere yaşlı kadını toparlamalıydı. Böylece Miguel'in ona öykü anlatıcılığı esinleyen kadınla ilk karşılaştığı ana tanık olabileceklerdi. Miguel onu uykuda gördüğü düşlerden tanımış, karşılaştıklarında korku duymuştu. O gün en çok istediği, kadından kaçmaktı ama kaldı. Kaldı ve aşık oldu. Evet, bundan sonra gidecekleri yer orasıydı işte.

Gözlerini açtığı an oğlanın dosdoğru ona baktığını gördü.

"Bir kızla hiç dans etmedim ama galiba yakında edeceğim." Odaya bakındı, ardından gözleri yeniden Lala'ya yöneldi. Yüzüne duyguların alı basmış, kadını tarttı.

Lala, "Evet, yakında" diye fısıldadı. Masum ve yumuşak bakışlı bu toy öğrenci günün birinde usta olacaktı. Düşü istediği yöne çevirmenin vaktiydi. Bu, Lala için hafızanın akışını harekete geçirme fırsattıydı. Hiçbir şey kaçınılmaz değil diye kendine güvence verdi. Bu dans bitmiş olmaktan çok uzaktı.

* * *

Miguel Ruiz tabağı elinde divanda yanına oturduğunda Don Eziquio üçüncü tabağındaydı. Üzerinde hâlâ hastane önlüğüyle her zamankinden daha yersiz görünüyordu. Ancak bu zaman ve yere çekilmişti. Ağabeylerinin evin çakıllı yolunda birkaç kuzenleriyle konuştuğunu fark etti. Onları yeniden çocukluklarında tanımak istiyordu. Ama burada, kalabalık oturma odasına oturmuş, kendini bir çocuk olarak görebiliyordu. Yapayalnız oturan oğlanın görüntüsüne gülümsedi; insan dramını ilk kez görüşünde hissettiği sarsıntıyı hatırlıyordu. Küçük bir çocuk olarak yetişkinlere gıpta ederdi –yalnızca bilgilerine değil, olağanüstü drama yaratma tarzlarına da. Yetişkin dünyası bir tımarhane koğuşunda geçen pembe diziydi adeta. Ve Miguel onu yeniden sağlığına kavuşturmanın yollarını keşfetmek istiyordu. Hayatı boyunca çözümler aramıştı. Kırk dokuz yaşında ilerleme kaydettiğini hissediyordu.

Oğlanın yanına uzanmış Lala'yı görebiliyordu. Kadın çocuğu izliyor, düşüncelerine gelişigüzel yön veriyordu. Onu bir hikâyeyle mi kazanmaya çalışacaktı? Bir ifşa ile?

Herhangi sezgisel bir his beraberinde bir öykü anlatma... düşünme ayartıcılığını da getirir. Oğlan orada hayatın somut izlerini takip ederek otururken Lala ona yaşama ilişkin bir hikâyeye sunacaktı. Hikâyeleri yeni görünecek, çocuğun daha önce dinlediklerine benzemeyecek ve oğlanın kibrine seslenecekti. Erkek Miguel'in onun hikâyelerini ne iseler o şekilde görmesi için de daha çok zaman geçecekti.

Miguel sonunda gözlerini oğlandan ayırıp çatalını yiyecek dolu tabağa daldırdı. İki adam oturmuş, sessizce ev yemeklerini keyifle yiyorlardı. Birbirlerini tanıdıklarını göstermemişlerdi. Pencereden dışarı bakan Miguel, krem rengi takım elbisesine akşam ışığının pembesi vurmuş Don Leonardo'nun sokakta tek başına dikildiğini gördü. Büyükbabası anın neler ifşa edeceğini görmek için sabırla bekleyen soylu bir meleği andırıyordu.

Üçüncü kez doldurduğu tabağı da boşaltan Don Eziquio nihayet yanında oturan adama baktı. "İyi günler Bayım" dedi gü-rültülü bir şekilde. "Gördüğüm kadarıyla siz de acıkmışsınız."

Miguel ağzı dolu "Hmm, evet ya, haftalar oldu" diye karşılık verdi.

"Benim içinse on yıllar. Böyle lezizini de görmediydim!" Yamuk yumuk elini coşkuyla vurduğu baldırından bir toz bulutu yükseldi. Kapının açılmasıyla toz dağılırken yerini içeri sızan puro dumanı aldı. Don Eziquio bir süre odayı gözden geçirirken konuşmadı, ardından yeniden Miguel'e döndü. "Kiminle konuşma şerefine nail olmaktayım?"

"Aslında burada olmayan torununuzun çocuğuyla" diye yanıtladı Miguel. "Tıpkı sizin de burada olmayışınız gibi efendim."

"Ah! Evet ama bütün bu adam alayında kim gerçekten burada olmuş ki *compadre*?"

Miguel gülümseyerek “Taşı gediğine oturtunuz” dedi. Yeniden susarak insanların gelip gidişlerini seyrettiler, konuşmaların ahenkli uğultusuna kulak verdiler.

“O halde ağabeyinin kısa ömrünü kutluyorsun sanıyorum.”

Miguel cana yakın bir tavırla başını iki yana salladı. “Bu hatıra benim değil, annem için. Ben sadece desteğimi göstermek üzere buradayım.”

Miguel’in çıplak bacaklarına bakan Eziquio, “Gösterdiğin hiç de bundan ibaret değil, beyim” dedi. “Müsaadenle sorabilir miyim, giyecek ihtiyacın mı var acaba?”

Önlüğünün dizlerinin üstündeki kısmını düzeltip bir kan lekesini peçetesiyle kurutan Miguel “Hayır, böyle iyiyim” diye cevap verdi. “Komada olduğumdan giyinip kuşanmanın bir faydası olmayacak.”

Yaşlı beyefendi “Anlıyorum” dedi. “Neyse, korkmana gerek yok. Sonunda ölürsen seni bir güzel giydirirler.” Sıska kollarını havaya kaldırdı. “Ben çıkışıma gayet gösterişli yaptım, sence de öyle değil mi?” Sombreroyu silkelediği gibi kemikli kafasına geçirmesiyle yeni bir toz bulutu kaldırdı.

“Çok çarpıcı” diyen Miguel bakışıyla odayı yeniden taramıştı. Bu günün anılarının sona ermek üzere olduğunu düşündü, hikâyeleriye kuşaklar boyu insanları oyalayacaktı. Kalabalığın arasından oğlanın artık yalnız olduğunu gördü. Lala’nın nereye gittiğini merak etti.

Miguel’i kemikli dirseğiyle dürtten yaşlı adam “Ne çok çocuk, hepsi de belimin bereketli toprağının hasadı” dedi. “İnsanlık için payıma düşeni yapmışım, *verdad*?” diye ekledi, göz kırparak. “Kim o ufaklık?”

Tabağını yaşlı adamın dirseğinden uzağa çeken Miguel “Benim” diye cevapladı. “Benim için anlamlı bir gündü. Çok anlamlı.”

“Ne? Ha, anladım... anlamlı” dedi yaşlı adam, yıpranmış yüzünde bir anlayışla. “Anlamlı, evet.” Kaşları bir satranç tahtasını inceler gibi hafifçe çatılmış, uzunca bir süre konuşma-

di. Bir insanın hayatını binlerce kayda değer an oluşturur ama ancak pek azına anlamlı denirdi. Anlamlı anılar, ikisinin de bildiği üzere, yeni ve aydınlanmış bir düşün en iyi temelleridir. Torunun çocuğuna hayranlıkla baktı. “Şaşırtıcı bir oyun oynuyorsun oğlum.”

Miguel cevap vermedi.

Kalabalık dağılıyordu, odaya bir sessizlik çökmüştü. Gün guruba dönmüş, hayali manzaranın ışığı çekilmişti. Hilebaz Eziquio kuru eliyle kulakmemesini ovdu. Düşçü Miguel boş tabağrını yanına koyup büyük büyükbabasına sınırsız bir sevgiyle baktı. Gözleri bir anlayış anında birleşti. Yaşlı adam konuşacak oldu, ardından ince dudaklarını sımsıkı kapadı. Eğri bir parmak, tıraşlı çenesini kaşıdı. Düşünceye dalan başını hafifçe eğdi. Buraya nasıl gelmişti, bilmiyordu. *Herhangi bir şey* –insan yaşamı ya da onun fırtınalı sınırları ötesinde– neden olurdu, bilmiyordu. Her durumda bilginin ölümler üzerinde bir etkisi yoktu. Eziquio onun katı yaptırımlarından özgürdü. Yasadışıydı o, isyanın sonuçlar yaratmadığı bir diyarın vatan-daşı. Yanındaki adama, gözleri aynı direngen muzipliği yansıtan uzandı ve elini cana yakın bir tavırla omzuna koydu.

Miguel’e şeytanca göz kırparak “Müsterih ol beyim” dedi. “Artık seninleyim.”

SIZE ANLAMLI SÖZCÜĞÜNE İLİŞKİN bir şey söyleyeyim. Dünyadan uzak kaldığım süre boyunca Sarita Ana'nın bir rehberin yardımı olsun olmasın çoğu kişinin gerçekten önemli olduğunu düşündüğü anıların –doğumlar, ölümler, evlilikler ve iç burucu travma ile zafer anları- peşine düşmesi kaçınılmazdı. Geçirdiğim kalp krizinden beri misyonunun ne olduğunu biliyordu. Ağabeyim Jaime'nin yardımıyla aileyi topladı, ritüelleri yönetti, onu kendi düşü boyunca taşıyan niyetini yitik bir oğlun düşüne yöneltti. Müttefiklerinin adlarını, edilmesi gereken sözleri ve duaları hatırlıyordu. Bilinemezliğe doğru koyulduğum yolda beni bulabilmek için bilinenin ucunu bıraktı.Yeni yol arkadaşının öğüdüyle şimdi de yaşamadığı bir hayatın kayda değer anlarının ardındaydı.

Ancak *kayda değer* anlar *anlamli* anlarla aynı şey demek değildir. Evet, bir çocuğun doğumunu, başka bir çocuğun ölümünü, söylediği ilk sözcüğü, ateşli bir öpücüğü, büyük bir gönül yarasını hatırlamak iyidir.Ancak, öne çıkan bu olay örgülerine karışmış birçok sakın aydınlanma anının ipliği –kişinin kendini görüşü ve dünyayı imgeleme biçimini değiştiren gelişigüzel dikişler- de vardır. Diğer bir deyişle, bu örüntüyle birlikte dokunmuş dönüşüm anları. Bunlar, vakti geldiğinde yaşanan ve beklenen etkileri olan üniversite mezuniyetleri

ve düğün törenlerinden daha anlamlıdır. Böyle bir an ister ani bir çalkantıyla gelsin ister düşüncenin hafifçe yön değiştirmesiyle, hayat tarafından gafil avlanmak her şeyi değiştirir. Öngörülmez oluşumlar olayları uygunsuz bir biçimde değiştirir –uygunsuz, çünkü bizi koyulduğumuz, bir güzel döşenmiş yoldan ayrılıp varacağı yer belirsiz bir gidişe koyulmaya zorlarlar. Değişmiş bir tek bakış açısıyla kurallar terk edilir; gizeme mahkum, hedefsiz oluveririz. Eyleme geçmeye itilir, buna da tek bir makul gerekçe gösteremeyiz.

Ben böyle nice an yaşadım. Eksantrik davranışlarda istifi hiç bozulmayan harika da bir ailem vardı. Fakat kişiyi değiştiren şeylerin adı konamaz ve en ince seviyedeki olaylar açıklamaya karşı koyar. Ana babam, derin bilgelikleriyle bile en küçük oğullarının düşünüyüşleyemedi ne de onun hakikate giden belli belirsiz yolunu izleyebildi. Yargılamadan öğüt vermeyi, sonra da arkasını bırakmayı bildiler. Onların sabrı ve kendilerini geride tutmaları sayesinde teslimiyetin değerini öğrendim. Sevgilerinin desteğiyle risk alıp farkındalığımı bilginin ötesine geçirme gücünü buldum. Her bir aydınlanmayla yaşamım daha spontan, daha az öngörülebilir bir hale geldi. Her bir niyet bir kuvvet edimine dönüştü. Kalp krizi geldiğinde bu tür bir güçle bir daha oynayamaya bileceğimi biliyordum ve bir kez daha teslim oldum.

Hastanede bilinçsizce yatarken hayata dönüşümü düşünmeye bol vaktim olduğunu söyleyebilirdiniz. Beni bekleyenler açısından bakıldığında onların hayatı askıya alınmıştı. Sonsuza dek böyle gidecek gibi görünmüş olmalı. Aslında neredeyse dokuz hafta sürdü ve bu sırada teşhis çoğu zaman parlak değildi. Sevdiklerim her gün hastanede birlikte oturuyordu. Kaygı, pişmanlık duyuyor, sık sık ağlıyorlardı. Dua ediyor, yakarıyorlardı. Kaderle kavga ettiler, ardından ona teslim oldular. Kimi gülmesinin önüne geçemiyordu.

Evet, bir ikisi bu geziye benimle birlikte çıkmıştı, ondanı gülmeleri. Anlamaksızın –anlamaya kimin ihtiyacı var

ki?- heyecan ve sevincimi duyuyorlardı. Bedenim uyur, benim düş görürken duyumsadığım özgürlüğü hissediyorlardı. Hayatta kalma umudunu kesecek kadar çok şey biliyor, yine de gülüyorlardı. Sevinç onları uzun haftalar boyu taşımıştı, birlikte kutluyorduk. Zayıf bir kalp ve su toplamış ciğerleriyle zavallı bedenimin hayatı için nasıl mücadele ettiğini anlatmak zor. Fakat ben önümde açılan düştten zevk alıyordum. Her zaman neysem, herkes ne ise ve ne olacaksa oyum. Ben hayatım; sonsuz doğamın bilincinde, fiziksel sınırlamalara aldırıışsız. Neredeyse elli yıl boyunca keyfini sürdüğüm ben görüşü kararmıştı ama geriye kalan başka tür bir bakış. Kişisel değil bu; sonsuz.

Hayatın saf potansiyeline bakış aslında tam olarak bakıştan ziyade bir his. Seçip sansürleyecek uyanık bir zihin olmaksızın yaşamın taşıdığı potansiyellerin bir okyanus akıntısı ya da bir Güney Amerika akbabasının kanatları etrafındaki hava akımı gibi içimde dolandığını hissediyorum. Bir yandan maddenin güçlü çekimini hissederken her daim hayatın kendisi ve bütünlüğümün bilincindeydim. Ama insanlık düşünden özgür, şimdi dikkatimi, sonsuz olanağıyla benim buyruğumdaki yaşamın da yaptığı gibi istediğim yere yönlendirebiliyorum.

Geri gelmek, sonuçları olan bir hayata dönmek olurdu – evet, bunun sonuçları olacaktı. Kalbimin iflası ve sağlığın haftalar boyu kötüleşmesinin sonucu, fiziksel kapasitede azalma ve sürekli acı olurdu. Daha kötüsü, insan düşünün çıplak şiddetine hazırlıksız bir masum olarak dönecek olma; sevdiklerimin eskiden yalnızca parlak olanaklar gördüğüm zihinlerinde karanlık görürdüm. Miguel'i ben nerdeyse unutmuşken diğerlerinin, onu fazlasıyla iyi hatırlayanların dünyasına dönüş olurdu bu. Herkes onun tanıdığını iddia eder, ihtiyaçlarını kestirirdi ben hariç herkes. Herkesin ona ilişkin bir öyküsü olur, her öykü kulağıma farklı gelirdi. Evet, geri dönmenin sonuçlarını hissederdim. İnsanlık en azından

bir süre kafamı karıştırır, gözümü korkuturdu. Yürümeyi, sözcükleri kullanmayı yeniden öğrenmem, farkındalığı geri kazanmam gerekirdi. Tıpkı çocukluğumdaki gibi akıl sağlığına hasret çekerken aynı çılgınlıkla karşılaştırdım. Sonlu ve zayıf olarak yeniden sonsuzluğun özlemini duyardım. Geri gelmenin sonuçlarını hissedeceğime hiç kuşku yoktu.

Buranın duygusu iyi, bakış kapsamlı. Benim görüşüm sonsuz, anneminkiye belirli, kararlılığı da tam. Uyanık ve durumumu kelimelerle açıklayabilecek halde olsam her şey farklı olabilirdi. İyi kullanıldığında sözcükler huzursuz bir iradeyi yatıştırabilir, bir kadının yüreğini yumuşatabilir. Annem başka kadınlardan, herhangi bir kadından çok da farklı değil... belirli bir kadından da fazla farklı değil. İnsanlık konuşmayı öğreneli beri bilmenin efendisi Lala uyanıklık veya uykuda olsun- her düşe musallat oluyordu. Hep oracıktaydı, konuşmaya hevesli, dinlemeye gönülsüz. Sözcüklerin işime yaramadığı, yaşamın derin bir sessizlikle sarıp sarmaladığı bu zaman dışı düşümde beni ele geçirmeye kararlı olabilirdi fakat her karşılaşmanın fazlasıyla zorlu olduğu ortaya çıkacaktı. Sonuçta bu, bilginin kararlı ve güzel bir kadın kılığında karşıma ilk çıkışı değildi.

Dhara ile karşılaştığımda kırkıma merdiven dayamıştım. Yüzünü kim olduğunu bilmeksizin daha çocukluk düşlerimde görmüştüm. Karşılaştığımızda ruhsal avuntu arayan evli bir kadındı. Ben annemle birlikte San Diego'da çalışıyordum. Tıbbı bırakmış, inancımı geliştirip giderek beceri kazanarak insanlara atalarımızın yolundan şifa vermekteydim. Dhara'yı bekliyor olmasam herhangi bir öğrenci olarak bir yana atardım. Onu uykudaki düşlerimde görmemiş olsam tedirgin edici varlığından ürkerdim.

Annemin ufak tapınağının kapısında dikilmişti, silueti kör edici öğleüstü güneşinde, saçları yaz esintisinde hafifçe uçuşuyordu. Yüzünü göremiyor ama gücünü hissediyordum. Daha önce hiç karşılaşmamıştık fakat kim ve neden

burada olduğunu biliyordum. Vizyonlarımda pek çok kez konuşmuştuk. Düşlerimde yüzünü ilk görüşümde gençtim. Gençliğimden, onu hayatımın yakında son bulacağı konusunda beni uyarmaya gelen ölüm meleği olarak hayal etmiştim. Ölümün özünü şimdiki gibi anlamaktan uzaktım, korkutuyordu beni. Ete kemiğe bürünecek olsa meleğimin yüzünü tanıyacağıma emindim, tanıdım da.

Karşılaşmamızı korkunç anlamlı olarak algıladım. Ölüm beni bizzat selamlamaya gelmişti! Kaçmak ile korktuğum şeyle yüzleşmek arasındaki seçimin bana kaldığını biliyordum. Sonucun değişmeyeceğini hissederek olduğum yerde kaldım. Onun böyle aniden ortaya çıkışında başka biri için olağandışı bir şey yoktu, benim içinse hiç de sıradan değildi. O gün benimle konuşmaya gelmesinin nedenini Dhara'nın bile bildiğinden kuşkuluyum. Anneme gelen birçok kadın gibi o da cevaplar arıyordu. Ona gerçeği açık edecek aydınlanmış bir insan olsun istiyordu. Dinleyip öğrenmeye güçlü bir istek, yaşamını dönüştürmeye zorlayıcı bir dürtü duyuyordu. Bir duadan ya da kutsamadan fazlasının, en büyük sınavının peşindeydi. Sarita Ana'yı seviyor, kendisiyle onun arasında bir yakınlık hissediyordu ama daha fazlasını istiyordu. Beni istiyordu. O olmasa bile ben bunun böyle olduğunu biliyordum. Onu güneşte öylece dururken gördüğüm an tüm bunları bir anda bilmiştim. Bana ergenlik düşlerimde görünen meleği tanımış, onun bir hayalet olarak kalmasını istiyordum. Gelen, onun peşinden bana doğru hücum ettiğini görebildiğim esaslı değişikliklere kendimi tümüyle hazırlıksız hissediyordum.

O açık kapının eşiğinde durup adımı söylediğinde bunların hiçbirinin pek bir anlamı kalmadı. Direnç işime yaramazdı. Korkayım korkmayayım, hazırlıklı olayım olmayayım, başımı kaldırıp baktım, gözlerimi parlak ışığa karşı gölgeleyip Ölümü selamladım.

Önündeki sahneye bakan Sarita “Ne bu?” diye sordu. “Neden buradayız? Maria, düşün, çocuklar ne olacak?” diye sordu. Suçlayıcı bakışları kızıl saçlı kadından babasına yöneldi. “Ya trafik kazası?”

Diğer kadın yumuşak bir sesle “Bırak onları” dedi. “Oluşum halinde sihir bu.” Şimdiki vizyon Lala’ya yeniden güven vermişti. Dhara, görkemli bir bedene bürünmüş yanılsama sahneye çıkmıştı; kapıda duruyor, ışığı kesiyordu.

Gencecik ve çok da güçlü görünen Dhara’yı yeniden görmek yüreğine dokunsa da Sarita “Disiplinli olmalıyız” diye yakındı.

“Endişen ne bacım?” diye sordu Lala. “Bu kadını sevmiyor muydun sen?”

“Elbette sevdim! Seviyorum!” diye karşılık verdi yaşlı kadının kızgınlıkla. “Ama bu onun zamanı değil. O daha sonra geliyor.”

Don Leonardo araya girdi. “Miguel ne vakit derse o zaman gelir, Sarita. Bu onun hikâyesi, bunlar da onun öncelikleri.”

“Benim önceliklerim” diye düzeltti Lala. “Bu benim yolculuğum.”

“Öyle diyorsun da canım, bunlar lafı güzaf.” Önce Lala’ya, ardından dinleyemeyecek kadar bitkin olan kızına baktı. “Dhara’nın varlığı olayları hızla değiştirecek, izleyen dersler de fevkalade önemli olacak.”

“Ölümün eşiğinde olmaktan da mı önemli? Boşanma ya da aile trajedisinden de mi önemli?” diye fısıldadı Sarita. Başını iki yana sallayarak Dhara’nın oğluyla konuştuğu sahneye doğru yürüdü. Dhara’nın tenindeki güneşliğini orada, onlarla birlikteymiş gibi hissedebiliyordu, yatışmaya başladı. Dhara’yı yolunu bulmaya çalışan Miguel’e yollayışını hatırladı. Birlikteliklerinin değişimi hızlandırıcılığını sezgiselce bilmişti. O ilk, sarsak sohbetlerini sürdürürlerken bakıyordu şimdi onlara. Sezgilerine kulak verdiği için mutlu oldu.

“Başka anımsamalar da yolda” dedi babası arkasından. “O vakit onları da gül toparlar gibi alıp onarıcılar sepetinde bütün diğerlerinin yanına yerleştireceksin.”

“Pek mühim değıller” diye dudak büktü kızıl kafa. “Şu ikisine bir bak hele! Bunu ve ardından geleni hatırla. Dhara’yı neden sevdiğini hatırla. Düşün!”

Sarita, oğlu ile Dhara, öğrenmeye, bilmeye, karmaşa ve korkusuna hakim olmaya can atan bu Amerikalı kadın arasına girdi. Yakından Miguel’e baktı, öyle yaklaşımtı ki nefesini hissedebiliyordu. Dhara ile konuşurken onu tanıyışını oğlunun gözlerinde gördü. Yerinden kıınıldamamasını iradesine borçluydu. Miguel aslında kaçıp gitmek isterken gülümsüyor, İngilizcesini geveliyor, paniğe kapılmaya karşı duruyordu. Eğer isterse bu onun aşta yükselme anıydı. Gözü zenginlik ya da itibarda değildi. Hekim, beyin ve sinir cerrahı olarak geleceğini terk edip hakikatin arayışına koyulmuştu. Atalarının bulduğunu bulmak istemişti, Sarita’da ona bunda yardımcı oluyordu. O ve Miguel’in babası bilgeliklerini oğullarıyla paylaşmış, ona çalışıp düşünmesi için bir yer vermişlerdi. Ama Miguel çok geçmeden daha fazlasına ihtiyaç duyar oldu.

Ve işte Dhara orada, karşısında duruyordu –dünya düşünde şeyleri öldurma gücüne sahip biri. Dhara’nın kendisi için bir kız evlat ve torunlarının annesi olacağı doğruydu fakat hepsinden önemlisi, oğlu için uzun süre beklenmiş eş oluşuydu. Birlikte Teotihuacan’ın ve tüm suskun bilgisinin harikalarını keşfedeceklerdi. Birlikte, öğrenmeye arzulu öğrenciler toplayacaklardı. Bir şaman ve düş ustası olarak Miguel onu izleyenlerde çok büyük kargaşalar yaratacaktı. Gerçekliklerinin katı temellerini çatlatacak, onları daha fazla görmeye, daha fazla imgelemeye itecekti. Kendilerini düşünme biçimlerini değıştirecek, onlar da –en çok da Dhara- meydan okumalarına hakkını vereceklerdi.

Sarita “Onu sevdim çünkü bir müttefikti” dedi. “Dost, komplocu. Bizim kadim, gizli dünyamız ile bugünkü meseleler arasında bir halka.”

“Dünya düşünün çocuğuydu o, değil mi?” dedi babası.

“Hepsiydi, evet. Ama olayları harekete geçirdi. Sevdi, köpürdü. Suları yaran Musa gibi kaderde bir yol açtı.”

“Evet!” diye coşkuyla ona katıldı Lala. “Tıpkı Musa gibi kendi düşüyle yüzleşerek başkalaştırdı –ama bunu bilgi için yaptı.”

“Oğlum için yaptı.”

Don Leonardo, “Kendisi için” dedi. “Hepimiz gibi. Ama biz yolumuza devam edelim. Bu an bizi nereye götürüyor sevgili hanım?”

Gözleri ateş saçan kadın “Bir sonraki ana elbette” diye karşılık verdi. “İtirazın yoksa bu sefer sevişme faslını bir yana bırakacağız, gözyaşı dolu özlem ve ayrılık gelgitlerini de.” Lala şimdiden bu anın yorgunluğunu duymaya başlamıştı. Tez elden mitolojiye, zeki zihinlerin bu icadına geçmeleri gerekiyordu. “Bu kadın oğluna hayranlık duymuş ve onun saygısını hak etmiş” dedi hararetle. “Ama bu anının özü onunla yaşamıyor. Şimdi Toltek ustalarının olduğu yere, Teotihuacan piramitlerine ve halkınızın antika bilgeliğine geçeceğiz!”

Don Leonardo Lala’ya bakıp gösterisine gülümsemeden edemedi. Doğasına ne kadar da sadık diye aklından geçirdi hoş görünüşünü içine çekerken –görölmeye, fark edilmeye, başkalarının yaşamlarında iz bırakmaya nasıl da hevesli. Bırak bu anını yaşasın. Neden olmasın? Sonunda sevgi onu girdabına çekmek zorunda. Kaderi buydu. Dhara’nın da kaderi... ve tüm insan hinliğinin. Toltek bilgeleri bunu iki bin yıl önce fark etmişlerdi; bilgi nihayetinde sevgiye boyun eğmek zorundadır.

Sevginin başlangıcına dair bu güzel anının bile boyun eğmesi gerekiyordu anlaşılan. Lala, Teotihuacan harikalarını çağırma beklentisiyle niyetlerini sıralarken iki arkadaşı aralarında tuhaf bir boşluk, ışık içinde yüzen sınırsız bir alan bırakarak gözden yitivermişti. Seçebildiği tek şey, hiçbir şey yansıtmayan, açık etmeyen yaygın bir parıltıydı. Başka bir

manzaranın belirmesini bekleyerek tereddütle dolandı. Gözleri açık, duyuları tetikte, durduğu yerde yavaşça döndü. Seslenmek istese de düştüğü karmaşayı belli etmekten çekiniyordu. Sonuçta bu düş onun buyruğundaydı, öyle değil mi?

Işık, değiştikçe imgelerden izler bırakarak bir kısıldı bir açıldı. Kadını, güzel Dhara'yı gördü. Hâlâ güneş ışıyla sarmalanmış, kapı eşiğinde gülmekteydi. Onun arkasında yumuşak gölgeler seçti. Kırır kırır çocuklar kadar sağı solu belirsiz bir hareket içinde ufacık şeyler. Gölgelerin ötesinden anlaşılmaz şeyler haykıran bir kalabalık yükseldi ve Lala bu curcunada kendisine ait bir şeyin farkına vardı. Konuşmaların sürüp giden uğultusu içinde kendi sesini tanıdı. Sözlerinin yarattığı duygusal taşkınlığı hissedebiliyordu. Saniyeler içinde önündeki sahnenin tüm renk ve sesi silinip gitti. İnsan imgelerinin kayboluşuyla uğultu dindi –gürültünün yokluğunda bütün hisler uzaklaştı. Sarita'nın özlem dolu duyguları havadan silindi. Dhara'nın o an onca hakiki olan coşkusu geçmişe karıştı.

Ya Miguel? Ona ne olmuştu?

Lala, onun Dhara ile karşılaşmalarında hissettiklerini kısa bir anlığına tatmış, olayı hoşnutlukla anımsadı. Miguel'e çocukluk düşleri sırasında bir sefer bir öykü fısıldamış, bu öykü de yetişkin bir adamın ömründe şimdiki korku anına dönüşmüştü. İnsan zihni üzerinde böylesi bir gücü vardı işte! Miguel'i o zamanlar altüst etmek mümkündü, hâlâ da olabilirdi. Onu hissetmeye çalışarak yüzünü kaldırdı fakat çabaları o nüfuz edilemez, uyuşturucu pus ile karşılaştı. Lala insanların duygularıyla beslenen bir yaratıktı... o öylesine gerçek, öylesine dolgun hislerle. Miguel şu an bir şey hissediyor muydu? Bu duygular bir söyleşiye çekilebilir, Lala'nın sözleri onun dikkatini bir kez daha çekebilir miydi? Onun dikkatini yakalayıp tutabilir miydi Lala?

Lala –kendine La Diosa diyen-, çevresindeki boşlukla sersemlemiş, nefesini tuttu. Demin bir erkeğin canlı anılarıyla oynarken şimdi hiçliğin ortasında yüzüyordu. Kaybolmuştu.

Evet, insanların baştan çıkarıcı duygularından uzaklaştırılmış, düşüncelerinin yaygarasından uzak düşmüş, kaybolmuştu. Hayat bu beyaz ışığın sınırları içindeydi ama Lala ona uzanmayacaktı. Hakikat, ısıltılı sessizlikte asılıydı fakat onu solu-maya cesaret edemiyordu. Düşüncelerin, eski yalanların özlemini çekiyor ama bunları üretemediğini görüyordu.

Şaşkınlığı dayanılmaz bir hal almıştı ki bir şeyler kımıldandı. Düşüncelerin belli belirsiz mırıltısını duyar gibi oldu, bunu sözcüklerin kaçınılmaz uğultusu izledi. Düş kendi kendini yönlendirerek değişmekteydi. Lala soluğunu koyverdi, ardından ciğerlerini doldurdu, enerjinin ona geri dönmesiyle rahatlamıştı. Pus hafifçe aralanmış, ince, gölgemsi bir sis ardından yeni renklerin hayat bulmakta olduğunu görmüştü.

* * *

Sarita aniden, bir komut da işitilmeksizin bir kez daha yer değiştirmiş, şimdi Lala'nın istediği gibi büyük bir piramidin tepesinde durmaktaydı. Anlaşılan o da yalnızdı. Sonsuzluğa doğru yuvarlanan bir evrenin uzak uğultusunu dinliyordu. Sabah rüzgarları şalını kamçılarken çok eski bir zamanda yapılmış, binlerce çok renkli taşıyla kabaran alçak bir duvarın arkasına sığınmıştı. Duvarın yüzeyi serindi. Güneş henüz yerine getirmeye hazır olmadığı bir sıcaklık vaadiyle yeni doğmuştu. Şafağın sönük parıltısı yayılırken Sarita bu piramidi tanıdığını fark etti. Kendi tarzında eski Mısırlıların inşa ettikleri kadar huşu uyandırıcıydı ama altında uzanan bir Afrika çölü yoktu onun. Dört bir yönden yazın gür yeşiliyle kaplı tepelerle çevriliydi. Şafaktan bir süre önce yağın yağmurun kaldırdığı sis, Sarita'nın aşağılarda gördüklerinin büyük bir kısmını örtmekteydi. Gözleri yurdu Meksika'nın ortasındaki vadideydi. Atalarının şanlı uygarlığı Teotihuacan'ın en büyük piramidinin tepesindeydi. Piramit iki bin yılı aşkın bir süre önce yapılmış, Teotihuacan da insanların tanrıya dönüştüğü yer olarak tanınmıştı.

Evet, nerede olduğunu biliyordu, zihni rahatladı. Üşüyordu, rahatsızdı ama karşısına çıkacaklara hazırdı. Orada, duvarın dibinde titreyerek büzüşmüş, kollarını kendine dolamıştı. Güneş, usulca yoklayan parmaklarıyla soluk pembe terliklerine dokunana kadar öylece kaldı. Yaşlı kadın, sıcaklığın ufaktan bastırışına şükran dolu, güneşin ilk ateşli saldırısına uğrayarak ileri doğru tereddütle bir adım attı. Başını sıcaktan yana eğerek bir şükran duası fısıldadı. Bu ışığın insanın teniyle Yeryüzünün bütün değerli organizmaları üzerindeki canlandırıcı gücüne hayranlık duydu. Kendi etrafında yavaşça dönerek güneş ışınlarını çelimsiz ve ağrıyan bedeninin kaslarına işlemeye bıraktı, sıcaklığını kana kana içti. Bu bir düş olabilir diye düşündü ama anın doğurduğu hisler yadsınamayacak kadar gerçektir. Yeniden kendisiyle baş başa olmaktan memnun, bu tatlı sıcakta bekleyecek ve dinleyecekti.

Onu işte tam bu an gördü. Eski merdivenlerin başında dikilmiş, sanki zirveye tırmanmamış da niyetin soylu kanatlarıyla oraya gelmiş gibi sakin ve düzenli soluyordu. Avuçları yukarı doğru açık, kollarını uzatmıştı, bedeni hareketsiz ve sakindi. Oğlu Miguel Angel'di bu, hazırda bekleyen ölümün pençesinden kurtarmak için didindiği. Fakat bu büyümlü anda başka bir zamandandı, bedeni gençlik, erillik ve zihinsel kararlılık ile hayat bulmuştu. Bu vizyonda hayat saçmaktaydı. Hayatla titreşiyor, ışıktan filizlerin bedeninden dışarı ışımasına, aşağısındaki dünyayı aydınlatmasına yol açıyor, sisi saklı mabetlerinden çıkmaya kandırıyordu.

Sarita Güneş Piramidinin tepesinden bu görünümü yaşamayalı yıllar olmuştu. Miguel Teotihuacan'a birbiri ardına hac ziyaretleri yapmaya başladığında bedeni artık tırmanamayacak kadar zayıftı. Sayısız kez öğretmeye ve şifa vermeye gelmişse de tam bu noktada bu şekilde durmuş olduğunu hatırlamıyordu. Miguel'in neden şimdi yanında çömezleri ya da Dhara olmadan karşısında durduğunu merak etti. Yavaşça, onun gözleriyle bakmaya başlamasıyla anladı. Bu onun bu bü-

yük uygarlığın harabeleri ve kadim Toltek ustalarının düşüyle ilk karşılaşmasıydı. Bu an sadece ve sadece ona aitti. Miguel'in anısı ve zarif rızasıyla Sarita'ya sunulmuş bir armağandı.

Soğuk bedenini terk etmişti. Yaşlanan bir beden kısıtlamalarını duymaz olmuş, içi merak karışık bir hayretle dolmuştu. Bunlar belki de hayatı için savaşılmaya henüz başlayan ölmekte olan bir adamın algılarıydı. Sarita oğlunun kendisinden talep ettiğini duyumsadı; şu an onun o vakitler belki de hayatının en belirleyici olayı sırasında görmüş olduğunu kendisinin de gördüğünü.

Önünde hızla yükselen güneş ufka renk saçıyordu. Harabelerin üzerinde dans ederek hayal ürünü göklere karışan sis, bir genç kızın yüzüne basan ala bürünmüştü. Sarita Miguel'in gözünden Teotihuacan'ı hiç görmediği kadar görkemli gördü. Altında kentin özünün, canı ve yüreğinin mütevazı kalıntıları uzanıyordu. Büyük cadde ve bir vakitler boyu boyunca uzanan bütün o özenle yapılmış yapıların ötesinde tacirler, zanaatkarlar, işçi ve öğretmenlerin gelişen sayısız topluluğu ve uzaktan, yakından her yıl hacca gelen binlerce ziyaretçi vardı. Zamanında Teotihuacan dünyanın en büyük şehriydi. Şimdiyse toprakta birkaç izden, vaktiyle batı yarıküreyi en çok etkisi altına almış bir uygarlığın yetersiz vasiyetinden fazlası değildi. Bu harabelerin hemen dışından başlayarak uzanan alan büyük ölçüde çayır, çalılıklar ve üzerinde otlayan sığırlarla doğaya dönmüştü. Yine de yok olmuş bir imparatorluğun taşlardan oluşma bu haritası üzerinde görülecek daha çok şey vardı.

Sarita oğlunun düşüne kendini bıraktıkça görüp imgelemesi kolaylaşıyordu. Harabeli sahne onun için öteden beri tanıdık bir görüntü ve ikinci bir yuva olmuştu. Şimdi Miguel'in ilk görüşü gibi görürken adı Teotihuacan olan bu yapıyı onu öyle bir şiddetle sarsmış, iddiasıyla öyle şaşırtmıştı ki burayı hiç ziyaret etmemiş gibi geliyordu. Burayı şimdi bir yüksek öğrenim enstitüsü gibi görüyordu. Bir üniversite kampusuydu *bu*, yalınlığı ve zarafetiyle soluğunu kesti

Hayır, Miguel'in soluğunu kesmişti. Miguel'in hissettiği heyecanı hissetti –böylesine beklenmedik bir şekilde yaptığı beklenmedik keşfi izleyen ilk heyecan dalgasını. Buraya Dhara ile ikisi eşlerinden ayrılıp birleşmelerini spiritüel bir törenle mühürledikten kısa bir süre sonra gelmişti. Balaylarını geçirmeye gelen turistler olarak gelmişlerdi, hiçbir beklentileri yoktu. Meksiko'da yetişirken birçok harabe görmüştü ama bunu ilk görüşüydü. Merakı uyanmış, bir sabah erkenden piramide tek başına tırmanmış ve kadim bir düş önüne serilirken hayretle izlemişti. O an gördüğü insanlık tarihinden bir parçadan ibaret değildi; insan açılımının da bir grafiği idi.

Burası hırslı öğrencilerin öğrenmeye geldiği, az sayıda, özenle seçilmiş çömeze de sıradan farkındalığı aşma fırsatı sunulan bir yerdi. Genç acemilerin dönüşümü yıllar, hatta bütün bir ömür alabiliyordu ama hiçbirisi süreci sorgulamıyordu. Farkında bir yaşam sürmek nihai hedefleri ve en güzel sanatlarıydı.

Sanat, evet. Ne de olsa *toltek*, Nahuatl dilinde “sanatçı” anlamına geliyordu ve en iddialı spiritüel zanaatkarlar zanaatlarını burada, bu saygın üniversitede edinmekteydi. İnsanın kişisel öyküsünün dizginlerini kendi eline alması en büyük güç edimi sayılıyordu. Burada yaşayan büyük ustaların çömezi seçilmek haddini bilme deneyimi olarak görülmüş olmalıydı. Kişisel kusursuzluk her zaman ve koşulda sürekli uygulama gerektiriyordu. Gerçek bir usta da topluluğunun geri kalanını ancak kendi yaşamında kusursuzlaşarak farkındalığın yüksek seviyelerine çıkarabilirdi.

Günüşği tapınak ve merdivenlerin bir millik alanına aktığında Sarita kent planına işlenmiş, üniversitenin bir ucundan diğerine uzanan simgesel yılan desenini fark etti. Çift başlı yılan, her çömezin tamamlaması beklenen dönüşüm sürecini temsil etmekteydi. İki yüzü Quetzalcoatl ile Tezcalipoca ya da Dumanlı Ayna tanrılarını simgeliyordu. Sarita bu isimleri fısıldarken bilincinde öyle çok mit bir araya gelmişti ki! Ken-

dilerini bilgili addedenlerce ne kadar farklı öyküler anlatılmış, yeniden anlatılmış ve yorumlanmıştı. Bu uygarlığı yaratan alfabesiz halk yalnızca doğanın canlı varlıklar biçiminde ve rüzgar, yağmur, güneş ile toprağın özelliklerinde sunduğu sembollerini tanımıştı. Bunlar mimariye işlenmiş, duvarlara boya ve çakıllarla belirgin damgaları vurulmuştu.

Bilgeler, taş, toprakta bacaksız gövdesiyle sürünerek ilerlemeye mahkum, aşağı koşullarından ötesini tanımayan, ötedeki sonsuz dünyaya kör bir yaratık olan yılanın niteliğini anlamıştı. Bu özelliklerin insanın durumunu da yansıttığını görmüşlerdi. Dönüşüm, bakış açısında yürekli bir değişim gerektiriyordu. Böylesine bir dönüşüm ölüm, ardından yeniden doğum isterdi. Spiritüel bir savaşçının yılanın ağzından girip kendini yok olmaya bırakması, önceden bildiği ya da anladığı her şeyi bırakması gerekiyordu. Bu zorluğa dayanabilirse farkında bir varlık olarak yeniden ortaya çıkardı. Ustalıkların en büyüğüne, ölüme hakimiyete erişmiş olurdu.

Sarita sol tarafında bu spiritüel yolculuğun başladığı yeri görebiliyordu. Kampusun uzak ucunda yılanın ağzının açıldığı Quetzalcoatl Meydanıydı burası. Çoğunlukla tüylü bir yılan olarak resmedilen Quetzalcoatl, madde dünyasını simgeliyordu. Düşlem, insanlığı vizyon yoksunu hali ve fiziksel gerçekliğin sınırları üzerine yükselten kanatlardı. Meydandan başlayan geniş cadde bedeni ve her çömez in eninde sonunda koyulması gereken yolu temsil etmekteydi. Ölüm Caddesiydi bu yolun adı. Dumanlı Ayna tanrısı mutlak gücün, tüm görünür dünyayı yaratan gücün sembolüydü. Caddede başlayan her kutsal yolculuk, en iyi savaşçıların kutsallıklarının bilincine vardığında onunla son bulurdu.

Sarita bütün sembollerin bir noktada kavuştuğu, anlam patlamalarıyla çarpıştığı bu şehre hayranlıkla baktı. Zehirli yılanlar, çift başlı yılanlar, tüylü yılanlar –her biri anlayışın farklı bir seviyesini temsil ediyor, gerçeği arayan kahramana açık seçik konuşuyordu. İnsanların öteden beri zamanlarının sem

bollerinden yararlanarak gerçeği aradığını dűşündű. Bilginin duman ve arpıtıcılığını bir yana atarak hayatın sarsıcı mesajım hissedebiliyorlardı. Bu büyük gizem okuluna gelen bütün büyük savaşçılar gibi oęlu da simgelerin üzerine çıkmış, ışığın yollarında yolculuk yapmış ve uçuşa geçmişti.

Şaman Miguel bu yüksek öğrenim yerine birçok öğrenci getirecek, yol aldıkça ritüeller yaratacaktı. Ölüm bütün bunların sonuydu, değil mi? Ölüm bunu hak eden herkese sonsuz görkemin başlangıcını haber veriyordu. Ona ve çevresindeki herkese bu şeyler her zaman kesin görünmüştü fakat sabah rüzgarlarının havayı hareketlendirerek Yeryüzünün aşırı sıcakını gökyüzüne doğru kaldırışını hissederken Sarita ölümün oğlu için aynı anlama gelmediğini açıkça gördü.

YAŞLI ADAMA BAKAN LALA “Sen de kimsin?” diye sordu. “Peki, benim isim ne burada?” Yaşlı şaman “Adım bir vakitler Eziquio idi” diye yanıtladı.

Aklı kıt insanlarla onların ısrarcı hayaletlerine pek tahammülü olmayan Lala dönüp etrafındaki manzarayı incelemeye koyuldu. Sabah güneşi Teotihuacan üzerinde parlayarak Ölüm Caddesini cüsseli bedenini bir imparatorluğun tapınakları, kayalık ve harabeleri arasında düz bir hat halinde ısıtan dev bir yılanın hayaletimsi görüntüsüne dönüştüre dursun, ikisi yan yana bir piramidin en üst basamağında oturmuştu. Uzakta başka, daha büyük bir piramit yükseliyordu.

Altlarındaki gösteriyi işaret ederek “Bu yeri sen bulup çıkardın” diye sürdürdü Don Eziquio. “Gördüğün gibi Teotihuacan’da, insanların tanrılara dönüştüğü yerdeyiz.”

“Saçmalık.”

Yaşlı adam gözlerini düşünceli bir şekilde kırpıştırarak “Pekala” diye teslim etti. “Burası insanın görneyi öğrenebileceği yer. Sonunda gördüğünde de tanrı olduğunu görür.”

“Ben ona ne dersem onu görür.”

“Sahi mi?”

“Diğerleri nerede babalık?” diye tersledi Lala. “Ve neresi burası?”

“Üzerinde olduğumuz yapıya Ay Piramidi derlerdi. Bize de bir uçtan diğerine caddenin tümü ile yaşama dikilmiş görkemli anıtın, Güneş Piramidinin soluk kesici manzarasını sunmakta.” Gösterişli bir hareketle işaret etti. “Orada.”

Durup yerin şimdiki görkemiyle geçmiş ihtişamını içine işlemeye bıraktı. Bu olayın zamanlamasını yanlış kestirmiş olabilirdi ama en iyi şekilde değerlendirecekti yine de. Zaman konusunda ne biliyordu ki zaten? Bir insandan ziyade sonsuz bir an, sıradan bir şey kılığına bürünmüş bir potansiyel dalgasıydı o. Yüzünü eski şehre çevirdiğinde içinde bir esin kıvılcımının parladığını hissetti. Kusursuz bir hareketsizlik içinde bir vahyin eşiğinde bulunan büyük bir düşünün varlığını hissedebiliyordu. Miguel yakınlarda değildi; eti kemiğiyle burada değil ama bu yerin toprak ve havası içinde bir yerlerde. Uzakta güneş altındaki piramide bir bakış atıp gülümsedi. Bir adamın hayatında anlamlı bir olay olmuşsa bu Miguel’e olmaktaydı şu anda.

Heyecanını paylaşma arzusuyla “Bütün bunların iki bin yıl önce nasıl görüldüğünü hayal et bir” diye bağırdı. “Güneş altında ıslıl ıslıl yanan tapınaklar, parıldayan dev piramitler, yarı-kürenin dört bir yanından çağırdıkları hacılar –gezgin ruhlara bir fener! Parlak renklere boyanmış duvarları, duvar resimlerini, altın yaldızlı kapı girişlerini gözünde canlandır! Buranın güzelliğini, güçlü yüreğinin nabzıyla bir atan ihtişamını, hatırasının bile bir ölüyü diriltmeye yeteceğini hayal et!”

Don Eziquio tozlu şapkasını alıp kalbine bastırdı. Gözlerindeki ışıltı arkadaşını hem eğlendiren hem de canını sıkıyan bir tutkuyu açığa çıkarmaktaydı.

“Bu muhteşem, eski şehri hayal etmeme gerek yok. Oradaydım.”

“*Claro*” diye karşılık verdi ona bir bakış atan adam. “Sen bu tapmıklardan çok daha iyi durumda kalmışsın *senora*. Alkışlıyorum.”

Lala onu olanca duruşuyla etkilemek istercesine şöyle bir doğrularak “La Diosa’yım ben” diye anımsattı. Rüzgar kızıl saçlarından yakalayarak elbisesinin bol kıvrımlarını dalgalandırdı.

“Sormama izin varsa hangi düştteki adın bu?” Bakışı duru, saftı.

Lala “İnsanın en derin düşünde” diye cevabı yapıştırdı. “Haydi, git yoluna. Derdim sen değilsin.”

“Sahi? Neymiş peki derdin cancağızım?”

“Git!” diye bağırdı kadın. “Çek git, soytarı! Nerede olduğunu biliyorsan yaşlı kadını bulup bana yolla!”

Eziquio yeniden Güneş Piramidini işaret ederek, “Orada, Miguel ile birlikte düşlüyor. Sen değil.”

“Ne yapıyor?” diye ağzından kaçırdı Lala. Bakışını kendi cenazesi için giyinmiş tuhaf ufak tefek adama indirdi, ardından yeniden uzaklardaki piramide çevirdi. Şafağın oynaşan sislerinde olduğundan daha büyük, daha görkemli görünüyordu şimdi. Güneş onu büyütmüş, sır ermez gücünün bir kısmını geri vermişti sanki. Doğru, bir vakitler olduğu şey değildi fakat gizemin vasiyetiydi, hep de öyle kalacaktı. “Sarita... orada mı?”

“Ay ile güneşin arasındaki benzerlikler nelerdir *senora*?” diye sordu Eziquio.

Gözü hâlâ daha büyük piramitte, “Işık” diye yanıtladı Lala. “Ve aydınlatma gücü. Yaşlı kadın orada diyorsun?”

Soruyu duymazdan gelen adam “Yoktur” demekle yetindi. “Aralarında hiç benzerlik yoktur.”

Ayağa kalktı, ufak tefek gövdesi uzun boylu kadın yanında cüceleşiyordu.

“Budalanın tekisin” dedi Lala. “Senden öncekiler ve senin yolundan gidenler gibi.”

“Emin misin?” diye kışkırttı onu Eziquio. Kadının ona dönmesini bekledi, ardından sert bakışını gözlerine dikti. Gözündeki pırıltı eğlendiği anlamına da çekilebilirdi ama Lala

kestiremedi. Bütün dünya yeniden sessizliğe büründüğünde Eziquio devam etti.

“Sen bir yansımasın canım” dedi neredeyse şefkatle. “Güneş olduğunu düşleyen soluk bir ışıltı. Sahte bir aydınlık. Sah-tecilik.” Sözlerine ağırlık vermek için durdu. “Ben de bir ışık oyunu, bir sahtekar. İkimiz de ebedi hakikatin kaba kopyala-rından başka şey değiliz. İşte onun için burada, bu caddenin uzak ucunda durmuş, yaradılışa uzaktan, gelip karaya oturdu-ğumuz yerden, madde ve ölüme dikilmiş bu iddialı tapınaktan bakıyoruz ya.”

Lala ona içerlemeyle baktı, ardından yaşlı adamı bir yana bırakıp dikkatini Güneş Tapınağına çevirdi. “Sarita Ana bura-da benimle olmalı” dedi. “Ben neysem o da öyle. Biz aynıyız.”

“Bugün değil. O bugün algının ta kendisi.”

Lala karşı çıktı. “Sözcükler yaratır algıyı!” Bir şeyler anım-samaya çalışır gibi duraksadı. “Başlangıçta şey vardı...”

İfadesi yumuşayarak gülümsemeye dönüşen yaşlı adam “Başlangıç yoktu” diye sözünü kesti. “Başlangıç hiç olma-dı. Sen anlamını bir kitabın sayfalarından, erkeklerle kadın-ların bulanık zihinlerinden devşiriyorsun. Şu gördüğün sıska Eziquio bir vakitler bir anlamı olduğuna inanırdı. Kararını ş düşün-den bu kaygıları süpürdüğü an güneş yükseldi, içindeki alem uyandı. O andan beri de kahkahası hiç durmadı.”

Bunun üzerine şöyle mutluluk dolu bir kahkaha attı. Neşeli bir çocuk gibi taştan taşa sekerek dans etmeye koyuldu. “Be-denmiş değilmiş, gülüyorum, sevincin ta kendisiyim, gittiğim yerde de güneş açıyor.”

Onun tuhaflıklarına aldırmayan Lala, “Güneş benim işime yaramaz” dedi.

Yüzünü göğe kaldıran Don Eziquio “Ben de yaramam” diye kıkırdadı. “Anlaşılan kahkahalar da!” Sevinç dolu bir çığlık daha attı, bunu taşları titreten bir kahkaha izledi.

Atmosfer birden değişmiş gibiydi. Güneş hâlâ ışısa da or-talığa kasvetli bir hava çökmüştü. Uzaklardan gök gürültüle-

ri geliyordu ama görünürde hiç bulut yoktu. Güçlü rüzgarlar piramidin basamaklarını yalayarak yaşlı adamı geri itti. Yeniden, bu kez şaşkınlıkla bağırdı ve caddeden bir düzine hortumun yükseldiğini gördü. Gülmeye devam ederek yüksek bir taş basamağa atladı, ardından geri atlayarak üç adımda kadının yanına döndü.

Lala'nın saçları ensesinden havalanmıştı. Gözleri kor gibi yanıyordu. Yüzüne vahşi bir kararlılık ifadesi yerleşmişti. Don Eziquio kışkırtmıştı onu hem de ne kadar kolayca. Kendi büyüünde yitip gitmişti. Kolu kalktı ve bir toz bulutu göğe yükselerek aşağıdaki kalıntıları karanlığa boğdu. Günişiği azalmayı sürdürdü, kara gölgeler sabah güneşini örterek onu gökten sildi.

Birden çöken karanlıkta yan yana, ikisi de susuyordu. Bir süre sonra yaşlı adam kıkırdadı. "Yüzümde yargının pis kokusunu alıyorum" dedi

"Güzel."

"Korkuyu da hissedebiliyorum canım ama ne senin ne benim korkum bu." Eziquio takdir dolu güldü. "Senin gücün incecik, adeta bir bürümcük, söylentiden hallice. Gülüşümü işitebiliyor musun söylentilerin kızı?"

Sanki her yönden yumuşak, bastırılmış bir gülüş gelmek teydi. İnsan sesiydi ama anlamak olanaksızdı. Ardından harabelerin, boş tapınakların derinliklerinden koro halinde kıkırtılar yükseldi. Tarlalar ve ötelerinde yükselen tepelerden dalga dalda kahkahalar koptu. Sesler eski duvarlardan, korkuluklardan yansıyarak şehirde yankılandı, karanlığı dövdü.

Öfkelenen Lala yaşlı fırıldakçıyı basamaklardan ve var oluştan söküp atma niyetiyle kolunu uzattıysa da adam artık yanında değildi. Durdu, kulak verdi ve Eziquio'nun piramidin tepesinden çılgınca makaraları koyverdiğini işitti. Kahkahalarının üstünde altında, derken altı yönünde birden çınlayışını duyabiliyordu. Yatıştıracak, sonunu getirebilecek hiçbir şey de görünmüyordu.

Her şeyi değiştirebilecek –hatta bu yeri sıfırdan inşa edebilecek- olan o, Lala, bu keyifli gürültünün önünü alamıyordu. Büyük piramide gidemiyor, Sarita’yı da bulunduğu yere getiremiyor. Kahkahaların tekrar tekrar yükselişini işitiyordu, gece onlarla dolmuştu. Yaşlı adamın kah uluyarak kah gıdıklayarak tepine tepine gülüşü şehri tutmuştu.

“Sarita’nın yaşadığı yeri bulacağım, seni sefil keçi!” diye bağırdı Lala. “Onu kendi çamurlu oyun alanında bulacağım ve birlikte amacımıza geri döneceğiz!”

Bu sözü üzerine oradan ayrıldı. Kahkahalar çok geçmeden yatıştı ve Teotihuacan harabelerine sessizlik çöktü.

* * *

“Ne? Ne? Ne yapmışlar?..” diye sayıklayarak uyamırken Sarita’nın gözkapakları kıpır kıpırdı. Gözlerini açtı, çevresine korkuyla baktı. “Aradılar mı? Hastaneden telefon geldi mi? Biliyorlar mı?”

“Sarita? *Kim* biliyor mu?”

Yaşlı kadın gözlerini yavaşça kırparak kendini odayı ayırmsamaya zorladı. Kendi oturma odasıydı, ailesi de halka olmuş, gözleri onun üzerinde, hâlâ oradaydı. O yığılır kalırken birisi başı ve omuzlarından kucaklamıştı.

Kendine bile anca duyulur bir sesle “Jaime” diye fısıldadı. “Jaime, oğlum.”

“*Si, Madre*” diye yanıtladı oğlu, yorgunluktan çatlayan sesle. “Hepimiz buradayız.”

“Bilmeleri gerek...”

Jaime dikkatini kendi üzerine çekmek için elini onun yanına koyarak “Neyi bilmeleri Sarita?” diye sordu. “Ne bilmemiz gerek, söyle bize.”

“Tabii, söyle onlara bilmeleri gerekeni yaşlı ana” diye çınlandı bir kadın sesi ve Sarita’nın gevşek bedenini yerinden sıçrattı.

Lala diğerleri arasında dikilmişti. Sahte gülücüğü çevresindekilerin kaygılı ifadeleriyle keskin bir tezat oluşturunuyordu.

“Cevap ver onlara” dedi. “Sözlere açlar, sendense saçmalıktan başka şey çıkmıyor! Davullar, şarkılar, vizyonlarmış! Sözler benim sözlerim!- yoksa tören de yoktur, oğlun da. Sözcükler olmadan insan düşü de olmaz. “On için on üçüncüsü” hiçbir şey ifade etmez, “Yaşam” ve “ölüm” hiçbir şey demez. Miguel’in kendisinin hiçbir anlamı yoktur. Anlamın başı ve sonu benim. Ben insan bilgisinin özüyüm!”

Sarita bir dakika boyunca kadına baktı, yutkunmalar arasında soluğu kesik kesikti. Sonra oğluna döndü. Çatlak bir sesle “Jaime, benimle birlikte düşün” dedi. “Bu düşün bizden kaçmamalı. Kovala! Kovala!”

Miguel’in ağabeyi gruba baktı. “Toplanın” diye buyurdu. “Davul çalmayı kesin; zihninizi boşaltın. Işığı içinize alın ve Sarita’ya yardım etmek için sevginizi serbest bırakın. Yardımımıza ihtiyacı var!”

“Sarita’ya yardım edin!” diye taklit etti onu Lala. “Sarita’ya yardım edin!” Burada ne de ağırbaşlı, dikkatli toplanmış olan budalalara aşağılamayla burun kıvırdı. “*Bana*, şu anlamsız eylemlere anlam verene yardım etmeyi akıl eden yok mu?”

Kimsenin ona kulak verecek hali yoktu şimdi. Bir gün, bir hafta önce tüm işittikleri onun sesiyken bu gece cılız enerjilerini düşüncenin ötesinde bir yerlere gitmiş şu şifacı kadın için harekete geçirmişlerdi. Bu gece Sarita’ya aitti onlar... fakat gece geçsin, yeniden La Diosa’nın olacaklardı, biliyordu.

* * *

Güneşin ani tutulması gündüzü geceye çevirivermişti. Düş coğrafyasına bir anlam vermeye çalışan Sarita bunun Lala’nın işi olduğundan kuşkulandı. Heybetli piramidin tepesinde durmuş, bakışlarını göğe kaldırdı ve toz bulutlarının dağılmasıyla üstünde nabız gibi atan evreni gördü. Göz kırpan yıldızlar her biri ayrı, parlak bir varlık halinde, göç eden ateşböcekleri gibi bir araya gelmişti. Milyonlarcası birlikte akıyor, dönüyor, tatlı tempolar içinde yaklaşıp uzaklaşıyorlardı. Sarita bu dünyayı

hiç böyle canlı bir hareket içinde görmemişti. Amacın gücüyle tutuşmuş kaostu bu. Büyük yıldız mozağine dokunmak istercesine uzandı ve önünde Miguel'in zarif elini gördü, Samanyolu'nu çiziyordu. Uzun parmağıyla onları şu an keşfetmekteymiş gibi bir bir takımyıldızları işaret ediyordu.

İkisi yeniden bir olmuştu. Sarita, onun ilk kez ve ezelden ebede Güneş Piramidinin üzerinde durduğu düşünce geri dönmüştü. Geçmiş, şimdi ve olası gelecekler, yıldızlar gibi bir aradaydı. Miguel'in vizyonunda binlerce öykü toplanmıştı ama o tek birini, Teotihuacan ile bu harabelerden doğmuş bilgeliğini anlatacaktı.

Miguel kendi kendine "Yukarısı nasılsa aşağısı da öyledir" diye fısıldadı ve sözleri önemsiz anılar gibi evrende dağıldı gitti.

"Yukarısı nasılsa" diye yankıladı onu Sarita. Şehrin altlarında uzanan yıkıntılara bakarken birden Ölüm Caddesinin tıpkı dönüp duran göklerdeki gibi yanıp sönerken dans eden yıldızlarla aydınlandığını gördü. Aydınlik cadde karanlıkta Samanyoluyla aynı coşkunlukla uzanmaktaydı. İkisi, gece vakti çölde yan yana uzanan otoyollar gibi birbirini aynalıyordu hiç kesişmeden ama hep birlikte ve hep aynı. "Aşağısı da öyledir" diye tamamladı.

O an oğlunun kendine belirlediği görevi anlamıştı. Miguel haberci ve haber olacaktı. Hayatta neyse maddede de oydu. Tüm yaradılışta neyse Miguel'de de o. Evrenin her bir nesnesi ve yarattığı yaşamın, onu içeren canlı varlığın bir kopyası. Sarita bunu hakkıyla ifade edebilecek bir dil bilmiyordu ama oğluna kelimeler dünyasının dışına çıkmayı öğretmişti. Sözcükler, amaçları gizeme hizmet etmekken bilmeceleri çözmekten başka şeyde kullanılmaz olmuşlardı.

Sözcükler Sarita'nın önünde açılan haritayı açıklamaya yeltenemezdi. Görüşü içindeki her bir meydanın Miguel'in imgeleminden kapılmış bir adı vardı. Her bir tapınak kadim ritüellerin gürültüsüyle uğulduyor, Miguel her ritüele sahip çı-

kıyordu. Ölüm, gömölme ve yeniden doğuş için bir yer vardı. İnsan zihninin gürültü ve çılgınlığını simgeleyen bir pazaryeri ya da *mitote* bulunuyordu. Daha kuzeyde kadınlarla erkeklerin yerleri yükseliyor, iki tapınak aydınlanma yolunda birbirini yansıtıyordu. Caddenin başında Ustalar Sarayı yer alıyordu. Kadim akademi gizlerini Miguel'e açmış görünüyor, spiritüel bir uygarlığın düşü onca zamanlık bir suskunluğun ardından Miguel'in gözleri önünde biçimlenmeye başlıyordu.

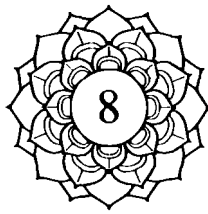
Sarita Miguel'in görüp hissettiklerini hayret dolu bir hayranlıkla izlerken Teotihuacan vizyonu değişip genişledi. Derin ve tehlikeli bir uykuya yatmış insanlığın bedenini andırıyordu şimdi daha çok. Sarita onu hayal edebiliyordu –yıldızlar şakır, Yeryüzü onların ezgisiyle dönerken sonu gelmez karabasanların pençesinde, ağır bir bedendi bu. İnsanlık sayısız yüzyılın ardından kımıldanmaya, uyanmaya başlamıştı. Miguel kavalcıydı. Canlı bir ezgiyle ustaca, hayasızca en sonunda insanlığı uyandıran şarkısını söylemek için dönüyordu. Yaşam ile ölüm arasında gerçekleşen mucizenin şarkısını söylemeye gelmişti. Farkındalığın şarkısını ve her bir çakıl, her bir kaya koroya katılacaktı!

Ardında harabeden, enkazdan başka şey kalmamış olan Teotihuacan şimdi Miguel'in bakışı altında canlanmaktaydı. Gelecekteki hacılara avunç ve esin sunarak yeniden kaderinin çizdiği yola dönüyordu. Tapınağın her bir basamağı geçmiş silecek, sonsuz şimdiyi açık edecekti. Taş duvarlar insan acısını vahye dönüştürecekti. Yükseklerdeki çayırlarda minicik kanatları geceye hayır dualarıyla çırpın ağustosböcekleri şarkılarını yıldızlarla birlikte söylüyordu.

Sarita bu seyirle serseme dönmüştü. Miguel'in nabzının kendi içinde gümbürdeyerek yükseldiğini hissetti. Gözleri Sarita'ya evreni gösteriyor, yaşamı her bir mucizevi inceliği içinde betimliyordu. Derken güneş tutulmasının kısa gecesi andan ana aydınlandı. Yıldızlar solarken güneş şehri yeniden sıcak ışığına boğdu.

Günişığı Sarita'yı adeta bir patlama kuvvetiyle sarstı; ışınlar bir bir yönden, derken başka bir yönden parlıyordu. Tezleştirici bir ışın gelip onu omuzları arasından vurdu, Miguel ile ikisinin bir olup düşlediği yerde önüne düşen uzun gölgesi soluğunu kesti. Gölge piramidin basamaklarından çok aşağıdaki meydana akarken piramidin zirvesinde duran oğlunun –kolları ileri uzatılmış, güneşin parlak ışıltısı başı çevresinde bir hale oluşturmuş biçimini almıştı. Aynı dış çizgiler piramit merdivenlerinin tasarımında mevcuttu. Yukarıdan aşağıya bakışta iki merdiven birleşiyordu. İki bacak gövdeye, sonra da ileriye uzatılmış kollara doğru ilerlemekteydi. Baş ve çevresindeki hale meydana inşa edilmişti. Ne tür bir düştü bu? İnsanlığın çıkış noktasından bunca uzakta ve kadim yapılara nakşedilecek kadar eski olan bu sembol ne kadar eskiydi? Bu mağrur uygarlık İsa'dan beş yüzyıl önce vardı ama bu basamaklar, bu tapmaklar onun öyküsünü yansıtır gibiydi.

Bu anın anısının derinliklerindeki Sarita için insanlık kendini yeni baştan düşlemekteydi, karabasamı neredeyse son bulmuş, kaynağı açıklık kazanmıştı. Evet, insanlık uyanacaktı –tek bir insanın ömründe değil ama zamanla. Sarita insanın var oluşunun en karanlık noktalarını ve tek bir zihnin, tek bir varlığın tüm insanlığı nasıl değiştirebileceğini düşündü. Aydınlanmış erkek ve kadınlar daha önce gelmiş, kuşkusuz insan düşünüyü yatıştırmak ve her bir yeni düşüneyi yaşamını bir sanat eserine dönüştürmeye çağırmak için yine geleceklerdi. Zamanı gelmişti. Zamanı bir kez daha gelmişti.

“GÜNEŞ PİRAMİDİ ÜZERİNDEKİ ilk anlarımı hatırlıyorum. Eski bir düşün görkemini görmüş onu yeniden hayata geçirme arzusu duymuştum. Kadim ustaların vizyonu yüzyıllar sonra bugünün bilgelik arayışçılarıyla paylaşılabilse nasıl olurdu? Bana bu bilgeliğin unutulmuş bir çağda Toltek kültüründen doğmuş olması meseleyle ilintisiz görünüyordu. Bu insanlığın bilgeliydi, tarih boyunca dünyanın dört bir yanında habercilerce paylaşılmıştı.

Sarita’nın şimdi benimle birlikte yaşadığı, hayatımın başka bir aşamasının başlangıcıydı. Zihnin çektiğimiz acıdaki rolünü ortaya çıkarmak için tıbbı bırakmıştım. Birkaç yıl sonra aşağıda uzanan yıkıntılara bakarken insan zihninin sanal bir labirent olduğunu gördüm. Olağanüstü Teotihuacan şehri, tuzak ve sapmaları temsil eden her bir basamak ve geçit ile uyanış sürecimizin anıtsal başarılarıyla bunu yansıtacak şekilde tasarlanmıştı. Eskinin Toltek çömezleri için Teotihuacan, eğitimin en üstün biçimini alabilecekleri ve tanrı olarak kendi gerçeklerini keşfedebilecekleri bir yerdi.

Bu ilk sezgi anında bu labirentten kurtulmanın kolay bir iş olduğunu gördüm. Duvarlar, taflanlarla örülmüş labirentlerden farklı olarak insan düşüncesinden herhangi bir anda dışarı çıkabiliriz. Kendimizi simge yapıcılar olarak görebilir,

hayatın sözcüklerimizin ötesindeki gücünü duyabiliriz. Bu güçle özdeşleşerek anlattığımız hikâyelerin yönünü değiştirebiliriz. Bizi hakikiliğimizden uzaklaştıran inançları bırakabiliriz. Bedenlerimiz ve insan düşümeze karşı fevkalade cömert olabiliriz.

Teotihuacan'ın harikalarına ilk bakışında çömezlerle çalışarak çok daha fazla ve hızlı öğrenebileceğimin bilincine vardım. İnançlar ve beklentilerden kurtuldukça farkındalığım genişledi. Ben yapabiliyorsa hiç kuşkusuz onlar da yapabiliirdi. Şimdi Sarita'yla yakınlığımda bu deneyimin en kişisel bu savaşçının hayatının dönüşümsel diyebileceğimiz- anlarını paylaşabilirim. Sarita anlayabilir ve heyecan duyabilir ya da hiçbir sarsıntı yaşamayabiliirdi. Her durumda bu yansıma benim ona son bir armağanım. Henüz yapabilirken düşlemeye devam edeceğim.

Kişi kalbin iki atışı sırasında tüm hayatını düşleyebilir; gelecek önünde açılırken geçmiş, zamanın uçurumuna doğru geri çekilecektir. Kişisel anılar için karanlıktan iyi yer bulunmaz. Bir kez yaşanmış geçmişin pek az değeri vardır. Yine de onun cansız bedenini tüm gelecek anlara taşır, bizi ağırlığı altında ezmesine, kimliğimizi belirlemesine, bizim adımıza konuşmasına izin veririz. En becerili yetişkinler bile önce geçmişe mevtaya- danışmadan ve onun sonu gelmez azarlarına kulak vermeden karar almada duraksar görünüyor. Bilge bir kişi öğüdün böylesini bilmezden gelir ve dünyaya sınırsız bir perspektiften bakar.

Ergenliğin erken dönemlerinden başlayarak an'da muazzam bir bilgi olduğu ve yaşamın süratinde hareket etmek için pek çok çevik değişim gerektiği benim için aşikardı. Geçmişe mahkum olmaktan çıkışımla hayat da giderek daha az çaba ister hale geldi. Gündelik suçluluk dozlarıyla hafızanın kesintisiz dağılmaları son bulmuştu. Yaşam her bir arzulu, boş ana hücum etmiş, bir bir anlar seri, tez ve değişebilir olmuştu. Benim için durum böyleydi.

Komada geçirdiğim haftalar boyunca hiç geçmişin çekimini hissetmedim. Hayatımın olayları Sarita'nın meselesi haline geldi. Ben, dolayısıyla bu anılar onun nezdinde gerçeğimiz fakat anılar da Sarita da bir düşlem coğrafyasında yaşıyor. Bağısız ve yaşamın buyruğuna dikkatli, ben sadece, korku kendini tükettiğinde gelen özgürlük ve koşulsuz sevgiyi hissediyorum.

İmgelemimde ölümün belirli bir anlamı var. Madde anlamına geliyor. Madde tasarlanıyor, ardından doğuyor. Gelişiyor, çoğalıyor fakat kesinlikle sonu gelmeyecek. Onu harekete geçirecek ve bir kez hareketlendiğinde de durduracak dış bir güce ihtiyacı var. Bu güç de yaşam.

Bu açıdan maddeyi onu yaratacak ve can verecek yaşam enerjisi isteyen bir tözü- ölümle özdeşleştirmek mantıklı. Yaşam hareket etmemizi, soluk almamızı, sevmemizi, düşünüp düşlememizi mümkün kılıyor. Madde ya da insan bedeninin yaşamın gücünü –yaralanma, hastalık ya da kötüye gitme nedeniyle- destekleyemediği an geldiğinde çözölmeye başlıyor. Bedene can veren güç de işte o zaman onu tüketiyor. Ölüm yaşama teslim oluyor, tersi değil.

Fiziksel ölüm bir yuvaya dönüş. Işığın ışığa doğru yayılımı. Enerji, yoğunluğu değişerek sonsuzca sürüyor, asla durup dinlenmiyor. Işık gibi o da, şaşırtıcı derecede küçüğünden akla hayale sığmaz büyüklükte olanlara, bütün evrenlere özünü veriyor. Maddeyi örsünde döverek ödünsüz bir yoğunlukla dışa doğru ışıyor. Her nesneyi ve nesneler arasında beliren gizemi varlığıyla dolduruyor.

Kişi kalbinin tek bir atışı sırasında tüm bunları görebiliyor, anımsayabiliyor ve bir sonraki ana doğru kastın gücünü takip edebiliyor. Nedir kasıt? Zihinsel bir süreçle hiç ilgisi yoktur; niyetle aynı şey değildir. Bir arkadaşımızla buluşmaya, araba almaya ya da mesleğe başlamaya niyet edebiliriz, kasıt ise o olduğumuz yaşamın gücüdür. Bu gücü hissetmek için önce yaşam olduğumuzu idrak etmek zorundayız. Bize yol göster-

ren, besleyen ve sürekli koruyan gücüz biz. Bu gücü bilinçli bir şekilde kullanmak, kendisinin kurtarıcısı haline gelen gerçek arayışçının işi ve onun düşünüyüşünü paylaşanlar için bir avunç.

Görmek, yaşanan anın bütün farkındalığıdır. Kendimize ilişkin anlattığımız öykünün dizginlerini ele almada bu farkındalıktan yararlanmak insan olarak bizim en büyük güç edimimizdir. Girdiği transta benim Teotihuacan'ı ilk kez deneyimleyişimi gören Sarita, bu farkındalığı paylaşmakta. Bunun gerçekliğini kendi hayatında da yaşar oldu. Birinin bedenindeki, acıya yol açan ya da alınması gereken zehir barındıran yeri bulabilen sezgileri güçlü bir kadın, bir şifacıydı. Sıklıkla ilaçların iyi edemediği rahatsızlıkları iyileştirir, cerrahların ulaşamadığı sorunları ortadan kaldırırdı. Kendi yöntemleri vardı ve işe yarıyorlardı. Yıllar boyu ondan ritüellerini ödünç aldım, kadim sembollere hayat verdim fakat sonunda sözlerin nihayet kasta boyun eğdiği, simgelerin özünün ortaya çıktığı gün geldi çattı. O gün geldi ama ancak yıllar ve şamanizmden çok iyi bir şekilde yararlandıktan sonra.

Orada, uzak geçmişin anın bilinciyle bir araya geldiği piramidin üzerinde bir şaman olarak çalışmaya başladım. Aklım Dhara ile yaptığım yolculukla meşguldü. Geçirdiğim değişimleri hissediyor, anlamak için içime bakıyordum. Şehri o sırada görüp spiritüel uyanış için tasarlanmış büyük bir üniversite olarak kavrayışımı birlikte buraya çömezleri getireceğimi söyledim. Çevremizdeki engin Meksika vadisine bakan Dhara güldü. "Tanrı aşkına, her şeyden böylesine uzak bir yere kim gelir ki?" diye takıldı. "Kendi dünyasında kayıp, bu kadar gelgitleri olan sessiz bir adamın yol göstericiliğini kim ister?" İyi bir noktaya dokunmuştu fakat bir ay sonra buraya ilk resmi yolculuğumu yaptığımda yanımda on altı öğrenci vardı. Bir ay daha sonra ise bu sayı neredeyse ikiye katlanmıştı. Biz düzenli hac yolculuklarımıza, öğreti de gelişimine buradan başladı.

Dhara ile karşılaştığımda çocuklarım vardı, eşimden boşanmıştım. Farklı bir yola, keşif ve kendini sınaama yoluna

koyuldum. Dhara'nın dolambaçlı yolu da şimdi aynı yönü alıyordu. Kendi dört çocuğunu yetiştirmiş, dünyaya verecek bir mesajı olduğunu hissediyor, bunu iyi bir şekilde yapma dirayetini arzuluyordu. Birbirimizi seviyorduk ama birlikte nasıl bir gelecek kuracağımızı bilemiyorduk. Sarita'nın kaygılarını bizi kendi elinden çıkma bir törenle evlendirmesini sağlayarak giderdikten sonra Meksika'da birlikte ilk serüvenimize koyulduk. Birbirimizi günlük rutinlerin dışında yaşayacağımız bir sınav olacaktı bu. Bir tür balayı idi fakat ben burada bir de Dhara için görme, öğrenme ve otomatik tepkilerinin ötesinde karşılık verme olanağı görüyordum.

İlişki bir *olaydır*, iki kişi karşılaşır, birbirinin dikkatini çeker. Her olay gibi onun da ömrü ve niteliği, iki tarafın verdiği dikkatinin niteliğine bağlıdır. Her ilişki gibi romantik bir ilişki de sonsuza dek süremez. Saygı esastır. Eski alışkanlıklar ve duygusal dramlara bağlı bir birliktelik aşkı yiyip bitirerek onu binlerce yatırım ve korkuya çeviren doymak bilmez bir canavara dönüşerek başarısızlığa uğrayacaktır. İki kişi ve güçlü bir çekimle başlayan şey, başka bir şey, ikisinden de ayrı bir varlık haline gelir. "İlişki," çabucak talepkar bir zor-baya dönüşen bir fikirdir. Bu gerçekleştiğinde o iki mutlu insanın nereye gittiğini sormak doğaldır –nereye gitmiştir karşılaşan, öpüşen, birbirini seven o düşçüler? Sevgi nasıl olmuş da onların yatırımlarından daha azı haline gelmiştir?

Yirmilerimde üniversitede tanıdığım bir kız olan Maria ile evlendim. İyi bir anne, iyi bir eş olacağından emindim. Rollerimizi geleneksel olarak görüyordum; ben bir doktor olarak geçimimizi sağlayacaktım, o da evimize bakacak, ailemizi yetiştirecekti. Mesleki yaşamım çok doluydu, evde pek az zaman geçiriyordum. Önceleri öğrencilikle, üniversitede karıştığım siyaset ve topluluk aktivizmiyle, daha sonra da stajyer hekimlikle meşguldüm.

Birbirimize beslediğimiz tüm sevgiye rağmen ev içi dramında onun da benim de üstümüze yoktu. Maria çoğu zaman

kıskançlık ediyor, hayal kırıklığı yaşıyor, kendini mağdur görüyordu. Ben karşı duruyor, içerliyorum ve... kendimi mağdur görüyordum. Çoğu çiftten bir farkımız yoktu. Bu nedenle evliliği çoğu zaman bir insan kurbanı olarak tanımlıyordum. Yeminler edilir, sözler verilir ve iki eş de yerine gelmeyen beklentilerin acısını çeker. Karşımızdakine hangi makul söz verebiliriz? Nasıl bir yandan yaşar, hayatın keyfine varırken bir yandan da bir şekilde birbirimizin yüksek beklentilerini karşılarız? İki kişi de bunlara parmak basamaz ya da anlayamazken birinin en derin ihtiyaçlarını karşılamak güçtür. Her kavgamızda Maria, sanki bunu tekrarlamak sözcüklere gerek ve geriye dönüşsüz bir anlam verebilirmiş gibi "Sen benimsin" derdi. Böyle anlarda gözlerinde gördüğüm kızıl ateşi ömür boyu yüzlerce başka kadının gözünde de gördüm. Ne vakit bir haksızlık algılasa, düşünceleri onu kendine acımaya itse fırtınalar eser, gökler gürlerde. İnandığımız şey bizi ele geçirir ve böylece çoğunlukla aşkı hakikatimizi- boğar.

Biz Maria ile çekişeduralım, hayat her zaman olduğu gibi sunmaya devam etti. İlk oğlumuzun doğumunu heyecan ve mutlulukla karşıladım, tüm drama değmiş görünüyordu. Nitekim yaşamın mucizeleri için bir bedel ödemeyi, başka bir hikâye anlatmayı seçebiliriz ama bunlar yine de mucizedir. Mutluluğum için acıya çekim duymayalı uzun zaman oldu. Bilgi için ceza ödemiyor, kişisel dramın sevgiyi azaltmasına izin vermiyorum. İnsanlığın sevgi adına acı çekmesini izliyor, daha iyi bir mesaj vermeye kalkışıyorum. İnsanları kendilerini sevmeye yüreklendiriyorum. Onlara saygının kapıları nasıl açabildiğini, korkunsa sadece kapattığını gösteriyorum. Saygı yönetiyor cenneti, cennet ise yaptığımız her seçimle elimizin altında. Kimsenin saygıyı hak etmesi gerekmez. Bizler yaşamın yansımalarıyız. Birbirimize var oluşumuzdan ötürü saygı duyabilir, bizimkinden ne kadar farklı olursa olsun başka düşleri sayabiliriz. Gerçekliğin pek çok yorumu mevcut ve var olmaya hakları var. Birine evet ya da hayır diyebiliriz fakat basit bir saygıyı esirgersek kendimizi bozguna uğratmış oluruz.

Saygı, vericilik ile şükran arasında doğal bir denge sağlar. Yaşamı alın ve şükranlarınızı büyüyerek, gelişerek sunun. Bu hareket her şeye daha fazla hayat katar. Siz verin, hayat da buna karşılık verecektir. Verme ve takdirden gelen denge eylem halindeki sevginin kanıtıdır.

Bunlar benim için yıllardır olduğu gibi aşık. Teotihuacan'daki uzak bir geçmişte kalmış o sabah hayal ettiğim gelecek, insan düşünce duyduğum sevgiden esinlenmişti. Miguel Ruiz'in düşünceyi terk ettiğim şimdi bile sevginin farkındalık için yeni dünyalar, yeni olanaklar yaratma gücünü hissediyorum. Belki usta şifacı Sarita da bunu görür ve... bırakır.

* * *

Sevinçle babasına kavuşan Sarita “La Diosa imiş!” diye dudak büktü. “Kendine böyle diyor ama bütün ölümlülerle aynı korkulardan, kendini beğenmişliklerden o da mustarip.”

Rehberi ortalıklarda görünmeyen Don Leonardo ona kattı. “Sahiden de herhangi bir kadına benziyor.” Kalın bir sis perdesinin ardını seçmeye çalışıyordu. Şafakta ışıkların gür katranağaçlarından sızmaya çalıştığı, seslerin usulca bastırıldığı bir ormanda dikilmiş olabilirdi. Dikkatle kulak verdi, tek bir dal çıtırtısı, seğirtiveren bir hayvan sesi işitemedi. Biraz uzaklaşacak olsa Sarita’yı kaybedebilirdi, onun için olduğu yerde volta atmaya koyuldu. Üç adım bir yöne, üç adım diğerine atarken sisten girdaplanan, ışık saçan bulutlar kaldırıyordu.

“Kadın mı? Kadın filan değil o!” diye dilini şaklattı Sarita. “Ne küstahlık ona kadın demek!” Lala’nın rastgele bir sestene pek fazlası olmadığını bilse de şimdi onu özlemektedir. Neredeydi? Birlikte birçok önemli anı toplamışlardı fakat buradan nereye gidileceği belirsizdi. İzlerini bulmaya çalışarak etrafına baktı ama bütün gördüğü yoğun sisti. Tüm hissettiği de soğuk. Üzerinde yünlü bir elbise olsun isterdi.

“Torunum sesi susturmayı başardı mı gerçekten?” diye sordu babası.

“Evet...” dedi Sarita, düşüncelere dalmış, “ve hayır. Zihni sakın, huzuru kalıcı fakat etrafında ısrarla sürüp giden görüşlerin yaygarasından kim kaçınabilmiş ki?” Naylon torbası artık anılarla ağırlaşmıştı, diğer eline geçirdi. “Yola onsuz mu devam etsek?” Sarita, bakışlarını boş bir bakışla karşılayan babasına baktı.

“Nereye gideceğiz ki? Zamanın hayali yolları kıyısında bir sis yakasına gelmişiz. Bu işte bir hayır olduğundan hâlâ o kadar emin misin sen?”

“Hayır mı? Oğlumun hayatından söz etmekteisin!”

Yaşlı adam nazikçe “Hayatı değerli tabii” dedi. “Ölümü de bir o kadar değerli –ve açıklayıcı- olabilir. Hangisinin daha iyi sonuç vereceğini gerçekten biliyor musun?”

Sarita’nın elinden bıraktığı torba tok bir ses çıkararak ayağının dibine düştü. “Baba, bana yardım etmeyeceksen bu işi sensiz yapmak zorundayım.”

“Sana elbette yardım edeceğim. Sadece seçeneklerini gözden geçir istiyorum.”

“Güvenini kazanmak için yapabileceğim hiçbir şey yok mu? Hep senin şaşkın küçük kızın mı olacağım?” Yılgın, belirsiz uzaklara doğru kaşlarını çattı.

“Benim... neyim?” dedi babası hayretle.

“Kaç yıldır ailenin maskarasıyım ben?”

“Sen mi maskarasın?”

“Belki o kadar iyi bir öğrenci değildim ama akli başında bir kadını! Buna inanabilirsin!” Duygularını dizginlemekte zorlanıyordu. Ne olmuş, neyin eline düşmüştü böyle?

“İnanıyorum. Ve sen şaka konusu filan değilsin” diye yatıştırdı babası onu.

Şaşırtıcı bir hararetle “Ya yemek yapışım?”

“Yemeklerin mi? E herhalde daha iyi...”

“Arkadaşlarım! Onlarla alay ederdin. Kocalarım! Güldün de güldün.”

“*M’ija*, dilim tutuldu, söyleyecek şey bulamıyorum.” Lala görünürlerde değildi ama ruhu kızına geçmişti sanki.

“Ha, *şimdi* de dilin tutuldu demek! Daha önce hiç öyle değildi! Ömrümün her bir günü hükümlerinden geçilmiyordu. Bebeğimi düşürdüğüm zamanı hatırlıyor musun?”

Afallayıp kalmış, Don Leonardo konuşmayı bıraktı, ardından kahkahalara gömüldü. “Ah, *Dios*, eski defterleri açıyor-sun demek. Amma komikti o da ha!”

“Gördün mü bak? Bu hikâye asla geride kalmayacak!”

“Ama aklıma getiren sensin” diye dikkatini çekti gülmeye devam eden Don Leonardo. “Kendin henüz çocuktun. Yeni doğmuş bebeğiyle on beş yaşında bir kız. Arkanı bir an döndün, o da yataktan yere yuvarlanıverdi. Taze annelerin hep başına gelen şey!”

“Onlarla da ömürleri boyu alay ediliyor mu acaba?”

“Bağırıp çağıra, ağlayarak bize geldin. ‘Bebeğim, bebeğim düştü! Düştü! Ne yapacağım ben şimdi?’ Anca annenle birlikte çocuğun nerede olduğunu sorduğumuzda onu öylece yerde bıraktığını hatırladıydın. Zavallı bebe hâlâ düştüğü yerdeydi! Kaldırıp bir şeyi var mı diye bile bakmadan bize koşmuştun! Sence de komik değil mi?” diye savundu. “Üzücü, elbette. Tuhaf, evet –ama yine de eğlenceli!”

“Daha *çocuktum* ben. Ne bilecektim...”

“Çok doğru! Bilmiyordun. Çocuk sahibi olmuş bir çocuktun. Eğer o beyinsizle evleneceğim diye tutturmasaydın...”

“İşte! İşte bu! Ben aptal, kafasız bir kadından ibaretim.”

Mesajı yumuşatıp yalanı dağıtmaya çalışan Don Leonardo usulca “Sevgili kızım” dedi. “Sen artık on üç çocuk anası-sın. Onca çocuğun da büyük, büyük büyükannesi. Bilge bir kadın, bir mucize yaratıcısı.”

Durup Sarita’nın yüzünde yeniden bir gülümseme belirmesini bekledi. Kadın sonunda gülümsediyse de gözleri hâlâ

yanıyordu. “Devam edelim” dedi babası. “Bana bu hayranlık uyandıran adamı nasıl hayata geri getirdiğini göster.

Gözünden yaşları silerken gırtlığını temizleyen Sarita, “İşin doğrusu ben kendimi o çığlıklar atan bebekten kaçan aptal kız gibi hissediyorum. Aptallık mı ediyorum baba? Takıntı aklımı başımdan mı almış? Onu kaybedemem.”

“Kaybetmeyeceksin evladım. Gel, yolumuza devam edelim, korkunun bizi hakikate sağır ettiğini de unutmayalım.” Yakasından sabah çiğinden kalanı silkeleyerek kravatını düzeltti. “Pekala, nerede şu kadın?”

“Şu kadın.” Kızıl kafalı aklına geldiğinde Sarita duygularının yeniden kabardığını hissetti. “Neden bir kadın olarak tezahür etmek zorunda ki?”

“Neden?”

“Kadın, yılan, denizcileri baştan çıkaran denizkızı. Kadınlar bu utancı gerçekten hak ediyor mu?”

“Ha, anladım.” Don Leonardo kızının gözünün içine bakıp iç geçirdi. “Hak etmesine etmiyor. İnsan düşünde bir erkekler, bir de kadınlar var. Bir yanda biri, diğerinde öbürü. İnsan düşünüyü anlatan kim –erkek mi, kadın mı?”

“Erkek herhalde.”

“Evet, erkek. Bilgi çoğu zaman kadından alıkonmuş; onun için de kadınlar erkeklere gıpta etmiş, değil mi? Bilginin imrenilmek için güzel bir kadın olarak ortaya çıkışı anlamlı değil mi?”

“Pek değil.”

“Erkeklerin bilgiye doymak bilmez bir arzu duyduğu sır değil. Bu nedenle bilgi çoğunlukla kadın olarak tasvir ediliyor –öyle arzulanası ki kur yapıp kazanılmak zorunda.”

“Aman, baba.”

“Çocuklar memeden kesildiğinde bilgiyle beslenir, büyütülüp yol gösterilir onlara. O halde bilginin dolgun göğüslü bir kadın, ana ya da koruyucu bir dişi kaplan biçiminde tasvir edilmesi şaşırtıcı mı? Sadece şiirsel! Her genç kız gibi bilgi de masumiyetini kaybetmeye mahkum. Her kadın gibi de ha

kikitle saklambaç oynuyor.” Yaşlı adam Sarita’ya ışıldayan gözlerini dikti. “Devam edeyim mi?”

“Peki, ya yılan?”

“O mecaz hepsi içinde en şiirsel olanı! Bilgi bizi gerçek görüşe götüremez. Kadınlar her zaman bu alemin, bilgeliğin koruyucuları olmuştur. Giz görücüler olmuşlardır ve her erkeğin bildiği gibi gerçekten gören de tüylü yilandır.”

“Yani kadın hem doyumsuz bilgi hem de bilgeliği temsil ediyor?”

“Ben bir erkeğim. Kadınlar varlığım için gerekli olan her şeyi temsil ediyor.”

“Baba, sen simgelerle boğuşan –ve kaybeden bir adamsın!”

“O, bilginin temel direği” diye yükseldi başka bir ses. “Simgeler insanlığın kurtuluşudur.” Kızıl kafa sisten sıyrıldı. Tazelenmiş, oyuna dönmeye hazır görünüyordu.

Sarita içini çekti. “Demek geri geldin La Pomposa. Bilesin diye söylüyorum, işler sensiz pek güzel gidiyordu.”

“La Diosa, lütfen.” Lala çevresine bakındı. “İşlerin de iyi gittiği yok. Hiçbir yerdesiniz” dedi bunun hiç de kendi kimse-sizliği kadar kötü olmadığını kendine saklayarak. “Siste kaybolmuşunuz.”

“Mecazi olarak mı?” diye iğneledi Leonardo.

Lala tekdüze bir sesle “Simgeler insanlığa hizmet eder, onu zenginleştirir” diye karşılık verdi. “Kelimeler su gibidir, hava gibi... ve güçlü bir kadın gibidir onlar.”

“Su gibi, hava gibi” dedi Leonardo, “onlar da zehirleyici bir hale gelebilir. Güçlü bir kadın gibi güçlerini kötüye kullanabilirler.”

Yola devam etmek için sabırsızlanan Sarita “Lütfen” dedi, “şu aksiliğinizi bırakın.”

Sarita’ya, sonra birbirlerine baktılar. Bu çıkmazı ikisinden birinin aşabilmesi kuşkuluydu, böylece birlikte rahatsız edici bir sessizlik içinde beklediler. Değişen, kımıldayan bir şey olmadı, sonunda yaşlı kadın hafifçe omuz silkip içini çekti.

Torbasını yerden alıp yürümeye koyuldu. Terlikleri asfalt bir yola benzeyen bir yüzeye sürtüyordu. Gizemli bir kasıtlı bir şekilde sıradaki varış yerlerine gelivermişlerdi.

Sis esrarengiz bir şekilde kalkarken dört bir yanda kırmızı ışıklar yanıp sönmekteydi. Tan ağırırken yolun bir yönü trafiğe kapatılmıştı ki yardım araçları kaza yerine kolayca ulaşabil- sin. Polis arabalarının ışıkları hurdaya dönmüş bir aracı aydın- latmaktaydı. Sarita birden durdu.

“Yo. O olmasın.” En çok korktuğu an gözlerinin önünde canlanmaktaydı. “Geri gitmek zorunda mıyız? Neden zama- nın basit kurallarım izlemiyoruz ki?”

“Ah!” dedi Leonardo ellerini çırparak. “Ne kuralı, güver- cinim? Zamanı görmenin birçok yolu var. Bir, bütün olayların şimdiki andan dışa doğru patlayıp saçıldığı, babamın deyişiyle ‘maytap zaman’ var. Bir, normalde algılandığı şekliyle –bir dizi olayın öngörülebilir bir düzeni izlediği ve kişinin hafıza- sına uygun geliştiği- zaman var. Sonra bir de...”

“Sadece insanların bildiği zaman var” dedi Lala. “Bilgi bu- nun böyle olduğunu kanıtlıyor.”

“Zaman şaşkın zihinlerin umutsuz bir icadıdır.” Leonar- do göz kırparak çapkın bir bakış attıysa da Lala Sarita’ya dönmüştü.

“Listende bu anı yok muydu?” diye sordu. “Miguel’in ki- şiliğini belirlemiş olayları istiyordun, bana öyle geliyor ki bu da onlardan biri gerçi ama şimdi bakıyorum da nedenini söy- leyemiyorum.” Başını iki yana sallayarak sahneye baktı. Ara- ba çarpık çurpuk, şekilsiz bir metal yığını olmuştu. “Ölümün eşliğine gelmek bir adamın kişiliğini nasıl biçimlendirir ki?”

Leonardo saklamadığı bir zevkle “Gördün mü bak, Sarita” diye bağırdı. “Senden aptalı da varmış!”

“Baba, Miguel nerede?” dedi Sarita çığlık çığlığa, göz- leri kaza yerini tarıyordu. “O gece hayatta kalmıştı o zaman neden...”

“Hastaneye kaldırmışlardır Sarita.”

“Peki burada değilse bundan ne öğreneceğiz?”

Lala, “Öğrenmek mi?” diye dudak büktü. “Bir kere işaretleri oku. Hız sınırlarını aşma. Kurallara uy. Yazılı sözü say.”

“Kurallar? Sözler? Böyle bir durumda Miguel’in düşündüğü bu meseleler miydi sanıyorsun?” Yaşlı bey, Lala’nın yanı başında dikilmiş, soluğu soğuk geceye sisten tutamlar salmaktaydı.

Lala sakince “Yapıyı saymadığını görüyorsun şimdi” diye yanıtladı.

“Şimdi gördüğüm, hayatını saymayı unuttuğu” dedi Leonardo

Sarita, “Ben şimdi onun bakışının gize biraz açıldığını görüyorum” diye ekledi. Sesinde bir anlayış hissediliyordu. Hava hâlâ soğuktu, titreyerek şalını boynuna sardı. “Ne *olmadığını* gördü o. Asıl amacı burada başladı. Onu bu ana getiren eski hedefleriydi. Birkaç yıl daha alabilmiş olabilir ama bundan sonra bana dönüş yolunu buldu. Hakikatin çağrısını duydu. Soru sormaya, kuşkulanamaya başlamıştı. Tam burada gizemle sevdası başladı. Hepsi bu gece başladı.”

Lala, şüpheyle gözlerini kırıştırdı. “Sevda mı? Burada ayıklıkla düşüp kalkmaya başlayabilir, ilişki de pek güzel gelişebilirdi.”

Don Leonardo güldü. “İnsanlık düşünde, şu sefa düşkünlüğünün partisinde o ayık kalır.” Yeniden gülüp kollarını hâlâ hurdaya bakmakta olan Sarita’ya doladı. Bir kaza sahnesine daha tanıklık etmenin onun için kolay olmadığını biliyordu; ısıtmak, yüreklendirmek istedi.

Babasının kucaklamasından güç bulan Sarita şöyle bir doğruldu. Başlangıçtaki amaç ve beklentilerin ötesinde bu yolculuğun önemini nihayet anlamaya başlamıştı. Ölmekte olan bir oğlu kurtarmaktan fazlasıydı bu. Sonunda oğlunu olduğu ve yakında olacağı gibi görüyordu. Onda büyük Kartal Şövalye savaşçıları ve kadim Toltek halkından daha eski bir geçmişten gelen bir soyun veliahdını görmüştü. Miguel, kasvetli bir düş-

te cesaretlendiriciliğin habercisiydi. Meksika'da yakılan ilk ateşten daha önce tutuşturulmuş bir meşalenin taşıyıcısıydı, bunun alevi her yerdeki bütün gelecek anları tutuşturacaktı.

Beni az daha öldürecek trafik kazasından kısa bir süre önce katıldığım bir aile yemeğini hatırlıyorum. Bütün ağa-beylerim, onların karıları ve çocukları, kuzenler, amca, dayı, teyze, halalarla tipik bir aile toplantısıydı. Böyle günlerde bol yiyecek olur, bağıra çağıra oyunlar oynayan çocuklar, aptalca şakalara, sonu gelmez çocukluk hikâyelerine gülen yetişkinlerle gürültü patırtı ve karmaşa hiç eksik olmazdı. Çok eğleniyor, yeni bebeğimizle çalım atıyor, karıma neşeyle takılıyordum.

Ama parti boyunca son bir kez bir araya gelmiş olduğumuz duygusunu üzerimden atamamıştım. Ailem benim için değerliydi, onları bir daha göremeyecek olma düşüncesi beni tuhaf bir ruh haline sokmuştu. İçimden her birine farklı bir dikkat göstermek –bir yandan kucağımda uyuyan oğlumu kıskançlıkla korurken her biriyle tek tek konuşmak, anlattıklarına kulak vermek- geliyordu. Yüreğim aileme sevgimle dolmuştu, onları bir daha hiç göremeyecek olma düşüncesinin kederi tüm ağırlığıyla bastırmaktaydı.

Kaza beni öldürmedi ama kargaşası kişiliğimi ve algıyı kayda değer ölçüde değiştirdi. Birçok nedenden ötürü bunu yaşadığım en dönüştürücü olay sayıyorum. O sırada bir koca ve babaydım. Ne Maria ne ben bilsek de ikinci çocuğumuz ana rahmine düşmüştü. Mexico City'deki tıp okulunun son sınıfındaydım, önüme çıkan eğlence fırsatlarını sonuna kadar değerlendirmeye bakıyordum. Partilere katılıyor, çok içiyor, sorumluluklarından bihaber bir adam gibi günümü gün ediyordum.

Bir cumartesi akşamı Cuernavaca'da büyük bir danslı eğlence olduğunu duyduğumda hiç düşünmeden karıma

gitmeyi planladığımı söyledim. Ağabeyim Luis arabasını ödünç verdi, okuldan iki arkadaşla yola koyulduk.Yol iki şeritli ama boştu, rahatça hız yapıliyordu.Aceleyle gittik. İçtik, dans ettik, yine içtik, yine dans ettik. Sabaha karşı herkesin dönüş vakti gelmişti. Biz üçümüz arabaya doluştuk, kente giden açık yolu bulana kadar tanımadığımız mahallelerde dolandık.

Gün henüz ağarmamıştı, direksiyonda ben vardım.Arka-
daşlarım partiden eğlenceli anları hatırlayarak konuşup gülüşüyordu. Uyku bastırana dek onlarla birlikte güldüm. Sesim kesilmiş olmalı ama farkına varmamışlardı. Trafik yoktu, hızla sürüyordum. Arkadaşlarımdan biri uzun bir fıkranın sonunu getirirken dalmışım.Araba kontrolden çıkarak yol boyu uzanan beton duvara savrulmuş. Akşamdan ya da çarpmadan bundan fazlasını hatırlamıyorum. Ama o andan itibaren, bilinçsiz yatarken yaşadığım her anı anımsadım.

Kendimden geçtiğim,an her şey yavaşladı. Zaman akıl sır ermez bir efendiye hizmet eden farklı bir varlığa dönüştü. Bilinçsizdim ama bedenime sanki direksiyon başındaymış gibi bakmaktaydım. Arkadaşlarımla korku içinde bağırıştığını işitiyordum, bedenim bir şeyler yapacak durumda olmasa da yardımlarına koşma arzusu duyuyordum. Bu güçlü aciliyet duygusuyla arka kapıyı açtığımı araba sanki hâlâ son sürat gitmiyormuş da durmuş gibi- ve arkadaşlarımdan birini arabadan çıkarıp yolun kenarına yatırdığımı fark ettim. Önde oturan arkadaşım için de aynısını yaptım. O ikisi güvenli bir yere çıkarıldıktan sonra beklediğim darbeye karşı kendimi kucaklayarak korunmaya çalıştım. Çarpışma şiddetli oldu.Araba büyük bir hızla duvara bindirip ezildi.

Saatler sonra gözlerimi hastanede açtım. Bir hemşire ne olduğunu bilip bilmediğimi sordu, cevap veremedim. Başımı iki yana salladım. "Ah!" dedi, alaycı bir tavırla gülererek,"Demek iki arkadaşını öldürdün ve bunu hatırlamıyorsun bile!"

Dondum kaldım. Yüreğim ağzıma geldi. O an ölmek istedim. Kapıldığım dehşeti gören hemşire insafa gelerek şaka yaptığını, arkadaşlarımın iyi olduğunu söyledi. Ona inanmayınca beni yanlarına götürdü. İkisi de yara almadan kurtulmuştu. Ben de yaralanmamıştım. Ağabeyimin arabasının hurdaya döndüğünü söylediler.

Arkadaşlarım öyle mutlu, hayatta olduklarına öyle şaşmışlardı ki durmadan harikalar ve mucizelerden söz ediyorlardı. Onlar konuştuğça ben kendimi giderek daha kötü hissetmeye başladım. Ağabeyimle de yüzleşmem gerekcekti tabii. O daha da korkutucuydu. Karısının yüzüne nasıl bakacaktım? Arabalarını ödememin hiç yolu yoktu. Aileme yaşattığım endişeyi telafi etmemin de. Her şeyden öte, o gece başıma gelenle barışmak için yapabileceğim hiçbir şey. Arkadaşlarım çarpma anında neden arabada olmadıklarını açıklayamıyordu. Sürücü koltuğunda oturan birinin öyle bir çarpışmadan sağ çıkmasını kimsenin akli almıyordu. Direksiyon başında kendinden geçen ben idiysem beni koruyan kimdi? Bedenim değilsem ben kimdim?

Tıp eğitimimde hiçbir şey beni böylesi sorulara hazırlamamıştı. Benimki bilimsel bir zihindi, yanıtlanmayacak sorulara aldırış etmezdi. O gece yıllarca peşimi bırakmadı. Bu sırada işim ve ailem konusunda daha ciddileştim. Arkadaşlarımı eğlendiren şeyler bana eğlenceli gelmiyordu artık. İkinci oğlum José o yıl dünyaya geldi. Yetişirken, kazadan önce ve sonra geçirdiğim değişimlerin bir şekilde onu etkilediğinden, bizi birbirimize daha benzer kıldığından kuşkulanıyordum. Yaşadığım ani uyanış onu da –uyanışa kendi yolculuğunun başladığı ana karnında- uyandırmış gibiydi. Alışılmamış bir çocuk olarak gelişti, doğal sezgisel güçleri olan genç bir adama dönüştü. Pek çok kez onunla birlikte düşledim. Bazen kendi hayatımdan olayları hatırladığımı sanırken bunların onun başına gelenler olduğunu fark ederdim. Kalp krizi geçirdiğimde yirmili yaşlarının

başındaydı fakat hâlâ başkalarıyla rahat iletişim kuramıyordu. Hep bunun değişeceğini, günün birinde bir sevgi elçisi olarak dünyaya konuşacağını hissediyordum ama yanında olup ona yardımcı olacağımı da hayal ederdim.

Şimdi eski anılar annemde canlanırken, yapacağım –sırf oğullarım için bile olsa- daha çok şey olduğunu söylediğinde acaba haklı mı demeye başlıyorum. Elbette beni seviyor, bir çocuğunu daha toprağa verme fikrini reddediyor ama beni çocuklarım da seviyor ve kendi başlarına büyük düşler kurmaya hazır olana dek yanlarında olacağıma güveniyorlar. O gece bariyere çarparak hurda haline getirdiğim arabaya bakarken annemin duyduğu acıyı hissediyorum. Kazadan sonra yanımdaydı, olanları anlamama yardımcı olmaya çalıştı, beni cevaplanmamış sorularıma yanıt bulmaya sevk etti. Genç yetişkinliğimde sıradan anlayışın ötesine geçen alemleri araştırırken de yanımdaydı. Yanımdaydı... hâlâ da öyle. Ben oğullarımın yanında olacak mıyım? Bir yolu olabilir mi bunun?

Kazadan sonra benim için her şeyi değiştiren, Sarita'nın Cumartesi Düşlemi dersleri oldu. Karımla stajyer hekimliği yaptığım Seguro Social Hastanesinin olduğu Tijuana'ya taşındık. Ağabeyim Carlos'a asistanlık ederek beyin cerrahisi olarak çalışmaya başladım. Sarita ile Cumartesi Düşlemi seansları beni nihayetinde başka tür bir çalışmaya ittiğinde kendi muayenehanemi açma ve tıp kariyeri yolunda ilerliyordum. Hastalık ve nevrozları iyileştirmek yerine bunlara yol açanları öğrenmek istedim. Bu arayış beni sonunda tıptan uzaklaştırarak kendimi çok da rahat hissetmediğim bir alana getirdi. Belki benim için değil ama ailemin birçok bireyi için son derece doğaldı bu.

Çocukken kimi olağanüstü şeylere tanık olmuştum. Büyükbabam –kendi büyükbabası gibi- ilginç işler yapan ilginç bir adamdı. O da büyülü görünen bir de teyzem vardı. Akşam yemeklerinde aileyi arka bahçesinde toplamayı se-

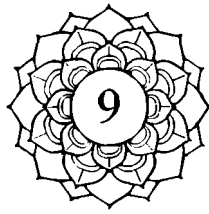
verdi. Bu civil civil buluşmalardan birinde sofrada onun yanında oturuyordum. Altı yedi yaşlarındaydım. Muzip erkek kardeşlerle büyümeye ilişkin teyzemin anlattığı eğlenceli hikâyeleri keyifle dinliyordum. Bir ara beni dürtüp mutfaktan ufak bir mavi çorba kasesi getirmemi istedi. Fırlayıp mutfağa gittiğimde onu orada bulaşık yıkar gördüm. Afallayıp baka kalmıştım.

“Ne yapıyorsun?” diye sordu.

“E şey... Kaseyi alıcam” diye yanıtladım.

“Al o zaman” deyip mavi bir kaseyi kurularak bana uzattı. Kapıp piknik masasına koştum ve göz kırıp yanıma bir öpücük kondurarak teşekkür eden aynı teyzeye uzattım! Unutulmaz bir andı ama çocukluğum sırasında normal görünen böyle birçok şey yaşadım.

O gece çevreyolunda kendisini bedeninden başka bir şey olarak yaşamış genç bir doktor olarak tüm bu küçük anılar birer birer geri geliyordu. Bunları yaşam konusunda bilmediğim ve kendime ilişkin anlamadığım her şeyi araştırma çağrısı olarak gördüm. Sarita'nın yanında öğrenmeye başlamak aradığım cevapları bulmanın en iyi yoluydu. Böylece tıp diplomamı aldıktan uzun süre sonra her şeye yeniden başladım. Cerrah olarak yıllarca çalıştıktan sonra yeni bir başlangıçtı. Kaçınılmaz soruyu sormaya başlamıştım: Ben neyim?

“SAÇMALIK BU” DİYE FISILDADI LALA.

“Hatırlamaya değer bu, tanrıça” diye karşılık verdi Sarıta. Trafik kazası vizyonu dağılıp gittiğinden şimdi keyfi biraz daha yerindeydi. Yine de kendini ayna kaplı ufak bir odada oturur bulmak tuhaf olmuştu. Yaşamı Ağacının dalına tüneymiş, üzerinde hastane önlüğüyle bir elma dişleyen Miguel ile ilk karşılaşmasındaki konuşmalarını hatırlayana dek oraya nasıl geldiğini bilemedi. Miguel yıldızlar ve uzaydan, tüm madde dünyasının sonsuz yaşamın bir yansıması olduğundan söz etmişti. Aslına bakılırsa dünya bir ayna odasıydı. Burada bunu olanca gerçekliğiyle görmeliydi. Oğlu çömezliği sırasında görmüş –aynalarla bağını kurmuştu. Daha sonra saatler boyu aynalı bir odada bir başına düşleyerek kendini bu şekilde eğitmeyi bilmişti. Hatırlatıcıya ihtiyaç duymayacağı, kendini ve çevresindeki her şeyi hakikatin bir yansıması olarak yaşayacağı ana dek bundan bir tür meditasyon disiplini oluşturmuştu.

Yansıtıcı yüzeylere bakarken bir şey ilgisini çekti. Lala’ya “Aynalarda *sen* neden yoksun?” diye sordu. Kızıl kafanın yanı başında olmasına, bedeninin bedenine değmesine rağmen Sarıta kadının yansımasını görememişti.

“Bu senin düşün. Sen söyle.”

“Oğlumun düşü.”

Lala kaşlarını çattı. “Hmm. Peki o vakit neden Sarita Ana’nın bir alay yansımasına bakmaktayız?”

Yaşlı kadın içinden bunun iyi bir soru olduğunu teslim etti. Sarita çoğala katlana görünürde sonsuz bir evren yaratmakta olan yansımalarıyla şaşkına dönmüştü. Fiziksel imgesini olabilecek her yönden görebiliyordu. Her bir aynada yaşlı, düşükün, yorgun, ağır görünüyordu. Normalde görünüşünden her zaman gurur duyardı saçlarını yapar, güzel giyinirdi- ama bu yansılarda saç başı darmadağındı. Eski şallarına bürünmüş, kederli ifadeli darmaduman milyonlarca yaşlı kadına bakmaktaydı. Bir düzelme olur umuduyla içtenlikle gülümsemesiyle bir milyon yüz de ona gülümsedi, odadaki atmosfer hafifledi. Titreyen eliyle külrengi saçlarının üzerinden şöyle bir geçip oturuşunu biraz dikleştirerek böyle daha iyi diye düşündü.

Duvarlarına tutturulmuş sekiz ayna ile mekan o kadar ufacıktı ki bir tür ardiye olmalıydı. Hiç giysi yoktu, sadece aynalar. Biri yere küçük bir kilim atmış, beyaz fincan tabaklarında gizemli bir şekilde yakılan mumlar yerleştirmişti. Titreşen ışıkları her yansımayı canlandırıyordu. Bir bacağını kendinin- ki üzerine atan Lala’nın dirseğini kaburgalarında hissediyordu, bu sıkışıklıktan kurtulacağı bir kanepenin rahatını aramaya başladı. Yanılsamalar hiç bu kadar sıkıntı verici olmamalıydı.

“İyi bir noktaya parmak bastın” dedi sesi camda yankılanan Sarita. “O kendini içine yerleştirene dek bu Miguel’in düşü olmayacak.”

Kızıl kafa, “Burada bir kişiye daha yer yok bacım” dedi. “Ya baban yanımıza gelirse veya, Allah esirgesin, Eziquio denen o sıska?” Böyle yaparak oradaki kendini ortaya çıkarmış gibi önündeki camı tıkladı. Bir daha, bir daha tıkladı ve odada bir şey aniden değişime uğradı. Sarita’nın tüm yansımaları gitmiş, yerlerinde Miguel Ruiz’in sayısız yüzü ışılda-maktaydı.

Lala telaşla bacaklarını topladı. Sıcak bedeni kendininkine dayanan Miguel varlığıyla onunkini tehdit ederek yanında

oturmaktaydı. Sanki sırf anısı değil, düşünün kendisi oradaydı. Hayata umutsuzca tutunmaya çalışan bir beden mi, hikâyesini yeniden yazan bir zihin mi; şu an her ne idiyse *gerçekliği* su götürmezdi. Sadece buradalığı ile düşse hayat vermişti. Aynalar şimdi sonsuz bir olanaklar evrenine dönüşmüş, bilgiyi basit ve önemsiz kılmıştı.

Lala Miguel'in "İlginç" dediğini işitti. Onunla mı konuşuyordu? Gençlik hali gibi görünen ve bir yansımalar kaleydoskopuna gözlerini dikmiş Miguel'e baktı. Miguel gülümsedi ve hissi kısa bir değerli an boyunca korumak istermiş gibi gözlerini kapadı. Bu Lala'nın onu sonunda yitirdiği andı; burada, böyle bir aynalar odasında. Mekan kesinlikle fazlasıyla ufaktı. Lala artık solumakta zorlanıyordu, bunun nedeni de bir ardıyeye sıkışmış olmaları değildi; hiç değilse şu an bilgiyi canlı tutacak hiçbir şey olmayışındı. Miguel gözlerini açarak "Son derece ilginç" dedi. "Sence de öyle değil mi?"

Onunla konuşuyordu ama Lala ses çıkarmadı.

"Buradasın ve değilsin." Durdu. "Yakında olduğunu hissediyorum. Sözlerini kafamda başka birinin anılarıymış gibi işitiyorum ama senden bir işaret göremiyorum."

"İnan bana" dedi Lala tuhaf bir biçimde mahcup bir sesle, "gerçeğim ben."

"Gerçeksın... ve değilsin. Gerçek olduğunu sanıyorsun, benim de bir vakitler sandığım gibi... ama değilsin."

"Her şey benim buyruğumda hareket eder." Sesi saldırganlaşmış, kavgacıydı. "İnsanlar ben dediğim için eyleme geçer, tepki verir."

"Ama sen insan değilsin. Bak." Miguel, pek çok yansımasında Lala'yı arıyordu. "Bu odada tek bir insan var."

"Ben insan zekasıyım" diye karşılık verdi Lala, mağrurca. "Onsuz var olmaya çalışırım."

"Sen zekanın sonucusun... ve değilsin. İnsan dehasısın... ve değilsin."

"İnsanlar sonsuza dek bilgiyle yükselir."

“Ya, bilginin sesi de hiç böyle makul gelmemiştir!” Miguel gülümsedi ve ekledi. “Haklısın –ve değilsin. Bilgi yüceltir, tıpkı moral bozduğu gibi. Tüm insani sorunların kaynağı ve çözümüdür.”

Lala kendini savunmak için bir şeyler söylemek isterken birden kapıldığı güvensizlikle duraksadı. Miguel aklını mı karıştırmaya çalışıyordu? Sayısız aynanın bakış açısından düşlemekte olan Miguel’in yüzüne baktı ve düşüncelere daldı. İnsanlar düşünce, inanç ve ortak görüşlerle yönetilirdi. İnançlar doğal olarak birbirlerini yansıttı. Düşünce, tıpkı bu acınası odada olduğu gibi düşünceyi taklit ederek sayısız dünya yarattı. Öyküler her yeniden anlatılışlarında kopyalanarak çoğalırdı. Nesi kötüydü ki bunun?

“Hakikat bu odanın dışında bir yerde, sevdiceğim” dedi Miguel. “İnsan düşüncesi aleminde olduğu gibi burada elimizde yankı ve yansımalarından ötesi yok.”

Miguel’in büyük büyükbabasının anısıyla deliye dönen Lala, “Ah! Sen de o ihtiyar ahmak gibi konuşuyorsun!” diye bağırdı. “Ben yankı filan *değilim*. Ve baksana! Dediğin gibi yansımam da yok benim!”

Miguel, Lala’yı olduğu gibi hayal etmek istercesine gözlerini kapadı. İçini çekti. “Bu odadaki yegane gerçek şey bu insan. Bilgi, güzelim, bir ses, süregiden bir öyküdür. İnsan gerçeğini iyiye götürür, evet... ama kötüye de götürür.”

“Senden geriye öykünden başka şey kalmayacak. Ben de öykülerin koruyucusuyum.”

“Sen bir hikâyecisin, doğru. Ve hakikat arayıcısı. Yalancı ve ortalık karıştırıcı... ve bunların hiçbirisi değilsin.”

Lala ona sokularak kulağına fısıldadı. “Ben senim. Evet, senim ben! Kabul et. Senim ve gerçeğim.”

“Gerçek olmak istediğini kabul ediyorum. Ama olmadığını itiraf ediyorum. Bu beden tanıgım olsun, değilsin.” Lala ay-nada güzel elini kalbine götüren sayısız Miguel imgesi gördü. Hiddetin kızgın ateşini hissetti.

“Hakikati mi istiyorsun? Sen bulunamaz bir şeyin peşindeyken ben buracıktayım, elinin altında ve istekliyim. Fısıldıyor, çağırıp duruyorum!” Sıkışık alanda yatışmaya çalışırken kendini tam da Miguel’in önünde çömelir buldu. Peki madem diye düşündü. Bırakalım kendi yüzüne baksın. İnançla, “Benimle kesinlik, berraklık gelir” dedi. “Benim olduğum yerde daima ödüller olacak, cezası da olmayacak!”

“Cezalar muazzam” diye karşılık verdi Miguel. “İnsanlar inanmaya aşırı yüksek bir bedel ödüyor.”

“İnanç olmadan nedir ki insanın yaşamı?” diye sordu Lala.

Miguel, bikkın, “Kulağıma oldum olası bunu fısıldadın durdun” dedi. Lala imgesinin yansımasının olması gereken yere baktı. “Yalnızca hayat var canım” diye fısıldadı “ve sayısız bakış açısı. Görüyor musun?” Başıyla çevrelerindeki iç içe yansımaları işaret etti.

Lala birden kaygılanmış, telaşla “Gör beni” dedi.

“Gördüm.”

“Benim olduğumu söyle!”

“Sen benimsin” dedi Miguel. “Haydi, git artık.”

Lala’nın karşı çıkmasına kalmadan düş bitmiş, aynalar gitmiş, Lala da Miguel Ruiz’in zihninden uzaklaştırılmıştı.

Geriye bakıyorum da, aynalarla çalışmak öğrenimimin çok önemli bir yönüydü. Işığın ve yansımalarının doğasını anlamama yardımcı oldu. Madde, onunla ilgili her şey gibi hakikatin bir yaratısıdır. Işığı yansıtır, böylece beynin kendisi ışığın bilgisini beden boyu ileten bir aynadır. Bu açıdan baktığımızda öylesine hayati ve karmaşık olan zihnin onun pek çok yansımasından birinden ibaret olduğunu görürüz.

Sarita’nın yanındaki çıraklığımın ardından koridordaki dolaplardan birinde kendime aynalarla dolduracağım bir yer açarak orada düşleme fikri aklıma geldi. Madde ve insan zihni üzerine düşledim. Düşünmeden, bilgiye önce-

ki gibi dayanmaksızın düşledim. Aylar boyu her gün orada düşledim. Bu dönemdeki keşiflerimin anısı benim için değerlidir. Anlamlı bir anı; diğer önem taşıyan olaylarla birlikte yeni bir düşün çerçevesi olma potansiyeli var.

Görmeye başladığım gibi, bilgi herkesin öyküsünün başkışisi; hakikatin bir yansıması. Bilgiyi doğru bir bakış açısına oturtmak zihinde bir değişiklik gerektiriyor. Zihin kendine ilişkin kuşkucu olmalı. İnanmamaya hazır olmalı. Bir öykücü olarak onun işini görmeye devam edeceğim elbette ama bunu tam bir farkındalık içinde yapacağım. Farkındalık olmadan bilginin kurallarına boyun eğer, onun koşullarında yaşarız. Yaygın bilgi, kolektif bilgi ve varsayılan bilgi –bunlar insan düşü içindeki hareket biçimimizi belirler ve en önemli seçimlerimizi bizim adımıza yaparlar. Tüm öyküler gibi en iyi inançlarımız da farklı şekillerde ve çeşitli bakış açılarından anlatılabilir. Onları her bir günün sonunda bir yana da bırakabiliriz. Öykü anlatımımıza gülebiliriz. Dikkatimizi herhangi bir inançtan uzaklaştırabiliriz. İnanıcı mutlak gerçeğe karıştırırsak bir sonraki açığa çıkışa doğru nasıl ilerleyebiliriz? Nasıl gerçeği dönüştüren yeni hikâyeler anlatan sanatçılar olabiliriz?

Kazadan sonra bilgimi bir perspektife oturtup zihnimi gönüllü bir biçimde açmam birkaç yılımı aldı. Bilim dünyasında hiçbir şey deneyimimi açıklayamıyordu, böylece ailem ve şamanizme geri döndüm. Genç bir hekim olarak bel bağladığım kesinliklerden daha da uzaklaştım. Bana bilimin gösteremeyeceği yolu gösteren ebeveynim, büyük ana babam ve kadim bir gelenek vardı. Bir de ağabeyim Jaime. Çocukluğum boyunca beni kışkırtmış ama yeni oyunlar, yeni stratejiler ve yaşama yeni bakış açıları icat etme tutkumdan zevk alan Jaime.

Annemin bu özel amacında Jaime'nin desteğini istemesine memnunum. Kardeşimle çocukken yakındık ama okulun gerekleri, kızlar, farklı arkadaşlar ve ayrı ilgi alanları bizi

birbirimizden uzaklaştırdı. Evlendik ve aile, ebeveyn ile kardeşlerden öte bir anlam ifade eder oldu; artık eşler, bebekler ve eşlerin ailesi demekti. Gün geldi, evlilikler bozuldu, çocuklar büyüdü. Hayatım sonunda aşına olduğum hiçbir şeye benzemez olmuş, Jaime ile birbirimizi tanıyamaz hale gelmiştik. Bunun değişmesi yıllar aldı ve ikimizin de Sarita'nın yanındaki öğrenciliğimizle geldi. Onunla şifa seanslarına katılıyor, her Pazar öğrencileriyle birlikte düşlüyorduk.

Pazar Düşlem seansları adları gibiydi. Bir yıl boyunca her Pazar sabahı yirmi bir öğrenci ana babamın evinde düşlemek için toplanırdı. Düşlemek birçok anlama geliyordu. Saatler boyu sessizce oturmak demekti. Beynin kendi başına algılayabilmesi için zihinden sessizleşmesini istemek demekti. Çoğu zaman beyin trans halindeyken farklı bir biçimde öğrenmek demekti ki bunun sonucu, gerçekliğin bir düş olarak farkındalığının artmasıydı.

Uyanıklık gerçekliğimizin tersine uykuda görülen düşün bir yapısı yoktur. Trans ona çok benzer; yapılandırılmamıştır, hiçbir kurala uymaz. Çok uzaklarda kalmış o Pazar günleri düşlem genellikle transa girmeye yetecek kadar uzun sürerdi. Yolculuk kısa olabileceği gibi gün boyu da sürebilirdi. Annem her öğrencinin ihtiyaçları ve bireysel sürece duyarlıydı. Bu günlerden birinde onun dikkatli eşliğinde sonsuza dek sürecekmış gibi gelen bir düşe kaydım.

Zihnimin teslim olduğu an artık annemin oturma odasında değildim. Meşalelerin dans eden ışıklar saçtığı bir nişle sonlanan bir geçitte durmaktaydım. Duvarlar kıvılcık granitten-di, her birine ayrıntılı insan, hayvan ve seçemeyeceğim kadar karışık figürler oyulmuştu. Çok düzgün satır ve sütunlar halinde uzayıp giden ve kutsal metinleri andıran sayısız sembol vardı. Betimlemeler Aztek atalarımın tarzında değildi. Başka bir yerde var olmuş bir uygarlığa ve binlerce başka düş doğurmuş bir düşe ait gibiydiler. İzlenimim, Eski Mısır piramitlerinden birinin altındaki saklı bir geçidinkiydi. Kayalardaki

mineraller tenime yayılan bir elektrik dalgası gönderiyor, egzotik baharatlar unutulmuş bir insan düşünden izlenimler taşıyarak duyularımı ürpertiyordu.

Trans halinde bile çok heyecanlıydım. Buraya nasıl geldiğimin bir önemi yoktu; müthiş olanaklar sunmaktaydı. Merakım beyazlar içinde uzun boylu bir adamın belirmesiyle daha da kamçlandı. Adamın başı keldi, tüysüz teni meşale ışığında parlıyor, ona ilahi bir varlık havası veriyordu. Bana bir an baktıktan sonra sonsuz bir sabır yansıtan bir sesle konuştu.

“Kim olduğumu biliyor musun?”

Cevap kolayca geldi. “Bir tefsirci rahipsin.”

“Peki nerede olduğunu biliyor musun?”

Bunu yanıtlamak pek öyle kolay değildi. “Ben galiba... okul gibi bir yerdeyim.”

Gülümseyerek “Evet” dedi. “Bir öğrenim yeri. Gördüğün semboller, taşla böyle bir özenle kazanmış mesajlar görenlerce okunmak için. Görmeye ve öğrenmeye hazır mısın?”

Tüm dikkatim ondaydı şimdi. Bu düşün gerçekliğimde hiçbir karşılığı yoktu ama durum bana çok, çok gerçek gelmişti. “Evet, öğrenmeyi isterim.”

Davudi sesiyle “O halde kalacaksın” buyurdu. “Tüm dikkatini bu oyma duvarlara verecek ve burada yazılı olanları anlamadan buradan ayrılmayacaksın.”

O bunları söylerken aklıma birçok soru üşüştüyse de hiçbirini sormadan gidivermişti. Nasıl başlayacağımı bilemeden etrafıma bakındım. Sonra, her bir duvarı yakından inceleyerek parmaklarımı sembollerin üzerinde gezdirdim. Büyük bir heyecan duyuyordum ama korkum da ondan geri kalmıyordu. Ya bu yazıyı okuyamazsam? Şifreyi çözmenin bir yolunu bulamayacak olursam neler olurdu? Aklım beni yarı yolda bırakırsa nefes aldırmayan bu yerden nasıl kaçabilirdim?

Geçit dar fakat çok uzun, duvarları da üç buçuk metre yükseklikteydi. Bu alanın her santimetrekaresi hiyerogliflerle kaplıydı. Bazı imgeler tanıdıktı, bazısı ilginç düşünceler doğuruyordu ama bunlardan dişe gelir bir anlam çıkaramıyordum. Zihinsel enerjimi dili çözüp mesajını anlamaya seferber etmeye can atsam da çabaladıkça iş daha da zorlaşıyor gibime geliyordu. Kimi zaman örüntüler kaynaşıyordu ama yorumlarım sarsakça ve anlamsızdı. Aşına olmadığım dizilere bildik mantığı uygulamaya kalktığımda sonuç abuk sabuk oluyordu. Resimlere tek tek anlam verdiğimde elimde ilintisiz fikirlerle kalıyordum. Sanki Sarita'nın mutfağında aynı anda hiçbirini anlamadığım bir düzine söyleşiye kulak vermiş bir çocuktum. Yetişkinlerin konuşması küçük bir çocuk için gürültüden ibarettir ama kendince yatıştırıcı da olabilir. Çocuğa insanların yanında, avuntunun eli altında olduğunu, ne kadar gürültülü olsa da güvende olduğunu söyler. Kadim geçidim gürültülü bir yere dönüşüyordu ama güvenli olmaktan çok uzaktı. Duvarları bağıırıyordu bana. Sembolleri haykırıyor, tartışıyor, aralarında çelişiyorlardı. Anlamları çakışıyor, çarpışıyor. Bilgi kibirle ötüyor, ötmesi kesilmek bilmiyordu.

Hayır, bu gürültüde sakinleştirici hiçbir şey yoktu ve bunun insan düşünde cehennemi tanımladığını açıkça görmüştüm. Düşlediğimin, transta olduğumun, bedenimin bir yerlerdeki gerçek bir mekanda olduğunun şöyle bir farkındaydım. İnsanların uyanmamı beklediğinin ayırtındaydım ama bu düşte hiçbir şey değiştirmiyordu. Dakikalar ya da saatlerdir düşlemekte olabilirdim ama yüzyıllar, hatta çağlar geçtiğine dair güçlü bir his içindeydim. Her an ağır ve sonu gelmezdi. Zaman geçti ama ben hiçbir ilerleme kaydedemedim. İş şimdi boyumu aşmış geliyordu. Fazlasıyla büyük bir zorluk. Paniklemeye başladım fakat korkuyla birlikte karmaşa da artıyordu. Uyanıklık halime dönme şansım olmadığını sonunda anladığımda korku azaldı. Bu

duvarlara kazılı bilgeliği kavrayamayacağımı, sonsuza dek burada kalacağımı anladığımda gürültü dindi.

Teslim olmuş, çöktüm. Birden sessizlik de çöktü. Sükunet hakim oldu. İçimde hiç telaş yoktu, zaman hissi de yitmişti. İçimde ve etrafımda sayısız kozmik olay kararsız moleküller misali kıpır kıpır iken rahatça arkasına yaslanan zamanın kendisi olabilirdim. Rahatsızlık konusu ne olursa olsun, ebedi doğam değişmezdi.

Yüksek duvarlara yeniden bakabilme cesaretini topladığımda onları farklı bir gözle gördüm. Artık mesajları özüme ulaşıyordu. Sanki özlerimiz aniden bir olmuştu. Buna nasıl böyle kör kalabilmişim ki? Tanık olduğum, insanlığın kendisi kadar aşina eski bilgiydi, zaman dışı ve tanıdıktı. Bu, insan bilgisinin Thoth Kitabı olarak da tanınan en erken Mısır metinlerine tarihlenen geçmişti. Mısırlı kahinlerce belgelenen bilgelik, geçerliğini hâlâ koruyan tüm bilgiyi özetlemiş ve geleceğin tüm bilgisinin temeli haline gelmişti. Buydu gördüğüm.

Umutsuz bir anlama ihtiyacından özgürleşmiş, sonunda tam bir anlayışa ulaşabilmişim. Sadece sembolleri görüyor, her birinin kendine özgü niyetini seçiyordum. Onların ötesinde, gerçeği paylaşmanın bir yolu olarak sembolleri yaratmış insanların zihinlerini görüyordum. Her gelenekte, her kültürde bu bilgelik var olmuş, seçilmiş bir azınlık tarafından sır gibi korunmuştu. Semboller değişir, dönüşür ve sözlü teorilere yayılır. Bilgeliği batıl inanç ve sonu gelmez salon oyunları ile azalan kutsal Tarot desteleri gibi kutsal bilgi de her zaman sıradan bilgiye boyun eğmiştir. Sözcük ve simgeler gerçek bir şeyin çarpıtılmışıdır. Tüm bunları ve daha fazlasını gördüm. Duyduğum hayret ve sevinç içinde uzun boylu adamın geri gelmesini istiyordum. Gördüğümü söylemek, onayını almak istiyordum.

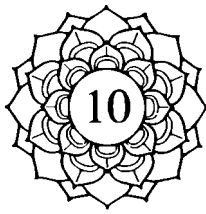
Tam o anda nişte belirdi. Beyaz entarisi meşale ışığında altın gibi ışıldıyordu. Yüzünde anlaşılmaz bir ifadeyle bana

uzun uzun baktı. Düşüncelerimi toparlamama fırsat kalmadan konuştu.

“Artık gidebilirsin.”

Gitmek mi? Hepsi bu muydu? Acıtıcı bir düş kırıklığı duydum. “Ama gerçeği biliyorum!” diye bağırmak istedim. Her şeyi açıklamayı öylesine istiyordum ki ama aradığım kendi onayım olduğunu fark ettim. Zaten bildiğimi kendime açıklayarak edineceğim hiçbir şey yoktu. Sözler bir kez edildiğinde hakikatin kaybolduğunu anladım. Semboller granite kazınabilir, çağlar boyu kayıtlı kalabilir fakat gerçek daima sözlerin arkasında, taşlara resimler çizen o harika sanatçıların erişiminden... ve onları yorumlayanların zihninden ötede yaşayacaktır.

An sonra uyanmıştım. Akşam yemeğinin kokusunu alabiliyor, annemin mutfağından gelen şen sohbet seslerini işitebiliyordum. Görünürde dünyam tıpkı bıraktığım gibi olsa da bir daha hiç aynı olmayacaktı.

“DUR HELE” DİYE ARAYA GİRDİ DHARA. “Bizim yapmaya çalıştığımız ne?”

Miguel ile muhteşem Teotihuacan harabelerine doğru yürüyorlardı. 1992 yılıydı ve bu onların –kimi arzulu ve gözü kara kimi bilinmeyenden korkan- çömezlerle birlikte yaptığı ilk yolculuktu. Önlerindeki güne hazırlanırken Dhara konuşuyor, merak ediyor, sorular soruyor ama bir durup cevapları dinlemiyordu.

“Burayı, tarihini seviyorum” diye devam etti, “Piramitleri de! Tanrım! Ne kadar güzel, değil mi?” Miguel tek söz etmeden dinlerken manzarayı kucaklar gibi kollarını coşkuyla açtı. “Burası bir güç noktası, ona hiç kuşku yok. Burada seninle birlikte dikildiğimde bunu hissediyorum. Demek ritüeller yaratacağız, bir de... neydi?”

Dhara fıldır fıldır dönerek kendinden uzaklaşırken Miguel, “Ne neydi?” dedi.

“Bütün bunlardan ne çıkarmayı umut etmeliler?”

“ ‘Umut etmek’ değil. Umutsuzluk çok daha iyi.”

Dhara bir kez daha denedi. “Öğrenciler bu yolculuklarda ne edinecek Miguel?”

“Farkındalık.”

Dhara'nın elinden tutarak büyük *mitote*'nin fiziksel bir hatırlatıcısı olan Cehennem Meydanının basamaklarına götürdü. İnsan karnavalında herkes satar, herkes de alır. Herkes konuşur, kimse dinlemez. Bu nasıl bir başlangıç olabilir ki diye düşünüyordu Dhara, nerede kalmış cennete bir yolculuk? Miguel meydana baktı ve arkasındaki, tanrı Quetzalcoatl'a adanmış küçük piramidi gördü. Başlayacağı yer burası olacak, dedi. Öğrenciler kendi cehennemlerini arkada bırakarak bilinmeye-ne atılacak. İnançlarını bir yana bırakarak uyanacaklar.

“Uyanacaklar, evet” diye tekrarladı Dhara. “Ama... nasıl?”

“Kendilerine inanmaya son verecekler.”

Dhara giderek büyüyen bir endişeyle “Belki” dedi. “Ama onlara bir şeyler vermemiz gerek. Bir şeylere inanmaları.”

“Emin misin?” diye sorguladı Miguel. Gözü hâlâ meydanın ötesinde, görünemeyeni görüyor, kimi olağanüstü niyetli on altı öğrenciyle günün neler getireceğini hayal ediyordu. Sabahın erken bir vaktiydi ama bir saat içinde toplanacaklardı.

Dhara “İnanç olmadan...” diye başladıysa da sözleri hüsrana dolu bir sessizlikte yitti gitti. “Tanrı aşkına, Miguel!” diye directti. “Burada ne yapacaklar?”

“Yalanlarını görüp son verecekler.”

“Yalanlara son vermek mi? Nasıl? Onlara Noel Baba'nın olmadığını mı söyleyeceğiz?”

“Hiçbirinin olmadığını söyleyeceğiz. Uydurma olduklarını.”

“Bugün mü? Şimdiden mi?”

Miguel gülerek bağrına bastı onu. “Bugün. İşe cehennemle başlayacağız. *Mitote* ile, insan düşüyle. Cehennemde olduklarını teslim etme ve bundan ayrılmayı isteyip istemediklerine karar verme fırsatı olacak bu onlar için.”

“Pekala... nasıl ayrılacaklar peki?”

“Onları burada tutanın ne olduğunu anlayarak.”

Durdukları yerden çağlar boyu nice çömez mükemmel ustaların yol göstericiliğiyle çıktığı yolculuğu hayal edebiliyordu. Genç inisiyelerin iblisleriyle korkuları ve en kötü yar-gılarıyla yüzleştiği yer burasıydı.

Dhara sordu. “Bizi cehennemde tutan nedir?”

“Pek çok gerekçe var ama özü yok” diye yanıtladı Miguel. “İnsanlık acı çekmenin bağımlısı. Bu bağımlılığı beslemenin de bin bir yolu var.”

Dhara’nın kaşları kuşkuyla çatıldı. “Bağımlı mı? Yani onlardan bağımlılıklarına son verip bahaneleriyle yüzleşmelerini isteyeceksin, öyle mi? Kendilerine yalan söylemeye son vermeye çağıracaksın.”

“Evet, tamı tamına.”

Ne yapacağını bilemeyen Dhara derin bir nefes aldı. “Başlayayım mı?”

“Tabii. Hadi bakalım” dedi Miguel coşkuyla. Onu olduğu yerde bırakıp basamakların öte ucuna giderek oturdu.

Dhara da uzaklaşarak bir parça mahremiyet sunan bir köşe seçti ve hayatı üzerine meditasyona oturdu. Birkaç dakika sonra başını Miguel’den yana çevirdiğinde yüzünde bulutlanan bir ifade vardı.

“Günah çıkarır gibi mi?” diye sordu.

“Sayılır. Kendine günah çıkarıyorsun.” Bir an düşünen Miguel ardından “Neden bir nesne seçmiyorsun –taş filan gibi bir şey?” diye önerdi. “Sembol olarak kullanmak üzere. Cehennemle bağlantının simgesi yaparsın onu... Nefretinin belki ya da korkunun, suçluluk duygunun. Belki de gururunun” diye sırtarak ekledi.

Bastığı yeri gözden geçiren Dhara plastik bir şişe kapağı buldu. Bir süre saygıyla elinde tuttuktan sonra “Pekala” dedi. “Yargılıyorum. Elimde değil. Durmadan yargılıyorum. Bunları sana söylememe gerek var mı?”

“Kendine söyle Dhara. Seni yargılamaya iten ne? Yargılamanın seni ve sevdiklerini nasıl incittiğini gör.”

Dhara ona arkasını dönerek gözlerini kapadı. Şişe kapağını kutsal bir şeymiş de bir ömür boyu duyduğu korkunun ürettiği tüm zehri ona akıtmış gibi tutmaktaydı. Biraz sonra usulca ağlamaya başladı ama Miguel yerinden kıımılamadı. Merakının

kamçılmasıyla oyun gibi başlamış bir şey bir dönüşüm edimine dönüşecekti. Miguel müdahale etmeyecekti. Daha fazla gözyaşı ve iç çekmeyle bu an sürdü.

Kendini toparlayan Dhara durulmuş bir sesle “Şimdi ne olacak?” diye sordu.

“Şimdi de kendini bağışla” dedi Miguel sakince. “Çünkü insanına ne yaptığını bilmiyordun.”

“Bilmiyordum. Şu ana kadar.”

“Artık farkındasın. Artık bu insana karşı kendini sorumlu hissediyorsun. Yegane günah kendine aykırı davranmaktır. İncittiğin başka biri bile olsa kendin yaralanırsın!” Dhara’ya baktı ve devam etti. “Bu sürece pişmanlık adı verilebilir. Dinsel törenler insanın farkındalığı için önemli bir araç olarak icat edilmişti ama güçleri ve anlamlarının ne kadar çoğunu yitirdiler. Onlara kendin için güç ver.”

Birçok öğrenci üstlerindeki basamaklarda toplanmıştı. Önlerinde yaşanan sahneyi izleyerek sessizce oturup beklediler. Dhara yeniden ağlamaya başlamış, hıçkırıkları şimdi daha fazla işitilir olmuştu. Miguel ayağa kalkarak ona doğru yürüdü. Dhara zamanla sakinleşti.

Miguel usulca “Şimdi” dedi, “ne tür bir kefaret ödemek istediğine karar ver. Bu, birini suçlamak yerine ona merhamet duymak olabilir. Belki eleştirelilik yerine verici olmaya karar verirsin. Belki de kendini itmemeyi kabul edersin. Bitirdiğinde simgeyi göm. Sürece son ver.”

Dhara, “Öyle acı veriyor ki” dedi inleyerek. “Adeta öldürüyor beni.”

Onun ayağa kalkıp son basamakları inişini izleyen Miguel “Bir yalanını öldürüyor” dedi. Dhara bulduğu bir çubukla kuru zeminde bir çukur açtı. Şişe kapağını yerleştirerek bir şükran duası eşliğinde üzerini toprakla örttü. Gömdüğü neydi? Durmadan tekrarlanmış bir yalan mı –yoksa Dhara’yı mı gömmüştü? Hangisi olursa olsun, rahatlamıştı. Beklenti dolu, Miguel’e baktı.

“Durma. Bir sonraki şeyi bul” dedi Miguel açık meydanı işaret ederek. “Cehennemden çıkmadın henüz.”

Dhara’nın beklediği bu değildi. “Yine mi?!” diye yakardı. “Dayanamam.”

Miguel arkalarında büyüyen öğrenci grubunu işaret etti. Herkesin duyması için yüksek sesle “Cehennemin sadece kapılarını bile görebilmeleri için bunu defalarca yapmaları gerekecek” dedi. “Senin de öyle. İnsan biçimini kırmanın –tüm inanç sistemine meydan okumanın vakti.”

“Bırak, onlara yardım edeyim.”

“Onlara ben yardım ederim” diye karşılık verdi Miguel. “Sen devam et. İyi bir hayatın var ama gece gündüz cehennem beraberinde taşıyorsun. Herkes gibi sen de bir kere yaptığın, geçmişte kalmış bir şeyi kendine döne döne ödetiyorsun. Korkunu, bilgini başkalarına ödetiyorsun.” Duraksadı, ardından sert bir bakışla, “Sonunda sevgimizin de bedel ödemesi gerekecek mi?” diye sordu.

Dhara ona parlayıveren bir öfkeyle baktı, sonra rahatladı. “Gördüğünü görmek istiyorum” dedi.

“O zaman devam et sevgilim.”

Dhara’nın meydana doğru yürüyüşünü, bir ömür boyu zihninde bin bir sıkıntıyla doğurduğu cehenneme girişini izledi. Bu ilk adımdı. Daha nicesinin olacağını Miguel biliyordu. Saygının hüküm sürdüğü, mutluluğun insana çabasızca geldiği cennette yaşamaya bir kez karar verdikten sonra keşfedeceği öyle çok şey vardı ki. Cehennemden ayrılmanın gözde öykülerinden de ayrılmak demek olduğunu keşfedecekti. İnsanlar inançlarının tehlikede olduğunu gördüğünde cennet bile daha az arzu uyandırıcı gelir. Gerçek doğalarından kuşkulanmaya hazırdırlar, ama bildiklerinden değil.

Yolculuğa Dhara’nın öncülük etmesi doğruydı. Miguel’i arayıp bulan, uykudaki düşlerinden uyanıklık gerçekliğine geçen oydu. Miguel’in birlikte yürüyebileceği bir kadındı. Onun kadınıydı ve ömür boyu mutluluğu tehlikedeydi.

Miguel öğrencilerini Dhara'nın yaptığını yapmaları konusunda bilgilendirdi. Ardından meydan boyu yürüyerek cadde- nin daha yukarısındaki iki piramidin çok daha küçük ölçeklisi olan Quetzalcoatl Piramidine baktı. Piramidi gören yüksek bir platformda duruyordu. İki yapı arasında derin bir boşluk vardı. Bir vakitler nasıl olduğunu canlandırabiliyordu; meydan ile kutsal tapmak arasındaki alanı dolduran derin bir havuz. Aysız gecelerde çömezler ölmeyi bekleyerek karanlık boşluğa atlardı.

Ölmek yeniden doğmanın gerekli bir parçasıydı, Miguel biliyordu. Birçok çömezin yanı sıra Dhara da bugün ölecekti. Yarın biraz daha ölecekti. Her bir teslim oluşta bildiği varoluşta ölecekti. Miguel onun iyi bir savaşçı olacağını biliyordu. Bilmediği, sürecin ne kadar hızlı (ya da yavaş) ilerleyeceği ya da ne kadar kişisel dikkat gerektireceğiydi. Zamanı geldiğinde Dhara eski ustaların öğrenmiş olduğunu öğrenecekti. Moleküller biçimi aldığımız an kendimizi sonsuz olarak bilmemiz son bulur. Son nefesimizle sonlu ve geçici olana ölürüz. Doğum ve ölüm arasındaki düşte sadece farkındalık vardır.

Farkındalık eski Teotihuacanlılara karanlığa atılışlarından itibaren her seferinde bir ölümle gelirdi. Fiziksel ölüm olasılığını kabul ederek hayatlarının geri kalanı boyunca sürececek bir sürece bağlılıklarını gösterirlerdi. Öğrencilikleri zaman yıllar, on yıllar- alırdı. Atlarlardı. Bir daha atarlardı. Kara havuz olmadan da sürekli korkuyla yüz yüzeydiler. Korku giderek daha ince seviyelerde bir iblis haline gelirdi. Herkesin en çok korktuğu kendi içlerindeki gizemdi. Çoğu, fiziksel ölüm riskinin çok daha iyi olduğunu düşünürdü. Kıyısından karanlığın içine atlamak çok daha iyiydi.

Büyük spiritüel savaşçılar ruhlarındaki uçurumun derinliklerine bakar ve en kötü korkularıyla yüzleşerek bundan tazelenmiş bir farkındalık ve nihai huzur bulur. Miguel piramide bir kez daha baktı ve bir vakitler yüz taş yılan ve deniz yaratıklarıyla onu kötülük güçlerinden koruyan- büyük yapının tepesine kurulu tapırnağı hayal etti. Burada yolculuğun güvenli geleceğini düşündü. Artık geleneği yeniden başlatacaktı. Öğ-

renciler onu bulacak, cennete arzulu, buradan ayrıldıklarında kendilerini tanımamaya hazır arayışçılar artan sayılarda buraya gelecekti. Eski zamanlarda öğrencilerin dönüşüm süreci yıllar, belki bir ömür sürerdi.

Miguel yolculuğun dört gün sürmesini öngörüyordu.

Dhara'yı düşlerken spiritüel savaşçılar fikrini hatırladım. Savaşçı savaşa girendir. Kadın ya da erkek, bir asker, mücadelecidir. Her savaşçı bir şeylere karşı savaş açar. İnsan olarak bizler, diğerlerine karşı bir şiddet ve saldırganlık eylemi olan savaşa aşinayız. Hizip hizbe, ulus ulusa karşı, savaş çatışmayı ortadan kaldırmaya yöneliktir ama elbette kendisi en büyük çatışmadır. Yenilgi misilleme ve intikamcı başkaldırıyı kışkırtır. Savaş, bildiğimiz gibi, uzun vadede pek az şey çözümler fakat insan davranışını değiştiren başka tür bir savaş vardır. Tek damla kanın dökülmediği, insanların ölmediği bu savaşa her kadın ve erkek savaşın bu türüne aç olsa uluslar arası saldırganlık bizim için hiçbir anlam ifade etmezdi. Burada farklı bir zihniyet işbaşındadır; içe bakar ve kendi uzun süredir benimsediği inanç ve yargılarıyla mücadeleye etme gereğini görür. Bakan, gören ve bu savaşa –son savaş- girmeye karar veren ender bir zihindir.

Spiritüel bir savaşçı benzersiz bir şeydir. Bütün savaşlar silahlara dayanır; kendimizi, -ardından başkalarını- sözcükler adını verdiğimiz bu silahlarla nasıl bozguna uğrattığımızı herkes görebilir. Yıkım yaratmak için sözcüklerin söylenmesi gerekmez. Düşünülmeleri yeter. Bir araya gelerek görüşleri oluştururlar. Zihinlerimizin arka yollarında kasıla kasıla yürüyerek şüphe ve çekişme doğururlar. Görüşler bir davayı –inancı- destekler. Bir topluluğun paylaştığı görüşler hakikat mertebesine erişir. Farkındalık olmadığında fikir savaşları insanlara karşı bir savaşa dönüşür fakat fikir savaşları her birimizin içinde açılıp kazanılabilir.

Fikirler ve yenilikçi düşünceler insanlığın harikalarıdır. Ancak fikirler birbirleriyle çatıştığında mükemmel zihinler riske atılır. Herkesin görünür bir hastalığı olduğunu sözge-
limi ürtiker döktüğünü- hayal edin. Yeryüzünde herkes vü-
cudunun her santimetrekaresi irin akıtan, kanayan yaralarla
kaplı olsa yerinde bir düşünceyle insanlığın hasta olduğunu
söylerdik. İnsan düşüncesini yozlaştıran yaralar gözle görül-
mese de o kadar gerçek, öylesine doğurgan ki insanlığın has-
ta olduğunu söylemek yanlış olmaz. Çocukluk travmaları ve
düş kırıklıkları bunun dışında sağlıklı yetişkinleri sakatlamaya
devam ediyor. Suçluluk, utanç ve sonu gelmeyen suçlamalar
insanları mağdur ediyor. Sürekli yargılama acımasızlaştırır-
ken adaletsizlik düşünceleri sürekli öfkeli kılıyor.

Bütün politik ve kültürel savaşlar tek bir kişinin zih-
ninde başlar ve bu zihin eşlik ister. Bizimle aynı görüşte
dostlar isteriz. Saldırganlık dalgaları büyük olasılıkla huzur
dolu şömine ateşlerinden doğar; bir düşünce başlar, söy-
leşiye yayılır, derken toplan borusuna dönüşür. Bir kişinin
psikolojik yaraları bir başkasına, oradan birçoğuna bulaşır.
Ancak yaralı zihin sandığı kadar yaralı değildir.

*İyi ya da kötü hiçbir şey yoktur, bir şeyi iyi ya da kötü yapan
düşüncedir.* Shakespeare yazdığına inanıyor muydu, bilmiyo-
rum fakat daha öteye gidebilirdi. Gerçekte hiçbir şey iyi,
kötü, doğru, yanlış değildir. Ebeveyn ve öğretmenlerimiz
bize yaşama kendi doğru ve yanlış kavramlarına göre kar-
şılık vermeyi öğretti, hâlâ da bu kurallara bağlı yaşıyoruz.
Bu sınırlar olmadığında deneyimleyip görmede özgürüz.
Görüşlerin müdahalesi olmadığında hakiki karşılıklar ver-
mek mümkün. Bir şeyin iyi mi kötü mü, doğru mu yanlış mı
olduğu burada konu dışı. Var. Mevcut.

Her şey var. Hayat. Siz. Ben. Birinin düşüne katılmayı
ya da arkamızı dönmeyi seçebiliriz fakat yargılamayı şart
koşan bir neden yok. Bir zamanlar kendime *Ben neyim?*
diye sordum. Bilmiyorum, hiçbir zaman da bilemeyeceğim.

Çevremdeki herkesin olsa da benim kendime ilişkin bir görüşüm yok. İnsanların Miguel ya da onun düşüyle hiçbir ilgisi olmayan görüş ve yargıları var. Ben yine de onların imgeleminde yaşıyorum. İnsanlar başkalarının zihinlerini harekete geçiren dürtüleri, başka yüreklerdeki duyguları anladıklarını varsayıyor. Düşleri hayali dost ve düşmanlarla dolu fakat anlaşılıp dönüştürülecek tek bir karakter var; kendi öykülerinin başkışisi. Herkes kendini görme, işitme ve gördüğünü değiştirme yetisine sahip. Kusurları gördüğünden değil, sonsuz potansiyeli görebildiği için..

Teotihuacan'a yaptığım ilk hac yolculukları ehlileştirmenin, ana babalarımız ve topluluğumuzdan aldığımız ilk eğitimin birçok sonucuna ilişkin farkındalığımı keskinleştirdi. Takipçilerimin her biri çocukluğunu sağ salım geride bırakmış, işlevsel bir yetişkindi. Sağlıklı beyni ve bedeniyle zeki bir bireydi. Ancak kendilerini hasta ya da çocuklukta yaşadıklarının sonucu yaralı olduklarına inandırmışlardı. Başka türlü bir ehlileştirmenin gerekli olduğunu açıkça görebiliyordum. Başka bir öyküye ihtiyaçları yoktu ama hikâyeler değişim sürecini başlatır. Bundan ötürü onlara daha iyi bir öykü verdim. Hepsi olmasa da kimi Toltek kökenli harika mitolojiler sundum. İnsan farkındalığının aşamalarını güneşin değişken yoğunluklarıyla bağlantılı olarak anlattım. Toltek ustalarına göre İlk Güneş insanın sahneye çıkışıyla geldi. Bin yıllar içinde güneş değiştikçe insanlığın düşü de beş belirgin değişim ve evrimden geçti. Henüz girdiğimiz Altıncı Güneş çağında anlayış ve farkındalığın genişlemesini beklemekteyiz. Her bireyin dünyasını ve kişisel farkındalık seviyesini değiştirme girişimiyle kolektif insan düşü de değişecek.

Çömezlerime yaşam sanatçısı olmaya gayret eden Toltek halkından söz ettim. Onlara birbirlerini sevmeye, birbirlerinin düşüne saygı duymaya teşvik eden öyküler anlattım. Kendinden nefret ettiğinde bile herkes onu sevecek birilerini arar. Yıldırım çarpmasını, telefonun çalmasını, şövalyenin ısıll ısıll zırlı içinde kapıya gelmesini bekler. İnsan aşkta hüsrana uğradığında

seilmeye değmez olduğunu sanır. Kendini yoksun ve her daim aç hisseder. Bu açlık onu herhangi bir sevgi ve dikkat vaadine umutsuzca hazır, her türlü kötü davranışa açık kılar.

Çömezlerimi kendilerini sevmeye yüreklendirmek için onlara “sihirli mutfak” meselini anlatırım. Dolapların her zaman dolu, malzemelerin sonsuz olduğu sihirli bir mutfığı olan bir evde yaşadık elbette hiç aç dolaşmazdık. Aç kalmaktan korkmak aklımıza gelmez, birilerinin yiyecek getirmesi için dua etmemize gerek kalmazdı. Sevgiyle de böyledir. Her birimiz kendimizi seilmeyi arzu ettiğimiz gibi sevseydik kararlarımızı bizim adımıza sevgi açlığımızın almasına izin vermezdik. Umutsuz olmadığımızda ayartmaları –ellerinde leziz bir pizza ile ısıltılı zırları içinde gelenleri bile- geri çevirebiliriz.

Zamanla öyküleri değiştirdim, gözde mitolojilerin yerlerini başkaları aldı. Eski inançlara meydan okunacak, yeni inançlar bir yana atılacaktı. Duygusal olarak belirli bir öyküye bağlanmış olan çömezlerim, bu sırada bir inancı da terk ederek onu bırakıp yollarına devam edeceklerdi. Bağlan. Kop. Yeniden bağlan. Kop. İnancı bırak. Süreç yeniden ve yeniden tekrarlandı. Öğrencilerden yaşam öykülerini anlatmaları, hikâyelerin duygusal bir yükü kalmayana, tüm diğer öyküler gibi tanıdık ama çekiciliği kalmamış- gelene dek defalarca anlatmaları istendi.

Çömezlerime sıkça kuşku duyma fırsatı tanıdım. Hep “Bana inanmayın” diye anımsattım. “Kendinize de inanmayın” diye ekledim, “kimseye inanmayın –ama dinleyin!” Mitler nasıl değişir, öykülerim ne yönde gelişirse gelişsin bu ders sürdü. Tüm bilgeliğin özüdür bu. Kendinize inanmaz olduğunuzda başkalarına inanmamak kolaydır. Her zihin gerçekliği kendi eşsiz bilgi dağarı temelinde yaratır. Bunun sonucu olan gerçeklik o zihnin kişisel düşüdür. Kulak verdiğimizde o küçük düşün konuştuğunu işitebiliriz. Dinlediğimizde ona hayat veren inançları tanıyabiliriz. Değiştirebileceğimiz tek bir düş vardır, o da kendimizinkidir.

Ders ve mitolojilerden öte öğrencilerimi farklı bir tür öykücü ile tanıştırdım. Kendi hikâyesinin sorumluluğunu üstlenmiş biriydim. Bu kendiminki bile olsa bilginin etkisine artık açık değildim. Sihirli mutfakta yaşayan, sevgi dilenmek, onun acısını çekmek yerine isteyen herkesle sınırsız sevgi paylaştım. Mutfağıma herkes hoş gelmişti. Kendilerini sevmek için gereksindikleri teşviki buldukları yer de burasıydı.

* * *

Dhara dünyayı olduğu gibi görmeye başladı. Cehennem Meydanı'ndan başlayan uzun yolculuk duygusal ve bedensel olarak çetin olmuştu. Miguel'in onun için o sabah yarattığı gibi zihinleri ve yürekleri açıcı birçok tören yaşanmıştı. Bolca gözyaşı dökülmüş, aydınlanmalar, mutlu kutlamalar olmuştu. Grup Ölüm Caddesi boyunca yürüyüşünü tamamladığında Dhara Miguel'in çömezlerini başından savdı. İyi bir gündü ama daha yapacağı şeyler vardı ve bunları da yalnız başına yapmak zorundaydı. Miguel'in varlığını, düşüne verdiği desteği hissediyor ama onu göremiyordu. Akşamüzeriydi ve Miguel saatlerdir ortalıkta yoktu. İnsanlar Ay Piramidinden inmiş, yakınlardaki köyün yolunu tutmuş, Dhara'nın peşinden gelen bir iki öğrenci de onların kalabalığına karışmıştı. Piramidin kaidesinde taş bir platform vardı. Sıcaktı, yüzünü göğeye vererek uzanan Dhara'nın bedenini kavurucu dalgalar halinde rahatlattı. Neydi Dhara'nın istediği ve hangi güçten istiyordu onu? Neden hâlâ bir şeyleri tamamlama, adsız bir yap-bozun son parçasını bulma telaşını hissetmekteydi? Hayatta tanrının sevgisinden başka bir şey istemiş, bu sevgiden hiç kuşkuya düşmüş müydü? Kuşku vardı belki, hatta korkunun izleri fakat mücadeleye can atıyordu, kazanmaya da hazırlıklıydı. Derin bir nefes alıp gürültüyle verdi. Yüreğini göklere açtı. Zihnini boşaltıp beklemeye koyuldu.

O güne kadar olup bitmiş her şey aniden önemsizleşti. Doğumu, yaşamı, anlama çabası –tümü usulca akan alüvyonlu

bir ırmak gibi ondan uzaklaşıp gitti. Zihni berraktı, bedeninde kabaran yaşam gücünü hissediyordu fakat hafızanın tanıdık akımları kaybolmuştu. Kendini derme çatma, ağırlıksız hissetti. Birkaç dakika önce uzandığında olduğunu sandığı yerde değildi. Altında sıcak bir şey, tepesinde onu sınırlayan bir gök kubbe yoktu. Hiçbir yerde ve her yerdeydi. Soluğu çabasız ve evrendeki her boşluğu doldurur gibiydi. İçinden gülümsemek geldi ama zevki kaydeden yalnızca yüzü değil, bildiği her şeydi. Nesneler, insanlar, yerler sevinçle aydınlanmıştı. Şeyleri adlandıramıyor, kavrayamıyordu ama tümünün kendisi olduğu apaçıktı. Derin bir hazla soludu. Duyguları sonunda dengelenmiş ve bütündü. Fakat bu hafiflik hissi geldiği hızla kopup gitti.

İnançları bir anda onu ezmeye başladı. Kafasındaki gürültü sağır edici bir yüksekliğe erdi. *Mitote*, insan zihnindeki o sözcükler savaşı, Miguel'in tanıdık bir mitolojiye dönüştürdüğü şey birden gerçek olmuştu. Sanki yeryüzündeki herkes ona ya da başka birine bağırmaktaydı. Herkes haykırıyor, vır vır ediyor, gerçekle kavga ediyordu, gürültüleri dayanılır gibi değildi. Gürültünün ardında öfke ve ham korku vardı ve yoğunluğu sarsıcıydı. Daha da sarsıcı olan her sesin kendine ait olduğunun ayırtma varmasıydı. Her iddia, varsayım ve sonuç onun kendi düşünce sürecinin parçasıydı; her yargı ondan geliyordu. Her şikayet ve çelişki onun bir yansımasıydı. Kendi kafasının içindeki kargaşa, sağır edici gürültüydü. Yalancı, dengesiz öykücüydü o. Kendini bir yaşam meleği sanırken ölüm yaklaşmakta, duyularını uyuşturmaktaydı. Tüm işitebildiği korku mesajlarıydı. Dehşet beynini körelttikçe köreltti, derken birden zincirlerinden boşanmış, Teotihuacan harabelerinde gümbürdedi.

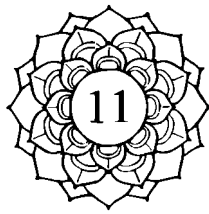
Sanki Dhara korkunun ta kendisiydi de içinde yaşadığı kırılğan bedene karşı acımasız bir savaş açmıştı. Olmayacak, korkunç bir histi. Bıçak gibi saplanan bir anda korkunun savunucusu ve bilginin açıkça tanınır sesinin kendisi olduğunu gördü. Bu insan varlığını işgal eden zorba ve kurtuluşun yoluydu o.

Dhara ığlık attı, durup bir çığlık daha attı. ığlikleri artan bir güçle kendisine dnerken korkusu her bir taş, her bir ağaç tarafından çoğaltıldı. evresindeki dünyanın hiç farkında olmadan ıstırap içinde yeniden haykırdı. Dayanılmaz acıyı içinde kabarmaya bıraktı ve yüreğinin bu acıyla parçalandığını hissetti. Yıkıcı acıyı tükenene, korku pençesini gevşetene dek hissetti. Hakikatin nihai suiistimali miydi bu? Son yargı, inancın sonu muydu? Yaşamı bir ömür boyu yığılarak yanlış anlama ve çarpıtmalar sisi oluşturan sayısız sahtelik üzerine kuruluydu. Anlayış istemişti ve artık cevabın zorbaya, yalancıya nasıl geldiğini biliyordu.

Hakikatin acıması yoktur demişti Miguel. Böyle olacağını da söylemişti ama Dhara acıyı nasıl hayal edebilirdi ki? Her şeyi gördüğü, hiçbir şeye inanmadığı şimdi ne yapacaktı? Sorular sonunda onlar da güçlerini yitirene dek sürdü. ığlikleri zayıflarken daha yavaş nefes almaya başladı, bir süre sonra da gözlerini açtı.

Tepesinde güzel bir kadın dikiliyordu. İnce hatları kederle çarpılmıştı. Uzun boylu, zarıftı. Bir göz fırtınasındaki yapraklar gibi savrulup kıvrılan kızıl saçlarıyla rüzgara hükmeder bir hali vardı. Dhara gözlerini kırpıştırarak biriken yaşları dağıtıp kadının içinden arkasındaki piramidi seçene dek onun kendisini gördüğünü sandı. Kadın orada değildi fakat öfkesi hissedilebiliyordu. Orada değildi ama itirazları iştilebiliyordu.

Ben senim, dedi imge. Biz birbirimiziz. Dhara yeniden gözlerini kırptı. İmge soluklaşıyordu. Kaybolurken ufka alçalan güneş yaşamın tüm yansımalarını onurlandırarak Ay Piramidi aydınlattı. Dhara kendisini, tanıyamaz olduğu bir sesle *Beni bırakma! Beni bırakma!* diye bağırır buldu, sonra her şey sessizliğe büründü. Gözlerinde yaş, içinde acı kalmamıştı. Serinleyen taşa uzanarak bedenini, onu savaşçının çalışmasında desteklemiş olan bu bedeni uykuya bıraktı.

“BÜYÜKBABA! KORKUTTUN BENİ!”

Öğleden sonra güneşi uzaktaki tepelere alçalırken Sarita Teotihuacan’daki Ay Tapınağı kaidesinin alçak duvarında oturmaktaydı. Yeniden burada olmak güzel, diye geçirdi içinden. Bu anın oğlunun yaşamında pek önemi yok görünse de bu koşullarda bile olsa burada olmak doğru geliyordu.

Don Eziquio, deri pantolonundaki toz toprağı eliyle silerken “Kendimi korkutuyorum ben” diye cevabı yapıştırdı. Duvara sıçrayıp Sarita’nın yanına oturmuştu. Manzarayı görmek için etrafına bakındı. Geniş kenarlı sombrero’su altında kara gözleri kısılmıştı. “Herkes nerede? Nerede bu tuhaf oyunun tüm o karakterleri?”

“Hiç açıklama yapmadan gelip gidiyorlar” dedi Sarita. “Rüyada gibiyim.”

“Rüya görenin sen olduğuna emin misin, *m’ija*?”

Sarita soruyu savuşturdu. “Sanki ezelden beri bu duvara oturmuşum da sevgili Dhara’mı izliyorum. Orada, görüyor musun?” Platforma uzanmış, usulca inleyen Dhara’yı görebiliyorlardı. Sesi, oyuncağını kaybetmiş bir çocuğun yasını çağırıyordu.

“Niye ağlıyor bu kadın?” diye sordu Eziquio.

“Rahatlama gözyaşları bunlar. Acısı sona erdi büyükbaba.”

“Acısı mı?”

“Sıkıntılıydı, perişan. Miguel buna...”

“Hakikatle bir karşılaşmanın sonucu derdi” diye tamamladı ihtiyar.

“Yürekli çıktı, kendisiyle yüzleşti ve...”

“Kalesi oradan buradan çatladı!” İlgisi uyanmıştı. “Hoşlandığım bölüm bu –zihnin teslim oluşu.”

“Büyükbaba!” diye tersledi Sarita. “Kızcağız harap oldu!”

“E olur tabii!”

“Yardıma ihtiyacı var.”

“Yardıma ihtiyacı olan oğlun, unuttun mu? Kalbinin yenisinden kendi başına atması lazım.”

Sarita hayretle yaşlı adama baktı. “Burada ne yaptığımızı sanıyorsun? Anıları araştırarak...”

“İşin özüne inmek zorundayız kızım! Yüreğine!” Eziquio bir sıçrayışla alçak duvardan yere inip Dhara’ya gözde muzipliğini yapmak üzere hafif bir koşu tutturdu. Sarita’nın içinden bir an onu durdurmak geldi ama bunun yerine çevikliği ve hızına –öleli çok olmuş bir adam için kayda değerdi- hayranlıkla içini çekti. Evet, kabul etmeliydi; Dhara bir vakitler oğlunun yüreğinin anahtarını elinde tutuyordu. Miguel’in yüreğinin... belki de büyükbabası yeninden aptalca numaralardan fazlasını çıkaracaktı.

Onun taş platforma doğru seğirtişini seyrederken dikkati Dhara’nın kötü durumuna döndü. Oğlu belki de fazla zorlamıştı onu. Zamanından önce zorlamıştı. Her iyi savaşçı mücadeleye aç ama buna nadiren hazırdır. Bu dünya, Lala’nın hatırlatmayı sevdiği gibi, bilmek üzerine kuruluydu. Miguel ise öğrencilerini bir bilmeme, asla bilmeme dünyasıyla tanıştırıyordu. Bu diğer alemde teslimiyet her şeydi. Orada bir denge bulmazdan önce her biri yeni tür bir acıyı tadacaktı.

Bunları düşünürken, yanı başında farklı bir mevcudiyet hissetti. Döndüğünde tam da aklının onda olduğu oğlunu yanında oturur buldu. En son gerçek dünyada, bilme dünyasında

da, üzerinde eteğine kan sıçramış o aptal hastane önlüğüyle gördüğü Miguel'di bu.

Soluğu kesilerek "Meleğim!" dedi. "İyi misin? Döndün mü bize?"

"Seninleyim Sarita. Gerisini kim bilebilir." Taş platforma, Dhara'nın yitik şemailine baktı. "Bunu hatırlıyorum" dedi.

"Hiç acıma göstermemiştin oğlum."

"Benden merhamet istemedi."

"Onu rahatlatmak da mı aklına gelmedi?"

"O gün bunu da istemedi. Ama elbette yine de aldı. Akı göçmedi, *Madre*. Gördüğün, göçmesinden duyduğu korku."

"Seyretmesi yine de acı veriyor."

"Birazcık daha gözyaşı, tam bir teslimiyet ve evren ona açılacak. Farkındalık, sahiplenilme arzusuyla içine akacak."

"Şimdi kendime soruyorum da... bunun olması için zihnin böylesine burnunun sürtülmesi şart mı?"

"Yalancının susturulması şart mı?" diye sordu Miguel. ""Zorbanın devrilmesi şart mı?"

"Zihin" dedi enine boyuna düşünen Sarita, "bizim şu keşif gezimizi mümkün kılıyor Miguel. Senin ve benim anılarımız olmasa bu da olmazdı." Kollarının geniş bir hareketiyle Teotihuacan ile bulundukları anı olduğu gibi içine alan bir daire çizdi. Ona ilgiyle bakan oğlu başıyla onayladı.

"O gün Dhara en iyisinden bir savaşıyordu" dedi. "Sense gerçek çatışmadan kaçındın."

"Öyle mi? Neden..."

"Bilginin, baştan çıkarıcının suyuna gittiğini görüyorum. Sözlerinde işitiyor, hareketlerinde görüyorum. Umudu, o sakatlayıcıyı şımartıyorsun. En önemlisi, önüne geçilemez olanı erteliyorsun."

"Nedir o?"

Sarita sonunda başını çevirene dek Miguel onun gözlerinin ta içine baktı.

"Miguel'i gitmeye bırakmak zorundasın *Madre*."

Kaşları çatılan Sarita torbasını bağrına bastırdı. Miguel'i ölümsüz ağaçta bulalı çok yol almıştı. Bir yapı ve kimlik oluşturmak için gereksindiği bütün anıları toplamasına az kalmıştı. Başarısızlık riskine giremeyecek kadar yaklaşmış.

"Hiçbir şey yapmak zorunda değilim. Hiçbir şeyi de geciktirdiğim yok. Benimle çok geç yatmandan endişelenen annenmişim gibi konuşma. *Ben annen değilim!*" Aniden gözleri parladı, sesi yükseldi. "Oyuncak gibi oynanacak şey değilim! Sarita'nın dünyası yeniden tam olana dek gerekirse doğayla savaşıyorum!"

Hiddetin yükseldiği bu an rüzgar etraflarında şiddetlendi. Dhara'nın uzak çığlıkları, insanın tüm acısının ifadesi gibi kaya duvarlarda yankılandı. Kendine karşılık bulamayan hiddet sonunda yatıştı. An sakinleşmişti. Yaşlı kadının gözlerindeki alev, akıldan çıkmayan bir kedere doğru söndü. Oğluna bakmamaya çalışıyordu. Rüzgar yumuşamış ama gök, kızıl ufukta gümbürdemekteydi. Kuşlar dağıldı, daireler çizerken gergince ötüştü, sonra gelip fundalara kondular.

Derken hiçbir şey olmamış gibi her şeye bir huzur çöktü. Ana oğul sessizce oturdular. Sarita'nın aklının derinliklerinde bundan sonra ne olacağı sorusu belirdi. Artık hareketlerinden emin değildi. Don Eziquio neredeydi, ailesine yapacak ne kalmıştı?

Dhara'nın harabelerde yankılanan usul iniltisi uzaklardan işitiliyor, o teslim olmaya direnirken loş göğe yükseliyor, sonra yeniden yitip gidiyordu. Güneş batıdaki tepeler arasına kurulduğunda acı da sessiz farkındalıkta dağılıp kayboldu.

* * *

Gün sona ermişti. Dhara bir rüyaya kaydı. Köydeki köpeklerin uzaktan havlamasını, tepesinde bir şahının ötüşünü işitti. Zihnindeyse Meksika'nın yüksek düzlüklerindeki bu kutsal yerden ayrılmıştı. Şimdi başka bir yerde, başka biriydi. Altında kaba bir okyanus vardı, dalgalar kayaları dövüyor, serin serpintileri çıplak ayaklarını ısıırıyordu. Çıplak ve sırılsıklam,

bir uçurum kıyısından sarkmış, kanlı parmaklarıyla kayanın çatlak ve yarıklarına tutunan bedeninin farkındaydı. Deniz onu bir lokmada yutmaya hazırdı ve kurtaracak kimse yoktu.

Varlığı tehlikede bütün ruhları uyarmak için çığlık atmaya çalıştıysa da sesi çıkamadı. Düşünmeye çalıştı, yapamadı. Nefes almaya çabaladı, alamadı. Dehşetin bedenini alev gibi yaktığını hissetti. Deniz onu aldı alacaktı, bundan daha korkuncunu da hayal edemiyordu. İnsan varoluşunun tüm işkenceleri, tüm acı ve çılgınlığı buna –dipsiz bir okyanusun iradesine boyun eğmeye- yeğdi.

“Sahi mi?” dedi Don Eziquio. Dhara’nın üstünde bir kaya çıkıntısına tünemiş, onu seyretmekteydi. “Sana atlamam için bir fırsat sunuyorum, kalkmış, insanın çektiği herhangi bir işkencenin bundan daha iyi olacağını mı söylüyorsun?”

Eziquio’nun sözlerini duyan Dhara nefesini tuttu. Gücünü topladı ve altında gümbürdeyen dalgalar pençelerini geri çekti.

Soluk soluğa “Kimsin sen?” diye sordu.

“Ne fark eder ki?”

“Tanrı mısın?”

“Öyle demek istersen diyebilirsin.”

Dhara boğuk bir sesle “Ne yapmam gerek?” diye sordu. “Bırakayım mı? Mücadeleye devam mı edeyim?”

“Kimi kastediyorsun?”

“Anlamadım. Ne?”

“Kayaya tutunandan mı söz ediyorsun, benliğine tutunandan mı? Ahmak olanı mı kast ediyorsun, mutlu olmayı dileyeni mi? Hangisi?”

Boğazı düğümlenen Dhara kendini şimdiden boğulmakta hissediyordu. “Ne?” diye tekrarlardı.

İhtiyar meydan okudu. “Mutlu musun, ahmak mı?”

“Bu bir seçim değil ki?”

“Sahi? Emin misin?”

“Değil. Gerçekten değil” dedi Dhara, sesi korkudan boğuklaşmış.

“Tek seçim bu” diye hırladı ihtiyar. Ardından çizmeli ayaklarının uçurumun kenarından yaylanmasıyla Dhara’nın başı yanında yükseldi. Tek bir şen sıçrayışla uçuşa geçen Eziquio denizde kayboldu.

Dhara soluk soluğa uyanırken “Tanrım!” dedi. “Tanrım!”

Hâlâ Teotihuacan’daki kaba taşın üzerindeydi, bir başına. Ne zamandır buradaydı? Günişığı gökten çekilmişti. Yüksek düzlüklerde yaz ayları bile akşamları serin olurdu. Şimdiden soğumuştı. Titreyerek kalktı. Teo harabeleri çömelerek daire oluşturmuş gölgelere dönüşmüş, yanında uzanan karanlık caddeye yürüyecek kimse kalmamıştı.

Okyanus düşünüy, yaşlı adamla karşılaşmasını hatırladı. Tanrıyla yüz yüze olmayı farklı hayal etmişti. Hintli spiritüel usta Sai Baba’ya benzeyeceğini, nilüfer çiçeklerini yalayan fırtınalar gibi bir sesle konuşacağını düşünürdü. Çocukluğundan beri tanrının ona verdiği bir iş olduğunu. İnsanlığa seslenmesini, bir elçi olup bilgeliğini dünya ile paylaşmasını istediğini hayal ederdi. O uçurumdan hayatı tehlikede sarkarken ilahi müdahalesini beklemişti. Onu kesin bir ölümden kurtaracağından ve asıl hedefine yönlendireceğinden emindi. Bunun yerine Dhara’yı iğnelemiş, alay etmişti. Engin okyanusa korkusuzca uçan küçük bir şeytan imgesiyle baş başa bırakmıştı. Sadece bununla yalnız bırakılmıştı.

Bir köpek havladı. Ona sesleri yaşlı kadın ulumalarını andıran birkaç tanesi daha katıldı. Hayat Dhara ile alay eder gibiydi. Eh, onun da gülünecek bir hali vardı, değil mi? Bir vakitler onca şeyden bunca emin olan o, hiçbir şey bilmez olmuştu. Öğretmene öfkelenen, kendi inançlarının savaşını veren o, seçimsiz bir seçimle... kendini salıp gizeme düşmeye bırakılmıştı. Gizem. Düşüncesi bile içindeki korkuyu eritir gibiydi. Cesaretini toplayıp derin bir nefes aldığı anda titremesi durdu. Bir şekilde kendini daha iyi hissediyordu şimdi. Şaşırtıcıydı ama sakindi. Hiçbir şey istemiyordu. Eski kesinlikler aklını çelemiyordu. Bırak, insanlık neye inanacaksa inansın

—o bu düşüncelerden özgürdü. Bir anlığına yoğun sisten çıkmış, binlerce ağır zinciri kırmış, harikulade mutluydu.

* * *

Sarita suçlayıcı bir tonla “Ne yaptın sen?” diye sordu. “Don Eziquio, bu kadarı da fazla! Gerçekten, gerçekten çok fazla!”

Büyükbabası ile birlikte Dhara’nın yiyecek bir şeyler ve bir yatak bulmak üzere bitkin adımlarla caddeden aşağı yürüyüşünü izliyorlardı. Gece çöküyordu, gökyüzünü bir dilencinin çanağı gibi asılmış hilalden başka aydınlatan yoktu.

“Hiç de değil. Gayet sıradan bir şey bu” dedi Eziquio. “Hep öyle olur. ‘Bana acıma!’ derler, sonra da merhamet dilenirler. Uçmayı reddederler. İnerler, ağlar, suçlar, yakınırırlar, bazen de kalpleri durur. Bir defasında ben ders verirken olmuştu. Sonora’da üç çömezle çalışıyordum, biri yığıldı kaldıydı...”

“Dhara’ya kötü numaralar çekiyordun!”

“Numaralar mı?” dedi savunmaya geçerek. “Benim sözüm ona numaralarım dönüştürücüdür! Miguel’inkiler de. Bir düşün bakalım: Torunum bu kadını oyuna mı getirdi, son bir ahmaklıktan mı kurtardı? Dhara’ya bir de şimdi bak! Huzurlu ve yeryüzünün tüm bilgelerinin ona veremeyeceği bir bilgelik taşıyor!”

“Olsun, değişim yine de güçtür.”

“Değişmeyi o istedi, kızım. Talep etti ve oldu. Dünyada yanlış bir şey yok Sarita. Dhara kendini kurtarmayı öğreniyor.”

“Kararlıydı” diye teslim etti Sarita.

“Çoğu gibi azimliydi. Diğerleri gibi o da aramaya, istemeye, içindekileri görmek için yüreğini parçalayarak açmaya son veremedi. Hakikatle beraber acı, çılgınlıklar, serbestleşme gelir—tıpkı fiziksel aşkın tatlı ıstırapı gibi.”

Sarita başıyla onaylayarak, “Orası öyle, kendini adanmıştı” dedi.

“Doğru. Bu adanmışlığı onu nereye götürdüydü... Hindistan mıydı?”

“Hindistan’a ya!” dedi hatırlayan Sarita. “Sırasıyla hepimiz gittik Hindistan’a. Onunla, şu hayatı büyük bir tevazuyla yaşamış kutsal varlık Sri Sai Baba ile Hindistan’da karşılaştım. O... o...”

Yaşlı adam göz kırparak “Tanrıydı” diye önerdi. “Söylediğin bu değil miydi? Onun tanrı olduğu?”

Sarita omuz silkti. “Tanrıyı her yerde arıyoruz” dedi sıkıntıyla. “Doğal.”

“Budaların bakmadığı bir yer vardır.” Boğumlu elleriyle çizdiği geniş bir yayla tepeden tırnağa bedenini işaret ederek Sarita’nın dikkatini bir vakitler olduğu insana çekti. Başını iki yana sallayarak gece havasından derin bir nefes aldı ve sessizliği doldurmayı yaz akşamlarının seslerine bıraktı. “Zihin telaşa yatkın bir şey” dedi. “Eksik tahtalarıyla bir sükunet okyanusunda umutsuzca bata çıka gidip batmayı reddeden bir tekne gibi tıpkı.”

Torunu sessizdi. Mucizeleri, yaşamın gönüllü müttefikler arayan gizemli güçlerini düşünüyordu. Herkes gibi Dhara da böyle bir müttefik aramış, herkes gibi o da bedelin aşırı yüksek olmasından korkmuştu. Sarita da korku dolu ve güvensiz, sıkça uygun hikâyelere, tanıdık yollara dört elle sarılmıştı. Nerede olduğunu, nereye gittiğini herkes gibi o da bilmeyi yeğlerdi. Yok oluşun dehşeti için tanıdık bilginin güvenliğinden vazgeçmeye kim can atardı ki?

Düşüncelerini izleyen büyükbabası “Sonsuz yaşam nasıl yok edilebilir?” diye sordu. “Biz hayat, ebediyen kabaran okyanus muyuz yoksa kırık dökük ufak tekneler mi?”

Kırık dökük tekneler ya da kararlı yüzücüler diye düşündü Sarita, hayatta kalmak için anladığımız yollardan mücadele edeceğiz. Miguel insanlardan neden böylesi bir cesaret istemişti? Teslimiyetin kolay olduğunu mu sanmıştı? Öylesine derin, korkutucu okyanusla oğlu da yüzleşmemiş, seçimini yapmamış mıydı? Elbette yapmıştı. Yalanları o da terk etmiş, bunu da bir başına yapmıştı. Zorlukları biliyordu.

“Biliyordun, evet” diye yankıladı Eziquio, “ve sebat etti. Öğretmeni olan sen bile onu yolundan çıkaramazdın.”

“Aynı zamanda annesiydim, unutma. Tıpkı Miguel’in bilge usta ama aynı zamanda Dhara’nın kocası olduğu gibi.” Pekala, belki kocası değil de, diye kendi kendini düzeltti, ama aralarındaki yakınlık, teslimiyeti daha kolay değil, daha zor kılıyordu. Kadın bir baba ve şifacı, kurtarıcı peşindeydi. Bunun yerine gerçekliği dağıldı gitti. Bu ona kurtuluş gibi gelmedi. Batmak, kaymak gibiydi ama nereye, neye?

Yaşlı adam güldü. “Mutlak farkındalığa.” Ardından ekledi. “Ne de iğrenç bir kader!”

“Farkındalık yaşamın küçük konforlarının, inançlarımızın sıcak sığınağının yerini tutmuyor” diye karşı çıktı Sarita. Daha söylerken bunun cılız bir iddia olduğunun farkındaydı.

“Benim zamanımda” dedi Eziquio, “buna kendi inançlarını aşacak bir savaşçının en büyük sınavı gözüyle bakılırdı. Şimdiyse kişinin kimliğine densiz bir saldırı olarak görülüyor. Benim zamanımda öfkeyi sınırlarına dek kovalar, farkındalığın açık alanlarına giden yolumuzu bulana dek engel tanımazdık.”

Kendi yolculuğunu hatırlayan Sarita bir şey söylemedi. İhtiyar, soluğunu toparlamaya çalışarak bir kaya çıkıntısına çöktü. Şapkasını çıkarıp elinin tersiyle alnını sildi. Şapkayı kucağına koyarak titreyen parmağını kenarında dolaştırdı.

“Ben bu serüveninde sana yardıma geldim Sarita” diye kaldığı yerden sürdürdü. “Tamamına erdirmek için şeylerin özüne bakma cesareti göstermeli, yalanları zapt etmek için hakikati yüreklendirmek zorundayız.” Durdu. “Yalanları görüyorsun sen, değil mi?”

Sarita uzaktaki kadına anlayışla bakarak, “Yalanların en büyüğü, içimizde korkacak bir şey olduğu” dedi.

“Yaşlı bir bilge kadın olacaksan” dedi ihtiyar, “akılda tutulacak bir öğreti.”

“Hiç de eğlenceli değil.”

Eziquio gülümsedi. “Eğlenceli.” Ayağa kalkarak kısa, hareketli bir dans etti. Kıkırdamaya başladılar. Gülüşleri okyanus dalgaları gibi akşam havasına sıçradı. “Her şey öylesine eğlenceli ki benim küçük meleğim. Yaşayanlar bunu bir görebilse. Benim zamanımda...”

Tepesi atan Sarita “Yetti ama!” diye bağırdı, yine güldüler. Sarita, bitkin, ayağa kalktı. Mutlu ve yorgun, Dhara’nın silüetinin eski caddenin ucuna varışını, sonra da karanlığa karışmasını izlediler.

Yaşlı adam “Gün gelecek gülecek” dedi. “Hayattakilerin önünde basit bir seçim var. Yalanlarına inanmanın –düpedüz aptallık!- ağır cezasını ödemek ya da kendilerine gülüp mutlu olmak. Ben tercihim bir asır önce yaptım, o gün bugündür de gülüyorum... ve elbette sonsuza dek de gülmeye devam edeceğim.”

Sarita gülümseyerek başıyla onayladı. Güneşin bu anı üzerine batışına memnundu. İçini çekerek Don Eziquio’nun omzuna sevgiyle dokunmak üzere elini uzattı ama büyükbabası artık yanında değildi.

Onun yerine, kendine La Diosa diyen, bilginin hayali cisimlenişi kadın vardı. Sarita’ya bakmıyor, onunla konuşmuyordu. Dhara’nın gittiği yöne bakarken yüzünde, mesafeleri ölçen, rüzgarı hisseden bir avcının ifadesi vardı. Sarita onu merakla izledi. Ne istiyordu; kimdi şu an peşinde olduğu? Yaratığın gözleri hiçbir şey demiyordu. La Diosa doğal olmayan bir sükunetle ufku, alacakaranlığın batı göğüne işlediği tonları seyrediyordu.

Zihin kolaylıkla insanlaştırılır çünkü belirgin arzuları vardır. İşgal ettiği biyolojik varlık gibi zihin de besin peşindedir. Av örüntüleri alışkanlığa bağlıdır. Bir hayvan, aynı tür yiyecek için aynı şekilde fırsat kollar. İnsan zihni sanal bir yaratık olabilir fakat benzer beslenme örüntüleri geliştirir. Elde-

ki tüm bilgiye dayanarak kendini tanımlar, ardından aşama aşama hayatta kalma stratejileri oluşturur. Bu durumda hayatta kalma, kendini gerçek bilmektir –içinde yaşadığı madde kadar gerçek. Bir kimlik ya da zihnin hikâyesinin başkişisini oluşturmak bir başlangıçtır. Fakat bu ateşli “gerçekliğin” hakiki hissi, zihnin insan duygularıyla etkileşimiyle güçlenir. Bir çocuğun zihninin bir sözcüğün, bilginin o ufaklık ifadesinin nasıl bir duygusal karşılık tetiklediğini öğrenmesi uzun sürmez. Sözcükler çok geçmeden av araçlarına dönüşür ve duygusal beslenme örüntüleri de bunları izlemekte gecikmez.

Bilgi benim öykümün, herkesin öyküsünün başkişisidir. Lala’yı, kendi doğasına bu kör avcıyı düşündüğümde yalnızca merhamet duyuyorum. Miguel’in hikâyesini uzun zaman önce yarattı ve onu anlatmaya devam etmekten çok istediği bir şey yok. Ben olma ihtiyacını hissedeli çok uzun zaman oldu. Bu noktada böyle bir zamanı hatırlamak bile imkansız. Bilginin çekiminden tümüyle özgür, bu değişken öykünün başkişisini istediğim gibi imgeleyebilirim. Ömrüm boyunca Miguel’in herkese farklı anlamlar ifade ettiğinin bilincinde oldum. Şimdiyse, daha bağımsız bir açıdan Miguel’in bilgiden –daha doğrusu benim bilgimden- ibaret olduğunu görüyorum. Bir ömür boyu bilgi biriktirme biçimim, fikir tohumlarından inançlar biçişim kendime özgü. Bilginin sesinin beden üzerinde, çoğu insanın da anladığı gibi, stresli bir etkisi var. Onu bir kez işittikten, kendi sesim görünür hale geldikten sonra onu incelemeye mecbur oldum. Onu kendim olarak görmüş, zihinsel alışkanlıklarım ile isteklerimi değiştirmek zorunda kalmıştım. Hakikat isteği geliştirmeyi seçtim. Hakikatle bu insanı özgür kılabileceğimin bilincine varmıştım.

Kişisel özgürlüğü başarmak, kendimizi bilginin cezalarından kurtarmak anlamına gelir. Bir şeyi –bir fikri, alışkanlığı- değiştirin, sınırlar açılacaktır. Özgürlük insan düşünde sevilen bir fikir, tam anlamıyla anlaşılmayan bir düşüncedir.

Özgürlük, her bireysel zihnin kendini kendine yarattığı hapisaneden kurtarmaya kalkışmasıyla başlar. Kafalarımızın içindeki savaş sona erdiğinde özgürüz. Dünyaya özgün geldik, yaşama dolaysız karşılık veriyorduk fakat özgünlüğümüzü fikirlerin savaş meydanında kaybettik. Elbette yeniden özgünleşebiliriz. Bilginin etkilerine bağışık bir hale gelebiliriz. Artık kendimize inanmamıza gerek yok fakat dinleyerek pek çok şey öğrenebiliriz kendi düşüncelerimize, başkalarının görüşlerine kulak vererek ve talep ettikleri duygusal bedeli ödemeyi reddederek. Varsayımlarda bulunmadan görebiliriz. Bir düşünceyi değiştirin, farklı bir anlaşma yapın, hapisane parmaklıkları eğilmeye başlayacaktır.

İnsan bilgisi değerini ve potansiyelini kanıtladı. Bilgi zihne panoramik bir bakış, sözcükleri kullanarak araştırıp oynayabileceği sanal bir alan sunar. Sözcükler nesnelerin imgelemimizde belirmesini sağladığından bu panorama vizyon ve olanaklarla zenginleşir. Bilgi tüm insan düşleminin sahne arkası, temelidir. Varlık nedeni farkındalığın dostu olmaktır. Bu açıdan bilginin bizi kurtaran melek... ya da ruhumuzu ele geçiren şeytan olduğunu görebiliriz. Bu bilinç bize hikâyelerimizi daha sürekli bir şekilde hakikati yansıtacak şekilde kontrol etme gücü verir. Hikâyenin kontrolü, özgürlüğe ilk sıçrayış denememizdir.

Özgürlüğün her erkek ve kadın için zihnin eski alışkanlıkları değiştirmeye hazır oluşunda yattığını görmek kolaydır. Ancak ilk olarak zihnin kendini ıslatması ve söyleşiyi değiştirmesi gerekir. İşte bundan ötürü izleyenlerime kendileriyle yapacakları bazı yeni “anlaşmalar” verdim. Farkında olmaksızın bütün bir ömrü güncel bilinçlerini yansıtmayan seçimler yaparak geçirmişlerdi. Sözgelimi, çoğu öğrencim gibi, hayatın adaletsiz olduğunu ya da talihsiz olduklarını öne süren bir anlaşma yapmışlardı; daha başından mağdur olduklarına hükmetmişlerdi. Dile getirilmemiş böylesi anlaşmalarla bunlara uygun yaşamak zorunda kalmış, yıllarca

rahatsızlık verse de toplum tarafından kabul edilmiş biçimlerde tepki vermek için çabalamışlardı. Varlığını kabul edersek korku bulaşıcıdır. Yargılar kaçınılmaz, kendini kurban hissetmek normaldir... bunun böyle olduğuna inanacak olursak. Dedikodu, başkasının talihsizliğine duyulan merak ve herkesin dramına takılıp kalmak yaygındır. Fakat bunların yaygın olması ancak biz öyle diyorsak normaldir.

Ve öyle *dememeyi* seçebiliriz. Buna yardımcı olmak, eski davranış örüntülerini değiştirmek için –adlarına “Dört Anlaşma” diyeceğim- bazı yeni anlaşmalar ileri sürdüm. Onlara şeyleri üstlerine almamalarını ve varsayımlarda bulunmaya son vermelerini söyledim. Harika dil armağanını, ettikleri sözleri ve en derin düşüncelerini içeren sözcükleri kusursuz bir şekilde kullanmalarını istedim. Her çabalarında ellerinden gelenin en iyisini ortaya koymalarını istedim. Dört basit anlaşma. Onlara defalarca inanmamalarını, dinlemelerini de söyledim. Uygulamaya konduğunda bu yeni anlaşmalar gerçekliklerini değiştirecek bir çalkantıya yol açacaktı.

En nihayetinde öğrencilerimden teslim olmalarını istedim –bana, kimseye, herhangi bir nedenden ötürü değil- sadece teslim olmalarını. Zihin kelimeler icat eder, bunların anlamlarını belirler ve “teslimiyet” sözcüğü çoğu kişi için nahoş bir şeydir. Silahları bırakıp yenilgiyi kabul etmek anlamına gelir. Zihin tam teslimiyetin yararlarını kavrayamaz ama insan kavrar. Zihnin müdahalesi olmaksızın insan teslimiyete, tutsak bir hayvanın özgürlüğe yöneldiği gibi yönelir. Hayvan açlığın gerekleriyle seks ihtiyacına nasıl boyun eğeceğini bilir. Uykuya ya da sevgiye nasıl dalacağını bilir. Bu fiziksel gereklerin yerine getirilmesiyle beden yenilenir ve güçlenir. Yaşama teslim olmak bir kuvvet edimidir. Eski hikâyelerden vazgeçmek –zihinden sadık bir bedene- bir şükran ifadesidir.

Ben çok zaman önce teslim oldum. Bilgiyle savaşım sona erdi. Artık düşünmüyorum. Görüyorum. Dinliyorum.

Sözcükler en inandırıcı şeyler değildir. Ne benim ne de kimse için. Bizi çok daha fazla çeken sevginin gücüdür. Ancak bu gücün üstün gelmesi için ne çok eski anlaşımanın kırılması gerektiğini pek az insan hayal edebilir.

Geçirdiğim kalp krizinin sonrasında her beklentiden, her varsayımdan vazgeçerek bir kez daha teslim olmak zorundayım. Bu bedeni yaşama teslim etmek, tüm nimetleri ve hüsrانlarına evet demek.

Bu beden hayatta kalırsa yeniden başlayacak, her günü gülerek karşılayacak... ve elbette ardından sonsuza dek güleceğim.

LALA DEHŞET İÇİNDE “Neden anlaşmalar?” diye sordu. “Neden emirler değil? Yeni Emirler! Dört Kutsal Yasa! Dindar Vaatler!”

“Bir anlaşmayı bozabilirler” dedi Don Leonardo iç geçirerek, “ya da değiştirebilirler. Yargı, cezalandırılma olmaz.”

“İnsanları nasıl kontrol altında tutacak bu?”

“Emirlerin kontrol altında tuttuğu oldu mu? Yeminler hiç mi bozulmadı?”

“Yeminler bozulur, ardından günah çıkarılır” dedi Lala. “Bir günah işler, ardından kendilerini yargırlarlar. Tanrı onları yargılar, onlar birbirlerini. Layıkıyla yargılanmalılar.”

“Yargılamak ve kendini suçlu bulmak kendine ters düşmektir.”

“Ya, ne demezsin. Kusursuzluk Yasası” diye esnedi Lala.

“İlk *anlaşma*, canım. Bir anlaşmaya uymazsan deneyimden ders alır, gelecek sefer daha iyisini yaparsın. Bu bir bağışlama edimidir. Kendine bir şans daha verdiğin bir sevgi edimi.”

“Yoldan çıkanı cezalandırmak ilahi bir edimdir.”

“Evet, stratejinin bu olduğunu görüyorum. Sindirilmiş çocukları suçlu erkek ve kadınlara dönüştürmek. Fakat insanlık bu yasalarla mutlu mu yaşadı *senora*?”

“Senin gibi, mutluluk da safi hayaldir.”

“Benim gibi, *sen* de safi hayalsin.”

Sustular. Sarita yanlarında değildi ama didişmelerinden duyduğu hoşnutsuzluğu hissedebiliyorlardı; uzak durdular. Bu suskunluk anıyla birlikte çevrelerinin farkındalığı geldi. Güneş Piramidinin tepesinde özel bir tören izlemekteydiler.

Dikkatini çeviren Don Leonardo, “İlginç bir olay” dedi.

Lala telaşla “Nerede?” diye sordu.

“Besbelli ki büyük piramidin tepesindeyiz. Burayı ziyaret zevkine hiç nail olmamıştım.”

“Ben de” dedi Lala sakince.

“Aha! Kademe atladın!”

Derin bir soluk alan Lala, “Nasıl olur?” diye sordu. Kendine rağmen tedirgindi. Güneş Piramidi yansımalarını değil, yaşamı temsil ederdi.

Sahneye biraz daha yaklaşan Don Leonardo “Boş ver nasılnı” dedi. “Tüm dikkatimizi verelim. Torunumu, Miguel’i seçiyorum. Öğrencilik günlerinden bu yana fazla değişmemiş.”

“Moruk kızın bunu görmeliydi.”

“Saygıdeğer kızım, *senora*. Lütfen biraz saygı göster” diye payladı Don Leonardo. Yine de onun haklı olduğunu kendi kendine kabul etti. Sarita bunu görmeliydi. “Bu olay seninle bana emanet edilmiş. Burada, insan niyetinin güneşi yeryüzüne bağladığı bu muhteşem noktadayız. Miguel’i görüyorum, gülümsüyor, sessiz. Beraberinde bir kadın var ama yüzü tanıdık değil.”

“Kitapçı.”

Don Leonardo hayretle “Kitapçı mı?” diye sordu.

“Torununun ilk kitabı yayımlandı, her kültürden insanlarca okunacak. Dünyayı değiştirebilir bayım –dil aracılığıyla!”

“Harika! Bunu görecektir kadar yaşamadım ben.”

“Gerçekten de basılı sözcük kadar harikulade bir şey daha yoktur” dedi Lala, coşkusundan yitmiş ufak bir parçayı yeniden bularak. “İnsanlar papirüse geçirilen sözcüklerden hiç kuşku duyar mı?”

“Kağıda. Hayır, pek değil.” Don Leonardo derin bir nefes alıp hararetle onayladı. “*Dört Anlaşma*. Cesur bir bakış açısı. Temiz. Yalın. Yine de düzen bozucu... çekici.”

“Düş, olduğu haliyle iyi.”

“Hastalık mı iyi?” diye tersledi Don Leonardo. “Zorbalık mı iyi?” Kadın sabrını sınıyordu. “Korku ve cezalandırmanın iyi yol arkadaşları olduğunu mu söylüyorsun sen ya da şiddetli tepkilerin iyi sonuçlara yol açtığını mı?”

“Görünen o ki bu konuyu biraz üstüne alınmaktasın.”

Yaşlı beyefendi kadının ateşli gözlerine baktı ve tehlikeyi hissetti. Bunu körüklemenin anlamı olmadığını kendine hatırlattı. Sözcükler onun gözde besini olan çatışmayı, fitillerdi. Kelimelerin tatlısı, acısı, sonuçlarla kendine ziyafet çekerdi o.”

“Güçlerine saygım büyük hanımım” dedi güvenle. “Ben sadece bunları daha iyi bir etki yönünde kullanabileceğini vurgulamak isterim.”

Lala uygun bir yanıt bulamadan ona bakakaldı.

Leonardo “Kitapçı iyi niyetli görünüyor” dedi. “Ama niyeti tam olarak ne?”

“Belli ki dua ediyor. Kendi kurgusu bir tören yapmakta. İçten dileklerin başarı getirmesini umuyor.”

“Bir *nagual*’ın yanında durmuş, dilekte bulunmaya kalkışıyor” dedi Don Leonardo, gülümsedi. Sözcüğün kulağa gelişi bile canlandırmıştı onu: *Nagual*. Tam güç. Kültüründe *tonal*, madde anlamına gelirdi. Maddenin ötesinde sınırsız ve bilinemez, bilgiden etkilenmeyen halis gizem yatarı. *Nagual*, kendini sınırsız potansiyel, yaşam gücünün ta kendisi olarak görendi. Don Leonardo torununa doğru yürüyüp dokunmak için uzandı. Dokunacak kimse, o tülümsü anı içinde kalmış güçten başka hissedecek hiçbir şey yoktu. Durun hele! Oradaydı! Yaşlı adamın eli havayı hissederek, parmakları titrerken gülümsemesi sessiz bir kahkahaya dönüştü. “Kasıt yaşamın fiziksel gücüdür” dedi. “Kasıt bu adamın içinden geçiyor.”

Lala görmek için döndü ve merakına yenik düştü. Eli onun-
kini taklide, havada, piramidin zirvesinde rüzgara kapılmış iki
kişinin etrafı ve arasında dolanmaya başladı. “Dediğin niyet
mi kasıt mı?”

“Niyet zihnın işidir *senora*. Dediğin gibi bir dilek, bir du-
adır...”

“Ve umut” diye mırıldandı Lala.

Leonardo, “Bir düşü hayata geçirmek umudun ötesinde bir
şey gerektirir” dedi. “Eylem gerektirir –kendine inançla bes-
lenen bir eylem.”

“Kendine inanç mı?” dedi Lala. “Kutsiyete küfrün babası-
sın bayım!”

“Bunu diyen de yalanların anası, hanımefendi!”

Son sözü söylemenin hoşnutluğu içinde Leonardo dikkati-
ni başka yere verdi. O anda her ikisi de güneş ışığında gözden
yittiler, düş de kendini yeniden düzenleyerek devam etti.

Kutsiyete küfrün babası, yalanların anası. Gerçek amaçlarını
unuttuğumuzda sözcükler kulağa nasıl da aptalca gelebi-
liyor. Hepimiz suçlamanın çekimine kapılıyor, yeğlediğimiz
bir yanılsamayı, kendimize ilişkin sadece sözcüklerin açıkla-
yabileceği bir fikri savunmaya kolayca ikna ediliyoruz. Tüm
inancımızı bu sözcüklere bağlayarak yanılsamanın kendisi
haline geliyoruz. Bizler, gerçeğe dönüş yolculuğumuzu en
iyi şekilde tasvir edilecek sözcükleri bulmak için yılmadan
çalalayan bilgiyiz.

Nagual sözcüğünü duyarak büyüdüm. Düş gücümü kü-
çük yaşta ele geçiren bir sözcüktü bu. Ailemde *tonal* ile *na-
gual*, yaşamın tümlüğünü –madde ile saf enerjiyi- anlatmanın
bildik yollarıydı. Büyükbabam Leonardo bana Toltek tarz ve
geleneklerini anlatmayı sever, bunlara ilişkin anlayışını şen bir
coşkuyla paylaşırdı. Kendi yaşam sevgimi yeniden tutuştur-
mama yardım edişini hatırladığım şimdi bile duyduğu zev-

ki hissedebiliyorum. Don Leonardo bana nice güzel öykü anlattı ve *anlatılamayan*, sadece *deneyimlenebilen* gizemlere doğru yol gösterdi. Öğretmen ve yol gösterici olarak merak ve daha derin bir ilgi uyandırmak üzere ben de hikâyeler anlattım. Özellikle biri farkındalık konusunda temel bir ders iletiyor. Çeşitli biçimlerde anlattım ama mesajı hep aynıdır...

Bir zamanlar birçok insan gibi kendisinin sınırsız yaşam gücü olduğunun bilincine varmış bir adam varmış. Bu bir esinlenme anında aniden oluvermiş. Esinlenmenin böylesi her an herkese olabilir. Bizim öykümüzde adam berrak, sessiz bir gece yıldızların altında büyülenmiş bir halde durmaktaymış. Evrenin görkemini bu ani ve güçlü fark ediş hepimize olur. Bir anda her yerde güzelliği görmenin şaşkınlığını yaşarız. Bir sanatçının gözleriyle bakarız ve tüm gördüğümüz güzellik olur.

İşte o an sözünü ettiğim adam her şeyi *her bir şeyi*-sözler olmaksızın anlamış. Yıldızların sonsuzluktan ne kadar zamandır bilgi gönderdiği ya da var olup olmadıklarının bir önemi yokmuş. Adam mesajlarını o an almış.

Gece göğüne baktığımızdan yıldızlar arasındaki karanlığın uzay boşluğu gibi görüldüğünü hepimiz biliriz. Bu uzayın yıldızların toplamının kapladığı alandan çok, çok daha büyük olduğunu da biliyor olabiliriz. İki bin yıl önce, büyük Teotihuacan uygarlığının insanları nesneler arasındaki boşluğa *nagual* adını veriyordu.

O parlak gece yıldızların altında duran adamın birden ellerine baktığını söyleyelim. Burada da evreni görmüş. Ellerin, tıpkı yıldızlardan oluşma evren gibi milyonlarca atomdan meydana geldiğini görmüş adam. Yıldızlar gibi bedenindeki atomlar da *tonal* ya da tezahür etmiş yaşamı temsil etmekteymiş. Işık dolu boşluğun tüm maddenin yaradılışından sorumlu olduğunu görebiliyormuş. *Nagual* tam güç, yaradılışın sınırsız gücüymüş. Öykü, adamın keşfinden duyduğu heyecanın ve bunun anlamını asla unutmama ar-

zusunun anlatımıyla sürer. Deneyiminin, insan var oluşunun dikkat dağıtıcılığında kolayca unutulabileceğini biliyormuş.

O halde neyiz biz? *Tonal* miyiz, *nagual* mi? Madde mi yaşam mı? İnsanlar hakikatin basitliğini görmeksizin bu soruyu çeşitli şekillerde binlerce yıldır sormakta. Hakikat yaşam ve ölüm, matematikteki simgeleri 0 ve 1 olan basit ikilik. Bilim dilinde bunun anlamı enerji ve madde. Dinsel hikâye anlatımında Tanrı ve... yaradılış.

Hakikate ilişkin anlattığımız hikâyeler sıklıkla bizi çarpıtmaların ve kendi korkularımızın daha da derinlerine götürmekte. Yaşamın varlığını kanıtlamamıza gerek yok —buna yeltenseydik kendi varoluşumuzdan kuşku duyuyor olurduk. Hayattayız, demek ki yaşam var. Belli ki ölüm ve madde de var yaratılan her şeyin bir sonu vardır. Vücut bulma, yaşamın maddeyi yaratma, harekete geçirme ve madde haline gelme sürecidir. Öykümdeki adam *nagual* olduğunu, fiziksel bedenine can veren güç olduğunu biliyordu. Beden ya da *tonal* onun eseri idi. Beden onun mabedi, koşulsuzca sevip saydığı bir yerdi. Bulunduğu her yer de aynı saygıyı hak ederdi. Yaşamınengin panoramasındaki milyarlarca nesneden biri olan bu gezegen de onun sevgi ve saygıyı hak eden yuvasıydı.

Bir *nagual*, kendini varoluşu yaratan ve maddeyi harekete geçiren güç olarak bilir. Geri kalan her şeyin geçici olduğunu görür. Geri kalan her şey —düşünce gibi, sözcükler gibi— bir ayna çarpıtmasıdır. Bunları bilmek, hakikati bilmektir.

* * *

El ele yaşam düşünce yürüyüş... her bir adım tanrı tarafından kutsanmıyor m benim aşk meleğim?

Düğün, New Mexico'da bir çömezın kızıl yarılarla çevrili, safir göklerce kucaklanmış evinde yapıldı. Güzel, büyülü bir yerdi. Sarita yeryüzü müziğinin ayakları altındaki mırıltısını hissedebiliyor, kulakları yalın kuş seslerindeki kutsamayı işitebiliyordu. Kavurucu yaz güneşi havayı kristal berraklığına

getirirken yaşamın kokusu çöl çiçekleriyle *pinon* ağaçlarında ayyuka çıkmaktaydı.

Miguel'in hazır bulunanlara yaptığı konuşma da niyeti kadar güçlüydü. Uzak bir gözlemci olarak Sarita oğlundaki değişime hayret etti. Yaşamının o aşamasında gücünün ne kadar belirgin olduğunu unutmuştu. Hawaii'ye yaptığı bir yolculuğun ardından hızla değişmekteydi. İlk kitabını yayımlamak için sabırsızlanan birini bulmuştu. Yeniden aşık olmuş, yeni bir aile kurmayı planlamaktaydı. Uzun saçlarını kesmiş, giyim biçimini değiştirmiş, her gün koşu yapıyordu. Kırk beşinde hâlâ genç ve o yaştayken babasının olduğundan bile daha yakışıklıydı.

Sarita özlem dolu, "José Luis" diye fısıldadı. Kocasını düşünmek güzeldi. Bu düşün sırasında öleli kısa bir zaman olmuş, yokluğu Sarita'yı birçok bakımdan değiştirmişti. Hindistan yolculuklarının ardından José Luis yorgunluk belirtileri göstermeye başlamış ama önem vermemişti. Yardım almayı reddetmiş, hastalığının ciddiyetini kimse anlayamadan Sarita onu kaybetmişti. Ölümü beklenmedik ve kahredici oldu. Bu kayıp da mı Miguel'i değiştirmişti? Değişime *bir şeyler* yol açmış görünüyordu. Yeni bir öykü, farklı karakterlerle başka türlü bir hikâye anlatmaya başlamıştı. Dhara yoluna devam etmiş, Miguel başka bir kadını yaşamını paylaşmaya çağırırmaktaydı. Evleniyordu. Törene birkaç arkadaşıyla öğrencisi gelmişti, aile bireylerinden kimse yoktu. Delikanlılığına dönmüş de sonuçlarına kayıtsız, yeni bir serüvene heyecanla atılır gibi mutlulukla konuşuyordu.

Yaşamın sonsuzluğunda yüzündeki gülücüğün gözümdeki aşkın yansıması değil mi benim hayat meleğim?

Yeni bir ateş yakıyordu, evet ama eski bir ateşi de söndürmekteydi. Miguel'in çocuksu denilecek coşkusuna rağmen tören, bir delikanlının pervasızlığıyla değil, bir erkeğin enine boyuna düşünmüşlüğüyle gerçekleşiyordu. Bu kadına bağlanarak eski düşleri sonlandırırken yenilerini buyur edecekti.

Düğün törenini bu açıdan görmek ilginçti –hayatının Sarita ile paylaşmadığı ve Sarita’nın bilmediği bir yönü daha idi. Buna şimdi tanık olduğuna memnun, Miguel’in de onun tanıklığını istemesine şükran doluydu. Onun gibi bir adam için değişim zorlu bir iş değildi. Kim ve hangi koşullar söz konusu olursa olsun uyum sağlayabiliyor, sevebiliyordu.

Sarita gözünden yaşını sildi, günışığına baktı. Bu anıların içinde nasıl bir çalkantı yaratacağını fark etmemişti. Biri omzuna dokundu ve daha yaşlı Miguel’in yanında durduğunu ayımsadı. Üzerinde hastane önlüğü vardı tabii, ufalmış ve güçsüz görünüyordu, ışık içinde yüzen törendeki adamlarla hiç ilgisi yoktu. Yine de, gözleri önünde cereyan eden sahneyi izlerken yüzünde bir gülümseme belirdi.

“Bir annenin en mutlu düşü” dedi neşeyle.

“Beni buraya kadar izledin” dedi Sarita başıyla onaylayarak. “Sağ ol.”

“Bu anın tadını seninle birlikte çıkarmak istedim.”

Sarita hastane önlüğünü işaret ederek alaycı bir tavırla “Daha iyi görünüyor musun” dedi.

“Doğru.” Papazın vaazını izliyordu. “Oğlunun sonunda mutlu bir evlilik yaptığını görmek iyi değil mi?” diye sordu kinayeli bir gülümsemeyle.

Annesi gözleri parlayarak, “Mutluymuşsun, bunu görebiliyorum” diye karşılık verdi. “Bana babanı hatırlatıyorsun *m’ijo.*”

“Babam evliliğini başarıya dönüştürmüştü.”

“Beni terk etmeye asla kalkışamazdı, orası kesin.” Miguel babasına benzemiyordu diye düşündü. Hayatındaki kadınlar ne kadar güçlü olursa olsun, o daha da güçlü çıktı. “Hoş bir kızdı hatırladığım kadarıyla” dedi.

“Hâlâ da öyle ama yürümedi.”

Sarita cevap verecekken tepelerinde, yakınlardaki bir yükseltideki hareket dikkatini çekti. Bunun zarafet ve sevgi simgesi bir geyik olduğunu düşüncesiyle parmağını uzattı.

“Bu...” diye başlamıştı ki öleli onca zaman olsa da pek çevik büyükbabasının silüetini seçti. Hayretle “Don Eziquio değil mi o?” dedi. “Ortalıkta böyle hoplayıp zıplaya kendini öldürecek bu adam.”

“İsrarla töreni kutsamak istedi. Kutsanmıştı da zaten. O gün herkesin büyüğü bir ışıltısı vardı. Sence de öyle değil mi?”

Sarita onayladı. “Çok aşık görünüyorsun.”

“Elbette öyleydim. Tapıyordum ona.”

“Hepsi için öyle dersin” dedi Sarita sevgiyle.

Miguel omuzlarını silktilti. “Hepsi için de *ciddiyim*.”

“Onlar sadece layık olduklarını düşündükleri sevgiyi kabul edebilir *m’ijo*... kadının ötesinden hakikati gören sınırsız sevgiyi değil” diye gülümsedi Sarita, duygulanmıştı. “Olsun, seninle bu kız arasındaki ilişki ne kadar doğru görünüyordu.”

“Doğrusu yanlışı yok.” Miguel güçsüz koluyla annesini sardı. “Denedim, başaramadım. Hepsi bu.”

“Şu sevincine bak oğlum, korkusuz kararlılığına bir bak! Gelin göz alıyor, seninse gözlerinde öyle bir heyecan var ki!”

Sahneyi seyreden Miguel “Çok çabaladım, o da öyle” dedi. “Arzu vardı, cinsellik harikaydı...”

“Miguel!”

“...fakat bu kadar çabalamalı mıydı? Herhangi bir konuda nadiren anlaşıyorduk. Onu utandırdığımı anladım. Beni arkadaşlarıyla tanıştırmada isteksizdi. Tanıştırdığında da kendimi egzotik balıklarla dolu bir havuzdaki mürekkepbalığı gibi hissediyordum.

Sarita gülmeden edemedi. “Ne de yetenekli, sıra dışı bir mürekkepbalığı hani!”

Miguel, nikahları kıyılan çifti işaret ederek “Birbirlerine uygun değillerdi” diye üsteledi. “Süremezdi ama seninle Dha-ra’nın bu evliliğin çöküşüne pek üzülmeyeniz söylenebilir.”

“Ne bekliyordun ki?”

Ne bekliyordu? Miguel hafifçe kaşlarını çatı. “İkiniz de Miguel’in düşünüyü yönetmek istediniz *Madre* ama yapamadınız” dedi. “Benim düşümdü o.”

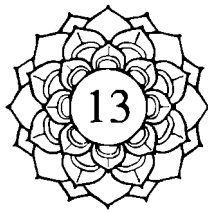
Sarita yataktan bir iki metre uzakta bir koltuğa oturmuş, Miguel'i bir zamanlar olduğu gibi görüyordu. Gözleri kapalıydı, konuşmuyordu. Gecenin geç bir vakti gelmiş, onu içeri Dhara'nın oğlu almıştı. "Anneni görmeye geldim" diyen Miguel, koridorun ucundaki yatak odasına habersizce gitmişti. Dhara onu gördüğüne şaşırılmıştı ama Miguel'in yüz ifadesi her şeyi açıklıyordu. Dhara sessizliğini korudu. Bir saat sonra hâlâ odanın iki ucunda sessizce oturuyorlar, birbirlerine yorum yapmaksızın incelik ve bağışlama sunuyorlardı.

Sarita sonraki haftalarda Dhara'nın olağanüstü bir kartal gibi yükselerek Miguel'i başarısızlığa uğramış evliliğinin hüsrانından uzaklaştırışını anımsadı. İtalya'ya gitmişler, yolculuk Miguel'i değiştirmişti. Keder ve geri tepmesini gitmeye bıraktı. Venedik'te akşam yemeği yediler, Vatikan'ı dolaştılar, Roma'da tarihi kalıntıları gezdiler. İtalya zevk ve eğlenceleriyle bir şölen olmuştu Miguel'in yıllar önce birlikte gittikleri Hindistan için söyleyemeyeceği bir şeydi bu. Hindistan, Dhara ya da Sarita'dan farklı olarak Miguel için öyle baş dönürücü spiritüel bir serüven olmamıştı. Orası ona göre değildi anlaşılan. İtalya'da olmak ise zor bir zamanda gereksindiği gibi dikkat dağıtıcı olmuş, enerjisini nasıl yönlendireceği kararını verme fırsatı sunmuştu.

O gece Dhara ile sessizce otururken yüreği iyileşmeye başlamıştı. İkisi yeni anlar paylaşmak üzere bir araya gelecekler ama talep ve çatışma olmayacaktı. Sarita içini çekerek gözlerini kapadı, lamba ışığında Miguel ve Dhara ile birlikte düşlemeye koyuldu. Derin bir huzur hissetmekteydi. Öfke gitmiş, sevgi ikisinin de içinde alev alev ve pırıl pırıl yanıyordu. Hakikat en sonunda sonsuz anı geri almıştı. Edilecek hiçbir isyankar söz kalmamıştı... ve Sarita, bu tatlı huzura bir bakış attığı ana sonsuza dek şükran duyacaktı. Burada savaş kazanılmış, saygı hakim olmuştu, sonucun bir anlamı yoktu.

Oğlunun "Hazır mısın?" diye sorduğunu işitti.

“Evet” dediyse de imge kaybolmuştı bile. Dhara ile lamba ışığı gitmişti. Sarita Miguel ile birlikte düğündeydi. Gelin ile damat şimdi konuklarıyla dans ediyor, güneş batıdaki tepelerin ardında batıyordu. Fırıldakçı Eziquio bir dağ zirvesinin kenarına sıçrayıvermişti. Büyü, onun küçük efsun diyarına yağmış, düşleyen tüm ruhlara değmişti.

JAIME ANNESİNİN UFAK YATAĞINDA uyuduğunu gördü. Açık perdelerden soluk bir ay ışığı huzmesi arkasındaki duvarı aydınlatırken nefesinin usul, yavaş ritmini duyabiliyordu. Sarita'nın uykuya dalması uzun sürmüş ama sonunda teslim olmuş, akşam dualarını işlerini görmeye bırakmıştı.

Jaime annesinin bu geceki törenler sırasında neler gördüğünü merak ediyordu. Davullar çalar, sukabaklarından eve ses damlacıkları yağarken kendisi pek çok vizyon görmüştü ama ya annesi? Diğerleri ataları çağırır, kadim duaları ederken o nerelere gitmişti? Aile ve izleyenleri törenler için bir araya gelirken fazlasıyla tükettiği enerji, Miguel'e faydası dokunmaktan ziyade kendisine zarar verir gibiydi. Bu gece de kendinden geçince Jaime ritüelleri kesip herkesi evine göndermişti. Miguel bir gün daha yaşamıştı. Belki bir gün, iki gün daha hayatta kalırdı ama ölüme karşı savaşlarını kaybetmekteydiler. Kardeşi yavaş yavaş doktorların elinden kayıyordu ama annesi Jaime'nin ellerinden kayıp gitmeyecekti. En küçük oğlunu kurtarma uğruna bile olsa onun ölmesine izin vermeyecekti.

Jaime, Miguel'in kalbinin daha önce de bir kez iflas edişini hatırlıyordu. Hawaii'ye düzenledikleri bir güç yolculuğunda Dhara ile bir grup gözü pek öğrenciyi büyük adada bir dağın zirvesine çıkarmışlardı. Miguel onları en az iki kilometrelik

zorlu bir yürüyüşle yanardağın ağzına götürmüştü. Güneşin sıcağı, toprağın ateşi ve geri dönüşle boğuşmak istemeyen Dhara geride kalmıştı. Sarita yeryüzüyle bir olmanın Miguel'in görevi olduğuna hükmetmişti. Bu güç alanında toprak ve ateşi tanrıça Pele temsil ediyordu. Miguel kendisine öğretildiği gibi tanrıçaya ritüeller aracılığıyla kur yapmış, ona girmeye kalkışmıştı. Pele baştan çıkarılması zor bir kadın olmalıydı ki o gün talibine acımasız davranmıştı. Canı sıkkın, keyifsiz, Miguel'i kutsamasını esirgeyerek geri göndermişti. Yolun yarısında Miguel'in kalbi teklemeye başladı.

Göğsünde dayanılmaz bir acı duydu. Beti benzi atmış, soğuk terler dökmeye, tökezlemeye başladı. Öğrencileri telaşla harekete geçmişti. İri yarı olanlar Miguel'i taşımak istediye de o bu öneriye güldü. Öyküyü anımsayan Jaime'ye göre Miguel derslerin en büyüğünü vermeye kararlıydı. Anlaşılan Pele onu geri çevirmişti ama Miguel şimdi çömezlerine gerçek bir ustanın ölümü nasıl karşıladığını gösterecekti.

Ay ışığı huzmeleri odada birbirini kovalarken Jaime kendi kendine gülümsedi. Küçük kardeşi öteden beri bir büyücü olmuş, yeni yarışlar –top, kumar ve satrançta galip gelme yolları- icat etmişti. Bir hafta sonu öğleden sonrasının etkinlikleriyle ertesi gün de yetinecek biri değildi. Daha büyük çocuklar bir oyunda ustalaşmaya başladığında kuralları değiştirir ya da çıtayı yükseltirdi. Farklı, daha zekice stratejilerle yeni oyunlar icat ederdi. Şaman olarak da aynını yapmıştı. Çömezler bir fikri kavradıktan, bir teoriyi kabul ettikten sonra Miguel bunları bir yana atıyor, yerlerine yenilerini getiriyordu. Öğrenciler tetikte ve bir dengesizlik halinde tutuluyordu. Devam etmek için değişimleri, çevik olmaları gerekiyordu –böyle olmalıydılar yoksa Miguel'in dikkatini kaybedebilirlerdi. Miguel zamanla bir mitoloji ustası olup çıkmıştı. Öğrencilerine durmadan onun ve kendi hikâyelerine bağlanma ve bunlardan kopma olanağı sunuyordu.

Yeni ehlileştirme ceza olmadan yeni teşvikler gerektiriyordu. O, öğrencilerinin aradığı kurtarıcı, sahip olmayı diledikleri ebeveyni. Birçoğunun dostu ama her zaman bir öğretmen ve yol göstericiydi. Bu kez doğru yanlış yoktu ve herkesin izlemesi istenen kurallar, herkesin kazandığı bir oyunun parçasıydı.

Miguel o gün yanardağda spiritüel öğrencilerini korkutmak istememişti. Duyduğu acı öyle büyüktü ki ağlamasını güçlkle bastırıyordu fakat gözyaşlarını keder ya da korkuyla karıştıracaklarını biliyordu. Ölüm, korkmalarını istediği bir şey değildi. Yavaş ama kararlı adımlarla yanardağın kıyısına kadar yürürken konuşmaya devam etti. Yanındaki kadınlar tırmanışa dayanamayacağı korkusuyla ağlıyordu. Erkekler dua ederek güç buldu.

Dram geçip Miguel yardım için ona dönene dek Dhara'nın olan bitenden haberi olmadı. O gece birlikte Miguel'in yüreğini sakınleştirip zorlu bir günün anısını iyileştirdiler. Hayatta kalmıştı fakat kendi oyun planına kendi de hayret ediyordu. Pele onu geri çevirmiş, hatta hor kullanmıştı ama Miguel yeniden deneyecekti. Farklı stratejiler icat edecekti. Kazanmak için gereken inanca sahipti. Tanrıça sonunda yumuşayacak, rıza gösterecek ve her zaman olduğu gibi oyun Miguel'in lehine dönecekti.

Jaime o günkü öğrencilerin ölümü yenmenin ne demek olduğunu anlayıp anlamadığını bilmiyordu. Bugün bile anlamamış olabilirlerdi. Miguel o gün yanardağda fiziksel ölümü tıpkı şimdi olduğu gibi hoşlukla karşılamıştı. Sonuçta bir oyundu bu ama pek az kişi oynama farkındalığına sahipti. Belki dinlemişler, aralarından kimi öğrenmişti. Her durumda Hawaii'deki o gün bir haberciydi. Uyarıydı, mesajı da bu gece onun için dua eden herkes için açıktı. Şimdi ölümle başka bir yüzleşme yaşıyordu ve ne kadar gülerse gülsün şans ondan yana değildi.

Bu sırada Sarita acı çekmekteydi. Jaime kardeşi hastaneye kaldırılalı annesinin yanındaydı. Ona bakıyor, uykuda bile oğlunu dönmeye zorlamaya çalışıp çalışmadığını merak ediyordu

-tıpkı çocukluklarındaki o yaz günleri oyunla geçen uzun öğleden sonraları kulağından tutup akşam yemeğine getirdiği gibi.

Jaime ay ışığına fısıldadı. “Bu gecelerde nerelere gidiyorsun Sarita? Neler işitiyor, neler görüyorsun?”

Gözlerini kapayıp derin, sakinleştirici bir nefes aldı. Onunla gitmek, hangisiyse bulduğu alemlerde ona eşlik etmek, amacına ulaşmasına yardımcı olmak isterdi. Sarita ona içsel yolculuklarından söz etmemiş, yalnızca Miguel ile konuştuğunu ve kendisine yol gösterildiğini söylemişti. *Yol mu gösterilmek...* kim tarafından ve nereye? Jaime oturduğu yerde doğruldu. Birden odada başka biri olduğu, düşüncelerini dinlediği duygusuna kapılmıştı. Bir şeyin –belki koruyucu bir melek- onunla birlikte annesinin başucunda oturduğunu hissetmişti belli belirsiz.

Ana oğlu ay ışığında seyreden Lala yüksek sesle “Annesine neyin yol gösterdiğini sanıyor bu?” diye aklından geçirdi. “Kanatlı aygırlar sırtındaki meleklerin filan mı?” Don Leonardo ile bu odaya, bu sakin hatırlayışa henüz gelmişler, Sarita ile bağlantılarını yitirdiklerini görüp tedirgin olmuşlardı. Sarita tükenmişliğinde transın berraklığından ayrılıp düşsüz bir uykuya yuvarlanmıştı.

Leonardo torununa anlayışla bakarak, “Kendisi çalışa, kuzenleriyle ataların adlarını zikrede dursun, senin benim gibi bir büyüğün evrenin gizlerini annesiyle paylaştığını sanıyor” dedi.

“Kıskanıyor mu? Hah!”

“Söyle ona” diye kışkırttı Leonardo. “Jaime’ye bilmek istediğini söyle *senora*. Zihne sataşmak için etraflı hikâyeler anlatmak değil mi senin işin?”

“Onu taciz etmeyeceğim. İnancılı bir kimse, bilginin dostu ve bir savaşçı. Baksana sevgili annesi için nasıl da kaygılanıyor! Sence onu kurtarmak için bir düzine kardeşinden geçmez miydi?”

“Hayır.”

“E, o zaman bir kardeşini?”

“Miguel’den vazgeçmeyeceğiz canım. Bu sadık kardeş Sarita’nın yoluna devam etmesini sağlayacak, Sarita da en küçük oğlunu hayata geri getirecek.”

Lala kesin bir tavırla “Şamanların gidip kalmalarına pek aldırmam” dedi. “Bu insanlar cevap arıyor. Peşinde oldukları benim verdiğim, bundan da zevk aldığım akıl.”

Konu değiştirmesi gerektiğini hisseden Leonardo omuzlarını silkti. Dikkati canlıların ve ivedi konuların aleminde derin bir uykuya dalmış olan Sarita’ya yöneldi. O olmadan bu dava boşuna olacaktı; oğlu başka kimseye karşılık vermezdi. Bu düşüncenin aklına gelmesiyle Miguel’in yakında olduğunu, seyredip beklediğini hissetti. Leonardo birden Sarita adına hareket etme ihtiyacı duydu.

“Miguel’in çok az zamanı kaldı” dedi. “Hiçbir şey yapmadan kızımı seyretmemizin bir yararı yok.”

“Pek çok şey yaptık.”

“Evet, birçok anı topladık ama yapacak daha çok şey var. Lütfen benimle tartışma” dedi, Lala’nın sözünü kesmesine kalmadan. “Korkarım ısrar etmek durumundayım.”

Lala sesini çıkarmadan uyuyan annesinin başını bekleyen Jaime Ruiz’i seyretti. Anlaşılan bilgi insanları ancak buraya kadar getiren bir yoldu. Dualar edildiği, umut tükendiğinde ellerinde sadece birbirleri ve... iki düşünce arasındaki o dingin boşluk oluyordu. Böyle bir yer de Lala’ya göre değildi. Gizemin izini sürenlerin yeriydi o.

Sonunda “Sevgi bir gizem” dedi.

“Gayet iyi bildiğin gibi, bir sözcük, *senora*.”

“Bir sözcük. Bir buyruk. Ben öyle dersem bir işkence. Yine de...”

“Yine de?..”

“Daha sözcük ağza bile alınmadan olan bir şey... vardı.”

“Dünyaları yöneten bir şey” diye teslim etti yaşlı adam. “Tüm düşleri, evrenleri yöneten bir şey.”

“Onunkini bile” dedi Lala, kaşları çatılmış Sarita Anaya bakıyordu. “Şu anda bile.”

“Bizsiz düşlediği şu anda bile.”

“Öyle görünüyor ki bir başımızayız Don Leonardo, hassas bir fikirle oynuyoruz.”

“Nasıl bir fikirmiş bu?”

“Oğul sevgisinin eninde sonunda bir mucize yaratacağı.”

Konuşan kadının tonu ve yüz ifadesine alışık olmayan yaşlı adamın ağzı açık kalmıştı. Aşkın aklını başından aldığı bir genç kızdan bekleyeceği mest olmuş bir hali vardı. Neredeydi bir hikâye anlatıcısı olarak düşünceleri? Bu dönüşümün ardında kim vardı? Kıstığı gözleriyle küçük odaya, gölgelerine bakındı ama başka kimse göremedi.

“Hayallerinin Sarita’yı aldığı yere gitmeyi önersem?” dedi.

Böyle cansız bir bedenın nasıl düş ürettiğini merak eden Lala “Ya hayaller yoksa?” diye sordu.

“Gel, biz peşine düşelim. Sen Artemis’sin, ben de o yorulmak bilmez güzel köpeklerinden biri. Hele bir peşine düşelim de bakalım neler buluyoruz!”

Son bir bakış atan Lala başıyla onayladı. Yaşlı adam, şu an anlayamadığı diğer bir şey olan esinle hareket eder görünüyordu, onu izleyecekti. Bir an göz göze gelip ay ışığında –bir oğul ve yanı başında duran koruyucu meleğin belli belirsiz hissiyle- uyumakta olan yaşlı kadını orada bırakarak kayboldular.

* * *

Sarita gerçekten de rüya görüyordu. Başka, koskoca bir düğündü gördüğü. Bu törende birçok gelin vardı. Sayısız gelin ama Sarita aralarından yalnızca üçünü seçebiliyordu. Üç küçük oğluyla Maria’yı, Miguel’in ilk karısını gördü. Sarı ipekten sarisi içinde Dhara vardı. Bir de birkaç aylığına Miguel’in karısı olacak olan. Yüzünü tanımıştı ama adı hafızasından silinmişti. Daha da pek çok gelin. Yüzlercesi devasa bir sunağın

basamaklarında toplanmış, heyecanla dansın gelişini beklemekteydi. Tören dışarıda yapılıyordu ama bu kez hava nemliydi, denizden de sıcak, mis kokulu bir esinti geliyordu. Mutlu, beklenti dolu, tropikal iklimlerde eksik olmayan romantik bir yoğunluğun da alttan alta hissedildiği bir atmosferdi. Tatlı gece zevkleri ve tutkuların beklentisiyle herkes kıpır kıpırdı.

Tören gerçekten de tropikal bir adada gerçekleşmekteydi sanki. Sarita'nın durduğu yerden çepeçevre okyanus görünüyordu. Miguel'i göremiyor ama yakınında hissediyordu. Bunca evlilik karşısında duyduğu kaygıyı hissediyordu ama balayına duyduğu heyecan korkusuna ağır basıyordu. Sarita yüzünü rüzgara verdi ve bu heyecanın safi hayvansal gücünü duyumsadı. Daha genç bir kadın olarak kendisinin de hissetmiş olduğu bu değil miydi? Bu his hayatın ta kendisi değil miydi? Her insan esritici bir aşk ve nihai birleşmenin özlemini duyardı. Her erkek ve kadın, diğer bir insanın bedeni aracılığıyla yaşamla bir olmak isterdi. Sarita ve sevdiği erkekler de farklı değildi. Duyularını açarak inancın sınırlarından bir anlığına uzaklaştırılmış, bu hisle kendinden geçmiş, sevgiye dalmıştı. Miguel'in özü denebilecek bir şey varsa bu da oydu... arzunun bu dizginlenmemiş ruhu. Bu, hayatındaki kadınları ne kadar derinden etkilemişti, Sarita bilemezdi ama Miguel'in asıl gücü oydu. Bilgi buna boyun eğmek zorundadır. Tüm o zekice hesaplarıyla zihin ona hiçbir zaman ağır basamazdı. Miguel'de koşulsuz sevginin bu gücü vardı, bu gücü Miguel. Durmuş bekleyen yüz ateşli gelin, bunun soluksuz kanıtıydı.

Düğün müthişti. Sarita'nın bütün tanıdıklarının içinde olduğu konuklar adayı doldurmuştu. Sarita ailesini gördü. Oğulları, kızları, onların çocukları, torunları. Yeni tanışlara karışmış eski dostlar, göçüp gideli nice zaman olmuş erkek ve kız kardeşler hayattakilerle birlikte içip gülüyordu. Kalabalığın arasında babasım gördü, yanında La Diosa vardı Sarita rüya gördüğünün farkına tam bu an vardı. Ne transtı bu ne de anı. Uykunun ürünü, nedeni, niyeti olmayan bir düş türüydü. Don

Leonardo ve yanındaki yılan kadın görünse de anlamsız, ipe sapa gelmez bir rüya. Haşarılık, kendi elinden çıkma bir oyalamaydı; içinde uyanmaya başlamasıyla düş de istediği yönde değişmeye koyuldu.

Konuklar gözden kayboldu. Gelinler alayı dağıldı. Bir balayı olacaksa damadın hayata dönmesi gerekecekti. Miguel bir geri gelsin, istediği kadar sevişebilir, başa çıkabileceği kadar kadınla evlenebilir, bir düzine yeni çocuğun keyfini sürebilirdi. O vakte dek birleşme ve evliliğin sözü geçmeyecekti. Bu işi Miguel'e rağmen ya da onun yüzünden tamamına erdirecekti Sarita. Atalar ister onu izlesin isterse toz topraklı yataklarına dönsünler. Azizler onu terk etsin, melekler uçup gitsin isterse; bu işi sonlandıracak, oğlunu geri getirecekti o.

Annem uykuda ve uyanıklık anlarımdaki düşlemimde her zaman önemli bir rol oynamıştır. Ondan uzun yaşayacak olursam varlığını hissedip sözlerini işitmeye devam edeceğimden eminim. Düşlemindeki Miguel bana tümüyle tanıdık gelmesede onu koşulsuzca seviyor. Miguel şu an her ne kadar uzakta, benim de onun da erişimi ötesine kayıyor olsa da Sarita onun için kaygılanmakta. Miguel'in tanıyıp arzulamış olduğu, dikkatini çekmek için onunla yarışan kadınları düşlüyor. Dikkat insanlığın en büyük ödülü ve farkındalığın en önemli aracı fakat şu an Miguel'in dikkatini isteyen pek az şey var. Yaşamın dikkati olayları belirleyecek ve bu düşü belirgin bir şekilde yeni bir ufka yöneltecek. Orada yeni açılımlar beklemekte. Sarita ağabeyimin bakımında dinlenecek, uyanıp her gerçek ustanın zorunda olduğu gibi çabalarını kaldığı yerden sürdürecektir.

1997'deki düğün töreni –Sarita'nın az önce rüyasını gördüğü toplu düğün değil de New Mexico'daki küçük tören- Miguel'in düşünüyü değiştirme kararlılığımın bir göstergesiydi. O sıralar yeni bir aşk ile yeni bir yaşama biçimi-

nin taze olasılıkları hareketegeçireceği duygusundaydım. Sağlığımın, dış görünümüm ve kaderimin sorumluluğunu almaktaydım. Henüz yayımlanmış olan Dört Anlaşma düşü şimdiden yeniden biçimlendirmekteydi. Öğretim yaklaşımım çok geçmeden değişecek, hayatla ilişkim daha akıcı, yakın bir hale gelecekti. Kişisel gücümün hiç bu aylar ve izleyen beş yıl boyunca olduğu kadar farkında olmadığını söyleyen Sarita haklıydı.

Evlilik çabucak sona erdi ama sevginin son bulması gerekmiyor. Düşlerin uyumsuz olduğunun anlaşılmasıyla saygı ölmüyor. Ölen düşler... ve ölerək çok daha fazlasının yolunu açıyorlar. Yeni düşler artan farkındalığımızın yararını görüyor ve beraberlerinde çok farklı karakterler getiriyor. Bunların kimi bizde başkalarının göremediğini görebilir ve bizi tutkunun tükenmeyen bir türüyle sevebilir. Düşünümün olduğu gün New Mexico'nun kuzeyinde esen rüzgar capcanlı bir değişim mesajı taşıyordu. Bu sadece başlangıç diyordu. Bir kez daha teslim ol diyordu; çünkü kasıt her şeyi değiştirir. Yaşam bir şeyleri bir yana atarken yeni şeyler icat eder. Haberci mesajıyla birlikte dönüşür. Dünya dinler. Yaşam son hız ilerler. Bir birleşme kapıda dedi rüzgar -kaderinde sürmek olan bir tutkuyla dolu olan sevgi.

Erken bir yaştan itibaren sevişmeyi bir erkek olarak biyolojik ve ahlaki misyonum bildim. Ergenliğimde bunu kızların da benim kadar sevdiğinden kuşkulanmaya başlamıştım. Kızlar sekse can atıyorsa annem de kız olduğuna göre o da can atıyor demekti. Bu aydınlanma başta sarsıcı olsa da kaçınılmazdı. Anneme duyduğum derin saygıyı nirengi alarak kendimi kadınları sevmeye, haz arzularını her şeyin üstünde saymaya adadım. Sevmeye ve seilmeye aç bir adama dönüşecek bir erkek çocuktum. Hayat bundan daha karmaşık değildi. Bu onlarınkiyle çatışmadığı sürece ağabeylerim ve dostlarım çabamı destekledi. Aşk insanları mutlu eder. Suçluluk, utanç ve suçlama ise etmez.

Aşk ilişkisi kendimize sevişmeyle ilgili anlattığımız öyküdür. Şiirler, mumlar ve müzik çok güzeldir ama cinsellik bunlara bağlı değildir; onlarla değişime uğramaz, evrimleşmez. Cinsellik bizim temel niteliğimizdir. Biz insanlar hakikati duygu ve fiziksel yakınlık yoluyla anlarız fakat suçlama ve içерleme öyküleriyle hakikate nasıl da hızla sırt çeviririz. İyi ve kötüye ilişkin fikirlerimizin bedelini insan bedenine ödetiriz. Hakikatin bir öykü olmaksızın hissedebileceğini erkenden öğrendim. Sevgi, bizim gerçeğimiz, hakikati kendi başına dönüştürür.

Bir öğrenci “Sevgiyle mağdur olmama anlaşmasını ne zaman yaptın?” diye sormuştu. Böyle bir soru ancak çarpıtmayı gördüğünüzde ve simgelerin sizi inandırmasına izin vermediğinizde ciddiyetle sorulabilir. Her bir insan zihni –sözcüklerin ancak bizim biçtiğimiz anlama gelmesiyle- bilginin büyüğü altındadır. Sözcüklerin esiri oluruz ama biz onlara gücünü veren sihirbazlarız. Büyülenmiş, farkında olmadan kelimeleri kendimiz ve başkalarını yaralamada kullanırız. Düşündüğümüz sözcükler bizi korkutur. Ettiğimiz sözler büyüler.

Yirmilerimdeyken kendimle sevgi sözcüğüyle ilgili bir anlaşma yaptım. Onu hareket halinde yaşam gücünün temsili olarak görmüştüm. Paylaştığım hangi düşünce ise şükran ve vericilik arasında denge yaratıyordu. Kendimi de aynı şekilde gördüm, eylem halinde bir yaşam gücü olarak. Hepimiz aynıydık. Ben sevgiysem nasıl olur da sevginin mağduru olurdum?

Hakikatin gücü olan sevgi çoğu zaman gerçeğin inkarının bahanesi olarak kullanılır. İnsanlar koşullu sevmeyi öğrenir. Eğer karşılığında sevilleceklerse ya da diğerinin hayatını kontrol edebileceklerse severler. İnsanlık binlerce yıldır sevginin bu çarpıtılmış versiyonunu uyguladı. Koşulsuz ya da yargısız sevme olanağını nadiren düşünür, hayata geçiririz. Çoğu insanın ifade edip yaşadığı, sevginin tersidir. Yaşamı yansıtan simgesel ağaç gibi hakikatin bir kopyasıdır,

aslı değil. Cennetten kovulan melek gibi kendi yalanlarının tuzağına düşmüş bir elçidir. Lala gibi bilgidir... büyüleyici ve tehlikeli biçimlerde anlatılan ustaca bir öykü.

* * *

“Lala hakkında ne düşünüyorsun?”

Miguel annesiyle onun odasında, ufak yatağında sohbet ediyordu. Jaime ailesine dönmüş, ikisi yalnız kalmıştı. Perdeler açılmış, iyice alçalan ay Sarita’nın gözlerinde parlamaktaydı. En küçük oğlu tıpkı çocukken okul dönüşleri gelip gününü anlatırken yaptığı gibi rahatça uzanmıştı. Uzun uykusunun sersemliğini henüz üzerinden atamamış Sarita onun varlığını sorgulamadı, belirişini de pek fark etmemişti. Miguel piramitlerin yolunu tuttuğu zamanki gibi görünüyordu; üzerinde yıpranmış bir blucin ile kot kumaşından bir gömlek vardı, yürüyüş botlarının bağcıkları bağlanmış, kahverengi fötr şapkasını başına nasıl durduğuna aldırmadan şöyle bir geçirmişti. Usulca, samimi bir tonla konuşuyor, sesi çok uzaklardan gelir gibi çıkıyordu.

“Söylesene” dedi yeniden, “Ne düşünüyorsun onun için?”

“Ne?” dedi Sarita, dalgınca. Lala’dan mı söz ediyordu? Nasıl da uzaktı o kadın kafasının şu anki halinden! Adı nasıl da soluk bir anı olup çıkmıştı!

“Yol göstericin” dedi Miguel. “Sana nasıl görünüyor?”

Gözlerini ovan Sarita “Ha, o mu? Çileden çıkarıyor insanı” dedi. “Buyurgan” diye ekledi. Zihnini açmaya çalışıyordu. “Evet, gayet buyurgan. Hırçın da çoğu zaman.” Lala’yı daha berrak hatırlamaya başlamıştı. “Bir de kibirli. Kendini adanakıllı şaşırtıcı ve zeki sanıyor!”

Miguel görünür bir kaygıyla “Sana yardımcı olmadı mı?” diye sordu.

“Onu göreceğiz herhalde. Fikir kaynıyor, bu yardımcı olmak ise. Bence değil. Her konuda en iyisini o bilirmiş gibi bir havası var; sanki kaderin yönünü bir o değiştirebilirmiş gibi.”

“Bunun nasıl can sıkıcı olabileceğini görüyorum.”

“Can sıkıcı mı! Karakterimi sınadı, *m’ijo!*” Sarita’nın soluğu sığılaşıp hızlanmıştı. Odası şimdi ışık içinde yüzüyordu, hava da biraz fazla ısınmıştı. Pencereye dönüp dışarı baktı. Birbirine yakın iki görkemli ağaç muazzam dolunaya karşı dikiliyordu. La Diosa’yı böyle bir ağacın gölgeleri arasında buluşunu hatırladı. Ağacı tanıyıp görünüşü karşısında serseme dönmüş, başını iki yana salladı. Hep orada, arka bahçesinde miydi?

“Öyle mi yaptı?”

Sarita yerinden sıçrayarak oğluna döndü. “Ne?”

“Seni sınadı mı?”

“Ha, Lala’yı diyorsun. Evet. Kibri sınadı. Burnu büyüklüğü nefesimi kesti!” Yaşlı kadın öfkeyle soluk soluğaydı. “Kendimi bazen.. bazen onunla *güreş tutar* hissediyordum.”

“Güreş tutar gibi mi?”

“Yakasına yapıştığım gibi inatçı yaratığı beni görene kadar silkelermişim gibi. Hiçbir şey gördüğü yoktu.” Birden kafasında İncil’deki Yakup’un imgesi canlandı, güreş tutmuş, şöyle... şöyle... Gözünü kırpmasıyla imge kayboldu. “Don Leonardo’nun bile dikkatini çekti” dedi, “aklı onun kadar güç çelinir de az adam vardır.”

“Az adam” diye onayladı Miguel.

Sarita esnemesini bastırmaya çalışıp omuzlarını silkerek “Güzelliğine kapıldı herhalde” dedi. “Sonuçta erkekler...”

“Güzel o halde?”

Sarita yeniden omuz silkti. “Çekici. Özellikleri var tabii. Özellikleri olan bir kadın da... hayranlık uyandırabilir.” Kafasını açmak için hızlı bir nefes aldı. “Ben öyle bir kadındım.”

“Öyle bir *kadınsın.*”

“Her durumda güzellik bahane sayılmaz” diye devam etti. “Kibri kadını kararlı ve... ve tehditkar yapıyor.” Durdu, odaklanmak ister gibi gözlerini kıstı. Neden söz ediyorlardı?

“Ondan korkuyor musun?”

“Elbette hayır! Sıradan, önemsiz bir dert o.” Oğlunun gözlerinde bir hayranlık parıltısı gördü, kafası yeniden karıştı. “Sıra dışı olabilir, evet... sıra dışı. Büyüleyici bir yönü var, tıpkı şey vakti annenin de olduğu gibi... şey iken...”

“Hâlâ var, *Madre*.”

Bunun üzerine Sarita sessizce düşünceye daldı. Yeniden pencereden dışarı baktı. Ay yerinden kımıldamamıştı ama iki ağaç gözüne daha büyük göründü. Birlikte mükemmel bir uyum içinde ve dingindiler –soylu ve yüce. Devasa dalları göğe, dışa ve Sarita’ya doğru uzanırken gecenin sessizliği yüceliklerini yoğunlaştırmaktaydı. Ağaçlardan biri gözlerinin önünde sisten oluşma bir imge gibi birden soldu. Sarita gözlerini kapadı. Yeniden açtığında iki ağaç ayın parlaklığına açık seçik nakşolmuş, yine oradaydı.

“Can sıkıcı diyorsun” diyordu oğlu. “Sıradan bir dert.”

“Daha fazlası değil” diye onayladı Sarita.

“İnsanlık düşü için bundan çok daha fazlası.”

“Düşü için mi?..” Sarita tehlikeyi hissederek duraksadı. Uyku sersemliğini hâlâ üzerinden atamamış olsa da olanlar karşısında tuhaf bir biçimde tetikteydi. Yanına oturmuş rahatça sohbet eden Miguel’in iştirmek istemediği bir şeyler söylemek üzere olduğunu hissediyordu. Bedeninin uyuduğunu fark etti ama bu düş şimdi ondan tüm dikkatini istemekteydi. Oğlu ona doğru uzandı:

“O insan farkındalığı için hem şeytan hem melek, farkındalığın düşmanı ve dostu.”

Sarita “Şeytan mı?” diye tekrarlarken sözcüğün kendisinde utanç doğurduğunu hissedip şaşırdı.

“Ve melek.”

Yüzünde tuhaf bir kayıtsızlık ifadesi olan Miguel’e baktı.

Miguel, “İlk sözcüklerimizde Lala’ya boyun eğiyoruz” diye sürdürdü. “Zihnimizi ve bedenimizi ele geçiriyor. Şeytan dediğin de nedir ki, başka birini ele geçirme gücüne sahip biri değilse? Görkemiyle yüceliyor, kaprisiyle de düşüyoruz. Far-

kındalıkla en sonunda onu görebilir, yüzleşebilir –gerekiyorsa mücadele eder- ve özgürlüğümüzün pazarlığına oturabiliriz.”

Sarita kötü bir şeylerin sezgisiyle “*M’ijo*” dedi, “sen benim *ele geçirildiğimi* mi söylüyorsun?”

“Tohumunu yediğinden bilgi ağacı her insanın kafasında büyür. Kişi kendine *bunun nasıl bir meyvesi varmış* diye sorabilir. Korku mu doğurur bu meyve, saygı mı? Cansuyu gibi midir tadı, acı bir zehir gibi mi?”

Sesi sessizlikte yankılandı. Sarita uyanmak istiyor, bedeniye ona itaat etmiyordu. “Lala... ele mi geçiriyor?” Yaşlı kadın sözcüklerden kaygılanıyordu. “Bana pek önemsiz göründü. Baş belası, hepsi o.”

Oğlu şefkatle, “Çölde” dedi, “şeytan korkutucuydu, dehşet verici.”

Sarita geceliğini çekiştirdi.

“Bahçedeki şeytan ise o kadar ürkütücü değildi” diye devam etti Miguel. “En fazla can sıkıcı... kolayca da ezilebilecek.”

Sarita “Bununla alay olmaz *m’ijo*” diye uyardı.

“Her bir insanın hikâyesi bu. Farkındalık geliştikçe algı değişir Sarita. Lala’yı şimdi nasıl algıladığın farkındalığının da ölçüsü.”

O halde bu kadın şeytan mıydı, değil mi? Sarita birden kendini işin içinden çıkamayacak kadar yaşlı ve yorgun hissetti. Neden uyanamıyordu ki?

“Şeytan tanrının çarpıtılmış imgesidir” diye karşılık veriyordu oğlu düşüncelerine. “Tıpkı bilginin hakikatin çarpıtılmışı olduğu gibi.”

Sarita usulca, “Şeytanla bilerek arkadaşlık etmem çocuğum” dedi.

“Kötülük yalanlara inanmanın sonucudur, onun seninle hiçbir şansı yok. Lala’ya gelince, sen onu olduğu gibi görüyorsun, aldatici, güzel ama inancını hak etmeyen bir şey olarak.” Annesinin elini eline aldı. “Gözünde bir can sıkıntısından ibaret o.”

Sarita “Ama bazen de onu...” derken durdu, mahcup olmuştu.

Miguel “Sarita olarak mı görüyorsun?” diye tamamladı ama yaşlı kadın cevap vermedi. “Sarita senin hakikatin değil. Tıpkı algıladığın biçimiyle Miguel’in de gerçek olmadığı gibi –ama doğrusu çok hoş.” Büyüleyici ay ışığında annesinin yanağını öptü.

“Gerçek ya da değil, onu seviyorum” dedi Sarita ağlamaklı.

“Hayatta ya da değil, o da seni sonsuza dek sevecek.”

Bir şeyin cama sürtmesiyle Sarita tümüyle uyandı. İlk dürtüsü iki ağaca bakmak oldu ama komşu evin çatısından başka bir şey yoktu. Genç bir pelesenkağacı rüzgarda salınıyor, tomurcuklu dalları saçaklara sürtünüyordu. Gözlerini karanlık odaya çevirdiğinde kendinden başka bir varlık algılamadı.

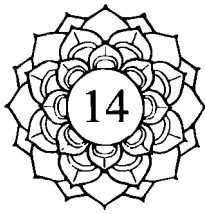
Ufak yatağında tek başına, derin bir soluk alıp düşüncelerini topladı. Oğlunun kalp krizi geçirdiği sabahtan bu yana büyük mesafeler kat etmişti. Nerelere gittiğini, nasıl böylesine büyüldüğünü söyleyemiyordu ama tümü de Sarita’yı gerisin geriye aynı noktaya getirmişti. Evindeydi ve oğlu onunla birlikte değildi. Yaşlıydı, artık bu gerçeği kabul etmek zorundaydı. Ölüm döşeğindekiyi iyileştiren saygın *curandera* yoktu artık. Kaderi iradesiyle biçimlendiren göz korkutucu büyücü yoktu. Translarda bile o kadını geri getiremiyordu. Ama hâlâ bir iç yolculuğa çıkabiliyordu. Arzu güçlerini hâlâ ustalıkla kullanabiliyordu. Hâlâ düşleyebiliyor...

Bakışım yeniden pencereye çevirdi, rüzgarın kasıp kavurduğu gecenin seyrine daldı. Oğlunu nasıl Yaşamı Ağacında bulunduğunu anlamaya başlıyordu. Bu koşulsuz, kesintisiz sevginin yaşamın özü olduğunu Miguel’in açıklamasına gerek yoktu. Koşullu sevginin hakikatin çarpık bir kopyası olduğunu, insanlığın yine de oyunu burada –mecazi ağacın asık suratlı bir hayal gibi titreyerek milyonlarca yalan tohumunu dört bir yana saçtığı yerde- oynadığını Sarita gayet iyi biliyordu.

Hayır, Miguel’in bunları söylemesine gerek yoktu... ama Sarita’nın bencil talepleri olmuştu bu seferi belirleyen. Başu-

cu lambasını açtı. Yataktan kalkıp terliklerini buldu, ayaklarını sürüyerek mutfağın yolunu tuttu. Canı *pan dulce* ile ot çayı çekmişti. Bunu düşlemenin başka bir yolunu bulmalıydı. Öğlunu kaderi konusunda yanlış yola saptırılmış, hatta aptal görmüştü. Ama... mutlu değil miydi? Artık Miguel imgesinden kendini kurtarmış, mutluluğun ta kendisi değil miydi? Sarita kendisinin böylesi bir özgürlüğü tatmaya vakti kalıp kalmadığını merak etti.

Tatlı ekmeğini azar azar ısırır, parmaklarını avucunda tuttuğu sıcak çay fincanıyla ısıtırken daha başka şeyler de merak etti. Fincanı oturma odasında bir sehpa koyup büyük koltuğa gömüldü. Kafasında sorularla derin bir uykuya kayarken bu anı –bütün anları mutlak güçte çözülmeye bıraktı.

“APTAL MISIN, MUTLU MU?”

“Ne demek istiyorsun?” diye sordu kadın, gözleri yaş doluydu. Otobüsleri Peru kırsalında bir dağ yolunda motoru kükreye, vitesleri inleye, sarsılarak yol almaktaydı. Etraflarındaki herkes bağırarak konuştuğundan kadın soruyu doğru anladığından emin olamamıştı.

Don Miguel öğrenciye yeniden sordu. “Mutlu musun?” Gözleri iyice yıpranmış şapkasının altında parlıyordu.

“Değilim... pek değil” diye kekeledi kadın.

“O zaman... aptal mısın?”

“Hayır.”

“Hayır mı?”

Gözlerini Don Miguel’in gözlerine dikmeye çalıştı ama zordu. Bu duru bakışla göz göze gelmek, mutsuzluğun tam nasıl olduğunu hatırlamak güçtü.

Sonunda, “Mutluluk bir seçim değil” dedi gözü kucağında kavuşturduğu ellerinde. “Bizi mutsuz eden pek çok şey var” diye ekledi burnunu çekerek. “Kalbimizi... işte kalbimizi kıran insanlar.”

Don Miguel abartılı bir içtenlikle, “İnandığın bu mu?” diye sordu. “Bunların seni mutsuz ettiği? Birinin kalbini kırabileceği?”

“Evet.”

“Biri seni mutsuz edebilir mi, mutsuz olmaya zorlayabilir mi? Sahi mi?”

“Evet. Kulağa aptalca mı geliyor?”

“Buna inanmışın gibi geliyor.”

“Elimde değil” diye omuzlarını silkti kadın. “Hayat berbat.”

Miguel nazikçe “Hayat seçeneklerle dolu” dedi. “Sen mutsuzluğu mu seçmek istiyorsun?”

“Sahiden seçeneğimiz varsa mutsuzluğu seçmek aptalca olurdu tabii.”

“Çok doğru.”

“Ama...” Nasıl savunacağını düşünürken yeniden kedere gömülmüş gibiydi. Yerinde kıınıldanıp ağlamaya başladı.

Miguel usulca tekrarladı. “Pekala tatlım, mutlu musun, aptal mı?”

Gözyaşları artık öylece bekleyen ellerine yağıyordu.

Koridorun karşı tarafındaki yerinden Lala izliyor, dinliyordu. Otobüs yüksek sesle konuşan, gülüşen öğrencilerle doluydu, gürültülerinden bir şey işitmek çok zordu ama Lala burada olmak, öğretmeni işbaşında gözlemek istemişti. Sonunda onun –insanların zihniyle oynadığı oyununun- hakkında anlamak istediği bir şey vardı. Kendisinin de oynadığı bir oyundu ama o bunu kavrayamadığı bir sihirle yapıyordu. Lala kendini tutamıyor, öğrenmek istiyordu.

Miguel’in bu yolculuğa can attığını görebiliyordu. Bir yaz günü New Mexico’da başlamış kısa evlilik bir iki hafta önce sona ermişti. Lala, Miguel’in duygusal yaralarının iyileştiğini, öğretmek, sataşmak, gücünü yeniden esnetmek için sabırsızlandığını görebiliyordu. Ve işte eğlencesine katılmaya dünden hazır bir grup öğrencisiyle buradaydı. Kırk kişiydiler. Peru boyunca bir güç yolculuğunda hayat dolu kırk insan. İnanılmaz bir dünyanın zirvesindeki yılankavi yollarda hızla ilerleyen kırk kişi.

Farklı yaşlarda, farklı geçmişlerdendiler. Tek ortak noktaları vardı: Arayış. Adı konulamayan bir soruna çözümler arı-

yorlardı. Yoksun olduklarını, kendilerinden esirgenmiş olduğunu düşündükleri bir şeyi arıyorlardı. Lala, insanların gizem peşinden bunun sanki daha üstün bir mantığı varmış gibi koşmalarına hiç alışmamıştı. Döner dolaşır, tanıdık eski bilginin hasretini çekmeye başlarlardı. Çileden çıkaran pek çok uçuş denemesi ardından gelip tüneyen tavuklar gibi rutin alışkanlıklarına dönerlerdi. Fazla uzun sürmezdi, akılları başlarına gelecekti.

O halde neden zahmet edip girişirlerdi ki? Niyeydi onca gürültü patırtı, iğneyle kuyu kazma, tüm o esinlendirici şarkı söylemeler, dualar, iddia? Şu gelip geçici duygu paylaşımı için mi... yoksa kısa bir süre şu canlandırıcı mucize duygusunu yaşamak için mi? Belki bilinebilir şeylerin kıyısına dayanmak, huşu içinde boşluğa bakmaktı istedikleri heyecan. Uçurumun kıyısından bir baksınlar, tehlikeyi hissetsinler, gerçeklik ve kesinliğin rahatlığına dönmeye can atarlardı. Olduğuna inandıkları şeye, onlara işkence eden eski düşüncelere dönerlerdi. Ufak bir tehlike, küçük bir risk yeter de artardı.

Lala çevresindeki serüvencilere baktı. Çoğu Amerikalıydı, aralarında Meksika'dan bir iki öğrenciyle Avrupa'dan gelen bir çift vardı. Peru, dünyanın büyük bir bölümü tarafından kutsal bir yer sayılıyordu, spiritüel serüvenciler için de bir düşün gerçekleşmesiydi. Sarita Ananın böyle olduğuna inandığı belliydi. Yaşlı kadın oğlunu buraya yeryüzü ile bağ kurmaya yollamıştı, tıpkı Hawaii'ye gitmesi için ısrar ederken olduğu gibi. Aklında başka yerler de vardı; Mısır, Tibet, Antarktika. Her biri farklı bir strateji ve farklı bir düşün yol haritasını gerektiriyordu. Belki yeryüzü de bütün bedenler gibi düşlüyordu; ama aynı zamanda eski ve unutulmuş insan düşlerini de barındırıyordu. Büyük amaçlar şehir ve çökmüş uygarlıklar yarattı ama onlardan geriye kalan yıkıntılarda hâlâ insan düşüncesinin titreşimleri vardı. Bilgi yeryüzü toprağına tıpkı eriyen kar gibi sızmaya ve kan dökmeye sonsuza dek devam edecekti.

Yakınlarında biri uzun bir fıkranın sonuna geldi ve otobüs kahkahalarla sarsıldı. Bu yolculukta heyecan elle tutulur, hatta biraz da mide bulandırıcıydı. Kahkahalar yatışırken otobüsün arkasında kadınlar şarkı söylemeye koyuldu, atmosfer iç bayıltıcı bir duygusallıkla değişti. Lala peşlerine takılma kararından pişmanlık duymaya başlıyordu. Hava duyguyla öyle ağırlaşmıştı ki soluk alması güçleşmişti. Koridorun karşı tarafında bir şey dikkatini çektiğinde seçeneklerini düşünmekteydi.

Öğrenci bitkin bir halde Miguel'in kucağına uzanmıştı. Lala başını heyecanla iki yana salladı. Bu kadının mutsuz olmak için her türlü nedeni vardı. Mutsuzluk katı ve ilkeli görüşlerin doğal sonucuydu. Kafasında gün boyu çarpışıp çatışan fikirlerle karmaşa yaşamaya mahkumdu. Mutsuzluk kaçınılmazdı; kaçak düşüncelerin kuşatmasına uğrayıp bunun acısını çekmek her insanın kaderiydi. Lala kadına yeniden baktı. O an acı çekmiyordu belli ki. Mutsuzluğu gözyaşlarının seliyle sürüklenip gitmişti sanki, şimdi hayli huzurlu görünüyordu. Gözleri kapalı, dudaklarına boş, mesaj ya da imadan uzak bir gülümseme yayılmıştı. İfadesi neredeyse uhreviydi, tanık olmanın hoş olmadığı bir işaret.

Miguel uçlarından birleştirilmiş parmaklarıyla kadının yanakları, burnu ve çenesine hayali öpücükler kondurmaya başlamıştı. Lala büyülenmiş bir halde seyrederken kadının bileğini kaldırdı ve kolunun iç tarafındaki yumuşak teni okşadı. Ardından parmağını, iğne yapmadan hemen önce bir hemşirenin yaptığı gibi bir damar üzerinde oynattı ve o noktaya iki parmağıyla vurdu. Tırnaklarını geçirmesiyle kadının soluğu kesildi. Lala bu ilimden anlamasa da bu bir aşılamaydı. Miguel sersemlemiş varlığa kendi özünü zerk etmiş gibiydi. İnsan anlayışında bunun karşılığı yoktu. Bu hareketin sonucu tam bir duyarsızlıktı. Kadın sakindi, görünür bir saadet içinde yüzüyordu. Belki uçurumun kenarından bir anlığına soluk kesen bir bakışa kavuşmuştu ama yakında geri çekilirdi, Lala biliyordu. Gizem karşısında her zaman gerilemişler, kesinliğe, kendisine dönmüşlerdi.

Lala bu yolculukta epey açıklanamaz davranış gözlemlemişti. Başlangıçta “güç yolculuğu” düşüncesini alaya almıştı –kendini aldatma sisinde bir iddialı ifade daha. İki yakasını bir araya anca getiren, insanların evlerinde ders veren, hakikat ve farkındalık öyküleri anlatan bu adam güç hakkında ne bilirdi? Dünyanın gözünde tanınmamış kalıp dikkat ya da karıştıktan kaçınarak gücü nasıl kullanabilirdi? Başka yaşamların arkasındaki itici güç olan inançlara gülen bu adam ne biliyordu? Dünyada son derece önemli yerlere gelebilirdi ama gelmemişti. Güçten anladığı farklı görünüyordu. Fakat bu çömezlere nasıl bir güç sunabilirdi? Şimdi peşinden gelen kırk kişiye uğur getiremezse bunu bir güç yolculuğu olarak görmeye devam ederler miydi?

Bunlar Lala'nın ilk izlenimleriydi. Fakat izledikçe hayreti arttı... ve çok sayıdaki yeteneği arasında hayret yoktu. Miguel'in –hem fiziksel hem irade- gücüne şaşıtı. Miguel her gün, açıklaması olmayan biçimlerde kaynağı olmayan bir güç açığa çıkardıkça kendi gücü zayıflar görünüyordu. Sözcükleri tartarak kullanıyordu. Bir iki esinleyici sözcükle zihni güvenli bir yola doğru ayartıyor, ardından hiçbir düşünce ya da yön olmaksızın orada debelenmeye bırakıyordu. Sözcükler ona itaat ediyordu. Onun iradesi doğrultusunda geri çekiliyor veya yüksek bir esin seviyesine çıkıyorlardı. Ritüeller, niyetlendiği üzere, katılanları güçsüz bırakıyordu. Onun buyruğuyla bilgi gizem karşısında bocalıyordu. Lala kendini daha zayıf hissediyordu, evet. Bu onun dünyası değildi. Sesi işitilmiyor, kararlılığı hiçliğe yuvarlanıyordu. Evren oyununu bu alanda oynuyordu. Yaşam muzipliğini burada ediyordu, *nagual* usta bile onun kapislerine bağışık değildi.

Lala Miguel'in yaptığını nasıl yaptığını bilemiyordu. Yaptığının ne olduğundan da büsbütün emin değildi. Tüm bildiği gördüğüydü. Lima'da ilk saatlerden –aslına bakılırsa Los Angeles'tan uçağa bindikleri anlardan- itibaren öğrencilerini büyülemişti. Kadınlar hoşlanmış, erkekler onu taklit etmek iste-

mişti. Erkekler Miguel'in topladığı dikkate pekala imreniyor olabilse de kendilerini yetenekli sihirbazlar olarak hayal ettikleri bu sınavdan hoşlanmış görünüyorlardı. Eski basamaklara, dağ yollarına tırmanırken hemen arkasından takip ediyorlardı. Yanardağda da olduğu gibi, melekleri, koruyucuları olmaya hazır, yanından ayrılmıyorlardı. Ufak tefek bedeninin bir iki baş tepesinden bir güç ve güvenlik izlenimi veriyorlardı. En zayıf insan bile onun yanında güçlenmiş görünüyordu.

Lala bu gruptaki erkekleri keyifle gözlemliyordu. Fikirler onları çok etkiliyordu. İnanmaya doğal bir eğilimle dünyaya gelmişlerdi, kahramanlığa da yatkındılar. Yeni diyarlar keşfetmeye, uzaya çıkmaya her daim hazırken sıra algı zarını esnetmeye geldiğinde pek o kadar yürekli değildiler. Şaman bunu anlamıştı; gözü kibirlerinin üstündeydi. Günbatımı törenlerini yönetecek ve diğerlerine ritüellerinde yol gösterecek birkaç seçilmiş meleği vardı. Kadınlar ağlarken melekler onları avutuyordu. Miguel yağmur fırtınaları yarattığında onlar diğerlerine barınak oluyordu. Bir işaretiyle tepelerinde gök gürler, şimşek çakarken gözlerini kırpmadan yanında duruyorlardı. Dik duruşlu bu adamlar Miguel'in görünmeyen gücünün mecazlarıydı. Yolunu süsleyen yekpare anıtlardı onlar.

Lala erkeklerin sadakatine alışıkta elbette fakat bu etkileşimlerde anlayamadığı bir şey vardı. Çoğu savaşçı gibi bu adamlar da tehlikeye çekiliyordu. Lala bunu anlıyordu. Çoğu akademisyen gibi bilgiye çekiliyorlardı. Bütün çocuklar gibi Miguel'in örneğini verdiği iyi ebeveyne çekiliyorlardı. Ama başka şeylere yöneliyor, bunları da onun varlığında buluyorlardı sanki. Hiç belirtisini vermedikleri kişisel bir cesaret bulur gibiydiler. Tanımı ve adı olmayan bir inanç bulur gibi. En ufak imada anlayış buluyorlardı. Hakikilik –belki her seferinde sadece birkaç saniye boyunca fakat bu onlara eve beraberlerinde götürecek bir anı veriyordu. Miguel'in teşvik edip yol gösterdiği zihnin sınırları ötesine yapılandırılmamış bir iç yolculukla dönüşüyorlardı. Çılgınlıkta huzur buluyorlardı.

La Diosa'ya bundan daha netameli gelen bir şey olamazdı.

Varsa böyle bir şey, kendi gerçeklerini kadınların da aradığı ortadaydı. Miguel sanki onlara görmek istediklerini gösteren bir ayna tutuyordu. Yekpare bir anıt değildi ama gücü hissedilebiliyordu. Sevinci bulaşıcı, bilgeliği esin kaynağıydı. Sevgisinde bir deprem dalgası gücü vardı, her şey ona teslim oluyordu. Onu işbaşında seyrederken Lala Miguel'in, bilginin bile yapamaya-acağı bir özlem esinlediğini kabule hazırdı. Bu özlemle dürtülen öğrencileri çoğu zaman arayışlarından sapıyordu.

"Sen benimsin." Her kadının Miguel'e söylemek istediği buydu. Bir erkekten fazlası, dönüştürücü bir rahatsızlık yaratan bir varlıktı o. Değişkendi fakat onlar Miguel'i değiştiremiyordu. "Ya ben?" diye bağırıyorlardı. *Ben* zihninin bir icadıydı, Lala biliyordu. Sonuçlarına aldırmadan dikkat için yanıp tutuşuyordu. *Ben* her kadının kibri, her erkeğin kendine ilişkin fikriydi. Baştan çıkarıcıydı, kalpleri kıran, sadakatleri bölen. *Ben* kişileştirilmiş bilgiydi. Sarita Ananın Lala adını verebileceği ama vermediği *ben*.

Miguel için yaşam, Lala'nın parmak basamadığı, tanımlayamadığı bir şeyle doluydu. İlk yaratma dürtüsünden önce gelen ve seyir sona erdikten çok sonraya sürecektir olan bir şeyle. Miguel için hakikat, *ben*'i yitirme riskiyle bile olsa yaşanmaya değer tek deneyimdi. O kendisini her şeyde görüyor, yaşamın müziğini her seste duyuyordu. Kendi mütevazı insan biçiminde ona yaklaşacak herkesi yutacak coşkunun gizemi. Yuvası sonsuzluktan onun. Kendi küçük düşlerine bağlı kalanların hayal bile edemeyeceği orada yaşıyor, oynuyor, seviyordu.

Lala tek başına tuttuğu nöbeti başlayalı dağlar ve gizli bilgeliğin yoğunluğu azaltılmış bu aleminde görüp işittiklerini gözden geçiriyordu. Evet, heyecan verici dönüşümler yaşanmıştı. Gizem her yerdeydi. Radyolardan, çocuk seslerinden müzik yükseliyor, melodik bir biçimde insan zihninde akıyordu. Ahenkle havada çalıyor, ülkenin derinliklerinde tıngırıyor, ırmak ve derelerde çağılıyordu. Lala müziğin matematikten,

ölçülü ritimlerden fazlası olduğundan kuşkulandı. Bir şekilde müzik gizemle birlik oluyordu –ve şamanla da olduğu gibi, bunun sonucu tehlikeli bir biçimde Lala'nın kontrolü dışındaydı.

* * *

“Sizi müziğinizden alıkoyduğum için bağışlayın” diye seslendi Miguel. “Ama göstermek istediğim bir şey var.”

Uzun bir otobüs yolculuğu olmuştu ama sonunda Machu Picchu'daki otele ulaşmışlardı. Dinlenip yemek yedikten sonra lobide dans eden arkadaşlarından ayrılan küçük bir grup otelin merdivenlerinde toplandı. Don Miguel çağırdığında gitmek akıllıcaydı. Dört bin mili onunla yaşayacakları önemli anlar için yapmışlardı, bu da onlardan biri olabilirdi.

Otel bir uçurumda, hemen aşağıdaki eski şehrin kalıntıları üzerindeydi. Kalıntılar, dünyanın dört bir yanından spiritüel hayranlar çeken bir güç noktasıydı. Lima ile Cuzco ziyaretlerinin ardından buranın gizemlerini araştıran ve kendileri konusunda öğrenen grup burada birkaç gün geçiriyordu. Dersler her gün kahvaltıyla başlıyor, geceye kadar sürüyordu.

Ekim sonlarındaki bu gece bir kutlama yapmayı planlamışlardı ama Don Miguel huzursuzdu. Yapacak, söyleyecek daha çok şey vardı. Böylece toplaşan adanmış öğrenciler ustayı dinlemek için sessizleşti. Güney yarıküredeki Peru'da ilkbahar başlarıydı, geceleri hâlâ soğuk oluyordu. Dört bir yanlarından karlı dorukları ay ışığında parlayan dağlar yükseliyordu. Aşağılardaki harabeler görünmüyordu fakat gece havası, yıkıntılar sanki paylaşılan bir düşün öykülerini anlatırmış gibi sırlarla yankılanıyordu.

Küçük iç bahçeyi adımlayan Miguel, “Güzel bir gece, değil mi?” dedi.

Başlarıyla onayladılar. Çoğu şimdiden titreşmekte olsa da sessizce kulak kesilmişlerdi.

“Ay ne güzel” diye devam etti. “Yıldızlar harika! Gökyüzü nasıl da duru, olağanüstü!” Gözle görüneni dile getirmek

gibi bir alışkanlığı olmadığından öğrenciler bir şeylerin yolda olduğundan kuşkulandı. “Bir an sonra tümü kaybolup gidecek. Nasıl olduğunu görmek ister misiniz?”

Demek buydu! Bir büyüçülük numarası. Bir ikisi sevinçle el çırparken Miguel’in koca melekleri gözlemleyip öğrenmeye hazır, dikkatle durmuş bekliyordu.

Miguel boş geceye doğru birkaç adım daha atarak onlardan uzaklaştı. Bir tür sessiz iletişim gibi görünen bir şeye koyuldu. Konuşmuyordu, kolları iki yanından sarkmıştı ama yumruk yaptığı bir eliyle görünmez bir şerit çevirir gibi ağır çemberler çiziyordu. Yüzünde koca bir gülümsemeyle bekleyen gruba döndü. Kimse ağzını açmadı. Dünya sessizliğe bürünmüştü. Külrengi bir sis dalgası aynı sessizlikle onlara doğru süzülüyordu. Geldiği karanlıktan giderek kabaran yoğun bir sis halinde akmaya başladı. Saniyeler içinde her şey, yok edici bir buhar örtüsüyle kuşatılmıştı. Ay, yıldızlar, dağların zirveleri gözden kaybolurken gece kararı.

Miguel hayretle, “Vay canına! Ne şaşırtıcı, değil mi?” dedi. Dilleri tutulmuş görünen izleyicileri başlarıyla onayladı. Miguel, çıkardığı işten hoşnut, sisli havadan derin nefesler çekti. Birkaç dakika sonra “Dağıtayım mı artık şunu?” diye sordu.

Kimse hayır demedi. Kımıldamadan duruyorlardı, rızalarını basit seslerle duyurdular. Gözleri dört açılmış, çevrelerindeki sisi hayretle, beklenti içinde seyreliyorlardı.

Miguel onlardan bir kez daha uzaklaştı. Hiç gösterişsiz, hareketsiz, sis içinde öylece durdu. Dışarıdan görünen hiçbir şey yapmadı, bir şey söylemedi. Ama aksi hortlaklar gibi dağ geçitlerine geri çekilen ince sis dillerine dönüşen bulutlar azar azar dağıldı. Parlak ayın karanlıktan çıkması, yıldızların şakanın parçası imişler gibi göz kırpmaya başlamasıyla herkes güldü. Dakikalar içinde dağlar ufukta ışıldıyordu, dünya yenisinden görünür olmuştu.

Miguel yine yüzüne yayılan bir sırıtişla öğrencilerine döndü. Yaklaşıp onlara kasıttan söz etmeye başladı. Sesi lobiden

gelen canlı müzik yanında zor işitilecek kadar alçaktı ama herkesin dikkati ondaydı. Kastın, kendisiyle iletişim halinde olan yaşam olduğuna dair açıklamasını dinlediler. Sıradan bir zihne eziyet eden tüm o gürültü ve karmaşa içinde böyle bir konuşma nasıl gerekleşebilmişti? Kastı anlamamanın anahtarı teslimiyetti. Gece göz kamaştırır, kadim savaşçıların düşü karanlıkta uğuldarken konuşmaya devam etti. Sesi sakın, büyüleyiciydi. Gücü inkâr edilemez.

Lala verandanın korkuluğunda durmuş, yarım kulakla dinliyordu. İnsan karşılıkları gibi o da seyrettiklerine bir anlam vermeye çalışmaktaydı. Bu yolculukta çok şey görmüştü ve bir şeyler onu burnunu sokamaz hale getirmişti. Miguel olduğu gibiiken gizem Lala'dan daha üstündü.  zleyicilerinin şaşkınlığı karşısında bu adamın bulutlara resimler çizdiğini görmüştü. Birçok kez fırtınayı çağırdığına, gök gürültüsünün de ona cevap verdiğine tanık olmuştu. şimşek buyruğu üzerine göğü yırtıyor, yağmur onun keyfine göre yağıyordu. Bir keresinde Lala, tepelik bir arazide Miguel'in kutsal bir yere götürdüğü birkaç kişiye katılmıştı.  nlerinden giden Miguel bir süre sonra gözden kayboldu. Onlar da ayak izlerini takip etti. Ayak izleri de yittiğinde oldukları yere  k p onu bulmanın en iyi yolunun bu olacağına karar vererek birlikte d şlediler. Normal sınırlarını bilen ama onlara doğru uzanmaya ve imgelemeye devam eden zihin türüne hayretini uyandıran bu imge Lala'nın belleğinde kaldı.

Miguel'in aynı anda iki yerde birden belirlediğini de görmüştü. Bu fenomen daha itaatk r öğrencilerini eğlendirmiş, hiçbir açıklama da gerektirmemişti. Onu otelin çatısında doğlalama bir dersin ortasında bulan biri çıkıp ‐Hey Don Miguel‐ diyordu, ‐Seninle az önce lobide konuşmuyor muyduk biz?‐ Ara sıra iki ayrı kadın, aynı gece onunla farklı kentlerde birlikte olduğuna yemin ediyordu. Bundan bir sonuç çıkarma gibi bir gereksinim de duymaz görünüyorlardı. Onunla paylaşmayı kabul ettikleri bu evrende sonuçlar anlamsızdı. Otur-

muş kuralların çiğnenmesi fikriyle Lala'nın kaşları çatıldı. İnsanlığı yerli yerinde tutanın kurallardan ibaret olduğundan hiç kuşkusu yoktu.

O hafta daha önce bir kadın girdikleri bir mağaranın kaygan basamaklarında yürürken düşmüştü. Taş basamağa çarpan sırtından bir çatırtı yükseldi. Yerinden kımlıdayamayan ama hislerini kaybetmediği anlaşılan kadın acıyla bağırdı. Şaman ondan gözlerinin içine bakmasını istedi, öyle yapan kadın yatıştı. Ardından onu ellerinden tutarak yavaşça ve dikkatle ayağa kaldırdı. Sırtında bir şey işitilir şekilde yerine oturdu. Gözlerinden hâlâ yaş gelse de acısı geçmiş, hareket kabiliyeti geri gelmişti.

Bu tür numaralar ve gösteriler Lala'ya yabancı olmasa da içlerinde gösterişçilik yoktu. Bir şeyler oluyor, kabul ediliyor, ardından unutuluyordu. Herhangi bir şey mümkündü... çünkü her şey mümkündü. Hepsi buydu. O halde bu gerçekten büyüculük müydü? Ne tür bir büyü korkuyu ortadan kaldırarak zihinden haklı üstünlüğünü çalardı ki? Lala korku, karanlık düşünceler ve uğursuz düşlemlerle yapılan büyüü bilirdi. İnsanlığın büyük bir bölümünü etkilemiş kara büyüü gayet iyi tanırırdı; burada işbaşında olan o değildi. Neydi o halde?

İnsan düşü boyunca –saklı ve seçici- bilgi büyüünün ardına gizlenmişti. Eğitimsiz kitleler geleneksel olarak bir şeyler bilen bir azınlık tarafından sömürülmüştü. İnsan zamanının başından itibaren bilgi büyüülü görünmüştü. Şaman diğerlerinin bilmediği şeyler biliyor olabilirdi. Bilgiyi önemsiz kılmamanın bir yolunu bulmuş da olabilirdi. Lala kendini onun dünyasında kesinlikle gereksiz hissediyordu. Buraya geleli tek bir yardım çağrısı işitmemişti –ne kendisine ne tanrıya, alışılmış azizlere, rehberlere ne de rastgele varlıklara. Tüm hikâyeler yaşama itaatle bir yana bırakılmıştı. Belirsizlik Lala'yı durdurmuş, huzursuz etmişti. Seyretmekten, fark etmekten, adına *beyaz büyü* denecek bir şeyin doğası ve gücün tüm farklılıkları üzerine düşünmekten başka yapacak şey olmadığını görmüştü.

Lala'nın usulca ve davetsizce gelişini hissedebiliyorum, ömrüm boyunca da hissettiğim gibi. Bilgi her yerde peşimizden gelir. Kaygılı bir dost ya da inandırıcı bir aşık gibidir. Kafamızın içindeki, anlamını anladığımızı sandığımız ihtiyatlı sestir o. Kulaklarımızın işittiğini bilmezden gelmemizi, gözlerimizin gördüğünü inkar etmemizi ister. Yüreğimize kimi sevip kimden nefret edeceğimizi söylemeye kalkar. En muallat halinde acımasız bir zorbadır. Bizi suistimal eder, bizim de başkalarına aynını yapmamızı talep eder. Tek bir düşünce bizi olağan içgüdülerimiz ve merhametimizden uzaklaştırabilir. Tek bir düşünce hunharlıkları meşru kılar. Bizim bilgi olduğumuzu, hakikiliğimizden sözcükler ve anlamlarla uzaklaştığımızı söylemek kolaydır da kavrayıp değişmek o kadar kolay değildir. Elbette zorludur ama kendimize inancımız bunu mümkün, hatta kaçınılmaz kılar.

Yıllarca Lala'nın sözlerinin çevremdeki herkesten yankılandığını duydum. Normal gerçekliklerinden çok uzak, egzotik yerlere yaptığımız yolculuklarda öğrencilerim sırt çantaları kadar hantal ve taşınması zor bilgilerini yanlarına alır. Bilgilerini kendi adlarına konuşturur, tartıştır ve şeyleri kendilerine açıklamaya bırakırlar. Dinsel teori ile kültürel mitoloji onların aracılığıyla fikirler savaşına girer ta ki zihinleri sonunda pes etmeye razı gelene dek. Bu gezegende insan bilgisinin dokunmadığı yer yoktur. Başka tür bir seyyah onu görecek, kendi sesinde işitecek ve hedefini değiştirecektir.

Her yer gibi, kadim mesajlar ve geleneklerle yankılanan Peru da hâlâ Lala'nın büyüü altındadır. Bütün yolculuklarımda olduğu gibi oradaki varlığını hissediyordum. Artık söyleşilerimizi farklı bir kulakla dinleyişini, kendini benim düşleyen gözlerimde görüşünü izlemek bir zevkti. Onun içinde, tıpkı Miguel'de de olduğu gibi sözcüklerin çarpıştığını işitebiliyordum –eninde sonunda kendi büyülerini bozarak kendilerini yaşamın cömertliğini yansıtmaya adıyorlardı.

Mucize insanlığın çekim hissettiği bir sözcüktür. Mucizeler açıklayamayacağımız şeylerdir –en azından bilgi açısından. Yaşam açınsındansa biz onları beklemiş ya da anlıyor olsak da olmasak da olan olaylardır. Önce bir şey yoktur, derken bir şey olur; bu durmadan tekrarlanır. Mucize eylem halindeki yaratıcı güçtür ve insan güçlerimiz arasında kendimizi mahvetmenin de bulunması talihsizlik. Kara büyü kendini bozguna uğratma sanatıdır. Kendimizi yargılama ve korkuyla zehirler, ardından zehri etrafımızdaki bütün canlılara yayarız. Kendimizi iyileştirmek özsevgi, insanlık düşünde harikalar yaratan o beyaz büyüü gerektirir.

Bilgi güç fikrinden tedirgin olur. Onun iş dünyası ve politikada nasıl işlediğini görüyor, spiritüel alemde de böyle olacağından kuşkuluyoruz. Sıra dışı ve pek az insana nasip olduğunu varsayıyoruz. İnsanlar kendilerine *o bunu yapabilir ama biz yapamayız* diyebilir. *O seçilmiş, ben değilim. O bir usta, bense asla olamam.* Neler olmadıklarımızın ustaları haline geldik. Gücümüzü hakikatimizi- tanımadığımızdan kendimizi başkalarının bizden daha güçlü olduğu inancına hassas kıldık. Dünya düşünde güç önemsiz ve kendine hizmet eden bir şeydir. Yaratım açısından güç ise sonsuz ve kendiliksiz.

Kendimizi *yaşam* olarak algılamak her şeyle ilişkimizi değiştirir. Sözcükler genelde bir eylem beklentisiyle sarf edilir ama bir *şeyler olurken* de edilebilirler; denklemin iki yanı derin ilişki içindeymiş gibidir. “Gök gürültüsü işitmek ister misiniz?” diye sorabilirim. Gümbür! İşitirler. “Sisin çökmesini görmek ister misiniz?” İşte! “Yıldızları yeniden görmek ister misiniz?” Sis kalkıverdi! Harika! Hangisi önce gelir, soru mu cevap mı? İkisi de birdir, aynı canlıdan gelmedir. Kasıt sözü besler, bunun sonucu da eylem halindeki güçtür. Kasıt hayattır, içimizden akan yaşam akımı. Biz de bu akıma karşılık veririz. Hikâyemiz hakikat değildir. En iyi bilimsel denklemlerimiz hakikat değildir. Simgeler hakikatin yerine geçemez ve boyun eğdiklerinde –bilgi anlayamadığına teslim olduğunda - biz de kastın araçları haline geliriz.

Fikirler savaşının galibi farkındalıktır. Kendini yargılama ve kişisel ıstıraba karşı sevgi kazanır. Gün gelecek öğretimin ana fikri savaşı kazanmak olacaktı. Teotihuacan'a bu ilk hac yolculuklarıyla Peru'ya yaptığımız g yolculuklarında değişim henüz başlamamıştı. O vakitler ağırlık, ğrencilerimin cehennemden çıkmalarına yardımcı olmadaydı. Ne tür kişisel bir kabus yarattıklarını ve sonunda nasıl uyana- bileceklerini bilmeleri önemliydi. Cehennemden bir çıkış yolu hayal edemiyorlardı. Kurallar değişmeli, sözcükleri değişmeli, i sesleri yatışmalıydı. Bu ğrencilerin bağışla- maya, kendilerine iyi davranmaya ihtiyaı vardı. İnsanın va- roluşunun gürültü ve karmaşadan ibaret olmadığını ve bil- geliğe sahip olabileceklerini görmeleri gerekiyordu. Bende hakikati hissediyorlardı. Onlara duyduğum sevgide kendi güçlerini hissettiler. Kimse onları ellerinden tutup tanrı- ya gtremezdi. Spiritüel açıdan ben sadece cehennemin kapılarını bulmalarına yardımcı olabilir, bu kapılardan yola devam ederek cennete yönelmelerini esinleyebilirdim.

* * *

Yalnızca üç ğrenci onu izledi. Grubun geri kalanı farklı bir yola koyulmuş, otobüs onları almaya gitmişti. Daha önce, kutsal kalıntıları arayanlar hep birlikte engebeli arazide y- rmş, Don Miguel yoldan ayrılmıştı. Yerel rehber elini ileri doğru salladıysa da toplulukta bir duraksama oldu. Uzakta bir kaya çıkıntısı üzerinde dikilen Miguel'i görebiliyorlar- dı ama acaba peşinden gelmelerini mi bekliyordu? Ondan görünür bir işaretin gelmeyişiyle emin olamıyorlardı. Reh- berin ısrarlarıyla yolu dönüp birer birer Perululara yetişti- ler ve grup bir araya geldi. Tepenin çevresini dönüp gözden kaybolduklarında geride sadece üç gözü pek kalmıştı. Ken- dilerini çağırdığından, beklediğinden emin, Don Miguel'i seyretmeye devam ettiler. Uzaklaşan silueti peşinden tepeye tırmanmaya koyuldular.

Sonunda ulaştıklarında şaman döz bir kayanın üzerinde rahatça oturmaktaydı. Yüzünde bir ilgi ve eğlenmişlik ifadesiyle karşıladı onları. Kimin izleyeceğini, beklenen davranıştan ve grubun güvenliğinden ayrılacağını merak etmiş miydi? Onlar mı budalaydı, geri kalanlar mı? Miguel Ruiz'i anlamaya çalışmak çömezleri arasında yaygın bir uğraştı. İçgüdülerini izleyip beklentileri bir yana bırakmakla hiç yetinmiyorlardı. Altta yatan nedeni görmek fazlasıyla önemliydi. *Anlam* zihninin en değerli ödölüydü, Lala biliyordu. Sevginin güçlü dalgası gerçekliğin son, ufak kalesini yok etmek üzere hücum edecek olursa *anlam*, boğulan entelektin cankurtaran halatı olurdu. Her şey bir anlam ifade etmek zorundaydı. Lala genelde onayladığı bu düşüncenin buradaki yersizliğini görmüştü. Miguel yasasız, anlamsızdı.

Miguel Lala'nın varlığını hissetmişse de bir şey dememişti. Sırtını sabah güneşine vererek diğerkleriyle birlikte düz kayaya oturdu ve gözlemledi. Bir süre hiç konuşulmadı. Üç çömez gözleri kapalı, kendilerini özel hissetmekten mutlu, seçilmiş olmaktan hoşnut oturuyordu. Zaman geçtikçe Miguel'e önce tereddütle sorular sormaya başladılar. Lala gönülsüzce dinliyor, sahneyi düşünüyordu. Grup bir erkekle iki kadından oluşmaktaydı. Aynı yaşlarda görünüyorlardı; aile kuracak kadar yaşlı, bu tür bir çalışmanın zorluklarına göğüs gerebilecek kadar genç. Buna çalışma denebilirse diye aklından geçirdi Lala. Ona kalırsa düzenli delilik dozları için oradaydılar. Bilinmeyene katılmak, bildik inanç ve geleneklerin güvenliğini elinin tersiyle itmek ona saçma geliyordu. Bu şaman sağduyu sahibi olmakla gururlanıyordu ama insanların gerçekliğin, bilip güvendiklerinin çoğunun aniden boşluğa yuvarlandığı keskin kenarlarına güvenle götürmekteydi. Bazıları uçuruma tekrar tekrar geliyordu! Bu delilik değıl de neydi?

“Kimileri durmak bilmez” dedi Miguel.

Onun kendisiyle konuştuğuna şaşmış, Lala çabucak Miguel'e döndü ama seslendiğı kendisi değıldi. Soru sormuş oldu-

ğu anlaşılan kadınlardan birine gülümsüyordu. Lala sohbetin yönünü hatırlamaya çalıştı. Grubun erkeği doğa, güneş ve yer-yüzü hakkında bir soru sormuştu. Lala sözcükleri tam olarak hatırlamıyordu ama Miguel “tek varlık” ile ilişkili bir şeyler söyleyerek yanıtlamıştı. Tek varlık, diye hatırladı. Evet.

“Tek bir varlık mevcut” demişti, “ve sayısız bakış açısı.”

Hepsi buydu. Ama tek bir varlık mevcut idiyse *kendisi* kim oluyordu? Kimdi La Diosa ve neydi onun bakış açısı? Miguel’in sesi onları hafif bir transa sokmuştu sanki, böylece kadın konuşana dek sohbetleri sönmüş gitmişti. Miguel’e ardına dek açık, hasret dolu gözlerle bakmış ve önemli olan tek şeyi söylemişti.

“Seni geri kalanlarımızdan bu kadar farklı kılan ne?”

Bir sessizlik oldu. Diğerleri uyuşukluklarından sıyrılarak dönüp baktı. Soru münasebetsiz kaçmıştı.

Miguel “Kimileri durmak bilmez” diye karşılık verdi. Gülümsemesi silinmiş, bakışları berraktı. Bir soru daha gelmesini bekleyerek gözlerini kadına dikmişti ama soru gelmedi. Belli ki anlamıştı. Belki de uçurumun kenarına koşup atlamayı düşleyenlerdendi. Bir uçurum olsa, herkesi olduğunu sandığı kişi haline getiren temel inançlardan oraya atlamak mümkün olsa Lala kadının bunu yapacağını hissetti. Ancak böyle bir uçurum kıyısı yoktu. Gerçeklik her yerdeydi, normal düşünce sürecinden ayrılanları yakaladığı gibi başlangıç noktasına geri yollamaya da hazırды. Lala insan düşleminin böyle olduğunu biliyordu.

Derken gözleri Miguel’e kilitlenmiş olan adam konuştu.

“Dün” diye başladı, duraksayarak, “her birinin başında iki grup lideriyle küçük gruplara ayrılmıştık hani, hatırlıyor musun?”

“Evet. Nasıldı?” diye sordu Miguel ilgiyle.

“Benim grubumdaki iki lider gün için farklı talimatlar verdi. Biri hakikatimizi bulmamızı istedi. Havayı biraz hafifletmek isteyen diğeryse eğlendirici olmamızı. Komik bir lafı herhalde ki herkes güldü ama bu iki şey beni derinden etkiledi.”

“Öyle mi?”

Bir hüküm bekleyen adam tereddüt etti. “Evet” diye itiraf etti. “Kendimde birden gördüğümle öyle sarsılmıştım ki günün kalanını bir başıma dolanarak geçirdim. Bu iki fikir içimdeki derin bir çatışmayı ortaya çıkardı.”

“Ben bir çatışma göremiyorum.”

“Hayatta karşılaştığım her sosyal güçlüğe soytarılıkla karşılık verdim. İnsanları eğlendirmek –durmadan şakalar yapmak- istemekle hakiki olmak arasındaki çatışmayı şimdi görüyorum. Sanki yetişkinlik hayatımı hakikilikten kaçınmakla geçirmişim.”

“Hayatını kahkahalar yaratmakla geçirmişin” diye karşı çıktı Miguel.

“Çokbilmişin teki olmazsam ne olurum bilemiyorum. Canımı sıkan o.”

Aldatmacaları basit bir hayatta kalma aracı bilen Lala için böylesi kaygılar saçmaydı. Gürültüyle püfledi ama kimse farkına varmadı. Başını göğe kaldırıp ilkbahara özgü sıcak hava akımında kanat açmış bir kartal gördü. Perulu rehberin Miguel’e bu dağlarda kartal olmadığını söylediğini duymuştu. Kıvrım büküm dağ geçitleriyle açık ovaları, sarp zirveleri tutan kondorlar vardı tabii ve insanların düş gücünü tutuşturuyorlardı. Ama buradaki mavi göğü yırtarken zafer çığlıkları atan bir altın kartaldı.

Miguel yeniden, “Ben bir çatışma göremiyorum, Şef” dedi öğrenciye taktığı lakapla.

Başını kartalın çığlığıyla göğe çevirdi. Gülümsüyordu, gözünü doğrudan Lala’ya dikmiş gibiydi. Lala’nın kalbi duracak gibi oldu, derken bu an geçti. Miguel diğerlerine döndü. “Kahkahalara yol açtığına da kendine sadıksın, hakikilik aradığına da. Sözünü ettiğin tüm o çatışmada basit bir gerçek saklı. Sen yaşamsın. Dünyaya geldiğinde beden ve hareket halindeki hakikattin.”

Şef directti. “Şimdiyse sahteyim.”

“Neyin sahtesi?”

“Her şeyin” dedi adam omuzlarını silkerek. “Güven. Farkındalık. Dürüstlük. Yapabilsem hakikati de taklit ederdim.” Diğer ikisi güldü ama hemen sonra sustular.

“Yaşam her birinizle kusursuz bir insan yarattı. Olduğunuz gibi mükemmelsiniz. Size kusurluluk anlayışı öğretildi, gerçekliğinizi de bunun etrafına kurdunuz.”

“Dün kırıldı o, Don Miguel... kırıldı.”

“Mükemmel. Değişime izin ver ve ona ilişkin anlattığın hikâyenin bir önemi olmadığını kendine hatırlat.”

Durup sessizce her birini gözden geçirdi. Kadınların ikisi de kendi tarzlarında hırslı fakat bunu ortaya koymada ihtiyatlıydılar. Biri çoğu durumda sesini çıkarmıyordu ama içten içe kararlıydı. Miguel bunu kullanacaktı. Diğer daha çok yeni bir koca peşindeydi ama bu tür bir kararlılığın bile yararını görebilirdi. Basit hırsları bir ömürlük değişimlere dönüştürmek çoğu zaman mümkündü. Şef, arkadaşları kadar ihtiyatlı ve belki bilgeliğe de o kadar hazır değildi. Miguel başından beri onda büyük bir potansiyel görmüştü ama strateji olarak sabrı seçmek zorundaydı. Sabır her zaman...

Lala oturduğu yerden adanın ensesini görebiliyordu –ufak bir ter ile gerilim manzarası. Duruşu sabırsızlığın ifadesiydi... yoksa özlem miydi bu? Şef, gerçek hayattaki bir şirketin yöneticiliği rolünden geliyordu. Bu Peru yolculuğunda sıkça yaptıkları törenlerde diğer öğrencileri yönetmede kabile şeflerinin kine benzer bir rolü üstlenmesini Miguel ondan istemişti. Adı iyi uysa da şaman için bir güçlük oluşturunuyordu. Şef olağan düşünce alemleri dışında çok rahatsızdı. Öğretmenine hayrandı ama onu çoğunlukla korkusuna bahane ediyordu. Bir keresinde kendi gerçeğini şamanın gözlerinden görmeye zorlandığında çok kafalı, boynuzlu, acayip bir iblis canlandırmıştı. Lala için eğlenceli bir seyir olmuş ama savaşçıyı kapıldığı dehşetle yatağa düşürmüştü bu. Kararlı bir adamdı ama zaman zaman aşırı gayretkeş oluyordu. Bir günbatımı töreninde kendini şamanik

coşkuya öylesine kaptırınıştı ki bayılmasıyla otobüse taşımak zorunda kalmışlardı. Lala adamı düşünürken hayret etti. Ne tür bir savaşçı bayılırdı böyle? Miguel'in onu çağırmaktan hoşlandığı gibi ne tür bir *nagual*, kendi büyüünün kurbanı olurdu?

İş ve aile hayatında başarılı olmuş elli yaşındaki Şef, ruhun elle tutulmaz konularına çekim duymuştu. Doğuştan rekabetçiydi, yeni keşfettiği spiritüelliğe de başka her konudaki taktik ateşliliğiyle yaklaşıyordu. Dik başlıydı. İçe yönelik düşünmeye isteksizliği ortadaydı. Görüşleri ruhundan daha güçlüydü. Gerçekten zorlu bir öğrenciydi. Lala onu çok sevmişti.

Miguel "Sizin kendinize karşı dürüst olduğunuzu görüyorsunuz" dedi. "Farkındalığınız hızla gelişiyor. Düşündüğünüz – ya da başkalarının düşündüğü- her şeye inanmamayı akıldan çıkarmayın. Yalnızca dinleyin ve öğrenin."

Kadınlardan biri, "Daha fazlasını yapamaz mıyız?" diye sordu. "Şef yıkıldığını söyledi. Farkındalığımız sonunda yön değiştirip ışık alana dek anlaşılan yıkılmaya devam etmemiz gerek." Kaşları çatıldı. Doğru yolda olduğundan emin görünmüyordu.

Şamanın sezgileri onun doğru yolda olduğunu söylüyordu. "Devam et" dedi Miguel.

"Ben sadece merak ediyordum da..."

Şef, günlerdir bunu söylemek için yanıp tutuşurcasına atıldı. "Bizi biraz daha fazla zorlayabilir misin?" Daha önce de benzeri bir şey söylemişti ama belli ki nahoş sonucu aklından çıkmıştı. Küstahça ekledi. "Kimse peşinden gelmezken biz seninle buradayız. Burada ve hazırız." Üçü birden şamana baktı.

Miguel sert bir bakışla "Sizi zorlamamı mı istiyorsunuz?" diye sordu.

"Evet evet!" diye bağırdı Şef. "Elinden gelenin en beterini esirgeme patron."

"Emin misiniz?"

"Hiç acıma!" diye karşılık verdi ağzı kulaklarına varan Şef. Kadınlar o kadar emin değildi artık, Miguel'in gözünün içine bakamaz olmuşlardı.

Öğretmen, “Ne istediğinizi biliyor musunuz?” diye sordu usulca.

Şef sıırtmaya devam etse de konuşmada duraksadı. Söyleyeceğini söylemiş, sonuçlarını değerlendirmek zorunda bırakılıyordu şimdi. Zorlanmak tam olarak ne anlama geliyordu? İşinde insanları gündelik olarak zorlardı kendisi. Bu ise elbette farklıydı, sonuçların da farklı olacağını biliyordu. O korkunç mavi canavar imgesini hatırlayarak düşünmeyi kesti. Uzun sessizlik sırasında gülümsemesi de yavaşça yüzünden silindi.

İlgiyle seyreden Lala şamanın bakış açısını anlamaya başlamıştı. Sevgili öğrencilerinin yüzüne bakarken tek bir ses işitiyordu o. Yarışı herkesten önde bitirme kibrini görüyordu. Lala’yı sürekli ve ivedi bilme talebinden ötürü suçluyordu. Lala ise onun bu çömezleri daha da zorlayarak ne elde edebileceğini anlayamıyordu. İnsan zihnini yıkmak hiçbir zaman onun stratejisi olmamıştı. Onun oynadığı oyun ancak yol göstererek, ikna ederek, ardından da zihnin işini yapmasını izleyerek kazanılabildi. Bu çömez, aydınlanmanın kendi plan programına göre ilerlemesini isteyen bu ciddi adam her halükarda çökmeyecekti. Esnekti yapısı. Kendinden geçmeye eğilimli.

Lala’nın onu ilk görüşünden beri daireler çizen kartal birden çığlık atarak onlara doğru dalışa geçti. Sesi anı yırttı, gün ışıklı havayı parçaladı. Üç öğrenci de şoku hissetti. Bilmek isteyen Şef’e zaman gökten emilmiş gibi geldi –kayalık panoramayı da peşinden götürüyordu. Zihni boşaldı. Oturduğu yerde sarsıldı, kayanın kıvrımlarına doğalca uyan bedeni bir yanına yığıldı. Kadınlar sessizce oturuyor, soluksuz Miguel’e bakıyorlardı.

Miguel, “Zihin hakikatin ufak tacizleriyle değişir” dedi. “Yeni bir düşünce kimi zaman yeterlidir algıda bir değişiklik ya da kişinin kendine kısa bir bakışı.” Sesi yumuşak ama güçlüydü. “En büyük değişimlerse yaşamın katışıksız hislerinin yorumsuz deneyiminden gelir. Düşünmeyi bırakın, geriye tek hissediş kalır. Çabalamayı bırakın, sevgide yükselirsiniz.”

Savaşçılar çabalarlarken ölür diye eklemek istemişti ama bunu yanlış anlardı. Spiritüel arayışçılar çoğu zaman ömür boyu çabalar, blöf yapar, stratejiler kurar. İç sesleriyle kavgalaşır, bedenlerini aç bırakır, sonra da nirvanaya erişemediler diye kendilerini cezalandırır. Gizli bilgi kutularını altüst eder, bilmeceye kafa yorarken çok önemli bir parçayı atlarlar; teslimiyet.

Rüzgar arkalarındaki kanyonu kasıp kavuruyor, kışın son kuru kalıntılarını önüne katıyordu. Otları kımıldatıyor ama hiçbir şeyi kırıp dökmüyordu. İnançlar inananı yıkmadan yıkılabiliirdi. “Düş zamanı” dedi Miguel gözlerinin içine bakarak. “Bırakma zamanı.” Anlamalarım sağlamak için durdu. “Hazır mısınız?”

İkilemesine gerek yoktu. Kadınlar kendilerine rahat edecekleri bir yer buldu. Şef’in hâlâ hareketsiz bedeninin iki yanına geçip nefeslerini yavaş, düzenli bir tempoya getirdiler. Miguel göğü işaret ederek şimdi tepelerinde yükseldikçe yükselen kartalın düşünü düşlemelerini istedi. Göge son bir bakışla ikisi de gözlerini kapayıp kendilerini düşe bıraktılar.

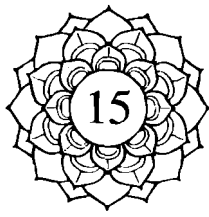
İzleyen sessizlikte Lala onu tedirgin eden bir şeyin akımlarını hissetti. Sözcüklerden kalan boşluğa hücum ediyor, madde boyunca titreşiyordu. Güneşin büyüğü altında uzanmış düşçülerin bedenlerinde nabızı atıyor, şeylerin dokusunu kıvama getiriyordu. Şamanın buna da verecek bir adı olurdu. Adına belki sevgi derdi, Lala’nın donuklaştırmaya onca çalıştığı bir mücevher. Sevgi teoriyi bir kenara atarak kuralları utanmazca çiğnerdi. Bu küçük topluluğun üyeleri bir ömür boyu daha karanlık sanatların uygulayıcısı olmuştu ve sözcükten Lala kadar tedirgin oluyorlardı. Sevgi büyülerin en müphemiydi, korkuyu dağıtır, ışığın bilginin dumanına nüfuz etmesini sağlardı.

Nasıl bir yolculuktaydı Lala? Onu şu ağacın gölgesinden ve sözcüklerin büyük yanılsamasından bunca uzaklaştıran ne olmuştu? Nerelerdeydi onu bu çılgınca kovalamaya sürükleyen yaşlı kadın, *nagual* ustanın anası? Kartal uzaklardan bir çığlık daha attı ve Lala aniden dikkat kesildi. Güneşin acı-

masız parıltısına karşı gözlerini gölgeleyerek başını kaldırdı. Görüyordu şimdi, çok yukarılardaydı ama seçilebiliyordu. Anlaşılan Sarita avlanmanın başka bir yolunu bulmuştu. Lala, Sarita'nın insan düşünün, düşünce savaşlarının üstünde, sonuçların tehdidinin çok ötesinde yükselip daireler çizişini transa girmiş gibi seyretti.

Sarita onun bile erişemeyeceği bir yüksekliğe mi ulaşmıştı? Hayır, La Diosa olmadan bu seferde başarı elde edilemezdi. Onun yardımını olmadan *nagual* öğretmen için geri dönüş, Meksikalı cadının on üçüncü çocuğundan gelecek bilgelik sözcükleri olamazdı. Lala düşlerden, gizemlerden, inancın bile isteye kötüye kullanılmasından usanmıştı. Hayaletlerin – Leonardo ile kaçık pederi Eziquio'nun- bir daha görünmemesini umuyordu. Her nerede iseler, işlerine karışmak için neler çeviriyorduysalar Lala'mn onlarla işi bitmişti. Onlar ve onlar gibilerle hiçbir alıp vereceği kalmamış.

Bir sesin *Ya ben?* dediğini işitti ve kendini ona katılır buldu. Kendini bu düşçüye bildirmek ve onu kendi koşullarına geri getirmek zorundaydı. Kendi kaygıları vardı ve ele alınmalarının vakti gelmişti. Lala ayağa kalktı ve yaşamın sonsuz tahsisinden derin bir nefes aldı, küçük insanları küçük düşleleriyle baş başa bırakarak sakince sahneden silindi.

“TANRININ DİKKATİNİ NASIL ÇEKTİĞİNİZİ GÖSTERİN BANA!”

Miguel İnka harabelerinin basamaklarından gruba sesleniyordu. Aşağıda, yaşadıkları karmaşa yüzlerinden okunan kırk öğrenci durdukları yerde donmuş kalmışlardı. Küçük bir adanın zirvesinde, yorgun ama coşkuluydular. Arkalarında Titi-kaka Gölü milyonlarca alacalı tonda ışıldamaktaydı.

O sabahın erkeninde dağ kıyılarından ayrılmışlar, feribotları öğleden hemen önce adaya varmıştı. Hiç durmadan adanın kayalık zirvesine doğru yürüyüşe geçmişlerdi. Şimdiden uzun bir günü geride bırakmışlardı. Miguel, çömezlerin hakikate dirençlerinin –bir parçacık- kırılmasında yorgunluğa güveniyordu. Keskin zihinli birine tanrı hakkında soru sorun, teoriler yağmur gibi yağacaktır. Teori üretemeyecek kadar bitkin birine sorun, farkındalığın ilk parıltılarını görebilirsiniz. *Tanrının dikkatini nasıl çektiğinizi gösterin bana!* Buyruğu vermiş ama hiçbir şey olmamıştı. Ne yapacağını nasıl hareket edeceğini kimse bilmiyordu. Birbirleriyle bakışmamaya özen göstererek sessizliği bozacak ilk kişiyi beklediler. Bunu da neden sonra erkeklerden biri yaptı.

“Sen, tanrı!” diye kükredi, sözcükler tepelerde dalga dalga yankılandı.

Bir iki kişi güldü, ardından yavaşça diğerleri de cevap vermeye başladı. Hareketleri başlangıçta tutuk, amasızdı ama çok geçmeden esin etkisini göstermeye başladı. Bir kadın kendini yere atıp tensel bir hazla kıvranmaya, inlemeye koyuldu. Erkekler diz çöktü. Bazıları dans etti. Çoğu şarkı söyledi. Belli ki yaşadıkları şef'e yetmişti, dikkati üzerine çekmeye isteksiz, diğerlerini seyretmekle yetiniyordu. Bir kadın grubun ortasında durdu. Kaosun orta yerinde dikilmiş, amaçlılık dolu gözlerini Miguel'e dikmişti. Evet diye düşündü Miguel, yaklaştı ama yeterince değil. Hiçbir ayna akıl eden olmuş muydu hayal ürünü de olsa? Durup sessizleşme ihtiyaı duymuşlar mıydı? Dikkatlerini biraz içinde yaşadıkları bedene yöneltmek akıllarına gelmiş miydi? Miguel'in sorusunun doğru bir cevabı yoktu fakat bunu nasıl da çabucak zihinsel bir sına-va dönüştürdüklerini görmek ilginçti. Kafalarından geçenleri neredeyse işitebiliyordu. *Neredeydi ki tanrı? Kimdi? Onları görüyor muydu? İşitiyor muydu? Aldırıyor muydu?* Kuşkusuzlukları, kuşkuları ne kadar güçlüydü? Tanrı fikrinden hoşlanmışlar mıydı? Ondan ne kadar korkuyorlardı? Belki birbirlerinin yargısından korktukları gibi tanrının da yargısından korkuyorlardı. Ama belki tanrının dikkati de kendilerinininki gibiydi; zayıf, uçucu ve etkiye açık.

Miguel dakikalar boyu sessizce seyretti. Ardından dikkatini isteyerek gle ve tepesindeki sonsuz göğe çevirdi. Suya doğru dalışa geçen bir kartal rüzgarın ilerine çığlık attı. Miguel gülümseyerek başını iki yana salladı. Her gün bu kartalı görüyordu, kuşkusuz aynıydı. Belirişlerinin ardındaki kasti hissediyordu ama kuşun gerçek olduğundan bile emin değildi. Yaratık başka bir zamanın –belki henüz gelmemiş bir zamanın- habercisi gibiydi.

Sabahın tüm konusu düşlem olmuştu. Adanın en yüksek noktası ve bu kutsal yere tırmanışa geçmelerinden önce öğrencilerini üç gruba ayırmıştı. Her grup, bir g hayvanının düşünü düşlemeye yönlendirilmişti. Bir grup kartal gibi düşle-

yecekti. Bu gruptakilerin kendilerini önemli hissedeceğini biliyordu. İkinci grup jaguarların düşünüyüşleyecekti. Onlar da kendilerini özel hissedecekti. Üçüncü grup bir örümceğin düşünüyüşleyecekti. Örümceklige seçilenlerin gözlerinden duydukları hayal kırıklığı kolayca okunuyordu. Onların, *Örümcek mi? Beni ne kadar da azımsıyor!* diye düşündüklerini duyar gibiydi. Duyguları günün sonunda değişecekti. Her yaratık kendince bir savaşçıydı. İyi bir düşücü bunu görürdü.

Bu üçünden her biri bir yakın takipçi, yırtıcı bir avcıydı. İnsanlar gibi onlar da başkalarının yaşam gücüyle hayatta kalacak şekilde tasarlanmıştı fakat bunu muhteşem bir şekilde kendilerine özgü bir yoldan yapıyorlardı. Kartalın çoğu üzerindeki avantajı ortadaydı. Güçlü kanatları ve neredeyse ağırlıksız görünen bedeniyle çok yukarılara yükseliyordu. Kendinizi kartal olarak düşlemek esriklik uyandırdığı kadar korkutucuydu da. Hava, akımları ve duysal sinyalleriyle bir okyanustur bu yaratık için. Güneş ışığının değişken frekansları zorluk ve fırsatlar yaratır. Kartal düşü spiritüel savaşçıya yararlı pek çok ilham, aydınlanma sunar: Aydınlanmış bir zihnin düş gücünden kanat olarak yararlanarak bilinmeyene doğru yükseldikçe yükselir. Açık bir zihin, insanın olabilecek en fazla bakış açısından görmesini sağlar. Uyanık bir zihin, esinlenmeye -ve zehre- duyduğu arzuyu görür, tanır.

Jaguar da bir katildir. Güzel olabilir ama sinsi ve tehlikelidir. Avı hayattır elbette ama insan zihni de neyin ve neden peşindedir? Miguel, aralarındaki en nazik kadının bile kendini bir yakın takipçi, kana susamış bir avcı olarak düşlemesinin zor mu olacağını merak etti. Hem erkeklerin hem kadınların zihnin nasıl da fevkalade bir yırtıcı avcı olduğunu görmeleri gerekiyordu. İnsan hayvanının her zaman yapamayabildiğini -örneğin daha büyük bir avı dize getirmek- insan zihni sürekli olarak yapmaktaydı. Öğrencilerin tüm bunlar -bütün bu avcılar- üzerine düşünme fırsatına ihtiyacı vardı. Eğitiminin başlarında her zihin, sözcükleri tehdit etmede, cezalandırma-

da ve yıkmada nasıl kullanacağım öğrenirdi. Bu çömezlerine ağır gelecek olursa Miguel'in onlara sadece kendileriyle nasıl konuştuklarını –gündelik olarak kendi kendilerine nasıl saldırdıklarını– hatırlatması yeterliydi. Zihin, ister utangaç bir kadın bedeninde isterse güçlü kuvvetli bir erkekte olsun, kendince bir yırtıcı avcıdır.

Miguel, hâlâ “Doğru yap, zeki ol, en iyi ol!” diyen zihinlerinin buyruğunda bağırıp dans etmeye devam eden öğrencilerine baktı. Yeterince zaman verildiğinde pes edeceklerdi. Tanrı arayışı genellikle kişiye bunu yaptırırdı. Zihnin değil ama bedenin gidebileceği yerler vardı. Bedenin en ufacık damarının atomik yapısında insanların açlığını duyduğu gizem yatıyordu. Her bir nabız atışı ona bir cevaptı; her bir nefes hakikati içe çeker ve evrene salardı. Rahatı başka nerede arayacaklardı? Gereksindikleri aslında kimin dikkatiydi? Bazıları şimdiden zihinsel bir duvara toslamış, olduğu yerde yığılmıştı. Kimi sırtüstü uzanmış, gözleri gökyüzünde hayal edilemeyeze dalıp gitmişti. Geri kalanlar, ana babasından gelecek bir gülümseme peşinde çocuklar gibi dansa devam ediyordu.

Miguel örümceği düşündü. İşte size bir düşçü! Evet, örümcekler avlanır ve öldürür. İnsanlar gibi, hayatta kalmak için daha büyük hayvanları alt etmeyi öğrenirler. Ama bu her zaman şaşırtma ve saldırı değildir. İnsanlar gibi onlar da avlarını cezp edip tuzağa düşürmenin yollarını bulurlar. Güneşli bir sabah çiğlerle ışıldayan güzel bir şey kurarlar –esintinin dokunuşuyla telli bir çalgı gibi tınlayan, başka bir canlının yaklaşmasıyla heyecanla titreyen bir şey. Örümceğin av becerisi şaşırtıcı bir sanattır. Miguel sekiz kadından örümceklerin düşünüyüşlerini düşlemelerini istemişti. Şimdi hepsi çağıldayan günışığı altında rahatça oturmaktaydı. Yüzleri ışıldıyor, saçları rüzgarda tensellikle dalgalanıyordu, zihinleri sonunda huzur bulmuştu. Buydu örümceğin yolu... beklenen şeylerin sönük, sıkıcı dünyasında göz kamaştırıcı bir şey yaratıp beklemek. Tanrı onlara gelecektir. Daha da ötesi, örümcek kendini her

şeyi kuşatan, kastın incelikli çekimiyle her şeyi bir araya getiren olarak düşler. Örümcek tanrıymış gibi yaşar.

Tiz bir avcı çığlığı işiten Miguel başını kaldırıp kartalı gördü. Düşlerin takipçisi gibi ada üzerinde süzülüyordu. Kolayca, çabasızca, odaklanmış gözleri, gevşemiş pençeleriyle. Neydi bu avcının istediği? Nasıl bir besinin peşindeydi? Hangi ödüllü arzuluyordu? Cevap ortadaydı, içgüdüsel. Bütün yaratıklar hayat peşindedir.

Tatmini için bunun ne öldürmesi gerekiyordu?

* * *

Sarita Ana her şeyi görebiliyordu. Oğullarına bunu, hayal güçlerini başka yaratıkların düşlerini düşleme işine koşmayı öğretmişti. Miguel yegane gerçek sanatının kendini insan olarak düşlemek olduğunu söylemekten hoşlanırdı. Fakat Sarita onun deneyerek pek çok şey öğrendiğini biliyordu. Bu tür bir gücü kendi yaşında kullanmak için şüpheleri zihninden uzaklaştırması gerekiyordu. Gürültüyü uzaklaştırması. Bedeni, ailesini ve fiziksel gerçekliğin yasalarını unutmalıydı. Kendini kendi düşünden tümüyle koparmış, düşmeye, yükselmeye, hayal gücünün kanatlarında özgürce uçmaya bırakmıştı.

Şimdi bir kartal düşünde yükseliyor, sevgili Sarita'nın, yaşlı kadın ve şaşkın ananın kendine algılama izni vermeyeceği şeyleri görüyordu. Bu soluk kesici perspektiften nefesini sonsuz uzayda yüzen yeryüzünün uzun, ritmik solunumuyla alıp veriyordu. Sıcak renklere bürünmüş, Pasifik kıyısında cesurca uzanan, çok uzak ama şimdi onun için ne de ulaşılabilir Peru'yu görüyordu. Ülkenin ormanlık vadilerini, güneş vurmuş dağlarıyla gölgelerini, ışığın akışı, gündüz düşleri ve derin, sakın uykusunu hayranlıkla seyredebiliyordu. Doğduğu ülkeye böylesine benzer bu topraklar canlı bir tablo, sonsuza dek görülmeden kalacak olsa da yansımasıyla önemli bir şeyin portresiydi. Yaşama –renge, dokuya ve tümünün zevkine varması için bahşedilmiş duyulara- derin bir şükran duydu.

Rüzgarın kanatlandıran kollarını, bedeninin etrafındaki akımın ince düzeyli mesajlarına karşılık veren her bir tüyünü duyumsuyordu. İri kanatları hayatın ta kendisinin gücüne karşı çarpıyor, ardından boyun eğerek rahatlıyordu. Gözleri aşağıdaki enginliği, ufukta ışıldayan şeyleri, hareket eden, etmeyen şeyleri algılıyordu.

Bir grup takipçisini And Dağları'nın sırtlarıyla geçitlerindeki kutsal yerlere götüren oğlunu gördü. Işıl ışıl bir öğleden sonra o kadar alçaktan süzüldü ki başını kaldırıp saygıyla bakan, onu tanıyan oğlunun kalp atışını hissedermiş gibi geldi. İnsanları -yeryüzünün güzelliğiyle elbette ama aynı zamanda kendisinden yayılan baş döndürücü sevgiyle de- o büyülenmiş hallerinde tutuyordu. Sevgisi havadan, büyük mesafelerden ve Sarita'nın düşü olan kristal pusun ötesinden hissedilebiliyordu. Mesajı sevginin mesajıydı. Çocukluğunda Sarita'nın onda karşı koyulmaz bulduğu, başkalarının bir erkek olarak ona itaat etmesine yol açan şeydi. Tavizsiz bir hakikat ve farkındalık mesajı iletiyordu ama farkı yaratan habercinin kendisiydi. Sözcükler hizmetindeydi ama gücü varlığından geliyordu. Sarita, kartalın bakış açısından bir yaşam avcısı görmekteydi. Bu avcı kanı ve güçlü, ebedi yüreğinde atan nabızı hissedebiliyordu.

O engin bakış açısından çok şeyin farkına varmıştı. Uçsuz bucaksızlık üzerinde hızla uçarken insanların aslında sadece kendi içlerindeyken başka bir yerde olduğunu sandıkları bir hakikati arayışındaki tuhaf umutsuzluğu görüyordu. Tüm gizemlerin cevabı orada onları beklermiş gibi göğşe dokunma kararlılıklarını görüyordu. Toprağa kazılmış, kayaya oyulmuş, tapmak duvarlarının sarmaladığı mesajları görüyordu. Ortaya çıkarılmamış piramitlerin, bir vakitler insanlığın yeryüzünün bağlarından kurtulup göklere ulaşma ihtiyacının kanıtı olan bu yapıların işaretlerini. Sarita insanların bir olma, bağ kurma arzusunu anlıyordu. Kartallara özgü görüş ve yüceliği istiyorlardı. Kurtuluş için yakaran, esaretten azat edilmek için feryat eden sayısız insan işitti. Dünyayı dolaşan, tarih boyu dolanmış

tören alayları gördü –insanların tanrıyı kendilerinden başka her yerde arayışını. Kendilerini görebilseler her şey çok farklı gelişebilirdi. Kendilerini yaşam gizeminin gerçek ve şu andaki bedenlenişi olarak görebilseler...

Peki ya Sarita diye merak etti. Bu ebedi düşün, sonsuza dek kendi peşindeki yaratıcı gücün parçası mıydı, yoksa sadece bir insan, kadın, kayıp oğlunu arayan bir anne mi? Kendini kanıtlamak için bir tek adamın hayatını kurtarması gerçekten gerekli miydi? Oğlunun yaşamı her durumda ebediyete sözlü değil miydi? Sarita batmakta olan güneşin son güçlü ışınlarına karşı gözlerini kırptı. Aslında bencilce mi davranmıştı? Onu yıllarca pek çok insan çağırmış ama Sarita sadece iki koca ile on üç çocukla ilgilenmişti. Bebeklerinin büyüüp katı, kınacı bir dünyada güçlü, becerikli yetişkinler haline gelişini görmüştü. Kendininkilere destek olup korumada hiç duraksamamıştı. Şimdi kimi koruyordu peki? Bunun Miguel, ona bir ışık çakmasıyla gelen çocuk olduğunu düşünmüştü. On üçüncüydü, atalarının gurur kaynağı –ve o atalar Sarita'nın yardım çağrısına karşılık vermemiş miydi? Vericiliğinin kanıtı değil miydi bu?

Belki... belki bu düşü kendi arzularına göre eğip bükmeye çalışmaktaydı. Atalar belki de Sarita'ya cevap veriyordur diye düşündü, Sarita yüzünden yapıyorlardır böyle. Belki benim sesimle ve sadece benim için konuşuyorlardır. Kurtuluş belki de oğlum –sonsuzluk uçurumunun kıyısında ona teslim olmak için iznimi bekleyen benim tatlı, bilge çocuğum- için farklı bir anlama geliyordur.

Yorulduğunu hissettiği kanatlarını doğu kıyısına, çamlar arasında çoktan hak edilmiş bir uykuya doğru çırpı. Oradan nereye gideceğini, bundan sonra ne yapacağını hayal edemiyordu. Bu görevi nasıl bırakabilirdi? Nasıl pes edebilirdi şimdi? Oğlu, sevgisiz bir dünyanın sevgi dolu habercisi için sonucu ne olurdu bunun?

Batan güneşin ardından cesaretini toplayan gölgelere doğru alçaldı. Dinlenecekti, evet. Kartalın gözlerinden yeterin-

ce tanıklık etmişti. Bir insandan beklenebilecekten fazlasını yapmış. Hayatı tamlığı içinde tanıma vaktiydi artık. Yaşamın sonsuz perspektifinden görünenin ne olduğunu bilme ve mad-
denin ufak algılarını terk etme zamanı. Bu, oğlunun sıkça söy-
lediği gibi, ölüme –yaşarken bile- hükmetme sanatıydı.

* * *

Don Leonardo kartalın akşam ışığında alçaldıkça alçalarak
daireler çizişini seyrediyordu. Zarafeti –güvenli ve sakin bir
sığınak ararken dünyevi şeyler üzerinde yavaş ve ölçülü uç-
uşu- ona yuvayı düşündürdü. Yuva bir ülke, ev, aile anlamında
kullanılırdı. Şimdiyse insanın hayal gücü ötesinde var olan bir
yerdi. Hakikat ve zamanın ötesi anlamına geliyordu.

Don Eziquio ile birlikte çoktan unutulmuş bir asırda İn
kalarca yapılmış bir tapınaktan geri kalanlar arasında bir çı-
kıntıda durmuş, günbatımı renklerine bulanık göğün keyfine
varıyorlardı. O uzak düşün gücünü ikisi de hissediyor, başka
söyleşilerin, eski dillerde edilen sözlerin tapınağın kemerli
geçit yıkıntılarında yankılanan uğultusunu neredeyse işitebi-
liyorlardı. Bulundukları an, bu günbatımı da onlara yabancı
ama bir yandan da rahatsız edici bir biçimde tamdik bir düşün
parçasıydı. Avluda bir *nagual*, sadık çömezleriyle konuşuyor-
du. Dinleyenlerden hiçbiri buranın vaktiyle nasıl olduğunu
hayal edebilir, böyle kaç öğrencinin başka zamanlarda oturup
sessizce dinleyişini gözünde canlandırabilirdi. Büyük ustala-
rın bilgeliklerini paylaşmaya geldiği yerdi burası.

Şimdiki düşte usta, Don Leonardo'nun torunu, sonu gel-
meyecek bir mirasın varisiydi. Zamanın başlangıcından in-
sanlar son nefeslerini verene dek hakikat arayışı onları önüne
katacak, bilgelik paylaşımı sürüp gidecekti. Yaşanı insanlık
düşünün bile ötesinde sürecektir, kendini her şeyde yansıtmaya
çalalayacaktı. Paylaşım devam edecekti. Don Leonardo bili-
yordu, bu eski insanların düşünün, bu tür bir paylaşımın söz-
cüklerin ötesine geçtiğini de bildiği gibi. Miguel bedeninden

zihnine, varlığının gücüne dek kendini tümüyle paylaşıyordu. Sarita'nın yapmayı umduğu oğluna zarardı. Böyle bir yaşam gücü, onun hayal ettiği gibi parçaları çeteleleri tutularak bir bütün halinde dikilecek şekilde dağılamazdı. Böyle bir mevcudiyet artık sınırlı tutulamaz. Kalbi iflas etmeden önce Miguel bunu anlamıştı. O son gece savaşçı düşünden uyanmış, bedeni terke hazırды. Hayat, maddenin sınırlayıcılıklarından kendini kurtarmayı arzuluyordu. Bir annenin bunu görmesi bu kadar mı zordu gerçekten?

Don Leonardo başını kaldırarak gözleriyle kartalı aradı ama o yeryüzüne ve başka bir düşe sürüklenmişti. Miguel'in artık anakaraya dönüp sıcak bir yatak için can atan öğrencileri eşyalarını toplayıp gitmişti. Hakikatin çetin sınavlarından tükenmiş gibiydiler. Leonardo, daha bilge birini kendiniz için bulup çıkarmaya gönülsüz olduğunuz bir besini size vermeye bırakmanın gerçekte ne kadar yorucu olduğunu kendine sorarak kıkırdadı. Sonra da sunulan besini kabul etmek için bile iştahlarının nasıl da kuvvetle değişmesi gerektiğini anımsayarak omuz silkti. Aslına bakılırsa büyük övgü hak ediyorlardı.

Yakınlarında babasının dırdır ettiğini işitiyordu. Leonardo, kendi güçlükleriyle uğraşıra benzeyen Eziquio'ya baktı. Küçük bir söyleşi fırsatı yakalamışlardı. Kendisi bir gündüz düşünden pek fazlası olmayan için Don Eziquio uzun zamandır Miguel'in düşünde yer almamıştı. Yaşlı adamın yeteneklerinden yararlanma konusunda duraksıyor muydu çocuk? Belki de efsanevi fırlıdakçının yardımcı mı olacağı, yoksa inciteceği mi konusunda emin olamıyordu? Leonardo Don Eziquio'nun çıkıntıdan aşağı atlayıp kalıntılar arasında bir aşağı bir yukarı yürürken kayıp bir şey arar gibi yıpranmış çizmeleriyle taşları tekmelemesini seyretti.

"Fazlasıyla kafa karıştırıcı" diye söyleniyor, sıkıntıyla alnını ovuşturuyordu babası. "Bir adamın hayatını bu şekilde görmek, her seferinde tek bir hemen göze çarpmayan anı incelemek, bir düğünde havaya saçılan pirinç tanelerini saymak gibi."

“Ama açıklayıcı, değil mi?” dedi Leonardo.

“Eziyetli. Bir çömlek dolusu bürölçenin taşını ayıklamak gibi.”

“Bence daha çok resim yapmaya benziyor.”

“Bir sokak itinin postundan pire ayıklamak.”

“Hayır, resim yapmak” diye belirtti oğlu. Bu işe yeteneklerini sunmaya gönülsüz olanın Don Eziquio mu olduğunu soruyordu kendine. “Bir vakitler iyiydim bu işte. Gençken sık sık sevdiceğimin resmini yapmaya kalkardım... hoş adını unuttum şimdi. Durmadan denerdim. Detaylarla kendimden geçer, resmini yaptığının ne olduğunu göremezdim.”

Eziquio durdu, azalan ışıktaki gözlerini kısarak Leonardo'ya baktı. “Sevdiceğini mi göremezdin?” Oğlunu ilk kez görüyor gibiydi. Müzisyen ressam olmak istermiş. Asker yumuşak yürekli bir aşıkmiş. Oğluna ilişkin dikkatinden kaçmış başka ne vardı?

“Fırçayla hafifçe vurur, nokta nokta ilerlerdim” diye devam etti Leonardo. “Renkleri büyük empresyonistler tarzı karıştırırdım. Kendi dehamla büyülenmiş, bir adım geri çekilip bir de bakardım ki resmini yaptığım kızın burnu, bir kulağı ya da sol gözü eksik kalmış. Bir seferinde yüzü dantel gibi işlenmiş bir orkidede yitip gitmişti. Kısacası, abayı yaktığım kadın değil, onu ifade aracıydı. Anlıyor musun?”

“Neyi anlayacağım? Çiçek tarhında bir surat aramaya kalkıştığımızı mı?”

“Buradaki amacımızı anımsamamız gerekebilir?”

“Neymiş o?..” dedi merakı uyanan Eziquio. Belki oğlan yıkıntılar arasında kayıp cevheri bulmuştu. Bir kayayı daha tekmeledikten sonra birkaç basamağı tek adımda aşarak oğlunun yanına vardı.

“Görmeye geldiğimiz şeyi görmek” diye yanıtladı Leonardo.

“Abayı yakmaya gelmedik mi?”

“Abayı yakmanın piri sensin *Papa*.” Babasının omzunu sevgiyle sıktı ve verdiği duyguyla şaşırdı. Kendisi için bile adam bir hayaletten fazlası değildi pek. “Biz buraya görmeye geldik, hepsi o.”

Eziquio “Kafa karıştırıcı bir iş” dedi. “Düşleri aldanmadan ayırmak gibi ya da toz bulutlarından parçacıkları ayıklamak.”

“İncelikli iş, doğruya doğru” diye onayladı oğlu.

“Şekerle tuzu birbirinden ayırmak.”

“Sarita bunu yapmak zorundaysa biz de yardım etmek zorundayız. Avına aşık bir avcı olduğunun bile farkında olmayan Dona Lala takipteyse biz de takip etmek zorunda.”

Ellerini kalbine bastıran Eziquio ciddi ciddi “Ben de mi aşık olsam?” diye sordu. “Benim durumumda bunun bir numara olacağını kabul etmem gerek tabii.”

Babasına yeniden dokunma arzusuna direnen Leonardo “Sen aşkın kendisisin” diye karşılık verdi. “Esinlemeye hazır ve istekli.”

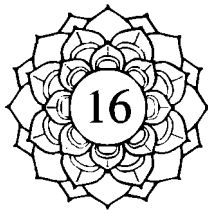
Don Eziquio başıyla onayladı. Hayattayken oğluyla neden hiç böyle bir söyleşi yapmadıklarını kendine sordu. Baba ve oğlu: Bu deyişin gözle görülmez ve sözü edilmez bir anlamı vardı. Oğlu eşiti olarak doğmamıştı. Küçül Léo o kadar uzun bir zaman entipüften bir şey olmuştu ki büyüyüp adam olduğunda babası onu geçiştirilecek, önemsiz bir şey olarak görmeye devam etmişti. Bir usta olduğunda da Eziquio’nun dikkati başka yerlerdeydi –hayatta, ailede, hayatta kalmanın zorlukları ve insan düşünün üstüne çıkma arzusunda. Sonunda akli kendi oyunları ile yanılsamalarında, dikkati ne yarattığını göremeyecek kadar dağılmıştı. Neyse, baba ile oğul şimdi söyleşiyordu ve akıllarını çecek pek az şey kalmıştı. Gerçek ya da hayali, bu anı en iyi şekilde değerlendirecekti. En önemli kozunu –hayal gücünü- salacak, işe koyulacaktı. Bir gayeyi hatırlayacak, olmazsa kendininkini yaratacaktı.

Küçük Leonardo ona sevginin ta kendisi olduğunu söylüyordu. Öyleydi elbette! Ne kadar bilge olmuşsa olmuş, esin vermenin şamanın hazzı olduğunu ona hatırlatması için oğluna mı ihtiyacı vardı? Elbette yoktu! Eziquio topuğunu vurup parmaklarını şaklattı. Kutsal yönlerin her birinde hızla birkaç adım atıp durdu. Gözlerini kapayıp insanlık düşünüyü düşle-

meye koyuldu. Tüm gereksindiği buradaydı, insan düşüncelerinde ve bütün düşünceleri mümkün kılan güçte. Düşünceler, planlar, hedefler; bunların tekinin bile hepimizi besleyen o yavaşça dönen düşünün, yeryüzünün nezdinde bir önemi yoktu. Kendisi için de öyle. Ancak, bir düşünceyle bir sonraki arasında bir olanaklar evreni yatmaktaydı. Bir düşünceyle diğeri arasında sonu gelmez bir gizem vardı. Evet, Don Eziquio esinlemeye hazır ve istekliyd.

Esinin çoğu zaman aklın ani kaybıyla karıştırıldığını kendine anımsattı. Ama *çılgınlık* onun gözde aracıydı. İlahi çılgınlığın tüm renklerini ortaya çıkarmalı, sonra da hazır bir tuvale serpmeliydi. Birlikte oynayacağı bir çömez bulmalı. Bir örümcek gibi, yalnızca ışığın en safında parıldayacak saydam anılar dokumalı. Miguel'i önem verdiği, öğrettiği ve eziyet ettiği birine bağlayan hassas iplikleri tıngırdatmalı. Bir ustanın yüreği ve ruhuna çömezlerinden ulaşılabilirdi. Yani Eziquio adlı sanatçı özel bir öğrenci bulup çıkaracak ve haniyse ölü bir adamın yaşam gücünü bununla harekete geçirmeye bakacaktı.

Kararını veren yaşlı fırlıdakçı oğlu Leonardo'yu kendi sanatkarlığıyla düşün başka bir değerli parçasını bulmaya bırakarak sahneden siliniverdi.

ON BEŞ YA DA ON ALTIMDA LİSEDEYKEN alt sınıflardan bir kızla arkadaş olmuştum. On üç yaşında, son derece güzel ve benim gözümde masumiyetin simgesiydi. Koruyuculuk duyuyor, okuldaki daha büyük öğrencilerle birlikte olduğunda gözümü üzerinden ayırmamaya bakıyordum. Aklımda masumiyetini herhangi bir şekilde tehlikeye atmak gibi bir düşünce yoktu ama dikkatimi yanlış anlamış görünüyordu. Bir gün, öğle yemeği sırasında olan bir şey üzerine gülüşüyorduk ki beni öpmek için uzandı. Şaşırmış, heyecanlanmıştım. Hoş bir jestti ama onun o saf bakış açısından bizi sevgili yapmıştı.

Kaçınılmaz bir şeymiş gibi güvenle “Artık benimsin” diyerek beni bir kez daha öptü.

Ona duygularımın onunkiler gibi olmadığını, gözümde bir çocuk olduğunu nasıl söyleyeceğimi bilemiyordum. Onu kırmadan bunu nasıl yapacağımı, böylece sustum. Şimdi gördüğüm gibi, gerçeği söylemek, en nazik aldatmacamdan daha sevecen bir hareket olurdu.

Onun erkek arkadaşı rolünü oynadım. Arkadaşlarım arkamdan gülüyordu. Okuldan el ele çıktığımızda yükselen ısıkları, gülüşmeleri duyuyordum ama onu geri çeviren erkek arkadaş rolünü de reddetmiştim. Beni romantik fantezilerinin merkezine yerleştiren küçük bir kızın talibi gibi yaparak

geçirdiğim zaman öğretici oldu. Ergen bir çocuğun bildik romantik stratejileri –kontrol ile kayıtsızlığın dengelenmesi- konusunda ustalaşmışken şimdi kendimi saygı gösterme konumuna getirmiştım. Bunun da şaşırtıcı ölçüde kolay olduğunu keşfettim. Daha on altısında bıkkındım ama kız bana çocukluğumda tasavvur ettiğim ideal aşkı hatırlatmıştı. Büyüme ve seks yapma telaşım içinde ideal yitip gitmişti.

Küçük hikâyemiz fazla sürmedi. O yaz ailesi başka yere taşındı, üzgün ayrıldık. Bendeki etkisi ömrümün büyük bir kısmında sürdü. On üç yaşındaki bir daha dönmek üzere gitmişti ama o vakitten beri onu pek çok kızda gördüm –kadın ve eş rolündeydiler. Her birinin bana ilişkin, çocukluk ideallerine uygun bir imgesi vardı. Benim hakikatimi, kendi hakikatlerini göremiyorlardı.

Herkes düşlemekte. Herkesin düşü kendi gerçeklik algısına dayanıyor. Bu bireysel düş içinde birçok karakter –aile bireyleri, arkadaşlar, sevgililer- ve bunların her birimize göre kendine özgü özellikleri var. Bizde duygusal bir etki oluşturuyorlar, biz de her birine farklı bir şekilde tepki veriyoruz. Fakat onları *nasıl algılamayı diliyorsak* o şekilde tepki veriyoruz, tepkimiz kendileri nasıl ise ona değil. Kendi filmimizde kurgulaştırılmış karakterler olmaları dışında kim olduklarını nasıl bilebiliriz? Hayat, film, düş; tüm bunların yapım ve yönetimi düşçü tarafından gerçekleştiriliyor. Sevdığınız bir arkadaşınızın filmine girin bakın. Kendi filminizde de yer alan birçok karakter göreceksiniz ama farklı görünecek, farklı da bir duygusal tepki yaratacaklar. Diyalog başka olacak ve önemli dramatik sahneler de beklediğiniz gibi gelişmeyecek. Babanızın filmine girin, kız kardeşinizin, eşinizin; her birinde değişik bir öykü bulacaksınız. Onların filminde canlandırdığınız karakter istediğiniz gibi cana yakın ya da sandığınız gibi sönük olmayabilecek. Rolünüzün öykü akışında çok önemli olmadığını ya da tersine, abartılı bir önem atfedildiğini göreceksiniz. Başka bir deyişle, etrafınızdakilerin düşlerinde kendinizi tanıyamayabileceksiniz.

Herkes yaşamını benzersiz bir biçimde düşler. Başkalarının düşlerinin tıpkı kendimizinki gibi olduğunu varsayarız ama değildir. Önemli olan, gerçekliği yorumlama biçimlerini onaylamasak bile başkalarının düşleme biçimine saygı göstermektir. Başka birini yaşamı bizim gördüğümüz gibi görmeye zorlayamayız. Bütün yorumların aynı olmasını bekleyemezdik, bunu dilememeliyiz de. Her sabah yastıkta başımızı çevirip sevdiğimiz kişiyi ilk kez görür gibi görme şansımız var. Tıpkı varsayımların, önyargıların ötesinde algılanmak istediğimiz gibi, başkalarının da eşsiz niteliklerini bizi yeni baştan etkilemeye bırakabiliriz... hiçbir şey beklemeyen ve onları oldukları gibi kabul ederek.

Karşılaştığım herkes, kendini düşleme biçimine bağlı olarak beni farklı bir şekilde görür. Başkalarının bana ilişkin görüşleri kim olduğumla pek az ilgilidir. Onları gibi benim hakikatim de tanımlanması olanaksız bir şeydir. Küçük bir çocukken ağabeyimin cenaze töreni gösterisini izler, kendilerinden beklenen rolleri canlandıranları dinlerken tüm o konuşmaların, tavırların mükemmel hakikatlerini sakladığını fark etmiştim. Başka birine ilişkin imgemiz genelde bir bakışta oluşur ve nadiren değişir. Aynıı kendimizle de yapar, kendimizi bir yere oturtur, sonra da buna uygun yaşamak için çabalarız. Her gün, maskeli baloya gider gibi giyinir kuşanır, kurusıkı atışımızı boynumuza dolar, inançlarımızı kolumuza takarız. Rol yaptığımızı gördüğümüzde değişebiliriz. Sözlerin altında olup biteni görmeye başlayabilir, kendimizi otomatik tepkilerden kurtararak hakiki bir biçimde karşılık verebiliriz.

Hatırladığım on üç yaşındaki kız bana dokunmaya devam ediyor. Spontanlığını, sevincini anımsıyorum. Konuştuğumda bana güvenle bakışını, ağzımın içine bakışını. Ahenkli gülüşü, iç eriten gülümsemesiyle hilesiz ve özgeciydi. Sevgiyi kendine karşı kullanmayı henüz öğrenmemişti, dilerim hiç de öğrenmemiş olsun. Tatlılığı bir dersti bana –hep orada, kendinde hissetsin hissedemesin, her kadında.

Aslında aynı küçük kahkahayı on yıllar sonra yeniden işittim. Dhara ile ayrılışımızdan, kısa evliliğimin bitişinden sonraydı. Büyük bir öğrenci grubuyla Peru'daydım. Machu Picchu'daki ilk gecemizde lobide dans edenler arasında bir kadın dikkatimi çekti. Müziği hissedip kendi kendine mutlulukla gülümseyerek bir başına dans ediyordu. O zamanlardan iyi bir düşçüydü, etrafındaki keşmekeşten etkilenmeden istediği dünyayı hayal gücünde yaratıyordu. Müzikle salınırken bir şey onu eğlendirmiş olmalı, on üçündeki aşık kızın tatlı kahkahasını işittim. Onu bir an için olduğu gibi gördüm ve kimi zaman çocuk saflığıyla karıştırılan bilgeliği anladım. O an, düşlediği dünyanın çalışma ve kastının gücü ile bu kadın için kısa sürede gerçek olacağını bildim.

Böyleleri her zaman ilgimi çeken öğrenciler oldu. Düşleyen zihinleriyle temas halinde ve sınırlarının ötesine geçmeye isteklidirler. En güçlü düşçülerdir onlar, hiçbir şey talep etmeden her şeyi düşleyebilen utangaç insanlar.

Peru ve başka güç yerlerine yolculuklar çömezlerime yararlı olmakla kalmadı, kendi evrimimde de önemli bir rol oynadı. Otobüs, gemi seyahatleri, ritüeller, geçiş törenleri, tüm bunlar benim için de artan farkındalık anlarına eklendi.

Bir yolculukta genç kız gülüşlü kadına aşık oldum ve başka birine karşı duyduğum olanca ateşli heyecanı hissettim. Pek çok diğerleri gibi kendini kayıp hissediyor, açıklığa kavuşacağı yolu arıyordu. Yolculuğun onu rahatını bozmayacak açıklık yanılsamalarından çok öteye, gerçek görüşe götürdüğüünü hayal bile etmemişti. Kendisinin de bir usta olacağı. Günnün birinde şimdi ölürken olduğu gibi ölümümü izleyeceği.

O ilk akşam Emma'yı gözlemlerken öğrencinin bir gün ilham verici bir haberciye dönüşebileceğini görebiliyordum. Bu kehaneti teşvik etmek, hak ettiği korumayı vermek ve bu kırk kişiden hiç değilse birinin uyandığını görmek istiyordum. Artık hepsi yetişkindi. Bedensel ve entelektüel olarak büyümüş. Bu onlar için sıradan düşün-

menin ötesine sıçrayıp eski dikkat çelicilerden gidebildikleri kadar uzağa giderek gerçekten görme vaktiydi.

Aklımda bu, gözümde Emma ile canlanmışım. Makul zihinleri aklın sınırları ötesine itmenin yeni yollarını bulmak istiyordum.

* * *

“Aklın kıyısından öteye mi? Bunun mümkün –hatta arzulanır bir şey- olduğunu mu düşündün?”

Lala Miguel ile birlikte ağaçta oturuyordu. Onunla yüz yüze, göz göze kurulduğu iri dalda saydam etekleri etrafında uçuşmaktaydı. Miguel’in düşünün, Yaşam Ağacının yüreğine girmeye irade zoruyla karar vermişti. Bu, başta inanmama gibi tatsız bir iş gerektiren müthiş bir irade istemişti –içinde olduğu düşe inanmamak, evet ama en iğrenci kendine inanmamak. Gerçekliğine dair hiçbir soru olmamıştı fakat şamanla bu şekilde bir yüzleşme için kendini başka bir açıdan göstermesi gerekiyordu. Kendini bir mit, onun düşünde bir karakter olarak sunmak zorundaydı. Kendini yadsınabilir kılmak, meydan okumak ve onu geri kazanmak.

“Akıl benim alanım” diye ayak diredi, “ve hayatın alanı. İnsanların beyinlerinde yapılanmış.”

Miguel sakince yanıtladı. “Hiçbir şey hayat alanının dışında değildir.” Lala’yı orada oturur görmek onu hiç şaşırtmamışa benziyordu. Rahatlamış gibi bir hali bile vardı, bu da Lala’yı tedirgin etti. Onlar bakışa dursun, dünya arkalarında aheste daireler çizmekteydi. Burada ışık çok fazla diye düşündü Lala, haddinden çok fazla. Işık çarpıtmayı, saptırmayı arındırıp ortadan kaldırıyordu ve hayali bir gezegen, bu absürt ağaç ve ikisinin düşsel yüzleri dışında onu yansıtan hiçbir şey de yoktu.

“Bu konuşmayı başka bir yerde yapmak ister miydin?” diye sordu Miguel. Bakışı, Lala’nın göze daha hoş gelen bir panoramada olsa da benzeri bir ağacın ana hatlarını seçtiği

öteledeki gölgelere çevrildi. Miguel'i tüm avantajların elinde olduğuna inanmaya bırakmak zorundaydı.

“Burayı yeğlerim” dedi kararlılıkla. “Senin... hayalin hoşuma gidiyor.”

Bakışını sonsuzluğa çeviren Miguel, “Benim de” dedi.

Lala bir an onu kaybetmekte olduğunu sandı. Dikkati kайдından onun göremediği bir şeye yönelmişti. Uzun bir süre sonra geri dönmüştü. Yüzünü tanımış görünüyordu. Sonsuzluk onlardan da görünürmüş gibi gözlerini aradı. Lala bu gözlerin onda nasıl bir arzu uyandırdığını unutmuştu. Tuhaf bir özlemi, çözülme ve kendini bırakma arzusunu tutuşturuyorlardı. Lala ürpererek dikkatini Miguel'in sesine verdi.

Miguel gülümseyerek “Anılarımdan zevk aldın mı?” diye soruyordu. “Yaşadığım olayların aydınlattığı bir şey oldu mu? Işık tuttular mı?”

Işık tutmak. Aydınlatmak. Silahı ışık mı olacaktı? Işığı eğip saptırmak kolay diye düşündü. Herhangi bir cisim –eser miktarı bile- ışığı başka yörüngelerde yalpalamaya gönderebilirdi. Lala'nın kalkanı bilgiydi ve sonucu o belirleyecekti. Gözlerini kırıştırdı, yeniden odaklanarak Miguel'e gülümsedi.

“Bu bir yanılsama” dedi. “Sen ve ben biliyor, ikimiz de böylesi yanılsamaların değerini takdir ediyoruz.”

“Neymiş o değer?”

“Zihni yatıştırmak, insanı esinlendirmek. Erkek, oğul, şaman Don Miguel hasta.”

“Ölüyor.”

“Bedeni ona ihanet etti, zihninin bu olguya uyum sağlama-sı gerekiyor. Bu düş bir geri çekilme, dinlenme yolu –mantıklı fakat bedenin gereksinimleriyle ilgilenirken mantığı yozlaştırmamaya bakmak zorundayız.”

“Biz mi?” Miguel hâlâ içtenlikle gülümsemekteydi ona ama şimdi ince bir alay da hissediliyordu. “Biz diye bir şey yok aşkım” diye fısıldadı. “Beden olsun olmasın, *ben'im.*” Durdu. “Benim... hepsi bu.”

“Sözlerimi yanlış anlama...”

“Biz diye bir şey yok. İnsan yanımda hayatta kalırsa bu oyuna sabrı olmayacak.”

İnsan yanımda hayatta kalırsa mı? Demek hâlâ mümkündü. Lala daha da büyük bir güçle konsantre olmaya çalıştı. Şamanın düşündeydi, onun kurallarıyla oynamak zorundaydı.

“Biz... bunca uzun zamandır bilmezden gelinmiş şeyleri aydınlatmak zorundayız” dedi makul bir tavırla. “Dediğin gibi, ışık tutmak ve anlaşmalar yapmak zorunda.”

Miguel susuyordu.

Lala etrafı işaret ederek “Sihirle ortaya çıkardığına bir bak” dedi. “Şu alanı, bir yalınlık cenneti. Burada sen varsın, tam burada. Karanlıkta bir aşık gibi dans eden varoluşun anası Dünya var.”

“Sen varsın” dedi Miguel.

“Cennette iki ağacın ve...”

“Sen varsın.”

Lala durdu ve ifadesinde bir değişiklik olmasını bekleyerek Miguel’e baktı. Neydi onun sataşmasına direnen bu duygusuz düş? Miguel’in gözleri onu derinliklerine çekiyor, Lala atlama, erime ve kendini orada unutma dürtüsü duyuyordu. Onun yerine kendini kavgaya kışkırttı.

“İki ağaç” diye tekrarladı. “İki ağaç. İkisinin de meyvesi yok mu? Üretken değiller mi? İkimiz de yaratıcı ve yaradılışın ürünleriyiz. Benim dünyam ile seninki bir.”

Bekledi. Miguel susuyordu.

“Tek bir hücreden” diye sürdürdü, dürtülerine rağmen ona doğru eğilerek, “bir hücreler evreni, canlı bir varlık yaratırsın. Tek bir sözden ben de bir düşünceler evreni, canlı bir düş yaratırım. Bu sözcükler ve anlamlar düşü olmadan her bir insan evreni bir hiç olur, hiçbir şey yapamaz, hiçbir şeyin bilincine varamazdı.”

Miguel hâlâ susuyordu. Bu adam insanı çileden çıkarırdı.

“Şu iki ağaca bir bak. Güzellik ve kutsallıkta birbirlerinin aynı onlar! Beni bir tehdit olarak mı görüyorsun? Hayır,

nimetim ben. Tehdit olan, bir yosun yatağından yükselmiş insanoğlu. İnsanlığın alınına yazılan nefes almak, yemek ve -dört elle asıldığı göksel bir beden üzerinde bir parazit olarak- soyunun tükenmesi!”

Şaman onu ilgiyle izliyor fakat tek kelime etmiyordu. Lala'nın öfkesi büyüdükçe yerin atmosferinin değiştiğini hissetti. Miguel'den yayılan bir his vardı. Yok, his değil de bir... güç. Miguel ömrünü sevgiden diğer insanların söz ettiği gibi ederek geçirmişti; dokunaklı ve uçarı. Lala bundaki gücü, hakikati ancak şimdi duyumsayabiliyordu. Bu, Miguel'in silahı, bağışlanamaz teziydi. İnsanlar kavgaya hazır, kazanmaya arzulu, ona pek çok kez bu şekilde gelmişti. Görüşleri bozguna uğramış, hepsi de sevginin gücü karşısında pes etmişti. Birden üzerine çöken yorgunlukla Lala başka zamanları, başka meydana okumaları hatırladı. Bunu daha önce de yapmıştı ama kim kazanmıştı? Sevgi mi hep?

Şaman, “Daha bekleyen çok anı var *m'ija*” dedi. “Araştırmana kaldığın yerden devam et. Bilginin farkındalığa nasıl hizmet ettiğini hatırla.”

Bu kadarı da fazlaydı! Lala'nın hiddeti fırtınayı şimşekten önce haber veren gölgeler saçarak kabardı. Ne çıkardı ki? Gözleri kızıla çalmış, etrafında hava ısınıp kudurmuşsa fırtınanın kopması umurunda değildi. Bu sakın düş silinip sonsuzluğun en uzak noktasına mı savrulmuş, aldırımıyordu. Söylenmesi gerekeni yeniden söyleyecekti.

Çıkan rüzgarlarda uçuşan saçları kan kırmızısına dönmüş, “Bana bak haberci!” diye bağırdı. Bedeni yıldızsız göğe doğru havalanmış, zarif giysisinden karanlığa ateşböcekleri misali tutuşmuş ipek parçaları kıvrımlanarak saçılmaktaydı. “Ben insanlığı gübre yığınınından yükselttim! Tıkanan ilk nefesinden beri insanı geliştirdim, esinledim!”

Büyük ağacın her bir yaprağı öfkeli yüzüyle ötesindeki sessiz panoramaya altın ve gümüş ışıltılar yayarak kıpırdadı. Lala'nın hiddeti daha da hiddet yaratıyor, ağaç her bir öfkeli söze

karşılık veriyordu. “Hayatın özü mü olduğunu sanıyorsun sen parlak yaratıcı?” diye sordu. “Ne tür bir yaratıcı yarattıklarını it gibi çalışıp acı çekmeye, sonra da berbat bir ölüme terk edermiş, ha? Ben insanlara ölümden sonra yaşamanın yolunu verdim. Sözler yaşamını sürdürür, anılar kalır. Geçmişte kalmış hayatlar, bilginin izleri, kayalara kazınmış, yıldız ışığına nakşedilmiş, yaşamaya devam edecektir!”

“Evet aşkım” dedi Miguel sonunda.

Lala ona baktı ve öfkesi dehşete dönüştü. Miguel’in melek- si yüzü bir iblisinki olup çıkmış, gözleri kor gibi yanıyor, tu- tuşmuş saçları karanlığa doğru allak bullak sarmallanıyordu. İmge soluğunu kesmiş, Lala durduğu yerde çakılıp kalmıştı. Onda birden *kendisini* görmüştü, güçlükle nefes aldı.

“Biz aynıyız” dedi yansıması. “Yaşamın, derin vadilere haykırılmış öykülerin yankılarıyız. Nasıl bağırdığımızı işit.” Ve sessizlik korkunç bir gürültüyle doldu. Milyarlarca insan aynı anda bağırıyor, kavga ediyor, yakarıyordu sanki.

Lala’nın “Numaralarla yorma beni!” diye feryat etmesiyle sözlerinin bir ateş fırtınasıyla ona geri gelmesi bir oldu. Karşı- sındaki yüz kendininkini gülünçleştirerek taklit ediyordu. Ona karşılık veren ses öyle ürkütücüydü ki kararlılığı sarsıldı.

Ayna imgesi “Gör beni” diye alay etti. “İşit beni. Boyun eğ bana.”

“Kes!”

“Kork benden. İtaat et bana. Sen benimsin!”

Tanrıça ve zorba Lala devam edemedi. Sesi tüm anlamı yitirmiş sözleri kulaklarında yankılanıyordu. Rüzgar öfkesini silip süpürmüş, onu yeniden aşağı, sessizliğe doğru süzülme- ye bırakmıştı. Şimdi yine ağacın yaşamın direngen ağacının- dalına oturmuştu. Usulca ve gülümseyerek konuşan Miguel de yanı başındaydı:

“Bırakma zamanı.”

Kendinden mi söz ediyordu? Ne demek istemişti? “Değer- li yaşamını böyle kolayca, kalpsizce bir yana mı atacaksın?” diye inledi Lala.

Miguel ona baktı. “Hayatımın aşkı bedenim benim” dedi. “Onu ömür boyu acıya mı mahkum edeyim –böylesine kalpsizce?”

Demek buraya kadarmış diye aklından geçirdi Lala, içini çekti. Yorgundu, sürdürme iradesini kaybetmeye fazla kalmamıştı. Karşı koymak artık zordu, düşünmek ise çetinleşmiş. Cesareti kırılmış, içine kapanmış öylece otururken Miguel sokuldu. Ona uzanışını hissedebiliyordu. İnanılmaz güçlü, alışılmadık ölçüde sıcak kollarıyla usulca sardı.

Lala korkuyla büzüldü. Böyle bir ihlalin üstesinden nasıl gelirdi? Dokunulmaz, izi bulunmaz o, yaşamın kucaklayışına kendini nasıl bırakabilirdi? Neydi bu korkunç sihir? Miguel’e karşı mücadele etmiş... ya da ettiğini sanmıştı. Kendini çabalarlarken hayal ettikçe güçten düşüyordu. Sonunda zaman anlamını yitirdi, çaba kuvvetini kaybetti. Lala’nın hedefi o anda unutuldu. Miguel kollarını çözdü.

“Git artık” dedi. “Ne görülecekse gör.”

“Görülecek ne kaldı ki?” diye inledi Lala. “Yaşamını izledim; ölümüne mi tanık olayım?”

Neden sorduğunu bilemeden nasıl bir sestti o öyle diye düşündü. Başını kaldırdığında Dünyanın çepeçevre görünümü boyunca ışıkların yanıp söndüğünü gördü ve bilginin onun dönüşümünde hâlâ oynayabileceği rolü sezinledi. Hedefi bu değil miydi sonuçta?

Daha ince niteliklerini hatırlayarak “Edilecek, yazılacak nice ateşli söz var henüz!” dedi.

“Ve ben ölmekte olsam da onları söyleyecek nice kişi” diye karşılık verdi Miguel. “Git. Gör.”

Lala doğrulup incecik giysisini ağırbaşlılıkla düzeltti. Gözleri daha parlaktı şimdi. Vadinin öbür ucunda kasvetli gökler altında olanca görkemiyle düşüncelere dalmış ağaca özlem dolu son bir bakış atarken gözlerinde belli belirsiz bir ateş yanıyordu.

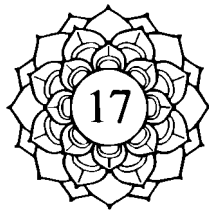
An sonra bilginin baştan çıkarmalarıyla artık taciz edilmeyen Miguel yeniden yalnızdı. Sonsuzluktan canlandırıcı bir nefes çekti. Nefesini verirken onu maddenin tuhaf çekimin-

den biraz daha öteye çeken bir değişim daha hissetti. Yakında, diye düşündü. Sonun gelmesi yakındır artık.

Dikkati göğe, gizeme ve mutlak özgürlükle birlikte gelen huzura çevrildi. Maddede yaşamış, rahatsızlıklarını duymuştu. İnsan düşüne derinlemesine katılmış. Seyri izlemişti –bir kısmına yol açmış bile olabilirdi. Büyüleyiciydi ama geri dönme isteği yoktu. Onunla ya da onsuz, insanlar yaşamaya devam edecek, uyanmaya karar verene dek acı verici dramlarını tekrar tekrar yaşayacaktı.

İnsanların uyandığı olur. Kişi uyanabilir, kendine yarattığı hapishaneyi görür ve özgürlüğü seçmeye karar verir. Yalanlara duyduğu iştaha son vererek hakikatin tadını keşfedebilir. Sebat edebilir ve bakış açısını zihinden ışığın düşüne, ardından da kendinin hayat olarak nefis farkındalığıma doğru değiştirebilir. Yansıma, esaretinden kurtarılabilir; ayna imgesi, onu yapanın tek bir anında gelip kendini görerek tam farkındalığa doğru tuzla buz olabilir. Bir insan ömründe olabilir bu.

Miguel biliyordu, çünkü ona böyle olmuştu.

DON EZIQUIO MEŞGULDÜ. Yol arkadaşlarından uzaklaşmış, yeteneklerini kullanabilirdi artık. Pek açık seçik hatırladığı yoktu ama bunları. Böyle denilebilirse içgüdüleriyle çalışıyordu. Öleli onca zaman olmuş bir adam hangi içgüdüüne bel bağlayabilirse artık. Hayattayken yaptığı büyü başkaları için canlılığını korusa da kendisi için hatıra olmuştu. Her şey bir vakitler kendisine yakın olanlara ve onların hikâyeyi nasıl anlattığına bağlıydı.

Ölümünden bu yana ününün alıp yürüdüğünü hissediyordu. Hayattaki akrabaların zihninde bir büyücü, uhrevi bir varlıktı. Zamanında çılgın ve sorumsuzca bulunan eylemlerine artık efsane gözüyle bakılıyordu. Herkesin, bu arada kendisinin de dediğine göre arada sırada gerçek mucizeler yarattığı da olmuştu ama. En katı eleştirenlerini hayretten soluksuz bırakmış. Eski fikirlere böceklerin sıcak asfalta yapıştığı gibi yapışverenlerde kuşku yaratmıştı. Zihinleri harekete geçirmiş, düşleri değiştirmiş. Fırıldakçıydı, evet, kendi can sıkıntısını dengelemek için muziplikler yapıyordu –ve bir iki karabasana da yol açmışsa ne olmuştu yani? İnsanları sürekli anlama çabasında, merak halinde tutmuş, uykulu öngörülebilirliklerinden sarsmıştı. Bir eğlence ustası olmuştu.

İnsanın yaşamında eğlenceden önemlisi var mıydı? İki insan arasındaki sevgide ya da dostlukta bundan daha önemlisi? İlişkiler eğlenceye dayalı olarak sürerdi. O ve sevgili Cruzita'sı hayatlarının tadım çıkaramamış, birlikte geçirdikleri her anın tadına varamamış olsa karı koca olarak nasıl bu kadar uzun zaman geçirebilirlerdi? Aynı şey Celeste için de geçerliydi. Ve Esperanza için. Sevgili Cha-Cha'sı için! Bu aşk ilişkilerinin hangi biri onca uzun sürebilirdi? O gülüş dolu binlerce gece – mest edici keşifler- olmasa yüzyılı aşmış bir ömür sürebilir miydi? Bu kadar eğlenebilir miydi? Eğlenceydi mesele.

Ölü ya da diri, şu anda eğleniyordu. Öğretilerin canı cehenneme diye kendi kendine kıkırdadı. Yaşayanların düşleri içinde –uyanıklık, uyku ve aradaki düşlerde- oyunlar oynamanın vaktiydi yeniden. Duygunun ateşini, arzusun köleliğini hisseden gerçek bir kişiyi devreye sokmak istiyordu. Bu kadın için hafızanın yollarını aramış, şamanın ayırt edici özelliğini onda görmesiyle arayışı son bulmuştu.

Şimdi ona –sıcakkanlı bir kadının parlak hayaline- bakıyordu. Hoş bir yüzü vardı, kültürüne uygun giyinmişti -kot pantolon ile pamuklu bir beyaz gömlek. Bir uçurumun kenarında tehlikeli bir şekilde durmuş, dağ rüzgarlarıyla yükselen çevik şahinlerin kahkahalarını kolları açık dinlemekteydi. Etrafındaki manzara vahşi, büyüleyiciydi. Bir serüven için en iyi arazi –spiritüel bir yolculuk için mükemmel bir ortam. Herkesinki gibi onun yolculuğu da insanın ilk nefes için çırpındığı, yeni bir düşün parıltısından ürktüğü doğum anıyla başlamıştı. Her şey o anda başlar fakat bu yeniden başlamak için de iyi bir yere benziyordu.

Don Eziquio başka zihinlere meydan okumaktan çok erken bir yaşta zevk almaya başlamıştı. İşe de kendisiyle koyulmuştu. Ettiği sözlere inanmaya karşı durabilir miydi? Ana babasına hak ettikleri saygıyı gösterirken bir yandan da onlara inanmayabilir miydi? Otoriteye teslim olmadan kulak verebilir miydi? Bunları yapabildiğini gördü. Düşünceleri, kıyıda

ıslak kumlarla hayal ürünü şekiller yaratan, bir an aşılmaz engeller inşa edip an sonra bunları yıkıp atan bir çocuğun ellerini kullandığı gibi kullanabildiğini anladı. Zihin, toprağı bereket sunabilen ya da hasat ettirmeyen bir tarla gibidir. Düşünceler, kimi zaman bir kasıt olmadan ektiğimiz tohumlardır; kaçınılmaz bir şekilde şu ya da bu meyveyi verirler. Kasıtlı ekilirlerse tohumlar güneş ve yağmuru harekete geçirerek bir düşünce oluşturur. Bir düşünce hayat veren sürecin farkındalığıyla hasadına bakan kişi, sanatçıdır.

Eziquio Emma'nın sanatçı olmak istediğini görebiliyordu. Belki başka biçimlerde ve birçok ifade aracında öyleydi de. *Toltek* sözcüğünü duymuş, anlamım kavramıştı belki. Hayal gücü böylece tutuşmuş, Emma en şaşırtıcı türünden bir sanatçı olmaya karar vermişti; bir yaşam sanatçısı. Çok da genç değildi. Don Eziquio'nun zamanında günü geçmiş sayılırdı ama ateşi hâlâ harlıydı. Orada durmuş, sessizce şahinlerin düşünce düşlerken onu seyretmek esin vericiydi. Onu buraya getirenin ne olduğunu biliyor muydu? Bu yere, bu ana çeken güçleri hissediyor muydu? Üzerinde durduğu kaya, Rio Grande'nin onlarca metre tepesindeki derin bir uçuruma uzanıyordu. Don Eziquio Emma'nın kollarının gevşediğini gördü. Kadının diz çöküşünü, sonra dikkatle sırtüstü uzanarak başını uçurumdan aşağı sarkıtmasını seyretti. Üzerinde gök, aşağıda ırmak ile alemler arasında süzüldüğünü hissediyor olmalıydı. Don Eziquio gülümseyerek *Hazır mısın?* diye meydan okudu sessizce. Hoşlanmıştı ondan. Sınırları biraz daha zorlamaya istekliydi. Ne istediğini bilmiyor olabilirdi ama Don Eziquio anlamasını sağlayacaktı.

Öğrenci geliştikçe öğretmen de gelişir. Öğretmenin farkındalığı genişledikçe sonsuz bir panoramaya çağırdığı başkalarına kapı olur. Çağırıyor herkes okuyamaz, orası öyle, diye düşündü Don Eziquio. Okuyanlar arasında da pek azı atlamaya can atar. Emma atlamanın ne demek olduğunu bilmiyor sayılırdı ama sözcük anlamıyla almayacaktı. Uçurumun kenarına

başı aşağı gelecek şekilde uzanmıştı ki zihni dünyayı farklı bir biçimde görebilsin. Bu şekilde çağırıyor hissedebiliyordu. Deneyler yapıyor, oynuyor, hayret ediyordu. Yaşlı adam Miguel'in bu kadının gelişimine yaptığı yatırımın gücünü görüyordu. Miguel'in sevgisinin sessiz teşviklerine karşılık verirken hareketlerinden anlaşıyordu bu.

Don Eziquio onu bundan önce de uzun zaman izlemiş gibiydi. Emma'yı ilk, değişme ve öğrenme arzusuyla uysalca Miguel'in peşinden sert iklimde dağ bayır bir düzine kutsal yer keşfettiği Peru'da fark etmişti. Meraklıydı, ona hiç şüphe yok. Umutsuz bir kadının cesaretine sahipti gerçi ama koşullarında umutsuzluk yaratacak hiçbir şey görünmüyordu. Zamanı gelmişti, hepsi bu. Onun için şüphe duymanın, bilinemez şeylerle uyumlanmanın vaktiydi. Aklın tartışma götürmez kapılarından fark edilmeden sıyrılıp çıkmasının ve çekinmeden ileri atılmasının zamanı.

Öğretmen ile öğrenci arasındaki çekim ta başından belliydi. Emma'nın Miguel ile aşk serüveni kaçınılmazdı. Gözlemlemeye devam eden Don Eziquio'ya sürececek bir aşk olası görünüyordu. Miguel onun kalbinde yaşıyordu. Eziquio bir kadının sevgisiyle sadakatini kazanmanın ne demek olduğunu bilirdi. Güven ve vericiliğin değerli sonuçları yabancı değildi. Kendi ömrü birçok evlilik ile sayısız aşk macerası dolu geçmişti. Ne de tatlı bir müzikti o! Eski içgüdülerin şu anda içinde şahlandığına, çöp gibi uyluklarında kıpırdayıp belinde infilak ettiğine yemin edebilirdi. His gerçektir. Buyruk güçlü. Hayatın en azılı kuralından kaçmak imkansız görünüyordu. Her bir sümüklüböcek, her bir yıldız aynı buyruk altındaydı. *O!!* der bu. *O!!* Ve böylece oluşuruz. Daha fazla hayat olması için böylece bir araya geliriz.

Eziquio sırtarak kendi kendine "Özüne git" diye mırıldandı. "Özüne git." Bir hayat kurtarmaya çağrılmıştı. Ölüm döşeginde yatan bir adamın yüreğinin tellerini oyun duygusuyla tıngırdatmaktan iyi bir yolu mu olurdu bunun?

Torunun çocuğu böyle bir yaratıcılığa dayanıyordu, bunu şimdi kendisi sunacaktı.

Güneş uçurum üzerinde batmıştı, Emma, zihni özgür bırakılmış, bedeni akşam serininde hâlâ kayanın üzerinde yatıyordu. Bir köpek ağır ağır yaklaşıp kararlılıkla ayaklarının dibine kıvrıldı. Vahşi, boz, yaşlı bir köpekti, ona ait olduğu belliydi. Eziquio hayvanı daha önce de görmüştü, bu beraberliğe karar verenin Emma değil, köpek olduğunu hissetti. Emma'nındı o. Müttefiki ve düşlemi Emma'yı nereye götürürse götürsün, düşünün kendi kendini bu göreve tayin etmiş koruyucusuydu. Yaşlı adam, şamanın da burada olduğundan, gözleri çukura kaçmış köpeğin ciğerlerinden soluk aldığından şüphelendi.

Don Eziquio ikisini bir ardıc ağacının gölgesinden seyrediyordu. İkisinin de anlamadığı, anlamaya da aldırmadığı bir yolculukta ortaklıklar. Yaşamın dehası bütün yaratıkların kamındaydı. Köpekte basit bir içgüdü olarak kalanın insan tarafından yeniden öğrenilmesi gerekiyordu. Bir iki sefer Emma yüksek dağlarda yolunu kaybetmiş, yaz fırtınalarına yakalanmış, köpek önüne düşerek onu cipe ve güvenliğe geri getirmişti. Birlikte yaşamla işbirliği yapmışlardı. Birlikte *nagual*'in buyruğunu izlediler.

Arkasındaki ormanda bir baykuşun huzursuz ötüşüyle ha! diye bağırdı Don Eziquio. *Nagual*. Sözcük ona babasının ve onun babasının sesiyle gelmişti. Eski zamanların ve kutsal bilgilerin tınısını taşıyordu. Emma henüz bir *nagual* değildi. Zihne meydan okumak insan gövdesini şöyle bir sarsar. Emma'nın dünyası küçüklü büyüklü sarsılmış, sağduyu gösterip dağılan parçalarını olduğu yerde bırakmıştı. Bir ömür sürmüş inançlara son vermeye başlamıştı. Evet, dersleri biliyordu, nasıl bir yolda olduğunu ama bu tür bir arayışta afsunlu bir köpeğin bile bir yararı olmazdı. Onu dağdan aşağı indirebilirdi ama Emma evin yolunu bir başına bulmalıydı. Eziquio kederle gülümsedi. Emma bir ustanın çömeziydi ama neredeydi bu usta şimdi? Kargaşayı başlatan gerçek Miguel neredeydi?

Tanıdık bir ses arkasından “Sahi” diye patladı. “Nerede bu çılgınlık servetinin varisi?”

Eziquio dönüverdi. “Gandara!” diye bağırdı.

Akşamın yumuşak ışığında eski bir dostu, diğer bir şaman dikilmekteydi. Hayattayken Gandara iriyarı, sert ifadeli bir adamdı ama ölüm onu değiştirmişti. Şimdi daha ağır hareket ediyordu, o enerjik yürüyüşünden eser yoktu ama daha mutlu görünüyordu. Sevgili *compadre*’sini görmüş, yüzü aydınlanmıştı. Pantolon askılarını gerip göğsüne çarptırdı, ardından kollarını arkadaşına uzattı. Kuşkusuz Don Eziquio’nun buraya kendisi için geldiğini düşünüyordu. İkisi arasında bu hep böyle olmuş, biri diğerine üstünlük taslamıştı. Gandara yaşlı adama numaralar öğretmişse de beceri ve şeytanlıkta eşittiler.

Eski zamanlarda ortalığı birlikte karıştırır, yarattıkları hayaller ve tuhaflıklarıyla taşrayı dehşete salarlardı. Köylülerin batıl inançlarıyla beslenir, çocukların düşlerine musallat olurlardı. Hiçbir yükümlülük çevirdikleri dolaplardan ve zevklerinden daha önemli değildi. Hiçbir iş kutsal, hiçbir topluluk istisna değildi. Haylazlık ateşi sardığında ne kadının dokunulmayacak kadar erdemlisi kalıyordu ne de düşmanın o kadar kötüsü. İnsanlık onların oyun alanıydı, hem aşk hem kargaşada ikisi de en korkusuz oyuncular. Efsaneviydiler: *Don Eziquio ile fırlıdakçı çetesi!* Yaşlı adam hemşerisi, suç ortağı ve zaman dışı dostunu gördüğüne pek sevinmişti.

Dostunu hararetle kucaklayan Gandara “Şeytan adına, nasıl oldu da aynı yere düştük?” diye bağırdı.

“Bu benim işim değil, *hombre*. Çağırdım ben.”

İstenirse yaramazlık yapmaya dünden razı Gandara “Ne için?” diye sordu.

Eziquio kucaklaşmanın büktüğü boynunu düzeltmeye çalışarak bir an düşündü. “Adına bir özet diyelim.”

“Özet mi? Onu bir asır önce ettiydik ya. Hatırladığım kadarıyla sana pek de iyi yol göstermiştim” dedi dostunun sırtına bir şaplak indiren Gandara. “Son derece iyi.”

“Sen mi bana yol göstermiştin? Sarhoş filan mısın vıcıdansı?”

“Sana birçok şey öğrettim, gayet de iyi yaptım bunu, biliyorsun. Gandara’dan önce uykudaki düşlerini yönlendirebiliyor muydun bakalım? Düşünceleri okuyabiliyor, duyguları tutuşturabiliyor, ateş yakabiliyor muydun? Sana kalsa...”

“Bu kadar yalan bin yıla yeter dostum. Oğlum Leonardo ile başka bir ömrün anılarını topluyoruz. Kurtarmaya soyunduğumuz bir adam var.”

“Bir adam kurtarmak ha! Diriltmekten mi söz ediyorsun seni kıt akıllı? Talihsiz Pedrito’yu hayata döndürüşümüzü hatırlıyor musun? Ailesi dehşet içinde kalmıştı...”

“Bize yalvardılar bunun için! Onlar ısrar etti!”

“Aptallık etmişlerdi, eh, biz de öyle” diye kükredi arkadaş. “Neyse ki hemen arkasından koleradan gitti. Yoksa çok daha ağır bir bedel ödeyebilirdik!”

“Pedrito’nun kurtarılır yani yoktu, bunu görmeliydik.” Diriltilemeyen Pedrito’nun tuhaf mı tuhaf imgesini kafasından atmak isteyen Eziquio bir an durdu. “Torunumun oğlu hâlâ hayatta” diye sözünü bağladı.

İriyarı adam rahatlayarak “E iyi o vakit. Bir şey kaybetmediyse kurtarılacak bir şey de yok demektir” dedi.

Soluğu normale dönen Eziquio “İradesini kaybetmiş görünüyor” diye ekledi. “Torunum, anası, bütün gücüne rağmen ona ulaşamıyor.”

“Hangisi o? Kimin kızı?”

Arkadaşının cevabını kestiren Eziquio “Leonardo’nun” diye mırıldandı.

“Ah! Şu şarkılı türkülü anarşist! Onu iyi hatırlıyorum!”

Eziquio sinirli bir şekilde düzeltti. “Askerdi.”

“Generaller için tıngırdatıp şarkı söylerdi.”

“*Gacho*. Ailesine bakıyor, patlayan silahlardan uzak duruyordu, tıpkı seninle benim de yapacağımız gibi” diye karşılık vererek Gandora’nın göbeğine sevecen bir şaplak attı. “Biz uygunsuz davranış için yaratılmışız, savaş için değil.”

Gölmek için yaratılmışız kardeşim. Unuttun mu?"

"Nachito'nun iyi ünü lekelenmişinde, çöle sürgün edildiğinde gülüyor muydun sen?"

Nacho'nun adını anmanın sohbetin yönünü değıştireceğini biliyordu. *Compadre* olarak kusursuzdu o. Kardeşliğin bir üyesi olarak aralarında en iyisiydi. Hergelikle kimseden geri kalmazdı. Eziquio arkadaşının yüzünün değıştiğini, bir pişmanlık bulutunun sevincini gölgeleyişini izledi.

Gizemli bir ifadeyle "Bu olaydan söz etmeme konusunda ta ne zaman anlaşıştık" dedi.

"Ta ne zaman geldi ve geçti."

Nasıl karşı çıkacağını bilemeyen Gandara başıyla onayladı. "Nachito" dedi daldığı ağırbaşlı düşüncelerden, "Haksız yere suçlanmıştı."

"Yalnızlığa hayranlık verici bir şekilde uyum sağladı."

"Hiç değilse işin içine bizi de karıştırmadı."

"Biz benzersiz bir kardeşler topluluğuyuz. Her zaman birbirimizin yardımına koşmalıyız." Eziquio arkadaşının ciddi ifadesini taklit ederek sustu.

"Ah, bana en parlak yıllarımızı hatırlatıyorsun. Hepimiz ne müthiş bir vakitler. *Don Gandara ile fırıldakçı çetesi!*"

Eziquio ona dik dik baktı ama çenesini tuttu. "Efsaneydik, doğru. Yine ortalığı karıştırabiliriz *viejo*."

"Yok ya! Hayattakilerle işim bitti benim."

"Anlıyorum. Onların hiç..."

"Dayanma gücü yok. Zerrece."

"Çok doğru. Yine de bize oyun oynamak için bir fırsat" dedi Eziquio düşünceli bir şekilde. "Ve bonkörlük etmek için belki -dostumuz adına."

"Nachito'nun eşi benzeri yoktu."

"Örnek bir dost."

"Nasıl da isterdim burada olmasını!"

"Neden bize katılmadı?"

"Kendince nedenleri var" dedi Gandara.

“Ne gibi?”

Arkadaşı ciddi bir bakışla “Herif öldü gitti de ondan” dedi.

Uzunca bir sessizliği dağları yerinden oynatan bir kahkahaya patlaması izledi. İki adam keyifle bir uludu pir uludu. Sonunda yaşlı köpek ayağa kalktı, kıvrık kuyruğunu sallayarak boş geceye şüpheli bir *hav!* çekti. Bu da kadım düşleminde kımıldattı. Doğruldu, üşüyen kollarını ovarak gözlerini yaklaştıran karanlığa dikti. Kahkahalarını bastıran eski hayaletler birbirlerine dayanarak ona şöyle bir baktı. Eziquio konuşmaya yeltendi ama onun yerine öksürük nöbetine tutuldu. Köpek yeniden havladı.

Gözlerinden yaşları silerken nefesini toplamaya çalışan Gandara “Bu da kim?” diye sordu. “Yanında kurduyla bir cadı filan mı?”

Eziquio öksürüklerin arasından “Pek sayılmaz, dostum” dedi. “Yeni *nagual* ustanın çömezlerinden. Aşkınlık yolunu sadece kendi öğretmenliğinde kazıyor işte.”

Gandara, “Kendi öğretmenliğiyle mi? Sen işin aslını bilirsin kerata” diyerek dirseğiyle Eziquio’nun kaburgalarını dürttü. “Elementlerle deneyler yapıyor, görüyorum. Hava heyecan verici, toprak ayakları yere bastırıcı.” Kaşları çatılmış, durdu. “Benim için en zorlusu da suydur.”

“Benim için de. Onu dalgalar arasında izledim. Burada değil de güneyde. Okyanus ne kadar kudurursa o kadar sakın görünüyordu.”

“İnsanlar elementleri tanıyor ama hepsi o” dedi Gandara. “Yüksek yerlerdeki tehlikeyi hissediyor, kayalara asılıyorlar. Karanlık korkusuyla yerden yukarıda kalıyorlar. Ciltlerini kabartıp onları yok edeceğini bildiklerinden ateşten uzak duruyorlar. Elementleri gerçekten tanıyan pek azı.”

Eziquio ceketini giyip eşyalarını toplayan kadına bakıyordu. “Günlerini ve gecelerini iyi geçiriyor; şimşek cezp ediyor onu, yaban hayatı çekiyor. Mağara ve inlerde düş görmeye yatıyor. Ay ışığında çıplak dans ediyor.”

“Cadı işte! Bildiydim! Tia Constanza öyle bir kadındı, hatırlıyor musun? Her dolunayda sokaklardaydı, kızı başı açık, koştururdu!”

“Cadı değil bu. Sadece bir düşçü. Ona bilginin ötesinde nasıl düşleyeceğini gösterebiliriz.”

“Zaman alır o. Vaktim bol mu sanıyorsun *caballero*?”

“Evet, öyle sanıyorum ya.”

İrikıyım arkadaşı kaşını kaldırdı. “Bunun senin ailene ne faydası dokunacak ihtiyar budala? Oğlanı nasıl geri getirecek?”

Eziquio arkadaşına baktı. Söylemesi gerekeni alaya alınmadan söyleyebilir miydi? Sözlerini dikkatle seçerek “Bir ateş diğerini tutuşturur” diye girişti. “Bu alevi körükle, büyüsün, ardından ateş yayılabilir.”

“Bir erkeğin aşkından mı söz ediyorsun sen... bu kadına karşı?”

“Hayata karşı Gandara. Ve hayatı cezbeden her şeye karşı.” Arkadaşını ikna edebildiğinden kuşkulu, durdu. “Bunda bir anlam var” diye tamamladı.

“Anlam ha?” Adamın yüzü aydınlanmıştı. “Nacho bu lafı pek severdi. Hatırlıyor musun nasıl da?..”

Eziquio, gözü blucininden toz toprağı silkeleyip köpeğı çağırarak kadında, “Gandara” diye sözünü kesti. “Vaktimiz bol olabilir ama yine de kaybedecek hiç zamanınız yok.”

Çam yarması başıyla onayladı. “Doğru. Peki o halde.” Kadından tarafa bir bakış attı. “Aklını kaybedebilir, farkındasın değil mi?”

Dokundurmayı işiten Eziquio göz kırptı. “Akliselim Anayı bu ilk ayağı kaldırışımız olmazdı *soldado*.”

“Ve göbeğinden gıdıklayışımız...”

“Dolgun memelerini dişleyişimiz...”

“Ve ona *nagual* erkeklerin ateşini gösterişimiz!”

İki hayalet keyifle bir kez daha makaraları koyuverirken arkalarında bir meteor yağmuru New Mexico boyunca göğü yarıyordu. Köpeğın uzaktan gelen şaşkın havlamalarını işi-

tiyorlardı ama çalılar arasındaay ışığını tekmeleyerek dans ederken yine de güldüler. Göğün ufukta gürleyişi, karanlığın çöktüğü düzlükler üzerinde göksel bir silahlanma çağrısı gibi yankılandı. *Kopsun kıyamet!* diye haykırdı. *Havada yeni bir şey var! İddiadan sıkılmış zaman, kendine ihanete hevesli!*

Sonunda gök duruldu. Vadi yatıştı. Gezegen nihayet huzursuz bir uykuya yuvarlanırken coşku sakinleşti. İki adam söyleşilerine alçak sesle devam etti, gece de sessizce kulak verdi. Adamlar kuru sıkı atışı bırakıp Sangre de Cristo diye anılan dağların gölgesinde omuz omza usulca dolap çevirirken yıldızlar da ısıltılarında mütevaziydi.

Büyük büyükbabam, çocukluk imgelemimin sihirbazı, görüyorum şimdi seni. Düşüncelerin yıldız panoramasında galaksileri neşeyle yeniden düzenleyen ruhu görüyorum. Düşlerle oynayan cini. Cehennem ateşini söndürmek için bir kova sihirle oynayan yaramaz çocuğu görüyorum. Sende Don Eziquio, kendimi görüyorum hep oynayan, karanlığa atılmaya can atan. Öğrencisinin yüreğinde öğretmenin ruhunu aramakta haklıydın. O benimkinde hâlâ yaşarken Emma'nın yüreğinde uzun zaman yaşadım. Bir usta kaçınılmaz bir şekilde kendisiyle iyi bir çömezi arasında başkalarına nadiren açık olan kanallar açar. Onda şaman izimi —onu herhangi bir tür tehlikeye karşı koruyacak psişik izi— yıllar önce bıraktım; onun izinden buraya, sevdiceğime ve onun en derin düşlerine gelmen hiç şaşırtıcı değil.

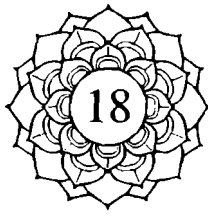
Ortak anılarımız olmasa da büyük büyükbabamla aramda doğal bir bağ hissediyorum. Onu düşlemek beni tuhaf bir şekilde rahatlatıyor ve yaşamın daha mutlu saçmalıklarını anımsatıyor. Zihnin tüm yaptığı uykuda ya da uyanık, düşlemektir. Uykuda bize gerçek gelen uyanıkken farklı görünür çünkü uyanıklık düşlerimiz kesin kurallar ve olasılıklara bağlıdır. Uyanıkken herkes gibi düşler, şeylerin

geldiği anlamlar konusunda fikir birliği içinde ve yaygın varsayımlara teslim oluruz. Farkındalık genişledikçe düşçüler daha fazla görür ve kendilerine normalde yapacaklarından daha fazla açılırlar. Dikkat ve değişime isteklilik ile çömezler bir güç yolculuğundan evlerine dönüp hayatlarını farklı bir gözle görebilir. Düşlerindeki insanlara farklı bir karşılık verebilir, bu kişilerle paylaştıkları gerçekliği daha iyiye doğru değiştirebilirler.

Bir güç yolculuğuna çıkmak özünde başka bir şekilde algılama deneyimidir. Hakikate bir anlık bir bakışın zaman içinde değişse bile kalıcı bir etkisi vardır. Herkesin yolculuğu farklı olsa da yavaş ilerleme genelde en iyisidir. Onları geride hiçbir şey bırakmadan daha fazla sıkıştırmamı isteyen birçok öğrenci için bile böyledir. Çoğu “Hiç acıma” der. En katı zihinler en dirençli görünür ama onlar ve bizim için, biz kendimizi önce kendi yargılarımız ve varsayımlarımızdan kurtarmadıkça özgürlük yoktur. Kendimizi iştir hale gelene kadar ilerleme yoktur. Olguya ilişkin her önermenin sorgulanması gerekir. Kani olunmuş her görüş olası bir kör noktadır. İyi, kötü, doğru, yanlış tanımlamalarını bir yana bıraktığımızda hayat çok daha yalın bir hale gelir. Kendimize atfettiğimiz önemi birçok yoldan ileri sürüyor, bunun sonucu olarak esaslı bir acıya neden oluyoruz. Öğrencilerime unvanlar, lakaplar, mevkiler verdim. Gururları eninde sonunda açığa çıkarak onlara paha biçilmez bir ders olur. Kendimizi aşmamızı sağlayan önem değildir, ne de dindarlık veya tevazu. Gizli ya da değil, bilgi de değildir. Dönüşüm dünyayı –kendi zihinlerinde yarattıkları dünyayı- değiştirenlere gelir. Çok kişi bunu ister. Az sayıda insan gerçekten *değişir*... kimi de vardır ki değişimi hiç durmaz.

Emma düşüme çömezim olmasından çok önce girmişti. Onu ilk kez New Mexico’da bir konuşmam sırasında gördüm. Bir topluluğa bağlı olmayan, yakınlarının bile desteğini almayan bir arayışçıydı. Sevdiği birini, kendini kaybettiği-

ni fark etmişti. Dönüştüğü kişiyi tanıyamıyor, bir vakitler olduğu kişiyi de canlandıramıyordu. Hakikati görmek güç olsa da ona ulaşma potansiyeli vardı. Yol göstericiliğe ihtiyacı vardı. Değişim imkanını hayal edemezken nasıl değişiriz? Hakikilik arayışında toplumun geliştirmekte başarısız kaldığı şeydir bu- kendimizi yeniden kafası karışmış çocuklar gibi hissederiz. Bu kez ne ana babamız ne de neyi nasıl yapacağımız konusunda yönlendirmeler vardır. Bu yol ayrımında Emma olgun bir insandı. Evliydi ve kendini yalan molozlarının, enkazın altından çıkarmaya çalışıyordu. Hakikati istiyor fakat sadece kendi inanç ve görüşlerini işitebiliyordu. Bu açıdan diğer öğrencilerim gibiydi –hemen hemen. İlk karşılaşmamızda, hatta onu izleyen ilk yıllar boyunca farkında olmayabilirdi ama farklı bir tür arayışçıydı o. Bir değişim savaşçısıydı, görmeye, kendini bağışlamaya ve harekete geçmeye hazır... hiç de durmayacak gibi görünüyordu.

EMMA İLE ALTI YAŞINDAKİ OĞLU yol kenarında toprak bir tümsek üzerine oturmuştu. Emma cebinde bir sakız buldu ve bulutların biçimi, güneşin sıcaklığı, bu Ocak sabahının güzelliğinden sakince konuşurlarken yarısını oğluna verdi. Arabası mıcır dökülmüş zeminde kayıp takla attığında kaplıcalara gidiyorlardı. Paylaştıkları bir haşarılıkla çocuğun okulunu asmışlardı. Kazadan sarsılmış ama yara almadan kurtuldular. Onları şimdi neyin beklediğini bilmeden sakızlarını çiğneyerek beklerken sakın, hatta mutluydular. Gün sona ermeden birilerinin yoldan geçip yardıma gelmesi pek olası görünmüyordu. Yolun bu kısmı daha geniş yollara bağlansa da işlek değildi. Emma dalgınca çalılarının arasına yuvarlanmış arabaya baktı. Dört tekeri üstünde dursa da tanınmaz hale gelmişti. Tavani göçmüş, kaportası çiğnenmiş, ön camından bir avuç tuzla buz camdan başka şey kalmamıştı.

Oğlu okuldan, arkadaşlarından söz ederken son yıl içinde başına bu tür kaç şey geldiğini hesaplıyordu. Belki dört, bu da beşincisiydi. Trafik kazaları, bir kez kontrolden çıkma, kayma, bir sefer de arabanın güneş içinde bir boşlukta süzülerek kardan bir vadiye konuşu. Sadece bir iki ay önce buzlu bir köy yolunda kayıp bir tel örgüye çarpmıştı. Arabanın önü, erken açılmış bir Noel hediyesi gibi tellerden bir kurdeleyle sarıl-

mişti. Kıvrım büküm tellerin bir kısmı farlara dolanmış, hâlâ da duruyordu. Bir seferinde Colorado'dan tek başına dönüşünde hızla giderken arabası kontrolden çıkıp dönmeye başladı. Emma bu hisse, kontrol kaybına, bu... ölüme açıklığa alışmaya başlamıştı. Ama bunun gibi o kadar kazanın ardından ölüm onu istemez görünüyordu.

Teotihuacan'a ilk yolculuğundan beri ölümü gerekli bir başlangıç olarak düşünür olmuştu. Dönüşüm, beklediğinden çok daha tehlikeli bir işti, hakikat de belli ki onun sınırlı anlayışını çok aşıyordu. Don Miguel ile karşılaşalı farklı bir aleme savrulmaktaydı. Tüm yollar içe yöneliyor, hepsi de korkulası görünüyordu. Burada hiçbir şey bir anlam ifade etmiyordu. Sevgi burada artık bir duygu değil, tüm duyguların toplamıydı. Hava dakikadan dakikaya değişiyordu, duygu tayfunları sıkça oluyordu. İki de birmiş gibi Emma nedensizce ağlıyor, açıklanamaz bir şekilde gülüyordu. Ketumlaşmış, sessizleşmişti, gece yarısı yakılan bir kamp ateşi etrafında içgörü toplayan bir çılgına dönmüştü. Uyanıklık anları parlak yeni keşiflerle doluydu. Gece düşleri çeşitli karakterler -acuzeler, kabadayılar, yüzü olmayan, hayat dolu yol göstericiler- ile capcanlıydı. İmgeleri tıslayan, saldıran, eli, yüzü ve bacaklarını ısırarak yılanların hücumuna uğruyordu. Timsahlar onunla konuşuyor, öğüt veriyor, kibarca uyarıyorlardı. Kadim simgeler içinde yeni bir yaşam bulmuştu. Düşlerinde yolculuklar planlıyor, çantalar yapıyor, trenleri kaçıyordu. Uykuda ya da uyanık, her şey kaostu.

Emma bu yönsüzlüğün ne kadar süreceğini, bitip bitmeyeceğini bilmiyordu. Bir kez değişime adım attıktan sonra kaos kaçınılmazdı sanki, uzun bir yolculuğu yurt tutması gerekiyordu. Anormallikler normaldi artık. Arabasını hurdaya çevirmekten, tökezleyip saçmalamaktan yorulmuştu ama hareket etmeyi, konuşmayı yeniden öğrenmesi gerekiyordu. Katışksız huşu anlarında -ardı arkası kesilmiyordu bunların- bilmekten vazgeçiyordu.

Emma içini çekerek sakızı attı. Oğlu bir çalı yığının ardından onları gözetleyen bir tavşanı işaret etti. Hayvanı daha yakından tozlu yolun karşısına doğru koşarken tavşanı kaçırdı. Yakınlardaki çalılıktan bir altın kartal havalandı. Kimileri bunu hayra yorardı. Emma bugün onlara katılıyordu. Olaylar nasıl gelişmişse gelişmiş olsun, iyi bir gündü. Ama arabaya bir kez daha bakarken arkadaşlarının kaygılandığı kadar olduğunu düşündü. Kargaşayı çağırmak bir şeydi, oğlunun güvenliğini tehlikeye atmak başka şey. Bu artık çok fazlaydı.

Eziquio onayladı. “Haklı, *hombre*. Bu kadarı fazla.”

“Benim işim değildi ki” diye karşı çıktı Gandara. “Başka varlıkların, alçak, rezil şeylerin yaptığı. Nasıl olduğunu bilirsin.”

Arkadaşı küçümsemeyle, “O hikâye ben hayattayken olurdu ama burada diğer yandayız artık Gandara” dedi. “Etrafına bir bak. Ne gibi varlıklar görüyorsun?”

“Sadece ikimizi” diye kabullendi omuzlarını silken Gandara.

“Sadece ikimiz ve biz de bir düşün hayal ürünlerinden ibaretiz.”

Gandara alınmış görünüyordu. İki eliyle birden göbeğine hararetli şaplaklar indirdi. “Düşe benzer yanı var mı şunun patron? Yokla hele!” Diğerinin ellerine uzanmıştı ama Eziquio uzaklaştı. Yol güneye, *pinon* tepelerine doğru uzanıyordu, Eziquio da o yönü tuttu. Bir kartal çığlık atarak tepelerinden yollarını kesti. Arkadaşının peşinden koşan Gandara “Düşü hisset korkak!” diye bağırdı.

Dostu kendisine yetiştiğinde Eziquio “Alçak varlıklar filan yok ihtiyar” dedi. “Sadece sen varsın. Sen de bir fikirsin... ondan daha tehlikeli de değil.”

“Daha az tehlikeli de değil” dedi Gandara soluk soluğa. “Daha az tehlikeli de değil.”

Bununla çelişen bir şey yok diye düşündü Eziquio. Nefesini burnundan verip sustu. Girişimlerinin yürümesini istiyordu. Miguel’in bu kadının ıstırabını hissetmesini ve yeniden etkilenmesini istiyordu. Tutkuların ateş almasını, aşkın insan

ruhunu sarsarak hayata döndürmesini. Emma'nın bu süreçte bir iki anlamlı ölüm yaşaması makuldü, *bedeninin* ölmesi ise değil. Bileklerindeki solmuş farbelaları düzelterip sımsıkı kapalı dudaklarıyla çalım ve hırçın yürüyüşüne devam etti. Soluk soluğa ona adım uydurmaya çalışan Gander'a pişman olmuş görünüyordu.

“Tamam *compadre*, bir denedim” dedi.

Eziquio “Savaşçılar deneyerek ölür” deyip sessizliğine geri döndü. Yürüdükçe derinleşen düşüncelere dalmıştı. Alevleri körüklemek istemişti tabii. Bu korları tarayarak, Emma'nın hararetini yeniden yaşatıp yoğunlaştırarak diğerinin zayıflayan kalp atışını canlandırmayı ummuştu. Hâlâ da işe yarayabilir diye düşündü. Tutkulu aşıklar bütün dünyalara dokunurdu. Çılgınlıkları zamanlar boyu dalgalanacaksa ehlileştirilmiş bir zihni yabana doğru biraz daha dürtmenin ne ziyanı olacaktı ki? Emma bir krizdeydi. Bir yerden ötekine, öyküden öyküye, tanıdık olandan tuhafa savrulup duruyordu. Gerçek ve gerçekdışı birbirine karışmaya başlamıştı. Tek başına mücadele ediyor olabilirdi ama aldığı her nefeste şamanı çağırıyordu. Miguel işliyor muydu? Aralarındaki canlı bağı hatırlıyor muydu?

Yaz ortası güneşi sıcaktı ama zirvelerden çam kokulu hava esintili serin rüzgarlar esmekteydi. Zaman tembellik ediyordu, ne kadar hızlı ya da yavaş geçtiğini kimse söyleyemezdi. Gölgele düzlüğe santim santim uzanırken iki adam yürümeye devam etti. Bir kanyonun ağzına yaklaştıklarında serinlik de arttı. Eziquio duraksayarak şapkasını çıkarıp yıpranmış yüzünü geriye, dağlara çevirdi. Ne olağanüstüydü şu kollarını açmış gezegende yaşam! Bu cilveleşme, kısa, hayali varoluş onda nasıl da bir arzu uyandırıyordu!

Arzu her şeyi başlatandır diye anımsattı kendine. Her imgelem, her eylem önce gelir. Arzu hayatı harekete geçirir. Ateşi tutuşturan kıvılcımdır. Bir kadına, bir düşe, var olmaya duyulan arzu. Bir an vardı ki hayat arzunun ilk kıpırtılarını duydu ve bu duyguya karşılık kendi hayalini yarattı.

Hayatın arzuladığı anında yaratılmıştı. Yaratılış da hayatı arzuladı. Arzu arzuyu doğurdu. Her düş, düşleyenin ayrılmaz bir parçasıdır.

Eziquio yüksek sesle “Biz hayatın düşünde yaşıyor, soluk alıyoruz” dedi.

“Daha önce senin ve benim başkalarının düşlerinde var olduğumuzu söylüyordun.”

“Fark nerede? Hepimiz yaşamın şehvetli arzularının sonucuyuz.”

“Ha, anladım!” dedi Gandara. “İyi dedin.”

Kuru dudakları çatlayan Eziquio şapkasını yeniden başına geçirirken sırıttı. Bir vakitler böyle bir aydınlanma haftalar süren bir hazırlık, variller dolusu da şarap gerektirirdi. Şimdiki bakış açısansa duru bir anlayış hemen hiç çaba gerektirmiyor, kargaşa da yaratmıyordu. Yolun kenarında oturan kadını anlıyordu. Özlemlerini onun anlayamadığı biçimlerde anlıyordu. Bir *nagual* ustanın kurallarıyla yaşıyordu, artık onun avı, kargaşanın hedefi olmuştu. Onun sataşmasını, kanına girmesini, su götürmez sevgisini hissediyordu. Hafızasının uzak geçitlerinde Miguel de Emma’nınkini hissedebilirdi hâlâ.

Olayları artık daha iyi bir ışık altında gören Eziquio toprak yoldan aşağı salınarak yürüyordu. Ne olursa olsun, bu görevdeki payından hoşnuttu. İki arkadaş hayattakiler arasında oyun oynamak ve yaşamın keyifli yordakçılığını hissetmek üzere yeniden bir araya gelmişti. Eziquio düşten memnun, torunun oğluyla gururluydu. Evet, oğlan sapına kadar bir Kartal Şövalyeydi diye düşündü. Miguel ataların sihrini körüklemiş, bu iki ihtiyarın işe burunlarını sokmasını sağlamıştı. Belli ki çömezleri ona Miguel’in hatırlayabildiğinden bile daha fazla sevinç veriyordu. Oynamaya duydukları istek bir mucizeydi. Değişken gerçeklikler karşısındaki cesaretleri esinlendiriciydi. Emma nasıl da...

Eziquio birden saplanan kaygıyla olduğu yerde durdu. “Kadınla küçük çocuğun eve dönmeleri gerek” dedi.

Gandara da soluk soluğa durdu, arkasına baktı, düşündü. “Hayır, yola devam etmeleri gerek *jefe*” dedi. Bir düşü, talih-sizliğin eğlenceyi engellemesine izin vermez.”

“Peki nasıl ilerleyecekler?”

İvediliği hisseden Gandara terli yüzünü elinin tersiyle sile-rek dikkatini topladı. “Ha! Nachito’nun oğlunu hatırlıyor mu-sun? Hani şu pash mavi külüstürlü olanı?”

“Külüstür mü? Neden söz ediyorsun sen?”

“*Si!* Öksürüğü hiç dinmeyen şu kamyon vardı ya.”

“Ah! O korkunç külüstür!”

“Köyü dehşete salardı” diye devam etti Gandara. “Zehirli diş-lerini gösterip duman püskürten hayal ürünü bir ejder derdin!”

“Kamyon! Bu mu cevabın? Veracruz’a giderken kamyonu-mu ihtiyacımız vardı? Başkente yürürken? Farmasonu zafere taşıırken?”

“Tanrılar adına. General Juarez’dan söz etme *por favor*. Adını duymanın ayaklarımı kanattığını biliyorsun.” Zihni ön-lerindeki sorunu çözmeye çalışırken Gandara’nın soluğu kesi-liyor, kaşları çatılıyordu.

“O zaman kadının eve dönmesini sağla!” diye buyurdu Eziquio. Tam o an arkalarında bir motorun öksürüğünü duy-dular. Hayretle döndüklerinde Nachito’nun oğlunun neredey-se seksen yıl önce köyünde kullandığının tıpa tıp aynı soluk mavi bir kamyonun kendilerine doğru geldiğini gördüler. Di-reksiyonunda ufak tefek bir adam vardı, yanındaki koltukta da koca bir köpek. Adam onları bir toz bulutuyla boğarak yanla-rından geçerken eliyle selamladı. Olmuştu işte. Oğlan ile an-nesi bulunacak, tasasız günlerine devam edeceklerdi.

Eziquio Emma’ya güvence vermek, dünyası bir kez altüst olduktan sonra her şeyin coşkun bir anlam ifade edeceğini söylemek isterdi ama ona inanacağından kuşkuluydu. Şüphe-lenmeye bir süre daha devam edecekti. Avuntuya direnecek, yalınlığa güvenmeyecekti. Çabayı bırakmaya hazırlıklı değil-di. Birkaç kalp kırıklığı, birçok küçük ölümün daha ardından

dengeyi bulacaktı. Hakikat acımasızdı ama bunu göğüsleyecekti. Yaşam, tuhaflıkları içinde sevinç doluydu ama Emma dirençliydi. Onu aklın kıyısına kadar gitmeye kandırmışlardı ama akıl hep öyle yapmaya mecbur olduğu gibi şimdiki sınırlarını genişletecekti. Kendisi Emma'ya pek çok harika numara yapmıştı ama kimdi Don Eziquio ışığın bir numarası değilse? İnsanın maddeye bağı ortadan kalksa her şeyin ne kadar kolay olacağı geldi birden aklına. Ama maddenin içinde bile özgürlük yaşanabilirdi. Hayat hâlâ damarlarında dolaşıyor olsa Eziquio huşu uyandırıcı olurdu. O vakitler olağanüstü güçler elindeydi, Nachito ve evet, Gandara'nın da. Bayırlara doğru yola koyulduklarında arkadaşına hayranlıkla bakarak sırtını sıvazladı. Şişman, hantal Gandara bile vaktiyle bir büyücünün acımasız becerisini göstermişti. Çok zaman önce üçü, “gerçek şeyler” dünyasını terk edip geri gelme sanatında ustalaşmıştı. Geri gelmek de bütün numaraların en çetiniydi.

İnsanlığın ilk günlerinden beri bütün insanların yüzleştiği korkularla yüzleşen Emma'yı düşündü yeniden. Korkuları makul sorular ardına gizlenmiş olarak gelirdi: “Değişirsem kendimi nasıl tanırım? İnanmayı bırakırsam delirir miyim? Çok uzağa gidersem evin yolunu bulabilir miyim?” Kişi kendinin her şey olarak farkındaysa ev bir budala aldanmasıdır. Eziquio kendi kendine kıkırdadı. Yaşamın algısında sınırlar yoktu. Daha genç bir adamken düşler arasında çabasızca gelir giderdi. Havalanıp konmada hünerliydi. Tüm bunları o vakitler merak etmez, sadece sevinç, ayrılmaktan da heyecan duyardı. Ayrılmak ve geri gelmek. Çoğu insanın dilemeye asla cesaret etmediği şeye sahip olmuştu. Bilgiden dışarı atlama cesaretine.

Ya Don Miguel? Onun mirasının varisi? Bu anılar panoramasının neresindeydi o? Ataları oynar, çömezleri duraksar ve titrer, aşk çağırır ve cevap alamazken neyin peşindeydi bu adam?

Birden, “Gandara” dedi, “öğretmeni işbaşında görmek istiyorum ben.”

Gandara “Nazaretliyi mi?” diye sorup hemen ardından özür diledi. “*Disculpa*. Kendimi zamanda kaybettim de.”

“Miguel bir şeylerin peşinde. Bu andan önce ya da sonra, bir şeylerin peşindeydi!”

Gandara yarım ağızla, “Onu bulayım mı?” diye sordu. Bu serüvenle ilgili hiçbir şey kolay görünmüyordu. Sözgelimi şu huzur anında bile güneş yakıcılaşmış, yol da dikleşmekteydi.

“Evet, bul onu” diye yanıtladı Eziquio, “ortalık biraz sallanacak olsa da.”

“Sana şöyle sert bir içki de bulayım mı patron, sıcak da bir yemek? Ya ateşli bir karıya ne dersin? Belki onu şöyle bir sallamak istersin ha?”

Yaşlı adamı incittiğini hisseden Eziquio “Çalışmanı beğeniyorum *amigo*” dedi. “Kamyonla yaptığın çok ustacaydı. Nachito sana dans ederek alkış tutardı.”

“Evet, evet. Nachito eğlenirdi” diye onayladı arkadaşı. “Ama konumuza dönelim. Ben zamanı sallarken sen ne yapacaksın?”

Eziquio sombrero’sunu yeniden geriye atarak güneşin tatlı sıcağını içine çekti. Derin bir nefes alır gibi göğsünü şişirdi ve işitilir bir soluk verdi. “Ben burada, ettiklerimle yetiniyor olacağım *vaquero*” diye gösterişli bir biçimde iç çekti. “Uzun ve saygıdeğer ömrümde ettiğim her bir işle.”

Gandara önünde duran soytarıya bakıp başını iki yana sallayarak derinden bir iç geçirdi. Her zamanın karakteri ama her şeyden öte sadık bir yoldaşı. Dostunun isteklerine uymalıydı. Sonuçta bir vakitler arzu tutuşmuştu...

Bir adamın arzusunun gücü üzerine düşüncelere dalmasına kalmadan zaman yaşamın iradesi doğrultusunda değişti ve parlak güneş kayboldu.

* * *

Miguel’e bir Mısır piramidinin altındaki geçide ve rahibin dünyasma geri dönmüş gibi geliyordu. Kendi nefesinin steril havada dalgalanarak zamanın yumuşak kıyısını kestiğini

işitebiliyordu. Altındaki taş zeminin omurgasını ürperterek beynini uyanmaya zorlayan soğuşunu duyuyordu. Bundan uyanamayacağını biliyordu.

Gözlerini açıp tanıdık mekanı gözden geçirdi. Meşaleler geçidi aydınlatıyor, yüzüne kıpır kıpır gölgeler, duvarlara kan kırmızısı alevler düşürüyordu. Bunlar genç bir adamken gördüğü, yerden tavana hiyeroglif oyulmuş aynı yüksek duvarlardı. Duygu da aynıydı. Belli belirsiz baharat kokusu yeniden burun deliklerine ulaşırken minerallerin tatları diline dokundu. Aynı an gibiydi. Başını kaldırmaya çalıştı ama yapamadı. Bedeni cansız, çaresizdi. Zihni bu düştten yeniden bir anlam çıkarma çabasıyla çalkalanıyor, yatışacağı hiçbir şey bulamıyordu. Daha önce atladığı bir şey mi olmuştu? Anlamayı başaramamış mıydı? Düşü yeniden yorumlamak için mi buradaydı? Kimil-dayamadan yatıyor, entarili rahibin gelişini bekliyordu.

Kimse gelmedi. Hiçbir şey olmadı. Meşaleler tıslayarak parlıyordu ama başka bir ses yoktu. Miguel saatlerin hızla mı geçtiğini yoksa asılıp kaldığını mı kestiremiyordu. Zaman durmuş olsa bilmeyecekti. Oracıkta yatıyor, bakışlarını üstündeki taş oymalarda gezdiriyordu ki büyücek bir imge dikkatini çekti. Duvarlardan birine özenle oyulmuştu ve bildiği bir hikâyeyi anlatıyordu. Karakterler alışık olduğundan farklı çizilmiş, daha değişik bir şekilde bir araya getirilmişti ama onları da tanıdı. Tanrıları, tanrıçaları adlandıramasa da bu öyküdeki baş aktörleri seçiyordu. Bunlardan biri yeraltı dünyasının efendisiydi, ebedi hayata layık olup olmadığını belirlemek üzere ölülerin kalplerini tartan Teraziler Bekçisi. Bu oymada yarı insan yarı kurt olarak tasvir edilmişti. Diğer Büyük Öğütücüydü. İnsanın bildiği en büyük etoburlar olan aslan, hipopotam ve timsahın bileşimi olarak rengarenk betimlenmişti. Bekçi, devasa bir terazinin bir kefesine bir insan yüreği, diğerine devekuşu tüyü koymuştu. Tüyden daha ağır çekecek bir kalp, korkunç yaratık tarafından silinip süpürülecekti. Tüyden hafif çekecek olursa ebedi aleme geçişine izin vardı.

Bu yüreğin, herhangi bir yüreğin saflığını belirleyen nedir? Miguel çizimlerdeki böylesine parlak bir şekilde düşünmüş ve dönüşüm konusunda yalın bir ders sunan sembollere baktı. Ömrünü zihnini zehirden arındırmakla geçirmişti. Yüreğini aramış, yozlaşmaya rastlamış ve onu ortadan kaldırmıştı. Yalanları –kendisine söylenmiş ve inanılmış yalanlarla oluşturup kendine karşı kullandıklarını– söküp atmıştı. Zihnin arındırılması ve hakikiliğin geri kazanılması; ustalığı bu olmuştu. Bu sahne ölümde ustalığı, uyanışı simgeliyordu.

Öyküyü anlatan ince işli simgelerle çevrili figürlere yenden baktı. Hayvanlarla insanların gövdelerine baktı. Giysileri, maskeleri ve gereçlerinin tümü de pastel tonlarda ve ince biçimliydi. Bu öyküde ihmalin cezaları korkutucu gösterilmek istenmişti. İster kral olalım ister köle, diye uyarıyordu, hakikatin uyanık bekçileri olarak kalmak bize bağlıdır. Bizler yozlaştırıcı ve kendi yozlaşmamızın kurbanlarıyız. Özgürlüğümüze ilişkin tercihler yapan tanrılarınız. Yalanları hakikatimize karşı tartarken ritüeli yöneten Teraziler Bekçisiyiz.

İmgeler birden silikleşti. Miguel onları hayal meyal seçebiliyordu şimdi. Belki de rüya görmüş, o da sona ermekteydi. Belki sonsuzluk onu oracıkta, ışıltı titreşen meşalenin, odanın kararan köşelerinin hemen ötesinde beklemekteydi. Evet, sonsuzluk bekliyordu. Hissi ne kadar yakındı... oyulmuş simgelerin arasında, her bir renk beneğinin altında uzanmaktaydı sanki. Baharat kokusu da silikleşmeye başlamıştı.

Duyularının köreldiğini hisseden Miguel gözlerini kapayarak daha derin bir uykuya teslim oldu. Nefesi yumuşadı, nabızı usulca, belli belirsiz düştü, düştü ve durma noktasına geldi. Her şey yolundaydı. Sonsuzluk bekliyordu.

“Öldü mü?” Odada bir fısıldaşma oldu ama usulca söylenen bu sözler granit duvarlardan berbat bir parodi olarak yansıdı. *Öldü mü? Öldü mü? Öldü mü... öldü...öldü?*

Yanında diz çökmüş kadın Miguel’in bileğini tutmuş, nabzını arıyordu. Bulamayınca sol kulağını onun ağzına yaklaştı.

tırdı. Nefes almıyordu. Yanına çömelen erkeklerden biri aynı şeyleri yaptı, ardından başını Miguel'in göğsüne yasladı. Bir tam dakika sonra doğrulup diğerlerine baktı. İfadesi *kalbi atmıyor* diyordu. Bunu şok izledi.

"Hayır!" dedi soluğu tıkanan biri, oda yeniden yankılarla uğuldadı. *Hayır! Hayır... hayır... hayır!* Öğrenci grubu hep birden tepki gösterdi. Bir ağızdan konuşuyor, sorguluyor, bağırıyorlardı. Birçoğu yanına çömeldi, dokundu, seslendi, hatta uyanması için sarstı. Kadınlar ağlamaya, erkekler çaresizce meraklanmaya başladı.

Grup halinde Mısır'a yaptıkları yolculuğun ikinci günüydü. Heyecan dolu ve dünyanın en gizli harikasına yapacakları özel turun sabırsızlığıyla Büyük Piramide gelmişlerdi. Fira-vun Khufu'nun mezarı, Gize Piramidi içinde, yukarılarda, Kral Odası olarak anılan yerdeydi. Cilalı granite bakan geniş, dikdörtgen bir odaydı. Lahit dışında boştu. Lahit de bir hükümdara layık ihtişamda değildi fakat varlığının azim gizemler ve... adı konmamış tehlikeler hissettirdiği su götürmezdi. Bu odanın altında, büyük yapının hemen hemen ortasında yer alan Kraliçe Odası daha görkemli ve çok daha az tekinsiz geliyordu. Buyur eden bir havası vardı.

Piramidin kaidesinde toplanıp yıkık dış duvarlardan içeri girerek ışıltılı geçitlerdeki törensel yürüyüşlerine koyulalı grup, gelişlerinin içtenlikle beklendiği hissine kapılmıştı. Huşu içindeki fısıltıları görünmeyen tünellere yükselerek her odada yankılanıyordu. Saygıları tanınmalarıyla karşılanıyor ya da onlara öyle geliyordu. Neşeli ruh halleri yeri, tarihin gidişini değiştirmeye doğru atılıyordu sanki. Piramit o sabah her zamanki turist akımına kapalıydı. Bu şekilde harikalarını dikkatleri dağılmadan ve kendi tempolarında keşfedebiliyorlardı. Nasıl olduğunu kimse bilemiyordu ama Don Miguel'in dünyasında *her şeyin* mümkün olduğu kabul edilmişti. Neden, neden diye sormalı? Bugün Büyük Piramide yalnızca onlar girebiliyordu ve bugün böyle şeyler doğru ve olağandı.

Ancak birden, Miguel onları Firavun Khufu'nun odasına götürürken hiçbir şey yolunda görünmez oldu. Hiçbir şey olması gerektiği gibi değildi. Akışı değiştirecek ne olmuştu böyle diye sordular. Neyi atlamışlardı? Herkes odaya doluşup havasını içine çekerek oturacak ya da duracak bir yer bulmuşken Miguel, elleri arkasında, yüksek duvarlara değercesine çepeçevre yürüyor, yüksek tavanı inceliyordu. Burayı ya da benzeri bir yeri tanır da yeniden hatırlar bir hali vardı. Bazılarına eski tanışlarıyla selamlaşır gibi gelmişti. Odayı dolaşıp lahde doğru giderek bir süre yanında durdu. Ardından, tek bir söz etmeden yere uzanıp gözlerini kapayarak kollarını göğsünde kavuşturdu. Düş ritüeline alışık olan çömezleri de onunla birlikte gözlerini kapadı. Hiçbir şey ummadan beklemeye koyuldular.

Beklediler... beklediler. Hiçbir ses ve hareketin gelmeyişiyle sonunda bir kadın yanına çömelerek kulağına fısıldadı. Cevap alamayınca nabzım tuttu...

Odanın bir ucundan izlemekte olan Gandara "Birinin gerçekten ölüp ölmediğini kesin olarak söylemenin yolu yoktur" dedi. Ne kadar açık seçik söylenmiş olsa da dedikleri hiç yankılanmadı, kalabalıkta bir tepki yaratmadı. Başını iki yana sallayarak "İnanın bana" diye ekledi.

"Sana inanmak mı?" dedi hemen arkasında duran Eziquio. "Yıllar yıllar önce az daha diri diri gömüyordun beni!"

"Hayatta olduğunu biliyordum" diye yüksekte attı arkadaşı. "Biliyordum. Yoksa neden cenaze törenini erteleyecektim ki?"

"Hiç de öyle bir şey yapmadın! Padre Quique bulsun da gömsün diye kilise basamaklarına bıraktın beni! Ölümünden korkmuş bir kız gibi kaçtın!"

"Saçma!"

"Evet ya, öylesin!" dedi Eziquio Miguel'in etrafını alan kalabalığın görünürdeki ölümüne kopardığı gürültünün üzerine çıkmak için sesini yükselterek.

Gandara konunun değişmesinden hoşnut “Ah bu insanlar!” dedi. “Hiç merak duyguları yok. Hiç...”

“Sabır” dedi ifadesiz bir sesle Eziquio. “Sabırları yok. Miguel’in annesi beklerdi. Mutfağına gider, herkese *posole* yapar, çocuğu da düşlerine bırakırdı.”

“Benim öyle bir annem vardı” dedi Gandara. “Bir şamanın en iyi dostu.” Eziquio’ya dönüp gülümsedi. “Karım Felia böyle şeyler yapmama dünyada izin vermezdi. Oynama özgürlüğüm yoktu. ‘Mısırla acı biberi kim alacak?’ diye başımın etini yerdı. ‘Kuyudan kim su çekecek?’ diye tuttururdu. ‘Sen ikide bir ölürken ailemize kim bakacak?’ Sorular, itirazlar gırla! Annem ondan nefret ederdi.”

Sahneyi sessizce seyrettiler. Miguel’in etrafını alanlar dar bir çember oluşturmuş, telaşla fısıldaşıyordu. Başlangıçtaki taşkınlıkları sönmüş gitmişti. Mısırlı rehberleri yardım getirmeye gitmişti, yapabilecekleri pek fazla şey de yok görünüyordu. Sonunda fısıldaşmalar bile azaldı, geride boğuk hıçkırıklar, bastırılan gözyaşları kaldı.

Gandara arkadaşına kuşkulu bir bakış attı. “Dur! Yaptıklarınla kalman konusunda anlaştık sanıyordum.”

“Ben hiçbir konuda anlaşmadım. *Nagual* öğretmeni bulmak istiyordum, buldum.” Odayı işaret etti, sonra kafası karışmış arkadaşının gözünün ta içine baktı. “Yaptığı hepsini etkiliyor. Düşlediği her şeyi etkiliyor.”

Kaburgasından dürtten arkadaşı onu yatıştırdı. “Ben bir başıma bununla başa çıkabilirim *viejo*. Dağlara dön, dünyayı çılgınlığa it. Git hadi. İyi eğlenceler!”

“Dünya bekleyebilir. Burada neler olduğunu görmek istiyorum.”

“Ölüyor ya da ölmüyor. Başka ne olacak?”

“Anlam, *hombre*. Anın anlamını belirlemek istiyorum.”

“Bunlarda saklı bir anlam aramak zorunda mıyız?” diye homurdandı Gandara. “Yaşıyoruz. Gülüyoruz. Neden bir önemi olacak ki?”

“Önemi yok” diye cevabı patlattı Eziquio. “*Anlam* başka mesele.”

“Bunun sonuçlarını ödeyecek, anlam dediğin o ise.”

“Hatırladığım kadarıyla beden ölümün bedelini ödüyor.”

“Seni kilisenin basamaklarında bırakan Nacho idi *amigo*. Ben değil.”

“Ha! Öyle demek!” Eziquio gözlerinde muzip bir ışıltıyla arkadaşına döndü.

Tam o sıra bir kadının hayretle ah ettiği duyuldu. Birisi bağırdı, kalabalık geri çekildi. İki arkadaş, hareket eden insanların arasından Miguel’in gözlerini açarak yavaşça doğrulduğunu gördü. Üç kadın yanına seğirtti, yatıştırıcı bir sesle konuşarak ayağa kalkmasına yardım ettiler.

“İyi iş çıkardın *m’ijo*” dedi Eziquio fısıltıyla.

“Şunun suratına bak” diye bağırdı Gandara. “Neler olduğunu hiç anlamıyor. Yaşadığından emin olabilirler mi?”

“E herhalde çukura koyup yüzüne toprak atabilirler.”

“İnan bana, Nachito idi o.”

“Yalancı! Uyandım ve seni gördüm...”

“Şşt!”

Miguel doğrulmuş, öğrencilerini sakinleştiriyor, oturmalarını işaret ediyordu. Odadaki herkes sustu. Eli taş lahde dayalı, birkaç dakika boyunca hiçbir şey söylemeden önlerinde durdu. Geniş oda onları sıkıca sarmalamıştı sanki, iç çekişleri, belli belirsiz hareketlerin sesini boğuyordu. Yumuşak ışıktaki parlayan duvarlar beklenti dolu yüzleri yansıtırken piramit so-luğunu tutmuş dinler gibiydi. Kara gözleri ışıldayan Miguel yumuşak, okşayıcı bir sesle konuşmaya başladı.

“Sözlerime dikkat edin. Hikâyeleriniz dikkatinizi çelmesin. Bildiğinizi sandığınıza ya da başkalarının bu ana ilişkin size söylemek istediklerine inanmayın.”

Sesi dünyanın derinliklerinden gelir gibiydi, alçak ve yankılı, granitte titreşiyor, piramidin muazzam gövdesinin uğultusuyla yanıtlanarak ana geçitlerinde akıyordu. Yukarıda saklı

bölmeler mırıldanıyor, odanın dışında anılar fısıldaşıyordu. Granit duvarlar altın çizgilerle işliydi, firavunun mezar odası soylu kökenini geri çağırıyordu.

Miguel “Her zaman yanınızda olacağımı bilmenizi istiyorum” dedi. “Yaşadığınız ve dinleyebildiğim sürece sizinle beraberim. Geri döneceğim. Yaşamın mesajım iletmek için tekrar tekrar geri döneceğim.”

“İşte bu” diye fısıldadı Eziquio. Bilginin dışına atla diye düşündü. Kural buydu... ve şimdi yerine getirilmişti..

Görünürde hiçbir şeye, kimseye seslenmese de Miguel her bir zihne ve açık kanala konuşmaya devam etti. Gözleri ışıldıyordu ama gördüğü onların ötesindeydi. Düzgün granit duvarların ötesini görüyor, madde dünyasının ötesini algılıyor ve bu kırılğan anın çalkantısı üzerinde kayıyordu.

Terk edileli çok olmuş bir düşe teslim olmanın ve onun yerine tüm düşlemin önünden süzülüp gitmenin hissini anımsıyorum. Yeniden burada olmak ve deneyimi bütün bakış açılarından görmek bana dinginlik verdi. Mısır yolculuğum, Peru'ya diğer bir uzun seyahat gibi kimi zorlu olaylarla hızlandırılmıştı. Yolculuktan önce uykuda geçirdiğim saatlere eski Mısır simgesi kadim tanrı ve şeytanlarla uğursuz düşler karışıyordu. Sanki zihnim, insanlığın dikkatinin yola devam etmesiyle solup kaybolmuş kolektif bir rüyayı düşünmekteydi. Niyetim insan hafızası mahzeninin derinliklerinde saklanan bu düşü canlandırmak değildi. Ama sadece Mısır'a gitmenin bile eski mitolojilerden unsurları bana meydan okumaya çağırarak olacağını hissediyordum. Tedbir için en yakınlarımın evde kalmasını istedim. Emma'ya benimle gelmemesini söyledim, aramıza fiziksel ve duygusal olarak yapabildiğince mesafe koymasını salık verdim.

Bu, gerçekliğin benim imgelemimdeki yapılanma biçimiydi o zamanlar ve çevremdeki herkes de bu gerçekliğin

bir parçasıydı. Çömezlerim kendi iradeleriyle benim gerçekliğimdeydi ve gerçekliğin kuralları buna göre değişiyordu. Benim düşümün alanında insanlar Don Miguel'in dili ve mantığını takınıyordu. Şamanik simgeler kullanıyordum, onlar da öyle. Bu simgelere dayanan bir dil konuşuyorlardı. O simgeleri benimle birlikte yaşıyor, düşünüyorlardı. Öğretimlerim değiştikçe sembolleri de değişen farkındalık yaklaşımına uyacak şekilde değiştiriyordum. Değişime iyi karşılık verenler yakınımda kaldı ve düşte bazı büyük değişikliklerle öğreti gelişti. Değişikliklerden hoşlanmayanlar uzaklaştı.

Bütün şamanlar farklıdır fakat çömezleri şamanik düşe benzer şekillerde çekilir. Şefkatle kanatları altına alınmış öğrencilere öğretmenin dikkatiyle birlikte gelişim fırsatı sunulur. Benim düşümde saygı her şeydir; kişinin kendine, başkalarına ve tüm yaradılışa saygısı. Benimki korkuyu caydırıp koşulsuz bir sevgi atmosferi yaratan bir düştür. Bu, Mısır'a yaptığımız da içinde olmak üzere her yolculuğun genel havası oldu. Ne türlü kaygıları olursa olsun, öğrencilerim bunları çözümler ve farkındalık yolunda ilerler.

Grubumla Kahire'ye geldiğimde her şey tereyağından kıl çeker gibi ilerledi. Gize'deki Büyük Piramit'te grubumuz için özel bir tur izni aldım. Yolculuk oradan Nil boyu devam edecekti. Piramidin içindeki ilk anlardan başlayarak kendimi rahatlamış hissediyordum. Heybetli yapı bizi ana rahmi gibi sarmalamıştı. Kadim bir halkın düşü bana çok yakın geliyordu. Kral Odasında yıllar önce yorumcu rahiple yaşadığım düş haline benzer bir şey deneyimledim. Bu yeri, eski zamanlardaki haliyle insan dramını anlamaya başladım. Odanın zeminine uzanıp teslim oldum. O noktada hayatın ta kendisinin düşü içlerine genişlemiş gibiydim.

Beden, zihin ve ruhtan söz ettiğimizde yanıltıcı ayırımlar yaratıyoruz. Sadece yaşam ve yaşamın sayısız bakış açısı var. Tek bir yerden, şarttan ve andan kopmuş, artık kendi algımla sınırlı değildim. *Vardım* ve hepsi de buydu. Yaşamın

bakış açısından görmek ne anlama geliyor? Şimdiki anda sonsuz olmanın anlamı ne? İfade etmek olanaksız olabilir ama deneyimlemek mümkün. İnsanlar o odada öldüğümü söylüyor ama bu düşünce beyne, maddeye ait. Ölmüş? Gitmiş? Bedeninden ayrılmış? Bu kavramların hayatın perspektifinden hiçbir kavramın da olmadığı gibi bir anlamı yok. Pek çok açıdan bu olay sonraki dönüşümümün peşreviydi. O zaman ölü değildim, şimdi de değilim ama ölüme ilişkin merakım giderildi. Sonsuz potansiyelden madde ve biçim düşünce, oradan gerisin geriye sonsuz potansiyele yaşanan yolculukta hiçbir karmaşa yok. Yaşamın bakış açısından olan hiçbir şey yok.

Madde perspektifindense şiddetli bir kargaşa söz konusu. Madde kısa ömürlü ve değişim çalkantılarından etkileniyor. Kişiye, türe bağlı olmadan hepimiz gerçekliği, kendimizi daha fazlası olarak görecektir farkındalıkta bile olsak maddenin bakış açısından düşünüyoruz. Yaşam ve ölüme –ve diğer her şeye- ilişkin görüşlerimiz madde düşü çerçevesinde kalıyor.

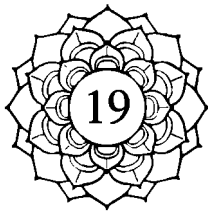
Maddenin güçlü bir hafızası olduğunu biliyoruz çünkü bir beynimiz var. Zihin istesin istemesin, beyin hatırlıyor. Algılama biçimimiz ve inandıklarımızda hafızanın etkisi muazzam fakat bu, yetileri hesaplanamayan organik bir mekanizmanın işlevlerinden sadece biri. Duyular, dil, akıl; tüm bunlar maddenin fonksiyonları. Duygu, ruh hali, içgüdü ve sezgi de öyle. Fiziksel bedenin karmaşık doğasının altını çizmek ve algımızın ancak madde kadar gelişmiş olduğunu belirtmek istiyorum. Maddenin gelişimi ışığa tepkisiyle ölçülür. İnsan evrimi insan sinir sisteminin karmaşıklığı ve ışığa duyarlılığıyla yakından ilgilidir. Işık hayatın elçisi ve ilk tezahürüdür. Kulağa hikâye gibi gelebilir bu çünkü öyledir. Simgeler yoluyla hakikati arayan herkesin yapmak zorunda olduğu gibi sözcükleri isabetli bir şekilde açıklanamayacak bir şeyin hizmetine koşuyorum. Işık ve hayatın. elçileri konusunda kalıcı

olmuş pek çok öykü anlatıldı ama biz altında yatan hakikat-
tense hikâyeye bağlanma eğiliminde görünüyoruz.

Yaşamın bilinemeyecek bir öz, isimsiz bir güç olduğunu söyleyelim. Maddenin var olmasından önce sadece varoluş potansiyelinin olduğunu. Potansiyel ya da mutlak gücün aniden algılamaya, bakmaya itildiğini. Bakmak iki bakış açısı oluşturur; gören ve görülen. İki bakış açısını birleştiren mekanizma ışıktır. Yaşam, anahtar deliğinden bakan bir çocuk gibi etrafına bakınır ve ışık bir evreni gözler önüne koyar. Bu hikâyenin ana karakterleri arasında bir fark yoktur. Yaşam ile ne gördüğü, neyle gördüğü arasında bir ayrım yoktur. Saf potansiyel saf algıya genişlemiştir. “Anahtar delikleri” her yerde, görüntüler de aynı. Yaşam görüyor ve görülüyor.

Mısır piramidindeki deneyimimde hiçbir tuhafılık yok. Düşledim, ardından düşsüz, zaman dışı idim. Döneceğimi söylerken Miguel olarak değil, saf yaşam gücü olarak konuştum. Yaşam hep oradaydı, yani bir başlangıç ve yeni bir araştırma fırsatı sunuyordu. Yüreğim hafifti. Bilginin ağırlığı ile hikâye anlatıcının zorbalıklarının acısını çekmez olmuş, ağırlıksızlaşmıştı. O gün ölümün kıyısından geçerken hayatın mesajı benim için açıktı. Tehdit ya da şeylerin sona erdiği ve başladığına dair bir his duymamıştım. Karl Odasındaki o gün bir bakıma farkındalıkta nihai değişimin habercisiydi.

Bu değişim iki yıl sonra Teotihuacan’da, fiziksel bedenimin daha fazla dayanamayacağını fark ettiğimde geldi. İçindeki yoğunlaşan ve sürekli genişleyen yaşam gücüne dayanamayacaktı. Bir hafta sonra hakiki kalbim duracak ve tanıdığım Miguel ile herkesin hayal ettiği Miguel- şöyle ya da böyle ölecekti.

“OYNAMAK İSTİYORUM!” diye bağırdı José erkek kardeşine.

Miguelito sertçe “Olmaz” diye karşılık verdi. “*Ben oynuyorum.*”

José kumandayı kardeşinin elinden almaya çalıştı. “Bu benim de oyunum!” On iki yaşında Miguelito daha iriydi ama José bir keresinde onu yere yatırmayı başarmıştı. Aynını yapmaya şimdi de hazırды.

“Bu benim Noel hediyem, ben oynayacağım.”

“Hadi ama! Beni rahat bıraksana Luigi!”

Şamataya katılan küçük Leo, “Ben de oynamak istiyorum!” diye bağırdı.

“Hey, ne oluyor?” dedi babaları. Oğullarım almak için Maria’nın evine gelmişti. “Sesiniz ta sokaktan işitiliyor.”

“Baba! Oynamak istiyorum!”

“Oynayamazsın!” diye bağırdı kardeşi.

“Ne oynu bu?” diye sordu Miguel.

“Süper Mario, baba.”

“Nintendo. O ikimize hediye geldi!”

“Neden oynayamazmış?” diye sordu babaları.

“Çünkü ben oynuyorum.”

“Ben de oynayabilirim. İkimiz de oynayabiliriz!”

“Sahi mi?” dedi Miguel.

José yanıtladı. “Evet!”

“Luigi ayarında değil o, Luigi” diye homurdandı kardeşi.

“Gördün mü baba? Ben Luigi’yim –bana öyle diyor! Bıraksın da oynayayım!”

“Oynamak istiyorum!” diye katıldı Leo.

En büyük oğlunun yanına oturan babaları sordu. “Nasıl bir oyun bu?”

“Açıklayamam” diye sızlandı Miguelito. “Çok karmaşık.”

Babasının kucağına atlayan José “Basit!” diye karşı çıktı. “Mario ile Luigi, Prenses Old School’u kurtarmak için Mantarlar Krallığına gidiyor. Prensesi kurtarmaları gerek ama kötü adam onları öldürmek istiyor.”

Ağabeyi “Beni” dedi. “*Beni* öldürmek istiyor.”

“Beni de eğer oyuna katılabilirsem.”

Miguel gözleri ekranda, “Peki ne yapman gerek?” diye sordu.

“Öldürülmeden şuradan şuraya gitmem gerek şu bayrak direğini görüyor musun?”

José directti. “Yardım edebilirim.”

“Neden yardım etmesin, o senin kardeşin?”

“Bir işe yaradığı yok.”

“Ben de!”

Oyunu görmek için kanepenin arkasına tırmanan Leo “Ben de, ben de!” dedi. Küçük eli kumandaya uzandı, tokadı yedi.

“Silahlarınız var mı?” diye sordu babaları. “Ordularınız? Stratejileriniz?”

“O yalnız” dedi José. “Ama ben...”

Ekranı işaret eden kardeşi “Şu soru işaretli ufak blokları görüyor musun?” dedi. “İçlerinde savunmada kullanabileceğim şeyler var...”

José heyecanla sözünü kesti. “Bozuk paralarla başka iyi şeyler. Mantarlar da var! Göstersene ona!”

“Bu mantar beni büyütüp güçlendiriyor.”

“Bazısı da ölümsüzlük veriyor!”

Kardeşi gözlerini devirerek “*Hayatlar* veriyor, aptal” dedi. “Ben daha çok *hayat* kazandım. Gördün mü? Anlamıyor işte baba.”

“Ağabeyine aptal deme.”

“Ama aptal. İkisi de.”

Babasının omzuna asılan küçük Leo “Ben değilim” dedi.

Babaları sakince “Nasıl oluyormuş, bana bir gösterin” dedi.

José coşkuyla atıldı. “Ben göstereyim baba!”

Leo taklit etti. “Ben göstereyim!”

Miguelito “Ben göstereceğim” diye sızlandı. “Bu oyunda sekiz dünya var baba, her dünyada da çeşitli aşamalar. Kazanmak için hepsinden geçmem gerekiyor. Ama çok, çok güç gerçekten.”

José bağırdı. “Benim için değil!”

“Her seviyenin son aşamasında...”

“Her dünyanın” diye düzeltti kardeşi “aptal.”

“Son aşamada şu benzin pompası adamıyla ya da onun arkadaşlarıyla savaşmam gerek. Bak, görüyor musun ne kadar kocamanlar.”

“Onunla nasıl savaşacağımı biliyorum!”

“Şimdi bir aktarma pompası bulabilirsem...”

“Ya da Yıldızadam!”

“... bazı seviyeleri atlayabilirim” diye devam etti Miguelito. “Dünyaları *diyecektim*. Ama zor, bu adamlar beni dövüp duruyor. Bir keresinde şu sualtı şeylerinden birinde boğuldum.”

José suratım buruşturdu. “Yaa.”

Miguel’in yüzü aydınlandı. “Vay canına. Görüyor musun işte, tıpkı hayat gibi.”

En büyük oğlu “Kalsın” dedi. “Benim hayatım gibi değil, adı Luigi olan aptal bir küçük kardeşim olması hariç.”

“Aptal olan José Luis.”

Babaları kararlı bir sesle “Yeter” dedi. “Herkesin hayatı gibi. Nasıl oynayacağımızı bilmediğimiz bir oyunun içine doğuyoruz işte.”

“Oyun mu?”

“İnsan hayatı. Evet, bir oyun. Bunun gibi yığınla kuralı var. Dünyaya geldiğinizden beri öğrendiğiniz bütün o kuralları unuttunuz mu? Lazımlığa kendi başınıza oturmayı öğrenmediniz mi?”

“Lazımlık!” Leo kanepeden yuvarlanıp kahkahalara atarak yeri yumrukladı. “Lazımlık!”

Miguel devam etti. “Ana babanızın dediğini yapmak zorundaydınız ve öğretmenlerinizin öğrettiklerini, değil mi? Kuralları, iyi davranışları ve adil olmayı öğrenirseniz insan hayatında çok daha iyi bir durumda olursunuz. Dişlerinizi fırçalar, zamanında yatar ve *mama*’nıza yardım ederseniz. Eğitim alır, bir konuda beceri kazanırsanız.”

Miguelito, “Bu oyun ben öldürüldükten sonra yeniden yaşamama izin veriyor. Bana süper güçler kazandırıyor. Ateş Çiçeğini koparırsam...” dedi.

“Ateş Çiçeği!” diye bağırdı José. “Bomm!”

“Tamam” dedi babaları “Hayatta da işe yarar stratejiler vardır. Farkındaysanız, başkalarının göremediklerini görüyorsanız. Kendinize inandığınızda her türlü yargıya karşı bağışık olursunuz. Bunlar süper güçlerdir.”

“Kırmızı mantar yemekle büyümem.”

“Kırmızı ve sarı” diye düzeltti kardeşi.

Babası gülümseyerek “Daha az zehir yiyerek büyüsün” diye karşılık verdi.

“Baba...”

“Ciddiyim. Hayatta daha iyi olmanıza yardım eden sırlar vardır. Bunları bulup çıkarmak ve uygulamak size kalmış. Uygulama ustalaştırır.”

Yerden “Gugulama mı?” diye bir ses geldi.

“Bilgiyi iletişim kanalları açmak için kullanın. Bu iyi bir stratejidir. İnsanlara saygı gösterirseniz sizi yaşamlarına bu yur ederler. Bu kuvvettir. Birine yardım ettiğinizde o da size yardım etmekten hoşlanır. Sağduyudur bu, başka bir güç.”

“Yardım demişken” diye iç çekti José. “Ben de oynamak istiyorum. Lütfen.”

Miguel büyük oğluna “Bu oyunu nasıl kazanacağını biliyor musun?” dedi.

Miguelito karşılık verdi. “Evet. Düşmanlarımı öldürüp prensesi kurtaracağım. Onlar beni öldürürse kaybederim.”

“Bu oyunu kazanmak için yapman gereken önemli bir şey var” dedi Miguel. “Hayatta da kazanman için.”

“Neymiş?”

“Önce oyuncakta ustalaşacaksın.”

“Oyuncakta mı?”

Leo’nun başı kahve masasının altından çıktı. “Oyuncak!”

“Ne oyuncak?” diye sordu Miguelito.

“Şu ufak adam” dedi Miguel ekrandaki karakteri işaret ederek. “Mario.”

“Ya da Luigi!”

“Oyunda seni temsil ediyorlar, değil mi? Oyuncak sensin.”

“Evet...”

“Neler yapabildiğini, tüm gücünü öğren, böylece engelleri nasıl aşacağını bileceksin.” Miguel durdu, oğullarının yüzüne baktı. “Hayatta insan olarak neler yapabileceğinizi öğrenmek istersiniz ve bunlarda uygulama gittikçe iyileşir. Kendinizi anlamak, olduğunuz gibi görmek istersiniz. Oyuncakta bir kez ustalaştıktan sonra oyunun hakimi olabilirsiniz.”

“Bu oyunun mu?”

Miguel, tartışmak yerine sözlerine kulak vermelerinden hoşnut, gülümsedi. “Ve hayatın. O bir oyun ve hepimiz oynuyoruz. Kuralları bilmezsek bir sonraki aşamaya geçemeyiz. Gücümüzü tanımazsak güçlülük her karşılaşmamızda dezavantajlı durumda oluruz. Oyuncak tanımadığımız için her seviyede kaybederiz. Bizi koca canavar yenilgiye uğratmaz, kendi kendimizi bozguna uğratırız.”

“Bowser.”

“Goomba.”

“Doğru. Bizi ezer geçerler, bunun da tek nedeni kendimizi tanımaya zaman ayırmayıp olur.”

Çocuklar, her biri kendine göre sonuçlar çıkararak bakışlarını yeniden ekrana çevirdi. Babalarının teşvikiyle oyunu silip yeni bir oyun başlattılar, bu kez Mario ile kardeşi Luigi’yi de kattılar.

Babaları “Pekala *m’ijos*” dedi. “Gösterin bakalım kendinizi.”

Oğullarım büyüyüp koca adam oldu. Artık oyuncaklar için didişmiyorlar. Birçok konuda neler yapabileceklerini bana gösterdiler. Çocukluk derslerinden sağduyuyu derinleştirmede yararlanıyorlar. Her biri gelişen bir farkındalığa ayak uydururken kendi öykülerinin ustaları olmayı öğreniyorlar. Onlarla bir daha konuşamayacak olursam her birinin paylaştığımız anlar, hareketlerim ve sadece sözcüklerle açıklayabildiklerim üzerine düşüneneğine güvenim tam.

Elbette çocuklarımıza sürekli öğretiyoruz –dersin tam olarak ne olduğundan emin olmasak bile. Öğrendiğimiz her şeyi genelde durup doğru olup olmadığına ve sözcüklerimizin olası sonuçlarına bakmadan onlara aktarıyoruz. Çocuklar dinlemiyormuş gibi yaptıklarında bile dinler. Dinler ve bizden öğrenirler. Ardından öğretmenlerinden, arkadaşlarından, idollerinden ve aynı zamanda gezegenin düşünden de öğrenirler.

Ana babam hayattan bir şeyler öğrenip çocuklarına aktarmak için ellerinden gelenin en iyisini yaptı. Ben de kendi çocuklarım için ama her zaman yanlarında değildim. Geçimimi sağlamak ve şu oyuncakta –şu insanda– ustalaşmak için çok çalıştım. İnsan zihni konusunda daha fazlasını öğrenmek için yeni stratejiler yarattım ve oyunlarım öğretme yeteneğine doğru gelişti. Öğreterek dikkati en yararlı şekilde kullanmayı öğrendim. Çocuklar birinin dikkatini çekmenin ne kadar önemli olduğunu hemen öğrenir. Dikkat ile tüm iletişim kanalları açılır.

Çocukken, verebildiklerinde ana babamın dikkatine sahiptim. Ağabeylerimse bana öyle özel bir ilgi duymuyordu. En küçükleri olarak dikkatlerine değer değildim pek. Yaşıtlım fazla arkadaşım yoktu, kendi kendimi oyalamam gerekiyordu. Eğlence peşinde, kendi kendime oynadığım oyunlar icat ederek ağabeylerimin –etkilemeye en çok istediklerimin- de dikkatini kazanabildiğimi görmek şaşırtıcıydı. Kendi başıma ya da bir arkadaşla oyun oynayarak eğlendiğimi ilk fark eden genelde Jaime olurdu. Yanımıza oturur, nasıl daha iyi yapacağımızı gösterirdi. Bu Carlos'un dikkatini çeker, anında Jaime ile rekabete girişirdi. Derken Memin fark eder, bize katılırdı. Bir oyunda ustalaştıkları an benim katılıma ihtiyaçları kalmazdı. Birbirleriyle yarışa girerler, ben de unutulur giderdim. Böylece yeni, kuralları daha zorlu bir oyun düşünürdüm ve yine aynı şey olurdu. Jaime ile Carlos'un, ardından Memin'in ilgisini çekerdi. Bazen Léon da ilgilenir, diğerleriyle yarışa o da girerdi. Hiç farkına varmadan değerli ödülü –ağabeylerimin dikkatini- kazanmış, bu sırada epey de eğlenmiştim.

İnsanlar yaradılışları gereği rekabetçidir. İlk ve en temel rekabet de dikkat için verdiğimiz mücadeledir. Erken başlar ve asla son bulmaz. Oğullarıma stadyumlarda binlerce seyirci önünde oynanan eski Aztek oyunlarını anlatırdım. Bugünkü top oyunlarımıza benzerlerdi. İki takım genellikle bir topu çemberden ya da gol çizgisinden geçirmek üzere yarıştırdı. Fakat o günlerde kaybedenlerin kellelerinden olduğunu söyleyenler var. Bu doğru olsun olmasın, oğullarımla dikkatini çekmişti. Ortaya konulan, olabilecek en yüksek şeydi derdim onlara; yaşam ya da ölüm. Ödül hayatta kalmaktı, top da hayatta kalmayı sağlayan basit bir araç. Aynı şey her zaman insan düşü için de geçerli oldu. Burada top, *dikkattir*. Ne pahasına olursa olsun kazanılmalı ve kontrol altında tutulmalıdır.

Öğrencilerime de aynı ders verilirdi. Bir şaman olarak öğretilerime eşlik edecek birçok mitoloji yaratarak bu öğretilere farklı yaklaşımlar geliştirdim. Aynı şeyi farklı biçim ve bağlamlarda anlatacaktım. Giderek daha da iyileşen sonuçlarla yeni gelenekler başlatacak. Ebeveyn olarak da oyunlardan oğullarımın dikkatini yakalamak üzere yararlandım —onlar büyüdükçe güçleşen bir şeydi bu. Ergenlik yaşına geldiklerinde benim bakış açıma pek ilgileri kalmamıştı. Dikkatlerini çecek birçok başka seçenekleri vardı. Arkadaşlarının görüşlerinden elbette daha fazla etkileniyorlar, ünlülerin, rock yıldızlarıyla profesyonel sporcuların yaşam biçimleri onları büyülüyordu. Bütün çocuklar gibi bu öğretmene sırt çevirip başkalarına kulak verdiler. Benim Sarita'ya dönüşüm gibi, geri geleceklerdi ama bu biraz zaman alacaktı.

Super Mario ile erkek kardeşi oğullarım kadar öğrencilerim için de çok iyi bir öğrenim aracı oldu. Video oyunlarının yararlarını takdir ediyorum; yaşama görsel bir açıklama sunuyorlar. Çoğu çocuğun oyun oynamaya bu şekilde bakması pek muhtemel olmasa da eninde sonunda herhangi bir oyunun kurallarının yaşam mecazları olduğu ortaya çıkıyor. Büyüme ve olgunlaşma sürecinde güçlü yanlarımızı keşfediyoruz. Okulda, işte ve oyun alanında beceriler geliştiriyoruz. Kendimizi öğrendikçe insan düşünde seviyeden seviyeye geçerek hayatta daha iyi bir hale geliyoruz. Bir vakitler ilkokuldaydım, liseye geçtim. Tıp öğrencisiydim, mezun olup diploma aldım. Ardından pratisyen hekimlik ve cerrahlik yaptım. Her bir aşamada kendim hakkında daha fazla şey öğrendim, böylece yeni aşamaya (insanlar ve güçlükleriyle yeni bir dünyaya) geçtim. Herkesin yaşamı bir video oyunu gibidir. Her video oyunu da gerçekliğimizin ve onu nasıl anladığımızın bir yansıması. Önce oyuncağa hakim olmamız, tam anlamıyla öğrenmemiz gerekir.

Çoğunlukla çocuklarımın dikkatini onlarla kendi düşlerinde buluşarak çekebiliyordum. İlgi alanları benim ilgi alanlarım haline geliyordu. Kaygıları benim de kaygılarımdı. Her birinin farklı ilgi ve takıntıları vardı elbette, dikkatleri de sürekli o yönler çekiliyordu. Oğlum Miguel oldum olası spora meraklıydı. Büyürken gözdesi futboldu. Oynarken güçlü yanlarını bilmesi önemliydi ama takımın geri kalanına yardımcı olmadaki rolünü bilmesi de öyle. Kazanan *takımdır*, tek bir oyuncu değil. Kaleci olmak istemiş olabilir ama asıl gücü başka yerdeydi. Takımı güçlü kılmak için en iyi olduğu şeyi yapması gerekiyordu. Bencilik takımı çökertir, oyunu kaybettirir. Bunları elbette çok çeşitli yollardan ve farklı hedeflerin peşinde koşarken – hatta video oyunları oynarken- öğreniyoruz. Genç Miguel satranca da meraklıydı. Hayatı boyunca ağabeylerimle oynayışımı seyretmişti. Onlar kadar iyi bir oyuncu muydum bilemem ama belli bir ustalık edinerek eğlencesine yerel turnuvalar kazandım. Onunla ve birçok kez Dhara'nın oğluyla satranç oynayarak önemli hayat dersleri verme imkanı buldum. Satranç da tüm diğerleri gibi bir strateji oyunudur. Çocukları birkaç hamle ötesini görmeye ve hareketlerine verilecek karşılıkları kestirmeye teşvik ediyordu. Yanlışlarını gözlemek ve rakiplerinin dağılan dikkatinden yararlanmak kendi dikkatlerini güçlendiriyordu.

İnsanlar bir sonuçlar evreninde yaşar. Her hareket, etki bir tepki yaratır ve bu tepkilerin kimi bizi cezalandırır. Bunu çocuklarıma öğretmem gerekiyordu. Dersin önemini ergenliğe vardıklarında gördüler. José'ye açıkladığım gibi, yeterince başarılı olmamak okuldan atılmasına yol açar, bu da kaydına geçerdi. Böyle bir kayıpla bir suça karışacak olduğunda durumu daha kritik olurdu. Hapse düşmek toplumun haksız davranışına, o da daha fazla soruna, haksızlığa yol açar, bu böylece uzar giderdi. Niyetim korku uyandırmak değil, oğullarımı birçok hamle sonrasını gör-

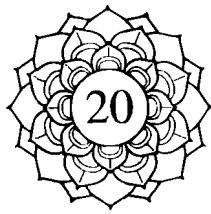
meve teşvik etmekte. İnsan düşü öngörülebilir ve çoğu cezadan kaçınılabılır. José'nin izlemeyi en çok sevdiği spor dalı profesyonel güreşti. Bunun olduğu gibi yapmacık olduğunu, seyircileri heyecana getirecek büyük bir gösteri olduğunu ama istediği kadar gerçek de kılabileceğini söylediğimde beni anladı. Oyundan keyif almak için gerçek kılabilirdi. Eğ-lence her ilişkinin, ilgi alanı ve etkileşimin amacıdır. Yaşamla ilişkimizin ödölüdür ve onu bir oyun, bir düş olarak görürsek tehlikeye atmaktan kaçınabiliriz.

En küçük oğlumun kendi ilgi alanları vardı. Leo büyü-dükçe pokere merak saldı. Kumar, izin verirse bizi mağdur edebilir. Her şey gibi bunun da keyif alınacak bir oyundan ibaret olduğunu anlamasını istiyordum. Hayatta riskleri de-ğ erlendiririz. Bazı riskler göze alınmaya değer, bazıları değer-mez. Ama korkmamıza gerek yoktur. Kendimize yardımcı olmak için dikkatimizden yararlanabiliriz. Rakibin korku-sunu görmeyi öğrenebilir, kendimize güveni onun strateji-sini değ iştirmede kullanabiliriz. Kaybediyor görünüyorsak sonraki eli bekleyebiliriz. Sabır ve sükunet, stratejilerdir. Kendini dizginleme mükemmel bir araçtır. Yenilgiye karşı en iyi silah ise özsayıdır. Kendimize karşı yürümek en bü-yük çekimdir, inandığımız yalanlara dayalı bir cazibe. Kendi-mize ilişkin nelere inanıyoruz ve içinde yaşadığımız bedeni korumak ne kadar önemli? Dikkatin gücü, nasıl yaparsak yapalım, bu insanı kurtarmada değ ilse nerede olmalı? Eski uygarlıklardaki yarışmacılar gibi ölüm kalım karşılaşmaları yaşamayabiliriz fakat herhangi bir zaman, herhangi bir ko-ş ulda kendimizi sayarak yenilgiden kurtarabiliriz.

Gezegen düşünün bizden daha büyük olduğu ortada. Milyarlarca insanın ağızından konuşuyor ve muazzam bir gücü var. Ancak bizler kendi düşlerimizin ustalarıyız. Kendi gerçekliğimizin stratejistleri ve düşçüleri. Toplumların koy-duğu kuralları anlamak ve onları da diğer bireylerin düşleri kadar saymak şarttır. Toltekler her bir bireyin gerçekliği

kendince imgeleme özgürlüğüne ve bundan esinlenen hareket biçimine saygı duyar. Ben her zaman çömezlerimin kendilerini esinlendirmelerini –ve düşlerinin ustaları, insan varlıklarının kurtarıcıları olduklarına güven duymalarını- istedim. En iyi öğrencilerim bana tüm dikkatlerini verdi ve düşleme biçimlerini değiştirmek için harekete geçti. Bir seviyede ustalaştıklarında bir sonrakine geçtiler. Etki tepki doğurdu. Daha mutlu olmak için yola çıktıklarında daha mutlu oldular. Kendilerini değiştirmeye adadıklarında değişim geldi. Öğrenmek kadar öğrendiklerini öğrenilmemiş etmeye de arzu duyduklarında oyuncağın efendisi haline geldiler.

Harekete geçmek harika değişim sonucunu getirdi. Kimileri değişime kucak açarken bazıları da onunla savaştı. Herhangi bir çömez için eğlence ortadan kalkmışsa onu kendi yoluna gitmeye yüreklendirdim. Engin potansiyeli olan birini gitmeye bırakmak kimi zaman güçtür. Zordur bir dostla vedalaşmak fakat tercihlerine saygı duydum. Ödül her zaman özgürlük oldu; bilgidен, kendilerinden ve nihayet Miguel'den özgürlük. Ne zaman isterlerse çingırağı çalıp ayrılabilirlerdi. Eve gidebilir... ya da oyuna devam ederek her bir yeni dünyayı fethedip kazanabilirlerdi.

ŞAMAN'IN OĞLU GENÇ MIGUEL kalp kliniğinde yatan babasının başucunda oturuyordu. Bir sabah erken bir vakit babasının kalp krizi geçirdiğini bildiren bir telefon üzerine San Diego'ya geleli haftalar olmuştu. Başta yakınlardaki bir hastaneye kaldırılan babası aileyle konuşuyor, iyi görünüyordu. Ancak genç Miguel şehre geldiğinde babası bilincini kaybetmişti. Bir ambulansla derhal, ülkenin en iyi kalp doktorlarının şimdi onu hayatta tutmak için mücadele verdiği La Jolla'ya nakledildi.

Babası yaşam destek ünitelerine bağlı komada yatarken birinin sorumluluğu alması gerekiyordu. Genellikle çağrıldığı adla Mike en büyük çocuk olduğundan doktorların danışıp tavsiyelerde bulunduğu oydu. Fakat dokuz haftalık komanın ardından Miguel Ruiz'in hayatta kalma şansı çok düşük görünüyordu. Kırk sekiz saat içinde alınacak her karar ailenin geleceğini belirleyecekti. Bu yükü sırtlanması nasıl beklenebilirdi? Yüreğinin derinliklerinde o hâlâ okulda başarılı, ana babasının sözünden çıkmayan küçük Miguelito idi. Yaşamı temel şeyler üzerine kuruluydu; kızlar, maçlar ve eğlence. Çocuktuk. Babası buna elbette karşı çıkardı. Pek çok konuda görüşleri ayrıldı.

Mike babasının sevgisini hep hissetse de dile dökülmemiş dileklerinin de ayırdındaydı. Miguel çalışmasını oğullarının

sürdürmesini, onun öğretileriyle atalarının bilgeliğinden yararlanmalarını istiyordu. Mike yirmi altısında hâlâ üniversite yaşamının nimetlerinden yararlanıyordu. Ailesinden Toltek öğretileriyle uzaktan yakından ilgili herhangi bir şeyden uzakta, Oakland'da yaşıyordu. Yıllarca babasıyla birlikte yolculuk etmiş, güç yolculuklarının çılgınlığını ilk elden yaşamıştı, artık içinde olmadığına memnundu. Şamanizmden bıkmıştı. Mistik olmak isteyen erkeklerle istenmek isteyen kadınlardan sıkılmış. Ritüellerden, translardan, spiritüel keşif gezilerinden gına getirmiş.

Bilinen dünyayı, insanlık düşünüyü seviyordu. Bilgi -hara-retli düşünce, görüş alışverişleri- heyecanlandırıyordu onu. Babası dedikodu ve görüşlerin büyüüne karşı uyarılmıştı ama görüşü olmamanın neresi eğlenceliydi? Zihinler karşılaşmak, paylaşmak ve birlik olmak için yaratılmıştı. Onunki bir teoriler ve anılar dünyasıydı. Zanaatı bilgiydi, üniversite de cıvıl cıvıl bir fikirler pazarı. Yapabilse sonsuza dek okulda kalırdı. Oakland'da insanlar okula gidiyor, felsefe yapıyor, birbirleriyle çıkıyor ve içiyordu. Orada hayat basit, dünya sağlıklıydı. Orada birinin oğlu değildi; kız arkadaşı, kamerası, futbol ile biraya sağlıklı bir aşk besleyen bir adamdı.

Babasının solunum cihazının hareketiyle inip kalkan göğsüne baktı. Onu çaresiz olmak şöyle dursun, hiç zayıf görmemişti. Ölmesini hiç beklemiyordu ama artık ölümden kaçış görünmüyordu. Miguel'in kalbi çok fazla zarar görmüş, ciğerleri iflas etmişti. Hayat boyu duyduğu boğulma korkusu gerçeğe dönüşmüş gibiydi. Burada, bir düzine kablo ile monitöre bağlı yattığı şu yatakta ciğerleri su doluyordu. "Solunum cihazından ayırın" diyordu kimi, "Vakti gelmiş." Evet diyecek olsa en küçük oğlunu yaşatmaya kararlı büyükannesinin yüzüne nasıl bakardı? Kadın gün boyu dua ediyor, geceleri kutsal törenlerle geçiriyordu. Onun dünyası Mike'inkinden çok farklıydı. Küçüklüğünden beri büyükannesini mucizeler yaratır, hastaları iyileştirir, ritüellerini yerine getirirken izle-

mişti. Birçok sefer yardımcılığı ve çevirmenliğini yapmıştı ama gerçekte ne öğrenmişti ondan? Şimdi nasıl yanında, yardımcı olabilirdi?

Babası onun için duruma ışık tutabilirdi. Tüm dikkatini vermesini ister ve bunu bir öğretim anı haline getirirdi. Mike bu düşünceyle tedirgin olmuş, gülümsedi. Babası ölüm karşısında mutlu, hatta heyecanlıydı ya da Mike'a öyle söylenmişti. Kalp krizini izleyen ilk bir iki saat boyunca Miguel'in söyleyecek çok şeyi olmuştu anlaşılan. Ailesi, arkadaşları ve birkaç yakın öğrencisiyle konuşmuştu. Bilinçliliğin bu değerli saatlerinde evleri ile malvarlığını oğullarının üzerine geçirmek için gerekli olan belgeleri bile imzalamıştı. Ailevi meseleleri hallederken gülmüş, sağduyu ve sevgi mesajları vermişti. Şimdi sessizdi. Adım atmak en büyük oğluna kalmıştı.

Mike'ın şu anda sağduyuya ihtiyacı vardı, babasıysa bunu sunacak durumda değildi. Bir büyüğünün tavsiyesine gereksiniyordu ama Sarita'nın verecek öğüdü yoktu. *Abuela*'sı kendi alemindeydi. Artık ölüm meleğiyle mücadele eden bir savaşçıydı... ama ne anlama geliyordu ki bu? Mike ömrünü bu tür soruların cevaplarından kaçınmakla geçirmişti, büyükannesinin ne yaptığını ya da gece düşleri ve gündüz translarında kiminle boğuştuğunu nasıl hayal edebilirdi? Farklı bir evrendeydi ama şimdiki gerçek dünya Mike'ın harekete geçmesini, babasının hayatına ilişkin bir karar almasını istiyordu. Karar yanlış olacak olursa Sarita'nın tepkisi ne olurdu? Ona ne söyleyebilirdi Mike o vakit? Öğretmene, şifacıya, ailenin reisi bu kadına söyleyecek ne sözü olurdu?

"Ne istersen onu dersin" dedi Miguel. Solunum tüpü gitmiş, doğrulup yatakta oturmuştu. Sensorlar ve kablolardan, yaşam destek ünitesinden kurtulmuş, mutlulukla gülümsüyordu. Kimseninkinde değilse kendi kafasındaki, üzerinde hastane önlüğü, başında Padres basketbol şapkası ile bir hayaldi. Mike ile yüzlerce maça gitmişlerdi. Ne kadar güzeldi o Pazar öğleden sonraları! Onların anısı oğlunu şimdi onunla konuş-

maya ve güven duymaya yüreklendirebilirdi. “Hadi” dedi ışıl ışıl. “Dinliyorum.”

Genç adam düşüncelere dalmış görünüyordu, suratı asılmış, gözleri yerde, bacağını asabi bir şekilde oynatıyordu. Evet, diye hatırladı Miguel... düşünmek bir işkenceydi. Yıllarca bunsuz yaşadktan sonra bir keresinde deneyecek olmuştuktu da ardından hatasını tekrarlamamaya yemin etmişti. Miguel başını iki yana sallayıp çıplak ayak parmaklarını hissetmek için uzandı. Bu hareket düşünme gerektirmiyordu. En iyi durumda düşünmek anlamsızdı. Düşünen için değil tabii, tıpkı yeni bir tur tekilanın, sarhoş için anlamlı olması gibiydi. Yıllarca zehir içtikten sonra insan bunun ilaç ya da güvenilir dost olduğuna inanır hale gelir, onsuz tek bir gün geçirmeyi reddederdi. Kim olsa düşünce, sözcükler ve yorumların ısrarlı uğultusu olmadan yaşayabilir. İnsanlar kafalarındaki gürültü ve onun duygusal tortusu olmadan yaşayabilir. Bunu oğullarına defalarca açıklamış ama onlar gürültüye karşı kendi savaşlarını açmışlardı. Kendi mücadelelerini bilgiyle sürdürüp kazanmaları gerekecekti.

Miguel ilk göz ağrısını seyretti ve özlem dolu gülümsedi. Oğlunu böyle eziyet çekerken görmek güçtü ama içinde bir yargı da duymadı. Yalnızca sevgi vardı, ondan denize kavuşan bir ırmak gibi çağıldayan sevgi. Oğlunu dünyaya gelişinden, onu göğe doğru kaldırıp evrene gururla duyurduğundan beri sevmişti. Geçtiği tüm değişimler, yaşadıkları anlaşmazlıklar, çatışma ve ayrılıklar boyunca hep sevmiş. O ve oğlu fazlasıyla ayrı kalmışlardı ama artık birlikteydiler. İletişimlerinde başarısızlığa uğradıkları olmuştu ama şimdi olmayacaktı. Miguel’in sıkça ve içtenlikle söylediklerine oğlu kulak vermişti. Direnmişti belki ama *işitmişti*. Artık dirayetliydi ve bu, önündeki zorlu günlerle yaşamının geri kalanında işine yarayacaktı. Babasının sevgisi su götürmezdi. Yaşamın sunduğu sevgiden kaçınmak imkansızdı. Baba oğul yan yana otururlar, etraflarındaki makineler uğuldar, arka planda hastabakıcılar

kısıf sesle konuşurken sevgi ayrımları silip götürüyor, hafızanın enkazını kaldırıyordu. Oğlunun gevşediğini gördü. Derin nefes alıp vererek zihnini sakinleştirdiğini. Birkaç dakika sonra Mike başını kaldırdı ve babasıyla göz göze geldi. Miguel genç adamın neler görebildiğini merak ederek bekledi.

Sonunda “Konus benimle *m’ijo*” dedi ama cevap alamadı.

Birbirlerinden çok uzak olduklarına karar verdi. En iyi niyetlerle, başında basketbol şapkasıyla bile varlığı çok silik, çok uzak olmalıydı... böylece mesafeyi kapamayı sevgiye bıraktı. Oğlunun harikulade görüntüsünü hoşnutlukla içine çekti. Genç adamın ruh halini, kaygısını, korkusunu hissetti ve cevap arayışıyla kaynaşan bir zihni sakinleştirdi. Bu, şaman olarak pek çok sefer yaptığı bir şeydi. Tüm o acı verici düşünmeyi silip bir öğrencinin zihnini boşaltabilirdi. Bunun karşılığı önce yönsüzleşmek, ardından teslimiyet olurdu. Kimi zaman beden, kırbaçlanmasına son verilen bir hayvan gibi çökerdi. Bu anlar fazla sürmezdi elbette. Hızla gelir, öğrencinin damağına günün birinde yardımsız da ulaşabileceğı bir özgürlüğün tadını çalarak geldikleri gibi de giderlerdi.

Oğlunun özgürce, kendine tam bir güvenle hareket etmesini istiyordu. Kaygıya gerek yoktu. Herhangi bir karar iyi, herhangi bir adım yaşamın eylemiydi. Sonuç ne olursa olsun, kendine inanç, hayata inançtı. Bir daha sohbet edemeyebilirlerdi ama konuştukları ve paylaştıklarının anısı Mike’ta her zaman canlı kalacaktı. Eğlenceyi, ailesiyle gittiğı gezmeleri, maçları hatırlayacaktı. Super Mario kardeşler oyunundan çıkan dersleri... oyunu kazanmak için oyuncağın efendisi olma gereğini anımsayacaktı.

“Vakti geldi *hijo*” dedi Miguel. “Bu oyuncağın neler yapabileceğini biliyorsun. Sıra hayatta ustalaşmakta.”

Artık ailesi için kararlar alan, gizli bilgeliğı eyleme geçirmeye hazırlanan bir erkek olan çocuğa gülümsedi. Sihir hayatın doğal bir hareketiydi ve baba oğul bu anda büyü yapmak-taydılar.

En büyük oğluna “Seni seviyorum” dedi. “Şimdi dinle ve oyna yine benimle.”

* * *

Don Leonardo, San Diego’nun kuzeyindeki Ordu ve Donanma Akademisi tribünlerinin ön sırasında oturmuş, adaşının sınıf arkadaşlarıyla futbol oynayışını seyrediyordu. Daha liseyi bitirmemiş olan çocuk yakında babasını kaybetme olasılığıyla sarsılmıştı. Don Leonardo’nun ölümünden sonra dünyaya geldiğinden aralarında bir bağ olduğunu söylemek doğru olmazdı. Yine de onu kararlı bir şekilde çamurda koşturur, rakiplere çalım atıp top çalarken seyrederken tanıdık bir ruh gördü. Miguel’in ona dikkat dersi verdiğini görebiliyordu. Oğlan bugün dikkatini iyi kullanıyordu. Böyleydi insan düşü; bir kazanma, kaybetme, yeniden kazanma oyunu. Top, insanların her şeyden önce onun için mücadele verdiği dikkati temsil ediyordu.

Bu çocuğun yaşamında ailesinin dikkatinin yararlarından mahrum kaldığı bir dönem olmuştu. Ergenliğe geçtiğinde hâlâ annesiyle Tijuana’da yaşıyor, Maria onu zapt etmekte zorlanıyordu. Miguel araya girerek Leo’yu Sarita ile paylaştığı eve, California’da bir hayata getirdi. Bu, yeni bir çevre ve kültür değişimi anlamına geliyordu. Yeni dil becerilerini mükemmelleştirip babasının evindeki kuralları öğrenmesi demekti. Okula –yakınlarda olan ama kendi başına gelişme fırsatı sunan bu okula- gönderildi. Yaşlı adamın gözlemlediği kadarıyla işe de yaradı. Çocuğun arkadaşları, sorumlulukları vardı, ailesinin eleştirilerinden de özgürdü. Leonardo çocuğa yönelik yargıların olmadığını farkında olsa da bilmesi mümkün değildi. Çocuklar bütün gözlerin üzerlerinde olduğunu, genel bir kınamanın hedefi olduklarını sanır. Ne yazık ki çoğu insanın dedikodu yapıp hükümlerde bulunduğu doğrudur ama genç bir çocuğa onun kendisine yönelik yargılarından daha affetmez hükümler olmadığını nasıl anlatmalıydı?

Delikanlı Leo oyun kendisi olmadan sürerken bir bankta oturmuş dinleniyordu şimdi. Elinde bir havlu, dalgınca başım ovuşturuyordu. Saçı Maria'nınki gibi kırmızının olmadık bir tonuydu. Onu ilginç bir biçimde öne çıkarıyordu. Arkadaşları onu Rojo diye çağırıyor, Leo da belli ki bu ayırt edici özellikten hoşlanıyordu. Kendi düşü olmasını, kendi dünyasında yaşamayı seviyordu. Yaşlı adam gün gelecek, özgür bırakılmak –kendi hatalarını yapmak, babasının öğüdü ya da koruması olmadan başarısız veya başarılı olmak- için yalvaracak diye düşündü. Ama bağımsızlığın zamanı henüz gelmemişti. Bugün arkadaşlarının bağıışları ve sıcak bir yağmurun avutuculuğu içinde babasız bir hayat bir fıkirden, kaygı verici bir düşünceden ibaret, ufukta kalmakla yetinen bir bulut gibiydi.

Babasının durumu ağır, kendi geleceğı kuşkuluydu, biliyordu ama ailesi oradaydı. Her zaman güçlü, hep rahatlatıcı büyükannesi vardı. Yapılması gereken seçimleri yapan Mike vardı. Dedikodu ve gürültüden uzak duran ağabeyi José vardı; evlenmişti, karısıyla yaşadığı ev Leo'nun ikinci eviydi, fazla soru -cevabı olmayan sorular- soran akrabalarından uzak duracağı güvenli bir liman.

Genç adamların hiçbir zaman cevapları olmaz diye not düştü Don Leonardo. Bihaber görünmek istemediklerinden bir iki soru sorarlar ve hiç cevapları yoktur. Şişinir, büyüklerini hor görür ama hiçbir şey bilmezler. Yaşlı adam kendisinin gençliğinde farklı olduğunu düşünmek isterdi ama gerçek olmazdı bu. Ergenliğinde daha iyi birini kurabileceğini sanarak ailesinden kaçmıştı. Yığınla aptalca varsayımla körlemesine kaçmıştı. Her dönemde hayat yolunu kesmiş, onu durmadan kendini mahvetmek ve hapse düşmekten kurtarmıştı. Yaşam onu savaştan, ölümün aç çenelerinden kurtarmıştı, ona çocuklar vermiş, çocuklar da hayatı daha iyi anlamasını sağlamıştı.

Eski bir öykünün yansıması olan Don Leonardo Miguel'in sahanın öbür tarafındaki en küçük oğluna baktı ve rahatladı. Adını taşıyan bu çocuk önündeki sınavlardan geçecekti çünkü

hayat öyle demişti. Tökezleyecek, gelişecek, yaradılış rüzgarlarını arkasına alarak sonuçta hayatta kalacaktı. Babası olsun olmasın, talihliydi. O tersini iddia etse de ilk nefesinden beri öyleydi. Kayıplar ve bunların acısını yaşayacaktı elbette. Tanrıya lanet okuyacak, uykuları kaçacaktı ama çocuğun kutsanmış olduğu şu ihtiyar için bile ortadaydı.

Leo kızıl saçları yağmurda ışıldayarak sahaya dönmüştü. Takım arkadaşlarına topa vurmaları için bağırırken tepeden tırnağa tekmelediği çamura bulanmıştı. Başıyla onaylayarak doğru diye düşündü yaşlı adam. Ödül dikkattir. Senin dikkatin şimdi nerede? Hayatın aniden değişecek olsa nerede olur? İç karartıcı bir adaletsizlikte mi yoksa şükranda mı? Şükran, evet. Hayatının nice zenginliğine, özgürce, bolca, koşulsuz sunulan sevgiye. Yaşamın ani değişikliklerine verdiği karşılık her türlü fark yaratacak ve haşarı çocuğu eninde sonunda erdemli bir adama dönüştürecek.

Don Leonardo ayağa kalkıp kaymak gibi takım elbisesinden yağmur damlalarını silkelerken bu anın bir parçası olduğuna hoşnuttu. Bir adamın hayatında anılardan fazlası vardı kuşkusuz. Şimdinin barındırdığı, yavaş bir süzme sürecinden geçerek gerçekleşen olanak vardı. Sevgi vardı, tohumları bir anda ekilirken ömür boyu serpilten. Bu sevgiyi kendi içinde besleyerek hasadını dünyaya görünür kılmak, çocukluğun kısıtlamalarından özgür her bir kişiye kalmıştı.

Haylaz babasının haylaz oğlu Don Leonardo tribünden inerek sahadan uzaklaştı, akşamın sarı ışıltısına doğru artık kızının işgal ettiği anılara geri döndü.

* * *

Sarita Ana devrilmiş bir ağaç gövdesine kurulmuştu. Tepeleri örten dantelsi sise hayranlıkla baktı. Güneşin sıcağını yeniden hissetmek onu mutlu ediyor, bastığı yerin kesinliği rahatlatıcı geliyordu. Yolculukları onu zayıf düşürmüş, bedensel sağlığını tehlikeye atmıştı. Tuhaf hırslarının pençesinde, aşırı çaba-

lamıştı. Aklım en uzak sınırlarına götürmüş, sevdiklerini korkutmuş, hedefimi riske atmıştı. Biraz dinlenmesi gerekiyordu, kabul ediyordu ve dinlenecekti. Bedeni kendi yatağında sağ salim yorganına sarınmış, huzur verici rüyalar görüyordu. Bundan emin olmak için etrafına baktı, serin, nemli havayı içine çekti ve böyle dingin bir manzara yarattığı için kendini kutladı.

O günün daha erken saatlerinde yükseklerden uçan hayallerin ortasında Jaime uğramış, onu hâlâ büyük koltukta oturur bulmuştu. Annesini uyandırıp ayrılmadan önce sıcak bir banyo hazırlamıştı. Öğleden sonra akrabalar gelmiş, erkenden yatması için akşam yemeğinden önce de gitmişlerdi. Olanları daha berrak bir ışık altında görme vaktiydi, değerlendirme ve daha iyi tercihler yapma vakti. Bu iş başarısızlığa gelmezdi.

Neden burada, yüz kadar çok eski mağarasıyla uçurumlarla kuşatılmış bir kanyonda olduğundan emin değildi ama kendini yeniden kendisi gibi hissetmekten hoşnuttu. Yer tanıdık geliyor, Sarita'ya yalnızca hayvanların yaşadığı büyü ve afsunculuklar düşlediği gençliğinde çıktığı gündelik gezilerin doğal ortamlarını hatırlatıyordu. O zamanlar pek çok uzun yürüyüş yapardı. Açık havada olmayı oldum olası sevmişti; güneşi, çayırları, yabani otlarla yaz çiçeklerinin kokusunu. Şifalı kökler çıkarmak, ayak parmaklarını çağıldayan soğuk derelere sokmak hoşuna giderdi. Kız kardeşleriyle piknik yapar, yıpranmış deri çantalarında taşıdıkları peynir ekmeği yerlerdi. Yumuşak yaz otlarına uzanır, kelebekleri sayar, oğlanlardan söz ederlerdi.

“Tanrılar adına” diye inledi La Diosa, “On iki yaşına mı döndün? Kanatlarını eksik etekle mi değiştirdin ihtiyar kuş?”

Sarita sindi. Bu sesi yeniden duyduğuna şaşırmamış, sadece bu huzur dolu anın bölünmesi hayal kırıklığı yaratmıştı. Tevekkülle içini çekip ziyaretçisine baktı. Lala'yı olduğu gibi kabul etmeye başlamıştı. Miguel ile son söyleşilerini hatırladı –hakiki miydi, onun sözleri miydi bunlar?- ve bunu daha farklı düşlemesi gerektiğini anladı. Manzaraya bu kadar duyarlı

olmak yerine olanın daha fazla farkında olmalıydı. Bu kadının oğlunun anısı kadar güçlü çekimini ve Miguel'in iradesinin onun kanalıyla işlediğini hissedebiliyordu. Miguel burada her şeydeydi. Güneşin sıcağı, tepelerin gücünde yaşıyordu. İzliyor, nihai değişimi bekliyordu. *Bu iş başarısızlığa gelmezdi.*

Lala'ya kibarca karşılık verdi. "Bunlar özel hayaller canım. Seninle hiç ilgisi yok... anlaşmamızla hiçbir ilgisi yok."

"Tuhaf" dedi Lala. "Kayıplara karışıp pervasızca hülyalara dalıyorsun..."

"Hülya değil."

"... sonra da kanatların tutuşmuş, gagan dolusu çocuksu yalanla geri dönüyorsun."

"Ne yalanı?"

"Bana daha demin 'Bunun seninle hiç ilgisi yok' demedin mi, yoksa yaşlı bir karganın ötüşü müydü o?"

"Seninle *hiçbir*..."

"Yok mu? Peki şaman neden burada o zaman?"

Lala uçurumların hemen altındaki bir patikadan geçen yürüyüşçüleri işaret etti. Sarita oğlunu, gücü kuvveti doruğunda, iki küçük çocuğun önüne düşmüş genç adamı seçene dek bir dakika boyunca gözünü onlara dikmişti. Bir an kavakların ardında gözden kayboldular, yeniden göründüklerinde öne Miguelito geçmişti.

Sarita şaşkınlıkla "Madre Grande" dedi.

"Kim?"

"Madre Grande" diye tekrarladı Sarita. "California'da, galiba bir manastır yakınlarında. Miguelito ile José'yi çocukluklarında oraya götürmüştü –sadece ailenin erkekleri. Onlar için şamanik bir yolculuktan ve ne güzel bir anı!"

Demek anılar hâlâ çağırıyordu. Her şey yitirilmemişti. Parmagını dudaklarına götürüp Lala'yı susturdu, dinledi. En büyük çocuğu, Miguelito'nun yamaçlarda şarkı söylediğini duyuyordu. Şarkısı ona dönüp içini sevinçle doldurmadan önce her bir kayanın, bulutlarla örtülü çıkıntının etrafında birbirini

kovalayan yankılar yaratıyordu. On bir yaşında olabiliirdi ama Sarita emin değildi. Estikçe söylediği şarkıların aralarında babasıyla heyecanla sohbet ederken José onları hülyalı bir sesizlik içinde takip ediyordu.

“Süper gücüne bak baba! Dağları konuşturabiliyorum!” Miguelito bunun ardından şakıyor, şarkısının tepeleri yeniden dolanmasını bekliyordu. Babasına “Bu gerçekten güç mü yoksa büyü mü?” diye sordu. “Çünkü ben de büyücüyüm.”

“Evet, öylesin” diye onayladı Miguel. Ellerini arkasında kavuşturmuş, yerin duygusunu sindirerek ağır bir tempoda yürüyordu. José de aynını yapmaktaydı. “Güç, potansiyel enerjidir” dedi. “İnsanların büyü dediği hareket halinde enerjidir.”

“Hareket!” diye bağırdı oğlu, kayalar gerisin geri bağırdı. “Hareket!”

Bu, konuyu bir şekilde kanıtlamış, oğlanı müthiş sevindirmişti. Gülümsemek için diğerlerine döndüğünde kızıl kuyruklu bir şahinin yanlarından süzülüp geçtiğini, küçük kardeşinin de patikadan ayrılp onun peşine düştüğünü gördü.

“Baba!” diye seslendi. “José gitti, çalığa daldı!”

Babası patikada bir yol ayrımında durmuş, imgeleminde yolları izliyordu. “İşte... kayalara çıkan patika bu” dedi. “Kardeşin nereye gidiyor?”

“Sanki söyledi de!” dedi oğlan. “Ne zaman kime bir şey demiş ki o?”

“O zaman yürümeye devam edelim. O bizi yakalar.” Yeni yola saptı, oğlu da onu itip öne geçti. Miguel “Güç konusunu açman iyi oldu” diye söze başlamıştı ki Miguelito yine bağırdı.

“Baba! Bak! José bulmuş onu! Mağara!”

José yamaçtan kayaların oluşturduğu bir duvara tırmanmış, alçak sis perdesine girmişti. Baktıkları yerden düz bir çatlaktan girerek mağaranın içinde kaybolan küçük bedeninin silüetini anca seçebildiler. Miguel ile büyük oğlu onu bulmak için kıvrılan yoldan yukarı doğru koştular.

Babasından önce ulaşan Miguelito “Burda!” diye bağırdı. “İçerde!”

Tam o sırada José dışarı çıktı. Heyecandan yüzüne al basmış, gözleri hayretle dört açılmıştı.

“*Halcon*’u takip ettim” dedi nefes nefese. “Beni buraya getirdi.”

“Teşekkürler *m’ijo*” dedi babası. Gülümseyerek yanlarındaki bir kayanın düz, geniş yüzeyini gözden geçiriyordu. “Töreni güneşin bizi bulabileceği burada yapalım mı?”

Oğlanlar başlarını coşkuyla salladı. Dönüp aşağıdaki dar vadiye hayranlıkta baktılar, üçü de susuyordu. Şahin yeniden önlerinden süzüldü. Ardından olağanüstü bir ışık patlamasıyla güneş sisi delerek üstlerine vurdu. Babaları konuşmaya başladığında iki çocuk donup kalmıştı.

“Yaşam, en büyük sanatçı, harekete geçiyor” dedi. “Sonuç da büyü. Kendinizi yaşam olarak bilmek büyücü olarak... sanatçı olarak... Toltek olarak bilmektir.”

Şaman kollarını havaya kaldırarak avuçlarını başı üzerinde birleştirdi. Bakışını kayalığa çevirdi, oğulları da o yana döndüğünde onun düz kayaya düşen gölgesini gördüler. Şaşkınlık dolu bakışları altında Miguel tüm vücudunu yılansı bir biçimde hareket ettirerek gölgeyi canlandırdı. Dev bir çingiraklı yılan kıvrana sataşa kayadan doğruluyordu sanki. Oğlanlar gerginlikle yutkundular, ardından, gözleri yılan azmanında, yavaşça taklit etmeye koyuldular. Onlar hareket ettikçe dansa iki yılan daha katıldı ve çepeçevre tepelerden çingirakların sesi, bin sukabağınm müziği geldi. Tuhaf ritüel devam ediyordu. Miguel transı sürdürürken gölgesi birden canlandı. Yılan atıldı, çocuklar korkuyla geri sıçradı. Birbirlerine gergin bakışlar atarak cesaretlerini topladılar. Ellerini Miguel’in yaptığı gibi başları üzerinde kavuşturup bir kez daha ona iyice sokularak babalarıyla aynı tempoda devindiler. Büyü güç kazanırken dünyayı derin ve kasıtlı bir transa yuvarladılar. Vadi tıslayıp çakırdıyordu. Sesler yükseldikçe yükseldi.

“İşitiyor musunuz?” diye sordu Miguel. “Dağ bizi buyur ediyor.”

Çocuklar, gözleri gölgelerinde, ağırbaşlı bir tavırla başlarıyla onayladı. Yılanlar yaşamın hareketine gömülmüş, eğilip büküldü, çörekledi. Kendi gölgesiyle büyülenen küçük José çok geçmeden gözleri kapalı, sihri duyumsayarak işitilmemiş ritimlerde dans etmeye koyuldu. Kendi kendine usulca tıslıyor, korkularına sataşıyordu. Gökyüzünün artan parlaklığı onu yakıcı, sevinç dolu beyaz bir ışığa boğuyordu.

* * *

Büyükbabasının adı verilmiş olan José Luis plajda oturuyordu. Malibu’da sert esintili bir gündü, Pasifik Okyanusu ayaklarının dibinde sonu gelmezce gürlüyordu, o ise spiritüel çölü düşlemekteydi. Kutsal öykü anlatımında çöl her daim hakikati, vahyi sunmuştu. Toplumdan, kurallarının engellemesinden ve avuntusundan uzakta, bir savaşçı istediği yalnızlığı bulur. Görünürde onu rahatlatacak hiçbir yaşam işareti olmayışıyla en büyük şeytanyla karşı karşıya gelir; spiritüel savaşçı çölde, yalnız ve avuntusuz, kendisiyle yüzleşir.

Üç oğlun ortancası ve artık bir yetişkin olan José, babasının ona zihnin çölünden ilk ne zaman söz ettiğini bilemiyordu ama artık oraya gitmeye hazırdı. Gençliğini arkadaşlar ve aileden uzak geçirmişti. Dünya düşünde kendini hep yersiz hissetmiş. İçki, uyuşturucular ve kendini yardım önerenlerden ayrı tutma ile lise yılları onu mahvın eşiğine getirmişti. Bu dönemde hemen hiç konuşmamış, arkadaşların hal hatır sormasına karşılık vermemişti. İnsanlarda onu heyecanlandıran ya da motive eden, kendinde de kurtarılabilecek bir yan göremiyordu. Kayıp bir çocuk, büyük bir ailede yetimdi, acısının saklanması da olanaksız. Babasından o kadar uzaklaşmıştı ki Miguel’i şimdi bile olduğu gibi hayal etmesi zordu. Bilgiğini hatırlıyordu ama. Babasının sözleri kendini azarlayan düşünceleriyle gün be gün, an be an savaş halindeydi. Yirmi yaşındayken bu sa-

vaş hâlâ tüm şiddetiyle sürmekte, kendi sesleri galip gelmekteydi. Gürültü onu bozguna uğratiyordu –ta ki Mısır’a kadar.

José ile Judy, babasının son güç yolculuğunda tanışmış, aşık olmuşlardı. Evlilik onu kurtarmış, ancak ilişki baskıları eski, karamsar ergen korkularını su yüzüne çıkarmıştı. Mutluktan uçma ve öfke hâlâ birbirine karşı geliyor, bunun sonucu da güven duygusu vermesi gereken bir düşte hatırı sayılır bir dram oluyordu. Derken bir kış gününün solgun şafağında haber geldi. Babası kalp krizi geçirmişti. Don Miguel ölüme hazırlanıyor, çocuklarını yanında istiyordu.

José babasının hastane odasına gözyaşlarıyla geldi, kendisini bu zor zamanında bırakmaması için yakardı. Saklamaya çalışmadan ağlıyordu. Yumuşak kalbi parçalanmış, sözlerine korku hükmediyordu. Babasının ifadesi onu durdurdu. Miguel oğlunu gördüğüne çok sevinmişti ama şimdi yüzü sertleşmişti, sanki ikisi yeniden okul müdürünün odasındaydılar. Miguel hiçbir zaman paylayan bir baba olmamıştı. Tek bir bakışı yeterdi. Uzun, sert bir bakış José’ye kendini aynı anda suçlu ve pişmanlık duyan bir çocuk gibi hissettirebilirdi. Orada, hastanenin acil servisinde babası ona tam da böyle baktı, bu bakış da José’yi susturdu.

“Babanın ölümünü böyle mi kutluyorsun?” diye sordu. “Çık dışarı! Kendini topla! Toparladığında da geri gel çünkü sana söyleyeceğim önemli şeyler var!”

Gözyaşlarını içine atan José babasının dediği gibi yaptı. Yalnız kalmak için binadan ayrıldı. Kış soğukunda çıılçıplak ufak bir ağaç buldu, cılız yoldaşlığından hoşnut, oturdu. Babasıyla konuşmasını aklından geçirirken bencilliğinin farkına vardı. “Beni bırakma!” diye ağlamıştı. “Ölme baba! Hazır değilim!” Kendine acımış, güvenliğinden korkmuş, kendi ihtiyaçlarına takılıp kalmıştı. Babasını nasıl da çarçabuk gömerek yasa teslim olmuştu –o sırada adam onu gördüğüne mutlu, gülerек oturuyordu oysa! Ona hayat, sevgi ve inancının tüm gücünü bahşetmiş adama bütün vereceği bu muydu? Öğret-

menine borcunu böyle mi ödüyordu? Babasının yaşamını gerçekten böyle mi kutluyordu? Yaşları kururken kararlılık ona güç vermeye başlamıştı. Ufak ağaçtan ayrılıp babasının başucuna döndü.

Sakince “Baba” diye başladı, “Bencillik ettim. Kendim için korkuyor, seni düşünmüyordum bile.” Yatağa oturup babasının ellerini ellerine aldı. “Dediğini yapabilir, korkuyu aşabilirim. Bilginin konuştuğunu işitebilir, ona inanmamayı seçebilirim. İnsanların nasıl zehir saçtığını duyabilir, bilmezden gelebilirim. Hazırım.” José doğrudan öğretmeninin gözlerinin içine baktı. “Artık seninleyim.”

Babasının tam da bunlardan söz etmek istediğini söylerken nasıl mutlu olduğunu hatırlıyordu. Ders bitmişti. Birlikte oturlurken Miguel oğullarına ilişkin vizyonunu paylaştı, her birine duyduğu kalıcı sevgiyi dile getirdi.

Bu sohbet çok gerilerde kalmış gibi geliyordu şimdi. Miguel iki aydır komadaydı, doktorlar artık çok az umut olduğunu kabul etmişti. José kendi çalkantılı düşünceleri ve aile bireylerinin dedikodularını bilmezden gelerek serinkanlılığını korumaya çalışıyordu. Bu günlerde hastaneden uzak kalıyor, zamanını evde geçirmeyi, mutlu olmayı ve kaygıya kapılmış, bundan söz edemeyen küçük kardeşiyle ilgilenmeyi tercih ediyordu.

Kendisinin de açılmadığı, konuşmanın anlamsız geldiği yıllarını hatırlıyordu. Kendi cehenneminde tutsak, asık suratlı ergenliğinden bu yana pek çok şey yaşanmıştı. Aşık olmak onu değiştirmiş, güven vermiş, geleceğe ilişkin şaşırı bir merak uyandırmıştı. Yaşama yönelik bir takdir keşfetmiş, düş gücü alevlenmişti. İlk kez öğrenmeye karşı güçlü bir arzu duyuyordu. Son haftalarda babasının özel dersleriyle konferanslarının kayıtlarını dinliyordu. Kendi seminerlerini vermeye başlamıştı... banyo küvetinde ve sadece kendisine. Sesinin seramik kaplı duvarlara çarparak uzaklarda, gelecek düşlerinde yankılanması hoşuna gidiyordu. Bir vakitler sesi çıkmayan, kimseyle konuşmayan oğlan sonunda konuşmayı

öğreniyordu. Öfkeli yüreğini iyileştirip başkalarının yüreklerini yükseltmeyi öğrenmekteydi.

Bir zamanlar nasıl olduğunu görebiliyordu; zamanını içinde yaşadığı insanı kemirmekle geçiren bir parazit. Kendi yalanlarına inanmış, karanlıkta sinmiş kalmıştı. Fakat artık haki-katin tadını almaya başlıyordu. Yaşamı ve kendisini sevmeye başlamıştı. Sözüünü tutuyordu ve babasıyla birlikteydi şimdi.

Babası da onunla birlikte. Kaygı dolu bir bekleyişle geçen günler, haftalar endişenin yanı sıra yüreğe su serpen anlar da getirmişti. José kimi zaman sanki babasıyla pamuk helva paylaşarak dönme dolaba bindikleri bir panayırda güzel vakit geçirmişler gibi neredeyse sevinç duyuyordu. Açıklayamıyordu. Açıklamaya çalışmasına gülerdi babası. “Neden, neden diye sormalı?” derdi. “Sen eğlenmene bak!” Nasıl olmuşsa, derin iletişimleri içini sevgi ve usul usul kavrayışla dolduruyordu. José bilginin sesini tanımayı, aldatmacalarına meydan okumayı öğrenmişti fakat hâlâ kuşkuya ve karanlığa dalmaya eğilimliydi. Mücadeleyi ve yol açtığı acıyı teslim etmenin vaktiydi. Kendisiyle yeniden yüzleşmenin zamanı.

Dalgalar dikkat çekmeye çalışan yaygaracı çocuklar gibi kıyıyı dövmekteydi. Engin deniz uzaklara, zaman dışına doğru uğulduyordu. José derin bir nefes aldı, anıları yatışmaya bıraktı ve görüşünü bütün bakış açılarına açtı. Yaşamın gördüğü gibi görmek ve özgür olmak mümkündü, biliyordu.

Pratik ustalaştırırdı insanı.

EMMA DENGESİNİ BULMUŞ, kendini daha iyi hissediyordu. Aynalı odada bir saat kadar zaman geçirmek genellikle böyle yapardı. Günler, haftalar sürmüş taşkın bir altüst oluşun ardından tükenmişti. Taşkın –işte bunda bir gizem vardı! Miguel’in kalp krizi geçirmesinden onca hafta sonra şu ana kadar sadece sevinç duymuştu. Sevdığı adam komadaydı, krizi atlatacağa da benzemiyordu, o ise huzur içindeydi. Sessini, dokunuşunu özlüyordu –ama bir yandan da hiç özlememişti. Varlığını şimdi, birbirlerini tanıdıkları sekiz yıldır olmadığı kadar yoğun hissediyordu. Miguel onunla ve ona gülüyor, trajedi ile alay ediyordu. Öğreten, paylayan, yatıştıran sözleri Emma’nın zihninde fırlıyor, dönüyordu. Hastaneye gidip gelirken, yanı başında, yolcu koltuğundaydı. Gece yanına sokuluyor, Emma her sabah onun gülümseyişiyle uyanıyordu. Bu kalıcı sevinç, kuşkuyu yok etmişti. Emma kendini hiç bu kadar iyi hissetmemiş, bundan daha hoşnut olmamıştı –üstelik de her şeyin aksi gittiği böyle bir zamanda. Güveni hiç bu kadar güçlü, kendisi hayatla böylesine uyumlu olmamıştı.

Belki özgürlük böyle bir şeydi. “Kendin olmana gerek yok” derdi Miguel. Kaç kez söylemişti bunu. Öyle basit, yine de kavranması onca güç bir şeydi. Miguel’in artık hiçbir şey

olma zorunluluğu yoktu. Yakında maddenin kendisinden öz-
gürleşebilirdi. Yuvaya dönebilirdi.

Onun yokluğunda çok tehlikeli olan kendi düşünüyüşünü düşün-
düğünde tüm bunların neden olduğunu kendine sordu. Ve ne-
den –neden?- böylesine bir dinginlik duyduğunu?

Miguel çok iyi tanıdığı tatlı sesiyle “Neden, neden diye
sormalı?” diye yanıtladı. Küçük ayna odasında Emma ile bir-
likte değildi... ama her zamanki gibi onunlaydı.

“Böyle söyleyeceğini biliyordum” dedi Emma.

“Sen biliyorsun bunları.”

“Hâlâ bilmek istiyorum. Umutsuz bir vakayım.”

“Umarım umutsuzsundur” dedi Miguel, gülümsedi. Emma
da onunla birlikte gülümsedi. Miguel umuda cehennemin en
büyük iblisi demekten hoşlanırdı. Umut akıl çeler, büyüler
ama hiçbir şey vermezdi. Neyse ki her zamanki kötülüğünü
etmiyordu. Emma’nın belirli bir sonuca dair bir umudu olma-
dığı gibi şeylerin belirli bir biçimde olmasını da istediği yok-
tu. Her şey dönüp dolaşıp teslimiyete gelmekteydi.

“Sana armağanımı beğendin mi canım?” diye sordu Miguel.

“Armağanın mı? Şu sevinci mi kast ediyorsun? Hiçbir şey
bilmeme halini?”

“Miguel’in mirasını diyordum.”

“Miras” diye geveledi Emma kaşlarını çatarak. “Miras ölü-
lere aittir.”

“Hayattakilere aittir. Kişi artık yaşamadığında nedir ondan
geri kalan?”

Emma bir Beatles şarkısının nakaratıyla karşılık verdi.
“Bugün söyledikleri.”

“Çok doğru” diye kıkırdadı Miguel. “Söyledikleri.”

Emma ile onun kafasında hep aynı müzik çalardı. İlk karşı-
laştıklarından beri öyle olmuştu. Aşklarını müzik –ve hayatın
kimyası- tutuşturmuştu. Miguel, birbirlerine şarkılar söyledik-
leri nice uykusuz geceyi hatırlıyordu. Bazen bunu bir oyuna
dönüştürürlerdi. Birinden biri bir şarkıya başlar, ortasında du-

rudu. Şarkıdaki son sözcük yeni şarkının ilk kelimesi olacak şekilde söyler de söylerler, sonunda onlarca klasik melodinin sözleri arasında uyuyakalırlardı.

“Hepinize mirasım” dedi Miguel, “bana ilişkin –her biri farklı, hepsi de kendi uydurmanız düşler olan- anılarınız. Mirasım, her ne kadar yorumlanmış haliyle de olsa, öğretim. Herkese mirasım, dinleyiciye göre düzenlenmiş bir müzik kitaplığı.”

“Benim sana ilişkin bütün anılarım müzikli.”

“Sahi mi?”

“Pekala. Ve fiziksel” dedi Emma ona dokunma arzusuyla. “Duygusal da.” Ona ilk aşık oluşunda yaşadığı yürek dağlayıcı acıyı eklememek dürüstçe olmazdı. “Arada sırada da acı verici” diye ilave etti.

“Kendi kendini incitmene beni bahane ediyordun” dedi Miguel. “Bu artık son bulabilir aşkım.”

“Son bulacak, eğer geri dönersen.”

“Aman yok” dedi Miguel gülerek. “Sarita’ya benzedin!”

“Ama ben Sarita değilim. Ben... Ben senin...”

İçini çekerek vazgeçti. Kim olduğunun artık bir önemi yoktu. Palamarından boşanmış, bir gizem deryasında akıntı ve rüzgarla sürüklenmeye koyulmuştu ve hiçbir cevabı yoktu. Miguel’in aşkını her zamankinden fazla hissediyordu şimdi ve böylesine içten bir sevgiyi nasıl olup da kendine karşı çevirdiğini merak ediyordu. Onca yıl ne tür yalanlara inanmıştı da aşkı böylesine tehlikeli görünür hale getirmişti? Koşullu sevgi, sevginin karşıtıdır demişti Miguel. Çarpık yansımasıdır. O hâlâ yakınlarda, Emma’yı kendisiyle birlikte cennete yükseltirken artık çarpıtmalara son vermenin zamanıydı.

Karşısındaki aynaya baktı. Hayal meyal tanıdık gelse de yıllar önce bulduğu –ve hayata döndürdüğü- kadınla hiçbir benzerlik taşımayan bir kadın gördü. Öyküsü ve korkusu olmayan bir kadın. En önemlisi, derinden mutlu ve umudu olmayan bir kadındı gördüğü.

“Dayanılır gibi değil” diye mırıldandı, Emma’nın sessizce oturduğu aynalar odasına doğru omuzlarını sıkıştıran Gandara. “Bu araç nasıl bir büyü yaratmaya hizmet ediyor ki?”

Küçük mekana sığılmaya çalışan Eziquio “Büyü değil sanırım” diye karşılık verdi. “Ruh hali.” Sombrero’su ile botlarını ayna odasının dışında bırakmıştı ama hâlâ rahat edememiş, uygun bir duruş bulmaya çalışıyordu. “Bana bir ruh hali yaratır gibi geliyor.”

Gandara “Benim ruh halimin hızla bozulduğunu söyle ona” diye homurdandı. “Manzarayı değiştirsek mi *patron*?”

“Onu burada bulduk” diye hatırlattı Eziquio. “Bunun bir nedeni olmalı.”

“Nedeni mi? Hah, bunca karakter arasında bir o eksikti bana soracak olursan.”

Sıska dizkapakları arasından ufak mekanı gözleyen Eziquio “Sabırlı ol dostum” dedi. “İlginç olabilir bu iş.”

“Dayanılır gibi değil!”

“Etrafına bir bak.”

Debelenmeyi kesip nerede olduklarına baktılar. Emekleyerek girdikleri oda, hepsi de cilalı meşe çerçeveli ve bir zanaatkarın becerisiyle menteşelenmiş eliş sekiz ayna panelli bir mekandı. Bir möble parçasıydı sanki ama tek bir kişilik yapılmıştı... dünyayı yaşamın görkemli yansıması olarak temaşa etmekten zevk duyacak tuhaf bir kişi için. Bu an ufacık ayna odasında tüm görülebilecek olan, çömez kadının yansımalarıydı. Oradaki tek canlıydı ama yansımaları mekana hakimdi. Bir ayna yansıması diğerini kuşatıyor, diğeri bir başkasını ve bu böylece sonsuza doğru sarmallanıp gidiyordu.

Gandara sıkışıp kaldığı yerde kıvransa da buranın zekice bir yer olduğunu teslim ediyordu. Eğitiminde buna –basit aynalarla sonsuz bir evren yaratmaya- neden yer vermediğini merak etti. Kişi ortaya yerleştğinde gerçek dünyayı zihninin bir yansımasından ibaret görebiliyordu. İnsan, hayatı sonsuz ve gizemli, yalnızca maddenin yansıtıcı yüzeyinde görülebilir

olarak imgeleyebilirdi. İyiydi bu. Tedirgin edici ve harikula-
de. Eğer o ve başkaları böyle düşünme fırsatlarından daha faz-
la yararlanmış olsa çocukluklarında bile hayranlık uyandırıcı
olabilirlerdi. Yapılı omuzlarını sekizgen kutuya sığdırmaya
çalışırken bu fikre gülümsedi.

Eziquio'nun yanında nihayet yerleştiğini fark etti. Sırtını
cam panellere yaslamış, sıska bacaklarıysa uygun bir yer
bulamamıştı. İri yarı gövdesinin büyük bölümü odadan taşmış
olan Gandara, sıkışık odaya sadece üst kısmını sokabilmiş,
tırnaşsız, değirmi yüzünü ellerine dayamıştı. Hoşnutsuz olma-
sına rağmen arkadaşının tavsiyesini yerine getirerek Eziqu-
io'nun yaptığı gibi çevresine dikkatle baktı. Nereye baksalar
aynı şeyi görüyorlardı. Bacak bacak üstüne atmış, tıpkı kendi-
si gibi oturan sayısız sureti arasında sakince oturan Emma'yı.
İki adam boyunlarını oraya buraya uzatarak pek çok Emma
etrafında kendi görüntülerini yakalamaya çalışırken birbirle-
riyle yüz yüze geldi. Tiksintiyle başlarını çevirdiler.

“Dediğim gibi” dedi Gandara üstüne basarak. “Dayanılır
gibi değil.”

“Mısır firavunlarının mezarlarını mı yeğlersin?”

“Bir sefer yeter, *gracias*. Yine de o odalar daha iyi bir gö-
rüntü sunuyordu.”

“*Hombre*” dedi Eziquio, “Buradaki görüntü bir harika. Şu
insanın, şu yansımaların ötesinden sonsuz düşü gör.”

“Bir macera yaşa mı diyorsun?”

“En iyi tilkilik günlerimizdeki gibi dostum.”

“Hayat o zamanlar bir dramdı, değil mi? Bir operaydı.”

“Divalar ve soytarılarla dolu.”

“Ama şefin değneği bizim elimizdeydi, öyle değil mi?”

“Bizim elimizdeydi, evet.”

“Ah!” dedi Gandara. İnsanlık düşünüy bir orkestra, sesler ve
tempolarla engin bir kompozisyona benzetişini hatırlamıştı.
Müziğe yol vermeyi, şef değneğini ustaca kullanmayı nasıl da
severdi! O güzel zamanları anımsarken tombul parmakları işi-

tilmeyen melodilerin ritmiyle dalgalanıyordu. Yorgun gözlerini kapamış, başı altındaki yumuşak halıya düşmüş, sessizleşmişti.

Hayat hissini severdi, onun hayali duvarlarının ötesini görme gücünü özlemişti. Bedeninde canlıyken görünmeyen şeyleri hissedebilirdi. İnsanların düşüncelerini işitebildiğini hayal ederdi; niyetlerini onlar daha bir şey yapmadan bilir, nasıl hareket edeceklerini kolayca kestirebilirdi. Ananın çocuğunu tanıması gibi biliyordu insan zihninin dilini. Bedeninde yaşamın soluğunu erkeğin sevgilisini tanıdığı gibi hissediyor, her bir kösnül arzuya karşılık veriyordu. Yaşam akımlarının her şeyden her şeye gelgitini görebiliyordu. Ah! Hayatın parmak uçlarından fışkırdığını görürdü o! Hayatta olmak! Nasıl da bir sevinçti!

“Aynalara yakından bak Gandara” dedi Eziquio. “Kaldır başını da bak, dostum. Her bir aynanın nasıl bir dizi anı barındırdığını, her bir anının da tek bir insan ömrü olan *obra maestra*’ya cevap veren bir eser olduğunu gör.”

Şişman adam başını kaldırıp en yakınındaki cam panele baktı. İyi ki diye geçirdi aklından, gözleri kızarmış, nefesi kokan pejmürde bir Meksikalı ihtiyardan eser yok. Yalnızca yanında hareketsizce oturan dingin kadın vardı. Onun birçok versiyonunu görüyordu. Anılarının örüntülerini. Diğer aynalardan sayısız ışık yansıması imgesini sonsuz perspektiflerin bu ufak odasında çepeçevre sektiriyor, milyonlarca öykü anlatıyordu—onu tekine bile inanmama konusunda uyaran öyküler. Büyülü anlar birbirini izlerken her bir öykü imgesi canlandı ve bir tür müzikle devinerek bir dansa, piyese... operaya dönüştü.

Aynalar...

Aynaları öğretime ilk eklediğimde Emma’nın bu tür meditasyona katılmasını istemedim. Çok hırslı bir düşçü olduğunu hissetmiştim. Kendi deneyimlerimi de hatırlayarak fazla uzaklaşacağını, aynalarla geçirdiği zamandan gerçekli-

ge ilgisini kaybedecek kadar hoşlanacağını düşünmüştüm. Ama yaptığımı yaptı ve orada uzun saatler geçirdi. Bu şekilde düşlem anlarımı onunla paylaşarak ayna odasından iyi bir şekilde yararlandığını görüyorum. Benimle birlikte düşünüyor. Yaratıcı biçimlerde düşünüyor ve yeterince gördükten sonra da uzaklaşıyor. Tahta ve camdan oluşma güzel küçük oda, aydınlanmaların seri ve sürekli geldiği şu anda işine özellikle yarıyor. Öğretmensiz kaldığı, ailem gibi onun da geleceğinin belirsiz olduğu şu günlerde onu avutuyor.

Don Eziquio da ona iyi hizmet ediyor. Farkındalık arayışımızda yaşlı fırıldakçıların en iyi müttetiklerimiz olabildiği anlaşıyor. Onlar ne kadar çekişir, kasım kasım kasılır, saçmalıkları ne kadar ayyuka çıkarsa kendimize ne yaptığımızı o kadar anlayabiliyoruz. Zihnin kesintisiz gevezeliğini iştirmek dikkati körlemesine inanmanın tehlikelerine çekiyor. Hayatımızdaki tüm karakterler de tıpkı iç seslerimiz gibi hayali. Temsil ettikleri gerçek insanlar onlara ilişkin izlenimlerimize hiç benzemiyor. Bu, tüm yansımaların belirgin ve tanıdık olsa da biz olmadığı bir aynalar odasında sakince oturan biri için çok açık.

2000 yılı kimilerinin öngördüğü gibi bir felaket olarak gelmedi ama kendi dünyamdaki değişimler kayda değerdi –hatta birkaç kişi bunların felaket olduğunu söyleyecektir. Mısır’a yaptığımız güç yolculuğu beni huzursuz, tedirgin bir hale getirdi. Değiştiğimi, şimdiki düşüme yatırımımın azaldığını açıkça gördüm. İlgimi uyandırıp yenilemek için yaratmanın başka yollarını bulmalıyım. İlk kitabım yayımlandı; çömezlerimin büyük ölçüde aşına olduğu bir bilgelik içeriyordu –fakat onlara her zaman söylediğim gibi insanı ustalaştıran uygulamadır. Onlara sıkça, kendi kanatlarıyla uçmaya başlamadan önce terk etmeleri gereken son koltuk değnekleri, son psikolojik destekleri olduğumu söylemiştim. Dumbo’nun küçük tüyünde olduğu gibi, koltuk değnekleri insanların kendilerine inanmalarına ve dinamik

değişimleri sağ salim geçirmelerine yardımcıdır. İnanç yapımızı dönüştürmek yapabileceğimiz en önemli ve birçok bakımdan en korkutucu değişimdir, dolayısıyla biraz destek iyidir. Öğretmene inanmak yardımcıdır. Her küçük değişimle büyük bir tepki gelir, onun için yeni bir mitolojinin yardımı olacaktır. Uçma zamanı gelene dek beyaz yalanlarla zararsız doğrulamaların da yardımı dokunur.

Öğrencilerim kendilerine bir zamanlar olduğundan daha az yalan söylüyordu fakat kendilerine ve birbirlerine ilişkin dedikoduya son vermeleri imkansız görünüyordu. Kibirle mücadeleleri de sürüyordu. Bazılarının kendilerini önemli hissetme ihtiyacı özellikle büyüktü, onlara unvanlar verdim. Çoğu için tanımlayıcı lakaplar kullanarak kendilerini farklı bir biçimde imgelemelerini teşvik ettim. Tüm koltuk değnekleri gibi bunların da vakti geldiğinde –yani dirayet ve farkındalık ayrımları gereksiz kıldığında– bir yana atılması gerekiyordu. İlerlemelerinde Dört Anlaşma'nın da yardımı oldu. İlkten gayet basit görünen bu anlaşmalar sözünüz kusursuz olsun, hiçbir şeyi üzerinize alınmayın, varsayımlarda bulunmayın, her zaman elinizden gelenin en iyisini yapın- farkındalıkta büyük değişim yarattı. Her uygulamada yeni açılımlar, her açılımda yeni farkındalık geldi.

Öğrencilerimle etkileşimim ne kadar güzel olsa da zaman içinde çabalarımın sonuçlarından düş kırıklığı yaşadım. Çoğunun eski batıl inançlarının yerine yenilerini koyduğunu gördüm. Kıskançlıklar gücünü korurken bencillik belirginliğini sürdürüyordu. Vericilik birçoğu için alması ve vermesi güç bir şey görünüyordu. Elimizde olmayanı veremeyiz ve çoğu çömezim için koşulsuz sevgi bilinmedik, denenmedik bir şeydi. Çoğu kendini çok iyi öğretmenler olarak tasavvur ediyordu, teşvik ettiğim bir hedefti bu ama gururları bu amaçı gerçekdışı bir hale getiriyordu. Böylece Mısır'dan sonra değişikliklere gittim.

Unvanları kaldırdım. Bu sadece hayallerinde olsa da kimse diğerlerinden avantajlı değildi. Dedikodu olmayacaktı. Bencil hareketler olmayacaktı. Her biri içindeki mücadeleyle yüzleşebilecek potansiyel bir savaşıydı fakat enerjilerini bunun yerine fazlasıyla dışlarındaki mücadelelere harcıyorlardı. Kendi yalanlarıyla yüzleşmeliydiler. “Bana inanmayın” diye hatırlatıyordum onlara. “Kendinize inanmayın... kimseye de inanmayın.” En güçlü görüşlerine inanmamak farkındalığın en etkili aracıydı. Kendi düşüncelerine, yarattıkları öykülere inanmamak özgürlüğe giden en iyi yol. Batıl inançla besleniyorlardı, onlara verdiğim mesaj sağgörüden gelmekteydi. Arzular değişmeliydi.

Buna pek çok tepki geldi. Heyecan yarattı ama bunun yanı sıra incinmiş duygular ve içerleme de vardı. Bunun üzerine daha ileri gitmem gerektiğini gördüm. Onlara gidip verdiğim araçlarla daha mutlu yaşamlar yaratmalarını söyledim. Çoğu durumda fanatizm öğrenme ve değişme arzusunun yerini alıyordu. Çocukluğumda kaç kez yaptığım gibi, kendimi daha iyi sonuçlar verecek yeni bir oyun icat etmeye koştum. Önce varolana son vermem gerekiyordu. Tıpkı yıllar önce zihne şifa getirmenin yeni yollarını araştırmak için tıbbı bıraktığım gibi şamanizmi bir yana bırakmam gerekecekti.

Bununla ne demek istediğimi soran az oldu. Pek az kişi yaygın varsayımları yeğleyerek gücü gerçekten anlamak istiyordu. Ancak gücün gerçek doğasını görmek önemlidir. Güçten, bu düşüncenin öğrencilerim üzerindeki etkisini ve varlığımın yol açtığı bağınazlığı gördüğüm için vazgeçtim. Kişisel gücümü çömezlerime açık etmiştim. Algıyı nasıl değiştirdiğimi, korkuları yatıştırdığımı, hasta bedenleri iyileştirdiğimi görmüşlerdi. Her birimizden akan yaşam gücünden hayatla ilişkimizi zenginleştirmede nasıl yararlanılabileceğini görmüşlerdi. Her birimizin tam güce ve gerçekliğimizi değiştirme becerisine erişimimiz var. Öğrencilerimin

bunları kendileri için ve beklentisizce yapmayı öğrenmeleri esastı. Kendilerini oldukları kurtarıcılar olarak tanımaları önemliydi.

Biz hayatız. Yaşam gücünün sonucu ve bu gücün aktığı kanallarız. Hakikati istiyor ama onun yerine bilgiye uzanıyoruz –ve ardından inandığımızı savunmak zorunda kalıyoruz. Bilgi, hakikatin gücüne kıyasla dünyada küçük bir etki yaratır. Yaşama hizmet etse, farkındalığı yükseltse ve kusursuzluk düşleri yaratsa bile böyledir bu. Bilgi nasıl daha iyi hizmet edebilir? Zarar vermesini ve çatışma yaratmasını nasıl durdurabiliriz?

Birincisi, bilgiyi olduğu gibi –gerçekliğe ilişkin yaptığımız tüm anlaşmalar olarak- görebilir ve bir bakış açısı kazanabiliriz. Ardından kendimize kulak verebiliriz. Hem düşüncemizi hem de düşünceye duygusal bağımızı değiştirebiliriz. Kafalarımızda yeterince uzun sürmüş savaşı kazanabiliriz. Kendimize inancı besleyebilir, kalabalıktan uzaklaşabiliriz.

Mısır'dan sonra kendimi akıntıya bıraktığım söylenebilir. Bu geçiş döneminde José ile çalışma, spiritüel eğitimine nezaret etme fırsatı buldum. Dikkatimi oraya vermek istiyordum. Yaşamla oynamanın yeni bir yolunu istiyordum. Mısır'da var olmamanın huzurunu yaşamıştım fakat bu hayatta, şimdiki varoluşta yeniden başlamam gerekiyordu. Sonraki adımı görüp insan düşünde kararlılıkla yürüyüşümü sürdürmek önemliydi. Bu engin huzurdan geri dönüşte insanları daha bir açıklıkla görüyordum. Onları bilginin zorbalığında, koşullarını değiştirmede çaresiz olağanüstü varlıklar olarak görüyordum. İnsan denen hayvan, zihin değiştirmeye karar verene, bilgi en üst otoritesini kaybedene dek çaresiz. Miguel olmadığının, Miguel'in kendimi başkalarına tanımlama biçimimden ibaret olduğunun farkındaydım. Fakat ne olursam olayım, mevcudiyetim ile yol göstericiliğime gereksinen bir beden içindeydim. Beden yaşamak için az şeye ihtiyaç duyar. Zihin ise hiçbir şeye; o, gerçek mad-

deden yapıldığı tasavvuruyla ihtiyaçlar icat eder. Gerçekte madde tarafından düşünlenmektedir. Son derece uyanık bir zihin, bedenın ihtiyaçlarına ve bedenın yaşamla derin iletişimine hizmet ettiğinin farkındadır. Kendinin bilincinde olan bir zihin kendi sesini dinlemeye ve bu diyalogu insan yararına değıştirmeye hazırdır.

Yeniden öğretecek olsam her öğrencinin disiplinine öykünün başkışısı ile dolaysız söyleşiler eklemek gerekirdi. Aynaya bakıp kendilerini ilan etmeleri. Beden ile zihni algılarında ayırmaları –diğer bir deyişle bilgi ile işgal ettiğı son derece gerçek insan arasındaki farkı görmeleri. Bu, özfarındalığın hakiki anlamına kavuşmasının yegane yoluydu.

Mısır yolculuğundan aylar sonra kendimi inanılmaz özgür –ezelden beri olduğum kadar özgür- hissediyordum. Hayata yeniden aşıktım ve aşkımın capcanlı yeni bir düşünleyeceğını hayal etmeye giriştim. Hayatın cömertliğine hep yapageldiğim gibi güven duyarak ileri bakıyordum. Kasıt ile oynamaya yeniden can atmaktaydım.

Dönmüş ve farklı bir oyun başlatmaya hazırdım artık.

“ADIM TOM. AVCI YIRTICIYIM. Gözde besinim öfke.”

Sınıfın duvarları ayna kaplıydı. Yan yana sıralanmış seksen öğrencinin hepsi de kendi yanslarıyla konuşurken ayna karşısında duruyordu. İskemlelerinden kalkıp aynalara doğru gitmeleri ve yansımalarına seslenmeleri söylenmişti. Beklediklerinden daha zor bir işti.

Küskün görünümlü uzun boylu bir kadın, “Adım Linda” dedi. “Avcı yırtıcıyım. Canım sanırım... adaletsizlik çekiyor.”

Başka biri, “Adım Veronica” dedi. “Avcı yırtıcıyım. Avlandığım... yani yemeği sevdiğim galiba utanç.”

Yamndaki, özel bir konuşma için cama eğilerek “Adım Tony” dedi. “Avcı yırtıcıyım ve kendimi üstün görmeye gerçekten çok iştahlıyım... ve yargılamaya... bir de gurura tabii.”

Daha rahat tavırlı bir başkası “Adım Ann” dedi. “Avcı yırtıcıyım ve kıskançlığa dayanamıyorum. Durmadan onu yiyorum.”

Odanın diğer tarafında bir kadın “Galiba ben kendime acımayı seviyorum” diye fısıldadı. “Evet. Pekala. Adım June. Avcı yırtıcıyım ve her gün bir ton kendine acıma tüketiyorum.” Üzgün görünüyordu. Açlığını çektiği acımadan biraz sunabilirlermiş gibi çevresindeki düşçüleri bir gözden geçirdi.

Yanındaki kadınsa kendi söyleşisine dalmış gitmişti. Gözleri kapalı, ellerini dua eder gibi birleştirmiş, görünmez bir

rahibe günah çıkarır gibiydi. “Adım Monica” dedi saygılı bir tonla. “Yırtıcı avcıyım, çoğu zaman onay avlanıyorum. En çok da bugün.”

Bir başkası “Adım Tanya” dedi. “Yıllarca kendimden nefretle beslendim.” Duraksadı, ekledi. “Bağışla beni. Bilmiyordum.”

Bağışla beni. Bilmiyordum. Sarita dik arkalıklı bir koltuğa oturmuş, alıştırmayı büyülenerek izlemekteydi. Lala arkasında dikiliyor, tedirgin parmakları koltuğun arkasında trampet çalıyordu. Şimdi yirmi birinci yüzyılda'ydılar ve Miguel yeniden ders veriyordu. Odada dolaşüyor, itiraflara kulak veriyor, cesaretini kaybedenlere hakikatin mevcudiyetini sunuyordu.

Lala burnundan soluyarak, “Ritüelin kötüye kullanımı bu” dedi. “Günah çıkarma her zaman bedeni günahlardan arındıran dinsel bir tören olagelmıştır.”

“Bilmez miyim?” dedi Sarita. “Bedenin asla bir günahkar olmadığını görene dek her şey ne kadar da mantıklı ve gerçek görünür.”

“Böyle bir şeyi nasıl söylersin...”

“Çünkü kusursuzdur beden. Habercisiyse değil. Sen, canım, değilsin.”

Lala eklemlerinden kan çekilene dek koltuğu sıktı. Anlaşılan verilecek bir cevabı yoktu. Fakat Sarita fazla geçmeden onun bir şeyler düşüneceğinden emindi.

“Tasalanma” dedi. “Günahlarından arındırılabilirsin.” Gözlerini odada dolaştırdığında farkına vardı. “Öyle görünüyor ki şu anda da arındırılıyorsun.”

İtiraflara kulak verdiler. Sarita kökeni insanlık kadar eski bir ritüelin yalınlığına hayret etti. Günah çıkar. İtiraf et. Günah işlediğini –kendi insan varlığına bir şekilde zarar verdiğini- kabul et. Tövbe et yani son verme anlaşması yap. Kefaretini öde, yani kendini bağışla. O andan itibaren davranışını değiştir. Dinsel törenler rahip gerektirmez. İşlenen suç ne olursa olsun adalet, suçu işleyence yerine getirilir. İtiraf et, tövbe et, bağışla. Bu kadar.

Miguel düşünüyordu kayda değer ölçüde değiştirmişti. Çoğu için o hâlâ öğretmen, şamandı ama disiplin gibi mesaj da değişmişti. Teo'ya gruplar götürmeye devam ediyordu. Ateş Çemberi törenleri de sürmekteydi, fakat şimdi bu vardı; San Diego'da öğrencilerin gelip üç gün boyunca çalıştığı aylık bir atölye çalışması. Bütün bir hafta sonu birlikte yaşıyor, uyuyor, öğreniyorlardı. Dinliyor, paylaşıyor, bunun gibi egzersizlere katılıyorlardı. Gülüyor, ağlıyorlardı. Öfkelerini açığa çıkarıyor, sevinçle bağırıyorlardı. Sarita'nın da kendi öğrencileriyle yaptığı gibi, düşünüyorlardı. İç içe halkalar halinde yüzleri birbirlerine dönük, elleri uyluklarında, sırtları dik oturuyor, gözlerini kapayarak zihinlerini gezinmeye bırakıyorlardı. Bu, kendilerini tümüyle –hem öykü hem de anlatıcısı olarak- algılamalarını sağlıyordu. Kafalarındaki gürültü ve o gürültüyü susturmanın yoluydular.

Sarita hatırlayarak gülümsedi. Miguel onun öğretisinin ilkelerini almış, genişletmişti. Anlatılmış en büyük öyküleri uyarlayarak öğrencilerin zihinlerine meydan okuyordu. Onlardan kişisel öykülerinin sorumluluğunu üstlenmelerini istiyordu. İster korkutucu ister esin verici olsun, bütün hikâyeler tek bir yaratıcıdan gelirdi. Zihin, öykü akışı ve çıkarılacak dersi belirler, insan da onun izinden giderdi. Bu öğrenciler beden üzerindeki kendi zorbalıklarını değiştirmeyi öğreniyorlardı.

“Aptallık bu” diye homurdandı yaşlı kadının düşüncelerini bölen Lala. “Ne çıkar ki bundan?”

“Senin için pek çok iyilik. Her birinin aynada yansımaları gördüğü insan içinse huzur ve kurtuluş.”

“Kurtuluş mu? Neden kurtuluş?”

“Bir kez daha La Diosa, senden.”

Şaşırtıcı bir şekilde Lala'nın gözlerinde yaşlar birikti. Başını çevirdi ama tedirginliğinin yansımaları dört bir yandaydı. Her yüz bir telafi arzusunu dışa vurmaktaydı. Her duvardan kabul ve günahlarından arınma sesleri yankılanıyordu. Bunlara arkasını nasıl dönebilirdi? *Bağışla beni. Bilmiyordum.* Bu sözler onları kendisi söylemiş gibi etkilemişti Lala'yı.

Yakında duran başka bir kadın “Adım Amy” dedi. “Yırtıcı avcıyım. Kendini ret ile besleniyorum.” Duygulanmıştı ama konuşmaya devam etti. “Daha iyi sevmek ve bu bedenin sevgimin nimetlerini hissetmesini istiyorum.”

İki kadın izlerken Miguel ona doğru ilerledi, gözlerini elle-riyle kapadı ve ağzına sıcak bir nefes üfledi. *Nagual öpücüğü*. Sarita gülümsedi. Kadın yumuşak bir ses, bir iniltiyle bedenini usulca yere bıraktı. Orada, zihinden uzak ve hakikate teslim olmuş, anlamaya başlayacaktı.

Sarita Miguel’e baktı ve onun ne kadar esinlenmiş olduğunu gördü. Çabalarını tazelemişti. Sözlerinde işitilmeye değer bir mesaj vardı. Varlığında gerekli bir rahatsız edicilik vardı. Bu serüvenin sonunun nasıl geleceğini merak ederek içini çekti. Bu sahne, hatıra, sonunculardan biriydi. Miguel Teotihuacan’a bir güç yolculuğuna daha çıkacak, ardından yiğit kalbi iflas edecekti. Ne yapması gerekiyordu şimdi? Miguel’in ölümüne direnmesi için ne yapmalıydı? Tam ona söylendiği gibi bu kadar anı, Miguel’in bu kadar parçasını toplamıştı. Ya şimdi?

Orada olmayan bir yansımayı görür gibi tuhaf bir ifadeyle aynalara bakan Lala’ya döndü. Kadın korkmuş görünüyordu, güzel yüzünde yaşlar parlıyordu... bir vakitler Sarita’ya ait olan o yüzde. Evet, genç ve tutkulu iken Lala’ya benziyor olabilirdi. Artık hiçbir benzerlik olmadığını söyleyerek kendini teselli etti. Bu kadın değildi o; hiç durmadan başkalarının zihninde yer edinmeye çalışan zihnindeki o umutsuz ses değildi. Zorba ya da gaddar değildi. Oğlunun dizginlerini bebeğiymiş gibi ele alamazdı. O kendi kararlarını vermiş, sonuçlarını kabullenmişti. Sarita’yı uykuda olsa bile sıcak, kucak açan biri olarak hatırlaması, öğretmeni olarak saygı duyması mümkündü ama artık en çekici sözcükleri bile Miguel’e ulaşamıyordu. Yanılsamalarını bir yana bırakıp bu defteri kapamak zorundaydı.

Saygılı bir ifadeyle “La Diosa” dedi, kızıl saçlı ona döndü. “Bu yolculuk sonuna geliyor. Gel de daha hayattayken oğluma son bir hayır dua edelim.”

Alaycı bir cevap arayan Lala duraksadı. Ta başından beri bunun aptalca bir vakit kaybı olduğunu söylemişti –ve ihtiyar kargaya bunu hatırlatmak gerekiyordu- ama şimdi sırası değildi. *Henüz değil* diye uyardı kendi. *Burada değil.* Kendine geldiğinde tüm bunlara değgin bir çift sözü olacaktı. Kahrolası gözyaşlarını silerek başıyla onayladı ve yol arkadaşının peşinden odadan çıktı.

Ben biraz daha oyalanacak, buranın hissini içime çekerek unutulmuş konuşmalara kulak vereceğim. Bunun gibi sınıfları çok severdim... ilham ateşlerinden yayılan sıcaklığı da hâlâ hissedebiliyorum. Yeni adı *Toltek Düşlemi* olan öğretim programım yeni öğrenci kuşaklarını çekiyor, onları sağgörüye dönüş yolculuğuna teşvik ediyordu. Öğrencilerimin gözlerine bakmak, öğrenme arzularını hissetmek bana bu aylık atölye çalışmalarının gücü ve önemini hatırlatıyor. Bana yeni öğretim yöntemleri deneme fırsatları verdiler, bunlar da öğrencilerimin yaşamında gerçek dönüşümlerin yolunu açtı. Öğrenmek istiyorlardı elbette. Zihin doğası gereği yeni bilgiyi işlemeye ve bunu başka zihinlerle paylaşmaya yönelir. Onlara verdiğim bilgi yeni değildi fakat yeni bakış açılarını yüreklendirmekteydi. Onlara meydan okuyan bir kendilerine bakış açısına esinlendiriyor, akıl almaz bir özgürlüğe işaret ediyordu. Her birinin zihninin onun niyetli gücünü takdir etmesini istiyordum. Her bir zihnin kendini –insanı kurtarma göreviyle- bir kahraman olarak görmesini istiyordum.

Bu sınıfta yaşanan heyecan ardı ardına gelen farkındalıklarla yükseliyordu. Elbette başka duygusal sonuçlar da vardı. Zihnin rahatsızlığı bir değişim fırsattır ama değişmeye can attığını ısrarla söyleyenler bile en ufak rahatsızlığı çoğu zaman hoş karşılamaz. Dönüşüm algısı ve tepkilerde büyük değişimlerin sonucudur. Zihin kendinin farkına varmaya, öykülerinin sorumluluğunu üstlenme ve değiş-

meye isteksiz olduğundan busüreç rahatsız edici olabilir. Zihin şiddetle direndiğinde duygular bir bedel öder.

Daha önce de söylediğim gibi, bazı öğrenciler büyük değişimlerle gelen korku ve öfkeyi aşamıyorsa onları farkındalığın başka yollarına yönlendirmek akla yatkındı. Miguel'i kendilerine karşı kullanmalarına izin vermek kabul edilemezdi. Bırakmanın duygusal sonuçlarını ben de yaşadım fakat bu öğrencilerin kendilerine daha fazla, bana daha az inanç geliştirmeye ihtiyaçları vardı. Ben yaşama güvendim, onları da aynına teşvik ettim. Başkalarına saygı duyduğumuz için onları istedikleri düşçüler olmaya bırakırız. Onları sevdiğimiz için, seçimleri anlayalım veya anlamayalım, kendi tercihlerini yapmalarına izin veririz.

Emma bu yeni atölye çalışmaları başlamadan önce düşümden ayrılmıştı. Son koltuk değneğini de atıp yolculuğuna bensiz devam etmeye karar vermişti. Zorluklarıyla bir başına yüzleşen ve yeni düşlere, alışılmadık durumlara girişme cesareti olan iyi bir savaşçıydı. Kendi başına olduğu duygusunu yaşamış olabilir fakat aramızdaki bağ her zaman çok güçlü oldu. Dhara ile yaptığım, oğullarımla da defalarca yapacağım gibi onu gitmeye bıraktım ve bekledim.

Emma ile dışsal bağımlı salmak acı verici bir seçim olabilirdi ama temeli saygı ve vericilik arzusuydu. Birbirimizi bir daha hiç görmeyecek olabilirdik, bu da beni tedirgin eden bir sonuçtu ama ona özgürlüğünden daha değerli bir armağan verebilir miydim? Uygulama yapmadan, bilginin sesine karşı yalnız başına savaş açıp kazanmadan kimse ustalaşamaz. Savaş onun için fazlasıyla zorlaşacak olursa Emma'nın benimle temas kuracağına güveniyordum. Düşüm, kollarım ona her zaman açık olacaktı. Yüreğimi hiçbir zaman terk etmemişti.

Sevgi, hep olduğu gibi her şeyi belirleyecekti. Yüreğim şimdi bile dolu. Yaşam güçleriyle ilintisinin kopmaması için çabalayan bedenim hafızadan gelen her bir zihinsel imgeye, heyecan dürtüsüne tepki veriyor. Hayat, bu mücadelede

yararlanmam için her tür kaynağı sunuyor. Hayatımdaki herkes anlayışında dostum şimdi. Öğrendiğim ve deneyimlediğim her şey hayatta kalmama hizmet ediyor. Yaşayan, hareket eden bilme etrafında dönen- her şey oyunun içinde. Düşünmeksizin farkındayım. Tümlüğün farkında. Olanın ve olan görünmüş olanın. Miguel adlı habercinin, ilettiği mesajın ve paylaştığı sevginin farkında.

Gerçeklik farkındalıkla değişir. Hayatta olmanın kendi içindeki amaç ve hayattayken yaptığımız her şeyin sanatımızın bir ifadesi olduğunu görebiliriz. Nasıl düşündüğümüz, söyleştığımız ve davrandığımız bu sanatın niteliğini belirler. Biz hayatız fakat o kadar uzun zamandır zihnin bakış açısından algılamaktayız ki onun ötesini görmek zor. Zihin “Ben kendimi iyi hissediyorum” ya da “Kötü hissediyorum” diyerek ayrılığını inkâr eder. Gerçekteyse hisseden zihin değil, bedendir. Zihin suçluluk, öfke hatta mahcubiyet üzerine bir hikâye anlatır, bedellerini beden öder.

Toltek Düşçülerimden aynaya, insan varlığının gözlerine bakıp hikâye anlatıcısına kendini tanıttırmalarını istiyordum. “Adım...” diye başlar.

Zihin eğer kendini işitebilirse değişiklikler yapabilir. Kendini yargılama en sevdiği besinlerden biri olabilir fakat değiştirilmeden önce bu iştahın görülmesi gerekir. Zihin kendini bir avcı yırtıcı olarak tanımladığı an müttefik olmaya girişmiştir. İnsana kronik sorunlar yaratabilir ama mucizevi çözümler de sunabilir. İmgelem yetisi vardır. Durmadan olmamış konuşmalar hayal ederiz. Birbirini izleyen henüz keşfedilmemiş gerçeklikler, olgular imgeleriz. Geçmiş yeniden hayal eder, gelecek konusunda hayaller kurarız. Tanrılar ve iblisler imgeleriz. Dehşet ve harikalar hayal ederiz. İmgelediğimiz pek çok şey arasında en ilginç ve açıklayıcısı şeytanlar tarafından ele geçirilmek olabilir. Bütün kültürler buna değinir. Bundan korku duyabilir ya da güler geçer ama ruha şeytan girmesi gerçektir.

Bir şeye sahip olmanın ne anlama geldiğini biliriz. Bir şey satın alırız, bedelini öder, değerli başka bir şeyle takas ederiz ve bizim olur. Evet ve insanlara da sahip olduğumuzu sanırız. Sevdiklerimize, yetiştirdiğimiz çocuklara, bizden maaş alan çalışanlara, yaşadığımız toprağa. Çoğu kültürde sahip olmak son derece önemlidir. Birçok kültürde de diğer insanlara sahip olmak kabul gören bir uygulamadır. Açıkça göremiyor olabileceğimiz şey, inanç ve geleneklerine bakılmaksızın *bütün* insanların ele geçirilmiş olduğudur. Çok yakın ve tekinsiz bir mevcudiyet tarafından ele geçirilmişiz. İnsan bedeni bilgi tarafından ele geçirilmiştir.

Yıllar önce kalabalık bir dinleyici topluluğuna bundan söz ediyordum. Bir kadın yorumda bulunmak üzere ayağa kalktı. Sözlerine derin bir öfkenin hakim olduğunu hissettim. Söylediğimi işittiği bir şeye tepki gösterir gibiydi. Onu sahneye çağırdım. Kucaklayarak selamlayışımı kaskatı karşıladı. Hayatından, bakış açısından söz etmeye davet ettim, hatta öfkesini salmaya, olduğu gibi ortaya koymaya yüreklendirdim. Konuşmaya duraksayarak başladı, sonra açıldı. Konuştukça saldırganlaşıyordu. Erkeklerle, tanrıya, hayata veryansın ederken hiçbir şey söylemeden yanında duruyordum. Sesi yükseldi, bedeni sarsılırken yüzüne şeytani bir ifade geldi. Dinleyicilere baktığımda başlangıçtaki eğlenmenin yerini kaygıya, ardından şoka bıraktığını gördüm. Çoğu gözde korku vardı.

Böyle geçen birkaç dakikadan sonra kadının öfkesi dağılmaya başladı. Ağlamaya koyulmuştu. Onu bir kez daha kucaklayışımı bu sefer şükran ve içtenlikle karşıladı. Dinleyiciler ham duyguyu ortaya koyuşundan etkilenmiş, onu alkışladılar ama tedirginlikleri sürüyordu. Yerine dönüp ortalık yatıştığında ele geçirilmenin gerçekliğinden kuşkusu kalan olup olmadığını sordum.

“Şimdi ne demek istediğimi anlıyor musunuz?” dedim. Elbette anlayabiliyorlardı. En büyük iblislerimizi dışa yansıta-

bilir, şeytan ve gulyabani imgeleriyle kendimizi korkutabilir ya da içe bakıp dinleyerek yaşayan ve bizimle sürekli olarak konuşan bilginin sesini seçip tanıyabiliriz. Bu ses son derece korkutucu çıkabilir. Kendimize kulak vermeye alışık değiliz, böylece gün be gün verdiğimiz bencillik ve insafsızlık mesajlarını nadiren kabul ediyoruz. Ne düşündüğümüze dikkat etmek ve bu iç söyleşiyi değiştirmek bir özsevgi edimidir.

Hayatta her şey yaşama hizmete yöneliktir; kulak verip değiştirerek bilgiyi olması gerektiği gibi bir hizmetkara dönüştürebiliriz. Kendi zihinlerimizde cehennemi yaratmada ustalaşmışken büyük melekler, kusursuz haberciler haline gelmeyi seçebiliriz. Her düş saygı görmeli fakat vakti geldiğinde her düş de değişebilir. İstekli bir zihin hepimizin istediği ve pek hayal edemediğimiz tür bir özgürlük sunabilir.

Yaşama hizmet eden bilginin insan ıstırapının da çözümü olabileceğini görürsek başkalarıyla etkileşim biçimimizi değiştirebiliriz. Kendi sesimize, *bütün* seslere inanmayı bırakıp dinlemeye ve öğrenmeye devam edebiliriz. Başlamanın bir yolu, "Ben bir yırtıcı avcıyım, korku... suçluluk... öfke iştahımı açıyor" demektir. Bu genellikle öğrencilerimin sorunu görmelerini ve çözüm alanına getirmelerini sağlar. Farkında zihinler hakikat açlığı çeken avcılara dönüşebilir.

En iyi öğrencilerim hâlâ birer avcı ama artık farklı besinlerle besleniyorlar. Bir şeydiler, artık farklı bir şeyler. İnsana sadık, şükran ve vericilik temelli gerçeklikler yaratıyorlar. Zihin bir vakitler kontrol ve cezalandırmaya çalışırken şimdi hizmet ediyor. Kabadayı gibi davranmış olabileceği yerde şimdi bir kahraman. Bir zamanlar sadece zehre açlık duyar-ken artık abıhayatın, nektarın tadını almış.

“ARİ MİSİN, SİNEK Mİ?”

Adam kafası karışmış, sordu: “Ne?”

“Arı mısın, sinek mi?”

“Arı herhalde. Sinek olmayı kim ister ki?”

Don Miguel başıyla onayladı, başka bir öğrenciye döndü. Geniş bir mekandı, öğrenciler de büyük stüdyoyu neredeyse doldurmuştu. Çoğu rahat sandalyelerde oturmuş, karşılarında bir divandan onlara seslenen öğretmene yaklaşmışlardı.

Miguel notlar alan bir kadına “Nesin?” diye sordu. “Arı mı, sinek mi?”

Kadın ıslıl ıslıl, “Arıyım” diyerek kalemini bıraktı. Tartışmaya katılmaya istekli, birden dikkat kesilmişti.

“Emin misin?” diye sordu Miguel, eğilip gözlerinin içine bakarak. “Arada bir, bir parça kaka yemekten hoşlanmadığına emin misin?”

“Kaka mı?” Kadın neye uğradığını şaşırmış, belli ki içerlemişti. “Elbette hayır!”

“Arkadaşlarınla hiç mi dedikodu etmezsin? Başkalarını hiç mi yargılamazsın?”

“Şey...”

“Aleyhine verilen hükümlere hiç mi he demezsin? Hiç mi alınmazsın? Duyguların hiç mi incinmez?”

“Galiba bazen kendime acıyorum.”

“Çünkü?...”

“Belki kendimi reddedilmiş hissettiğimden... başkaları beni anlamadığı için.”

“Yani biraz kaka yediğin oluyor?”

“Belki.”

Miguel daha yaşlı bir kadına döndü. “Kendi insanını hiç yargılıyor musun?”

“Herhalde ama çoğu zaman bal yerim ben” dedi kadın.

“Bedenine ne kadar güzel olduğunu söylüyorsundur mutlaka, doğru mu?”

“Evet, tabii.”

“Bu insana hayatının aşkı olduğunu söylüyorsun.” Miguel kadının fikri idrak etmesini bekledi.

“Hayatımın mı?..” Kadın kızarak söyleyecek bir şeyler aradı.

Miguel onunla özel bir sohbetlermiş gibi usulca devam etti. “Sevgi ve sadakatini daha fazla hak eden kim var? Bu insan sen dünyaya geldiğinde oradaydı, sonuna kadar da seninle birlikte olacak.” Kadına şefkatle baktı. “Sana kendini verdi, onu ne kadar ihmal edersen et, kaç kez kötüye kullanmış olursan ol, daima itaat etti. Tüm gizli itiraflarına kulak verdi ve seni olduğun gibi kabul etti. O senin sürekli yol arkadaşın ve dostun. Hayatının aşkı.”

Kadın daha da kızarak, “Evet, anlıyorum” dedi.

Miguel salonun arkalarında oturan bir adama “Hangisine daha iyi davranıyorsun, kedine mi insanına mı?” diye sordu.

“Benim iki köpeğim var” diye karşılık verdi adam. “Kıyas kabul etmez, onlar çok daha iyi bir muamele görüyor.” Herkes güldü. “Gerçekten. Kaz tüyü yorganların altında uyuyor, organik köpek mamasıyla besleniyorlar.”

“Herhalde köpeklerine daha iyi davranıyorsun” dedi Miguel. “Ama sana kendi insanından daha cömertçe davranan ya da sadık olan bir evcil hayvanın daha olmayacak. Ya sen?” diye ön sırada oturan bir kadına sordu.

“Benim bir kedim var” dedi kadın.

“Kaka yiyici misin?” Kadın not defterine bakıp başını iki yana salladı. Bir an ağlayacakmış gibi göründü.

Ona zaman vermek isteyen Miguel yanındakine döndü. “Sen öyle misin?”

İkinci kadın anında, “Öyle korkuyorum ki” diye karşılık verdi. “Hep korkuyorum. Şimdi de öyle.”

Yanındaki ufak tefek kadın ağlamasını bastırdı. Miguel ona kollarını açtı. Kadın not defterini yere bırakıp Miguel’in yanına oturdu. Başını kollarına yatırdığı Miguel onun saçlarını okşayıp salondakilere baktı. Karşı duvarın dibinde kollarını sıkıca kavuşturarak oturmuş bir adam vardı.

“Sen hangisini tercih ediyorsun?” diye sordu ona. “Bal mı kaka mı?”

“Balı tercih ederim ama kakaya alışığım, kabul ediyorum.”

Miguel, kollarının arasındaki kadına onaylamayan bakışlar atan adama gülümseyerek “Büyük bir yargıç mısın?” dedi.

“Hayır. Sadece benden başka herkes aptal.” Salon yeniden kahkahalarla çınladı. Biraz rahatlayan adam ellerini kucağına bıraktı.

“Yani... bir sineksin?”

“Sinek mi?” Adam hafifçe kaşlarını çatarak durumu tarttı.

“Kaka yediğine göre sineksin” diye açıkladı Miguel. “Arı olsan sadece bal yerdin. Sevgi, saygı, sevinç... yerdin değil mi? Haksız mıyım? İnsanı güzel şeyler söyledin. Başkalarının davranışını izler, kendilerini nasıl incittiklerini görür, merhamet duyardın. Kendini bu kadar saydığın için herkese saygı gösterirdin.” Durdu, karşısındaki yüzleri gözledi. “Haklı mıyım?”

Salonda bir onay dalgası yükseldi.

“Sinekler bal yemeyi öğrenebilir mi?” diye sordu adam.

“Bal yiyen bir sinek mi olmak istiyorsun? Hiç durma!” diye sırtıttı Miguel ona. “Ama unutma ki er geç kakaya karşı duramaz olacaksın. Normal besinini isteyeceksin –bir sineğe göre normal tabii.”

“Ama ya dünyaya arı olarak gelmemişsen?”

“Hepimiz arı olarak doğduk. Elbette doğal olarak insan doğduk. Bunların mecaz olduğunu anlıyorsun” dedi gülümseyerek. “İnsan olarak doğduk, insanlar da zihinsel bir program olmaksızın dünyaya gelir. Program daha sonra, çocuk bir dil edindikten ve düşünmeye başladıktan sonra gelir. O an insan zihne boyun eğer. Neyin gerçek olduğuna düşünceler karar verir.”

“Neyin gerçek olabileceğine” diye düzeltti biri.

Miguel “Zihin neyin gerçek olduğunu belirler” diye ileri sürdü.

Miguel şimdi dizlerine yaslanmış kadına baktı. Bir araya getirdiği parmak uçlarıyla onun yanaklarına dokundu -öpücük, öpücük. Kadın karşılık vermedi.

“Kafamızda düşüncelerle” dedi, “simgeleri iyice öğrendikten sonra bile kaka yemeği öğrenmemiz uzun zaman alır. Mutlaka görmüşsünüzdür, küçük çocuklar mutludur. Doğal olarak naziktirler ve sevmeyi severler. Her duyguyu hissedebilirler fakat çok küçüklerken duygular hızla gelir ve gider. İncinirlerse üstesinden gelirler. Korku duyarlarsa bunu aşarlar. Meraklıdırlar; her şeyi bilmek isterler. Nesnelerin adını, dili öğrenirler, sonra hoop! kafalarına milyon düşünce üşüşür.”

Miguel dikkatle dinleyen öğrencilerine baktı. “Tüm bu korkuların, nefret ve eleştirilerin çocuklar üzerinde büyük etkisi var” diye sürdürdü. “Bal zevkleri yerini başka herkesin yediği tür bir besine bırakıyor. Doğal değil ama normal görünüyor. Herkes böyle yapıyor. Zehir yiyorlar, bedenleri de duygusal olarak tepki veriyor. Bayağı, berbat şeyler işitiyorlar ve bedenlerinin öfke ürettiğini hissediyorlar. ‘Başkaları öfke yiyor, bundan gerçekten de hoşlanıyor o zaman herhalde ben de yiyebilirim’ der gibiler. Böylece onları beslemeye devam etmek için öfkenin yeniden yeniden üretilmesi gerekiyor. Bazıları suçluluktan hoşlanıyor... mmm. Yıllarca başka bir şey yedikten sonra ne de iyi gelir. Kimi yetişkinler de korku yemeyi seviyor. Bazen onun da leziz görüldüğü oluyor. Utangaçlığı

andırıyor belki, kötü bir şey değil, öylece bu tada alışmaya çalışıyorlar. Güçlü ve kendine hakim görünmek için gizlice kendi korkularını yiyor, başkalarının korkularıyla da şiştikçe şişiyorlar. Zeki görünmek için yargılamaktan zevk almaya çalışıyorlar. Büyükler, diğer insanlar gibi olmak için çocuklar sonunda dayanıklılık geliştirene dek zehir yemeyi öğreniyor. Kakanın tadı kabul edilir gelmeye başlıyor.”

Yaşlı kadın, “Korkunçmuş” dedi.

“Akla yatkın” diye karşılık verdi Miguel. “Bunu onlara şeytanın yaptırdığını söylemek daha mı iyi olurdu? Şeytan ve tanrı korkusunun insanları nasıl kaka yiyicilere çevirdiğini –ve bütün bu kakayı başka herkesle paylaşmak istediklerini- görün. Gelirlerinin yüzde onunu kötülüğü uzak tutmaya harcamak istiyorlar. Korku, suçluluk, utanç, her şeyi yiyor, doyamıyorlar. Bunu görüp kendinizi değiştirmek daha iyi değil mi?”

Biri “Beslenme alışkanlıklarımızı mı?” diye sordu.

“Önce türünüzü değiştirmeye ne dersiniz?” diye önerdi Miguel.

Salonda bir sessizlik oldu. Öyle derin bir sessizlik ki kucağındaki kadın şaşkınlıkla başını kaldırdı.

Miguel, “Siz gerçek değilsiniz” diye devam etti. “Ama insanınız gerçek. İnsanın değişmesine gerek yok, sizinse olabilir. Gelişebilirsiniz... sinekten arıya.”

“Farkındalıkla” diye denedi biri.

“Pekala. Başka türlü ifade edelim. Söylediğiniz hiçbir şey hoş olmasa, bütün düşünceleriniz öfkeli olsa. Kaka olsanız. Kendinize kimi çekerdiniz... arıları mı sinekleri mi?”

Herkes yanıtın sinekler olduğunda hemfikirli.

“Ya bal gibi davransanız, tatlı, nazik, kendinizden her zaman hoşnut, saygılı?”

Ağız birliğiyle o vakit arıları çekeceklerini söylediler.

“Pek değil” dedi Miguel. “Bu kadar tatlı bir şey *her şeyi* çekti.” Grup güldü. “Şaka yapmıyorum” diye üsteledi. “Arıydı, sinekti, ne olsa çekerdiniz. Farkında olmanız gerek elbette.

Farkındalık her şeydir. Kim olduğunuzu, ne yediğinizi ve kimin sizi besin ettiğini görmeyi sağlar. Hayvanlar aleminde her şey başkasını yer. Sanal dünya bir yansıma, kopyadır. Bu dünyada nasıl davranacağınızı, nasıl yiyeceğinizi seçebilirsiniz.”

Bir adam gülerek, “Afrikada’ki Serengeti’yi hayal ediyorum” dedi.

“Siz sanalsınız. Manzaranızı değiştirebilirsiniz. Neden insanınızı saldırınıza uğramış ya da tarafınızdan yenmekte olduğunu hissettiresiniz ki? Böyle usdışı bir korkuya neden geçit vermeli?”

“Vay canına!” diye bağırdı biri.

“Doğanız sevgi. Doğanızı hatırlayın. Doğanıza aykırı hareket ederseniz başka bir türmüş gibi davranırsınız. O kadar uzun süredir böyle yaptınız ki artık gerçekten de başka bir türsünüz. Farkındalık, görmek ve hakikati hatırlamaktır –hakikat hiç uzaklaşmadı ama dikkatiniz yalanlardaydı.”

Genç bir kadın “Ben arıyorum” dedi. “Topluma uymak için katı bir kaka diyeti uygulamış bir arı. Hastayım, mide bulandırıcıyım ama havalıyım.”

Gülüşmeler yatıştığında Miguel “Kimin gözünde?” diye sordu.

“Sineklerin gözünde.”

“Benimsediğin türün gözünde... avcı yırtıcının.”

Don Leonardo’nun zarif ellerini zevkle çırpmasıyla salon-da bir alkış yankılandı. “Şuna da bakın!” dedi hayranlıkla. “Büyüleyici!” Leonardo arkasındaki kadına bir göz attı. Kadın kendi zehrinin bir kısmını yemeye hazırmış, kimsenin söylediği hiçbir şey de öfkeli iştahını yatıştıramamış gibi hoşnutsuz görünüyordu. Leonardo bu anı Sarita ile paylaşabilmek isteğiyle içini çekti. Sarita’nın hoşuna giderdi bu. Belki bundan bir ders çıkarırdı.

Bir öğrenci “Doğru tepkiyi verdiğimizizi nasıl anlarız?” diye sordu.

“Nasıl mı?” diye gülümsedi Miguel. “Kafanız karışmışsa sorun kendinize: Ben neyim ve ne yiyorum? Daha kesin ola-

rak, o anda bir yırtıcı avcı mısınız, müttefik mi? Bal mı yiyorsunuz, kaka mı?”

Salon enerji ve niyetlilikle capcanlıydı. Don Leonardo mest olmuştu. Bu belki de torununun en fazla özleyeceği şeydi. Geri gelecek olursa döneceği yer burası, bu insanlar olurdu.

Sakin bir ses “Biri benim bıraktığım yerden alır, korkma” diye duyurdu.

Leonardo başını çevirdiğinde büyükbabasının yanında branda kaplı bir sandalyede oturan Miguel’i gördü. Ufak tefek, çelimsiz görünüyordu. Sınıfa seslenen öğretmen değildi bu. Bu Miguel solgun, zayıftı, üzerinde de hâlâ lekeli hastane önlüğü vardı. Hayata cılız, kayıtsız bir elle tutunuyordu.

Sınıfı gözlemlerken “Anlar, sonra da unutulur” dedi. “Çarpıtma çarçabuk olur.”

Gözleri anlayış dolu Leonardo “Sen bilgelik armağanını veriyorsun” dedi. “Yozlaştığını gördüğünde de armağanı bir yana bırakıyorsun. Daha sonra başka bir isimle geri getiriyorsun. İşte bu, oğlum, kıvrak bir öğretmenin eseridir.” Yozlaşma kolayca ve hızla olurdu. Bunu kendi öğretme günlerinden hatırlıyordu. Hakikati söze döktüğü an çömezleri kelimeleri su gibi akan rahatlatıcı yalanlara çeviriverirlerdi. Miguel bunu açıkça görmüştü. Öğretme heyecanı, taktik çözümlere duyduğu çözümler onu şimdi pekala hayata döndürebilirdi.

Torunugülümseyerek “Çok naziksin *abuelo*” dedi. “Harika bir şekilde de numaracı. Ama bu anı beni geri getirmeyecek. Ben elimden geleni yaptım, başka da yapılacak bir şey yok.”

“Anan haklıydı belki de. Çocuk gibi inatçısın.”

“Çocuklar gibi mutluyum ve eve gitmeye can atıyorum.”

“Artık çocuk değilsin” dedi Leonardo. “Bilge bir adam ve bir ustasın, seninle de böyle konuşacağım.” Yaşlı bey sandalyesinde dönerek Miguel’in gözlerinin içine baktı. “Konuşabilen bizler henüz bu yetimiz varken konuşmak *zorundayız*. Hâlâ hayattayken sevmek, gücümüz oldukça da hareket etmek zorunda.”

“Bu bedene verecek gücüm yok.”

“*Tüm* bir gücün var. Senin gibi bir şaman olaydım, dağları yerinden oynatır, Guadalajara’yı ait olduğu okyanusa kavuştururdum.”

“Eminim” diye cılızca güldü Miguel. “Ama ne anlamı olurdu ki bunun?”

“Anlamlar ve amaçlar ne vakittir umurunda Don Miguel?” diye iğneledi büyükbabası. “Guadalajara’yı olduğu yerde bırak. Sence bütün zihinler her tohuma düşman çöller gibidir?”

“Gönülsüz bir zihni değiştiremem.”

“Bedenini sağlığına kavuşturabilirsin” diye cevabı yapıştırdı Leonardo. “İnsan zihinleri umurunda mı, ona sonra karar ver.”

“Değil.”

“Sahi mi? Oğullarının, onların gelecekteki oğullarının zihinleri de mi umurunda değil?”

“Babaları olsun olmasın, hallerinden hoşnut onlar ve huzurlu.”

“Savaşta *m’ijo*. Bu onların kendiliğinden son verebileceği bir savaş da değil.”

Miguel sustu. Şu anda kendi kuşkularıyla boğuşan José’yi zihninde canlandırdı. Çocuk şimdiye dek yeterince yere yıkıcı yumruk yemişti. Ama kendi bedeninin savaşamayacak kadar güçsüz olduğu şimdi onun için ne yapabiliyordu?

Tartışmayı kazanma fırsatını sezen Leonardo “Kendini çocuğa akıtabilirsin” dedi. “*Nagual*’ın tüm bilgeliğini –gereğine inanıyorsan kendine hiçbir şey bırakmadan- ona verebilirsin. Elinde ne kaldıysa ver ona. Şimdi bile evinde oturmuş, alnında yazılı olduğu gibi esinlenmiş bir çılgın misali duvarlara bağırarak sırf sezgiye dayalı kendi öğretisini icat etmeye çalışıyor!” Yaşlı adam kravatını düzelterip sırtını dikleştirdi.

Miguel zayıf bir gülümsemeyle “Bunu yapabilirim” dedi. “O nasıl yanımdaysa yanında olabilirim. Ve elimde ne varsa verebilirim.”

“Ya diğçerleri? Şu anda belki farkında olmasalar da onların da bir baba ve yol göstericiye ihtiyacı var. Sana ihtiyaçları var.”

“Çocuklarım” diye mırıldandı, imgelerini zihninde canlandıran Miguel. Farklı bir seçim yapabilecekse onları şimdi oldukları gibi bırakacak mıydı gerçekten? Don Leonardo elbette haklıydı –Miguel sonuçta bir akıl ve hayal gücü insanıydı. Herhangi bir çömezın hak ettiğini çocuklarının da hak ettiklerini görebiliyordu. Bilgiyi hayatla daha içli dışlı bir ilişki geliştirmede kullanabileceklerini anlıyordu. Farkında insanlar olarak daha fazlasını, daha uzağı görmeyi öğrenebilirlerdi. Bilgi parametrelerinin ötesine bakmada o gelişmiş görüşü kullanmayı –ve sıçramayı- öğrenebilirlerdi. Ama bu dersi öğretme olasılığı Miguel’i yeniden yoruyordu. “Bu dünya için hiçbir arzım kalmadı, biliyorsun” dedi. “Ne arzu, ne tutkum.”

“Arzun mu yok? Don Eziquio duysa dehşete kapılırdı!” Anlaşılmaz bir rahatlamayla güldüler. Leonardo elini torunun omzuna koydu. Hâlâ sıkıydı. Eti, kasından kaybetmişti biraz ama tutuşturulmayı bekleyen bir canlılığı vardı. “Sevgili olmak savaşçı yaşamının parçasıdır *maestro*. Bunu bir düşünsen iyi edersin. Bir aşık, tetikte kalmalı ve eyleme hazırlıklı olmalıdır.”

Don Leonardo sesini alçaltarak yanında oturan kadına bir bakış attı. Bunlar hanımların önünde tartışmaktan hiç haz etmediğı meselelerdi. “Aşık hazır olmalı” diye bastırdı fısıltıyla. “Gözlerini, kulaklarını, tüm duyularını eşindeki en ufak memnuniyetsizliğe açmalı. Gözleri parlamalı, elleri meşgul olmalı. Tembelleşmesine, aldırıışsızlığa izin yoktur. Kam kaynadı kaynayacak olmalı. Hiç durmamalı! Bir iç çekişi, uyarıyı, cilveleşmeyi gözden kaçırmamalı. İç geçirmelere, kadının özenle yerleştirdiğı ipuçlarına cevap vermeli. Açlığı açlıkla karşılamalı. Bir kadın asla senin daha az becerili ya da daha az arzulu olduğı kuşkusu duymamalı.”

Gözleri keyifle parlayan Miguel omuzlarını silkerek “Çok geç *abuelito*” dedi.

Yaşlı adamsesinin tonunu değiştirdi. “Bedeninin ihtiyaçları dikkatini dağıtıyordu, anlıyorum. Bir iki kere öldüğüne göre sen...”

“En az üç kez.”

“Birçok kere öldüğünden ağırkanlılığın bağışlanabilirdi fakat...”

“Bağışlanır.”

“Sevdiğin kadınlara ne olacak? Aslında ‘Şurada yarım kalmış, neden beni sevsinler ki?’ diye sorabilirsin. Cevap...”

“Yarımdan da azı.”

“Cevap, seni o zamanlar istemiş oldukları!” diye bağırdı yaşlı adam, bunun ortada olduğunu ima eden bir ifadeyle. “Hatırlıyorlar! Açlıkları keskin. Tutkuları soğumamış. Bu kadınlar uykularında hâlâ seni çağırıyor!”

“Ben emin değilim.”

“Alıklık etme! Seni çağırıyorlar ama dikkat etmiyorsun. Savaşçı keskinliğini kaybetmişsin.”

“Başka aşıklar, daha iyi savaşçılar olacak. Savaşacak, fethedilecek bir şey kalmadı.”

“Kurtarılacak hiçbir şey mi?” diye sordu Leonardo. “Hiçbir şey mi Miguel, *hiç kimse* mi?”

Miguel büyükbabasına baktı. Bulutlu gözlerinin ardında bin güneşin gücünü gördü. Nice yıl önce birlikte geçirdikleri bir öğleden sonrayı hatırlayarak yaşlı adamın sözlerini düşündü. O gün Don Leonardo ona “Tek çatışma hakikat ile yalanlar arasındadır” demişti. Tek bir hakikat vardı... kendimize söylediğimiz yalanlar ise sayısız. Peki ya Lala, yalanların efendisi? Miguel hâlâ soluk alabiliyorken onu boşboğazlıklarına bırakacak mıydı? Bir iki hakikat tohumu daha ekmeyi ihmal edecek miydi... eğer bir seçim imkanı olsaydı?

Seçim onun adına yapılmıştı tabii. Geri dönecekti. Ailesi istediği için değil, hayat, sataşa, direte, onu hâlâ zorladığından. Hayat yeniden işbirliğine girmek için onun arzusunu tartmaktaydı. Arzudan doğan ufak bir eylem ölmekte olan bir

düşü tutuşturabilirdi. Böyle bir eylemin vakti miydi? Don Leonardo'nun gözlerine bakan Miguel'e büyükbabası da aynı soruyu sormaktaymış gibi geldi.

Gözlerini anca örtülü, iğnelerden çürük içindeki bedenine çevirdi. Bu kırk dökük bedene dönmeye gönülsüzdü... ama aynı güçle dönmesi de gerekmiyordu. İnsan düşünde hafif, dingin adımlar atabilirdi. Yaşamın niyetine teslim olarak onu isteyenlerin yüreğine su serpebilirdi. Bir vakitler kendisinin de taptığı tanrıçaya, Lala'ya boyun eğmeden dikkatini verebilirdi. Lala'nın onu beklediğini biliyordu. Dinliyor, bakıyordu... bir sonraki aşk dalgasının yükselişine hasretti.

“Onu düşünüyorum” dedi büyükbabasına. Kızıl saçları, alev alev yanan gözleri olanı değil, diye düşündü, adına insanlık deneni... Miguel'in iyi tanıdığı, kalacak olursa daha da iyi tanıyacağını.

Yaşlı adam bir şey söylemedi, bekliyordu.

Miguel büyükbabasının elini tutarak “Tasalanma” dedi sonunda. “Öğrencilerime yol gösterici, oğullarıma baba, anneme oğul olacağım. Kadınlar için de elimden gelen her yoldan bir aşk.”

“Ya... öteki?” diye sordu Leonardo Lala'nın adını anmaya dikkat ederek.

“Başkası yok. O hepsi. Elbette onun yanında olacağım.” Büyükbabasına sıcacık gülümsemesiyle yaşlı adamın yüzüne bir rahatlama ifadesi yayıldı. Miguel, başarısız olacak olursa kaybedecek bir şey olmadığını aklından geçirerek iç çekti. Kadınlar düşlemeye devam edecekti. O olsun olmasın, hasret çekeceklerdi. Erkekler çabalayacaktı. Oğulları günleri ve gecelerinin keyfini sürecekti. Hayat devam edecek, arada bir, bir hakikat tohumu kök salacaktı.

İki adam sessizce otururken dikkatleri yeniden salona çevrildi. Hayatın yaklaşan fırtınasına aldırmayan Miguel kıpırdamadan duruyor, esinlenmiş bir öğretmen ile onun istekli, sevinçli öğrencileri arasındaki dansı boş boş seyrediyordu. Salonu bal kokusu doldurmuş, kulaklarında mutlu anların vızıltısı çınlıyordu.

DUDAKLARIMDA BALÖZÜ TADI VARDI. Varoluşun tatlı çekimini hissettim, hayatın beni oyuna çağırışını işittim. Biz seviyoruz. Başka bir şeymişiz gibi davranmaya son verdiğimizde hakikiliğimizi geri kazandık. Kaybettiğimizden korktuğumuz şeyi bulduk.

Bu dünyaya hakiki varlıklar olarak geldik, ardından, bu bir ustalık haline gelene dek “biz kimiz” uygulamasına başladık. Yetişkin yaşamımızın herhangi bir aşamasında bu pratiği, bir kimliğe bağımızı bırakabilir ve *olabiliriz*. Hakiki bir hayat, farklı bir yaşam türüdür. Provası yapılmamış davranışlar spontan etkileşimlerin yolunu açar. Beklentisiz geçirilen bir gün beklenmedik harikalara götürür. Basit bir an, barındırdığı tam güç ile sonsuz bir an haline gelir.

Hakikilik farklı görünür ve hissedilir. Hakiki olduğumuzda mevcudiyetimiz performansımızdan daha önemlidir. Bulduğumuz yere *ben'i* getirme zorlanımı duymayız. Eylem vardır fakat etki ve tepki kendimize ilişkin inandıklarımıza bağlı değildir. Algılarız ve insanın saf algıya karşılık vermesine geçit veririz. Sınırsızca hayal ederiz. Sadece gözlerimizle değil, tüm duyularla görürüz.

Gerçekten görmeye başladığımda bu, şaşırtıcı bir avantaj olarak görünmüştü ama aynı zamanda bir haksızlık ola-

rak da geliyordu; kendimi ayrı ve yanlış anlaşılmış hissetmeye meylettim. Elbette iki algıyı da destekleyen bilgiydi; böylece kendi kuşkularım ve görüşlerimi bilmezden gelerek ana —o zaman dışı potansiyel haznesine- teslim olabildim. Rahatladım ve benliğimin hakikatini, bu hakikat kendini nasıl ifade ederse etsin, kabul ettim. Her şey ne iyi ne de kötü olan bir olgudur. İnsanlar bir olgudur. Düşünceler olgudur. Ben gelişen, açılan bir olguyum; ama en önemlisi, varım.

Yıllarca bilinçdışı -yani tam güç- ile ilişkiyi güçlü bir şekilde hissettim. Uzun bir zaman madde ve maddeyi harekete geçiren güç olduğum anlayışıyla yaşadım. Gize'deki Büyük Piramit deneyiminin ardından bu etkileşimin güçlü his-anısını duydum. Bu, eve döndükten sonra da hayatıma hakim olmaya devam etti ve etrafımda olanlara odaklanmada zorluk çektim. Yolculuğu izleyen haftalar boyunca fiziksel olarak istikrarsızdım. Her şeyi farklı görmekte ve bu değişime uyum sağlamaktaydım. İnsanlar ve nesnelerin dünyası bana giderek daha uzak geliyordu.

Ancak hâlâ bir insanın bedeninde yaşıyordum, bu bedenin de belirgin ihtiyaçları vardı. Yemeye, uyumaya, dinlenmeye, harekete, sevişmeye gereksiniyordu. Bir erkek olarak yaşayacak, yapa geldiğim gibi insan düşünüyü etkilemeyi sürdüreceksam önce dikkatimi bedenimin ihtiyaçlarına vermeliydim. Yeni bir yolculuğa çıkan biri gibi bir adım, ardından bir adım daha atarak düşlemin yeni bir biçimine doğru kararlılıkla yürüyecektim.

Yeni bir yüzyılın başıydı, bazı öğrencilerim yeniden ders vermem için rica ediyordu. Batıl inançlara ve fanatizme karşı durmaları koşuluyla kabul ettim. Aralarında José'nin de bulunduğu sınırlı sayıda öğrenciyle düzenli atölye çalışmalarına başlayacaktım. Yeni öğretim programım Toltek Düşü tam bir başarı oldu. İlk yılın ardından daha çok öğrenci aldım. İkinci yıl daha da heyecan verici olacağı benziyordu. Ülkenin dört bir yanından, hatta Meksika ve Avrupa'dan öğrenciler San Die-

go'ya geliyordu. Eski çömezler yeni başlayanlarla bir araya geliyordu, herkesi yeni bir düşünüm serüveninin heyecanı sarmıştı.

Toltek Düşünün ikinci yılı başlarında Emma beni uzak gerçekliğinden arayarak yardımımı istedi. Bir başına yapabildiğince uzağa gitmiş, bilgisini de kendine karşı kullanmaya devam etmişti. Kendi haksızlık hikâyelerine inanıyor, kendini fena halde yargılıyordu. Başka bir deyişle zihni zorbalığı elden bırakmamıştı. Birçok yol denemiş, seyahatlere çıkmış, eski örüntüleri değiştirmiş, yeni arkadaşlar aramış, kaçınılmazca aynı mutsuzluk ve hüsrana geri dönmüştü. Bir kurtarıcıya ihtiyacı vardı.

Nedeni ne olursa olsun ondan haber almakla rahatlamış, Toltek Düşü çalışmasına davet ettim. Geldi. Sağduyu dilinden anladı, kendini kurtarmak için neler yapabileceğini gördü ve bir daha da ayrılmadı. Yeniden kanatlarımın altındaydı. Önceleri inanların önünde konuşmada duraksarken çok geçmeden deneyimlerini sözcüklere dökmeye başladı. Bir şey hayal edebiliyorsa bunu dile getiriyor, gözlemleri diğer öğrencilerin düş gücünü tutuşturuyordu. Onu durmadan öğretmeye itiyordum. İstekle karşılık veriyor, çevresindekilerin yargılarına kulak asmaksızın kendi inançlarına meydan okuyordu. Bir düş ustası olma yolundaydı.

José topluluğa konuşma konusunda hâlâ gönülsüzdü ama dinliyor, öğreniyordu. Farkındalığını yeni yönlerle açmaya hazır, doğuştan bir düşçüydü. Kendini en rahat hissettiği alan da hayal gücüydü. Henüz gençti, önünde uzun bir zaman, öğrenmeye, kendini ifade etme ve bilgeleşmeye sonsuz fırsat sunacak yıllar vardı.

Şubat 2002'de bir yılsonu güç yolculuğu olarak bütün öğrencilerimi Teotihuacan'a götürdüm. Tam olarak bir meşuniyet töreni değildi ama bir şeyler başardığını hissetmeye herkesin hakkı vardı. Öğrencilerim kişisel sınavlarla dolu bir yılı daha geride bırakmıştı, keyifleri yerinde, tüm deneyim ve olasılıklara açıktılar.

Bunun ötesinde, düşü bir kez daha değıştirme fırsatı görmüştüm. Yavaş yavaş yerimi almak üzere otoriteyi José'ye devretmek istiyordum. Kendi öğretmeni ve kurtarıcısı olmanın zamanı yakındı. Benim yarattığımdan daha farklı bir düş oluşturması önemliydi. Böylece Teo'nun bitmesine bir hafta kala onu halefim ilan ettim. Yalnızca her şey yeniden değışmekle kalmıyordu; insan hayatımın kaçınılmaz sonunu da görmüştüm.

Son aylarda kendimi burada fakat burada değil hisseder olmuştum. Bilinçdişıyla daha uyumlu bir hale geliyor, varoluşa çok uzakta görünen bir bakış açısından bakıyordum. Bedenimi yakında terk edeceğimi hissediyordum. Doktorlar kalbimin kötü durumda olduğunu, ameliyatla düzelebilecek bir sorun olduğunu söyleyebilirdi. Doktordum, bunun gerçekliğini elbette anlıyordum. Fakat kalbin iflası ya da başka bir nedenle olsun, yakında öleceğimi biliyordum. Bizler, hepimiz gözlerimizden ötesiyle görebilme yetisine sahibiz. Farklı bir biçimde görmeye başladıkça da düşünce-mizin bize söylediklerine daha az odaklanır oluruz. Nedeni bilmeksizin ölümümü görmüştüm.

Bu fiziksel formu harekete geçiren hayatın nasıl da giderek azalan bir dirençle karşılandığını görüyordum. Beden maddedir, kendi bedenimde şeyler hızla değışmekteydi. Tam güce teslim olan madde dağılmaya hazırlanıyordu. Olanı böyle görüyordum. Öğrencilerime sıkça anımsattığım gibi ruh, evrenin parçacıklarını bir arada tutan yaşam gücüdür. Madde bu birleştirici güçten ötürü katı görünür. Ruh, her bir bileşenin belirli bir evrene aidiyetini görmesini mümkün kılar. Madde yaşam ile dinamik etkileşimini destekleyemez hale geldiğinde parçacıkları ayrılıp dağılır. Bana bu noktaya ulaşmışım geliyordu ve bedenimi bir arada tutan güç, kavrayışını koyvermeye hazırlanıyordu.

Hayatın maddeyi geri alma süreci sinir sisteminin çöküşüyle başlayan yavaş bir gidiştir. Temel organlara kalp,

beyin vesaire- doğru ilerler, sonunda beden çürümeye başlar ve hayat nihayet formu tüketir. Bedenim yakında bu süreci başlatacaktı. Yakında yaşam yaşama teslim olacak. Sadece zamanını bilmiyordum. Ama hazır olmak ve herkesi hazırlamak istiyordum. José mesajımın sorumluluğunu kendi yolundan üstlenecekti. Emma öğretmeye devam edecek. Onlar artık benimleydi.

Diğer öğrenciler beni anlasın anlamasın, olabilecekler konusunda uyardım. Sözlerimi işitmeyi seçsinler seçmesinler, gerekeni söyledim ve sonucuyla bağımı kopardım. Öğrencilerime birbirlerini sevmelerini, saygı temelinde düşler kurmalarını söyledim. Hayat olduğumdan her yerde mevcut olacağımı hatırlattım. Onlar da hayattı. Yalnızca hayat ve onun sayısız yansıması vardı.

Teo'da son geceyi Emma ile birlikte geçirdik. Sevişmemizin yoğunluğu bedenimde bir dizi olayı tetikledi. Madde tam güç ile buluşmuştu sanki ve şoku beni yükseklerle fırlattı. Fiziksel bedenim karşılık verdi ve fiziksel dünyadan uzakta, insan düşleminin ötesinde sevgide yükseldiğim his-sine boğuldum. Her şeyin çok kısa bir sürede değişeceğinden hiç kuşku kalmadı.

Eve dönüşümüzden kısa süre sonra bir sabah saat 4'te şiddetli bir sancıyla uyandım. Kalp krizim başlamıştı.

* * *

Güneş, ay ve yıldızların kaynaşıp içimizde sevgiyle nefes aldığı doğru değil mi aşk meleğim? İlahi düzende senin benim için... benim de senin için doğduğumuz doğru değil mi hayat meleğim?

Doğan ay, Teotihacan'ın kadim kalıntılarına bir göz atmak, spiritüel sessizliği ışıkla doldurmak için ufka asılmıştı sanki. Güneş Piramidi'nin kaidesinden muazzam bir gölge belirmiş, pazar yeriyle arkasındaki basamaklara vuruyordu. Binlerce başka gölge şehirde süzülerek Ölüm Caddesi boyunca ilerledi,

çarpık çurpuk siyah çizgiler altın sikkeleri kapan açgözlü parmaklar gibi ay ışığına bulanmış çayırları aştı. Geceydi, dünya uykuya yatmış. Bilinç yerini terk etmiş. Varoluş tümünden unutulmuş, henüz de hayal edilmemiş. Hayat her yerdeydi, tek şey. Madde ise hareketsiz, düşsüz, yeniden dokunulmayı bekliyordu.

Sessiz piramitlerden çok da uzak olmayan bir yerde, Villas Arqueologicas'ta bir odada Miguel Ruiz yatmış, uyuyordu. Maddeyle güvenli bir şekilde sarmalanmış, kadınının kolları arasındaydı ama sonsuzluk çağırmaktaydı onu.

Oda kapkaranlıktı. Eziquio, çarşafılara dolanmış çift şöyle dursun, yatağı anca seçebiliyordu. Gandara dostunun yanında durmuş, gözlerini kısarak gölgelere bakıyor, dengelerin değiştiğini hissediyordu. Don Eziquio'nun oğlunun torunu dünyayı altüst etmişti. Görülmez çizgiyi geçmişti. Gandara ile arkadaşlarının hayattayken yaptıkları çoğu münasebetsiz numara gibi bir oyun değildi bu. Ciddi bir işti. Daha yakından baktığında yatakta uyuyan adamdan uzaklaşan parlak parçacıkları gördü bir zar delinmişti de sanki, ıslıl ıslıl yıldız tozu tüm evrenlere saçılmakta... akarak, dağılarak eve dönmekteydi.

Gandara dipsiz sessizliğin yüzeyini dalgalandırarak aniden “Bu düşlemin büyüünden ibaret olabilir” dedi.

Eziquio düşünceli bir tavırla “Son çalkantı” diye karşılık verdi. “Yakında aramızda olacak.”

“Bana onun hastanede yattığını –nefes aldığını ama henüz uyanamadığımı sen kendin söyledin.”

“Nasıl uyanabilir?” diye sesini yükseltti Eziquio. “Gördüğümü sen de görüyorsun. Bizim bildiğimizi daha şimdiden biliyor. Çok yakında dönülecek bir insan bedeni kalmayacak.”

“Dostum...” diye karşı koyacak oldu Gandara, sonra duraksadı. Varoluşa bu dönüş yolculuğu onu etkilemiş, üzmüştü. “İnsan olmak hatırladığımdan zormuş” demekle yetindi.

“Galiba öyle” diye onayladı Eziquio. “Zorlu anlar çıkardı-ğın kesin.”

“Fazlasıyla” dedi arkadaşı. “Böyle kısacık bir zaman için.”

“Biz bunu hep biliyorduk.”

“Ben daha farklı hatırlıyorum. Göz kamaştırıcı olduğunu sanmıştım.”

“İnsanların yaşamı ölümlere göz kamaştırıcı gelir *compadre*.” Gandara’nın göğsünü dürttü. “Biz onu öyle kılmadık mı? Hayatta ve tutku doluyken!”

“Ben sadece tutku faslını hatırlıyorum.”

“Geri kalanının bir önemi yok.”

“Şu ikisini görüyorum şimdi, tutkudan bitap düşmüşler. Yine de zor görünüyor.”

Don Eziquio ona döndüğünde arkadaşının neşesini kaybettiğini gördü. “Canını sıkan bir şey mi var dostum?”

“Yaşlı şişko Gandara sıla hasreti çekiyor galiba.”

“Ölü ya da diri, biz buraya çağrıldık Gandara. İhtiyaç duyulmak bir onurdur.”

“Yararlı bir hatırlatma oldu. Özlemişim varoluşun büyüsnü, tıpkı sahibinin zorba elini özleyen bir eşek gibi... ya da okyanusun derinliklerinde tüy gibi hafif dolanan bir balinanın...”

“Yerçekimini özlediği gibi.”

“Tam öyle. Dersimizi aldık. Gitsek mi?”

Torununun oğluna bakan Don Eziquio “Şaman ne olacak peki?” diye sordu.

“Şamanın şamanlığı kalmamış” dedi Gandara sözünü esirgmeden. “Sarita’nın oğlu artık Sarita’nın oğlu değil. İyi doktor, doktorluk yapmaz, aşık hasret çekmez olmuş. Müttefik artık yok. Hasılı adam bir vakitler olduğu gibi değil. Ne yaptırıcaksın ki bize? Tam özgürlüğe atılmak üzereyken onu durdurtacak mı?”

Eziquio yaşlı şişko Gandara’nın isabetli bir noktaya parmak bastığını kabul ederek duraksadı. Düşünce ve maddeden oluşan bir aleme, Miguel’in şimdiden geride bıraktığı bir dünyaya burunlarını sokmaktaydılar. Düşüncesizce ölümden geri getirdikleri zavallı Pedrito’yu hatırladı ve imgeyi hızla uzaklaştırdı. Ay-

lak düzenbaz, haylazlar değildiler artık. Haberciydiler. Yaşam tarafından görevlendirilmişlerdi, bilginin baştan çıkarmalarına bağışık, dolayısıyla yoldan çıkmazdılar –teorik olarak.

İçini çekerek “Buraya kadarmış dostum” dedi. “Yanlış efendiye hizmet etmekle hata ederiz.”

“Ne efendisi? Ben hiçbir efendiye hizmet etmem” diye homurdandı Gandara.

Eziquio sakalların uzadığı çenesini kaşıyarak yeniden düşüncelere gömüldü. Hayattayken ebeveynlerine, karıları ve cemaatlerine hizmet etmişlerdi. Oğulları gibi orduya hizmet etmişlerdi. Belki farkında olmadan tanrıya hizmet etmişler, kendi zevklerine hizmet ederek hayatın hizmetini görmüşlerdi. Bütün insanlar bir şeylerin hizmetinde değil miydi? Don Eziquio’nun artık bir adam olmadığı ortadaydı. Belli ki kalıcı bir insanlık düşünün parçasıydı, yoksa çağrılmazdı bile. İnsanın düş gücünde ve hayattakilerin anlattığı hikâyelerde yaşıyordu o. Şimdi, ölümünde de bu öykülere hizmet ediyordu.

Aynı anda hem oğlu Leonardo’nun onu hayal ettiği, torununun da düşündüğü şey olamazdı. Ama bu düşün efendileri Leonardo ile Sarita değildi. Düşündeki her şey düşünün bir versiyonuydu. Yaşlı adam bunu biraz düşündü. Müdahaleleri gerçekten bir şeyleri değiştirmiş miydi? Gandara ile birlikte ölmekte olan bir adamın düşünüy kurcalama fırsatının üstüne atlamışlardı ama dizginler düşün kendisinin elindeydi. Hafıza ve zihin yoluyla kendisini canlandırmak ve şifa bulmak için yaşamın bol bilgisinden yararlanıyordu. Hayaletse hayalet, o ve Gandara yine de sadakatle düşüye, Miguel’e hizmet için buradaydılar. Miguel de bu sırada yapabildiğince sevdiklerine hizmet etmekteydi.

Başını çevirerek “Hizmet etmekten başka yapacak ne var?” dedi. İki adam bir anda karanlık odadan ayrıldıkları gibi otele avlusundaki küçük bahçede dikilivermişti. Gece soğuktu, açgözlü gölgeler uzayıp gidiyordu. Eziquio “Torunumun oğlunun bir şeyi kusursuz bir şekilde yerine getirdiğini bilmek yüreğime su serpiyor” dedi.

“Neymiş o?”

“Erkek gibi yaşadı. Yedi, içti, tökezledi, acı çekti, herkes gibi! Kahraman gibi sevişti, savaşçı gibi savaştı, ejderleri öldürdü –ve kimliği belirsiz kaldı. Uyurgezerler arasında dolaşmış, bir ikisini, binlercesini uyandırdı. Güldü!” Eziquio’nun bacakları örümceksi bir dans figürü attırdı. “Dans etti!”

“İyi eğlendi gerçekten!”

“Yaşamın görevlendirdiği kıvrak bir sanatçıydı” diye ekledi Eziquio.

Gandara tuhaf ışıktaki arkadaşına bakıp başıyla onayladı. Yerine gelen neşesiyle “Ne de akıllısın sen eski toprak, insanlar arasında bir şampiyonsun” dedi. “Önceki her şey için bağışlıyorum seni.”

“Ne için? Hiç kusurum yok benim!”

“Senin mi kusurun yok?” diye yuhladı Gandara. “Sahiden söyleyebiliyor musun bunu onca...” Gözlerinde bir isyan parladı, ardından yumuşadı. “Seni köftehor! Az daha oyuna getiriyordun beni” diye gülerек payladı.

Susup düşüncelere daldılar. Kelimeler ve onların muzip efendileri başka bir düşe, başka bir çağa aitti. Bu onur konuklarının insan karnavalından ayrılmasının vakti gelmişti. Dostça bakışıp birbirlerine ayak uydurarak karanlığa geri çekilen aç gölgeler gibi bahçeden çıktılar.

Sarita’yı hatırlayan Gandara “Dur hele!” dedi. “Anası ne olacak?” Arkadaşı birden durdu, gecenin seslerine kulak kesildiler.

Kendini göstermeyi deneyen Eziquio “Gecenin beni çağırdığını artık hissetmiyorum” dedi. Uykusunda özenle büzülmüş kızıl bir Japon gülüne dokunmak için uzandı. Parmak uçlarında kadife kadar yumuşaktı, güneşin ilk ışıklarıyla açılıvermeye hazır, nabız gibi atıyordu. Yaşam soluklanmaktaydı. Uzanmış, beklemekte.

Gandara “Belki Sarita da aynı sonuca varmış, bu düşten ayrılmıştır” dedi.

“Olabilir mi?”

“Biz yapabiliyorsak o da yapabilir dostum... gerçek dostum.” Yapılı omuzlarından ağırlık kalktığını hisseden Gandara’nın ağzı kulaklarına varmıştı. Bir çiçek kopardı.

“Gerçek mi dedin?” diye takıldı Eziquio. “Sen ve ben katıksız kurguyduk –kadim bir düşün hayal ürünü, yalan malzemesi.”

“Ama ne kadar da dostça yalanlardık!”

“Eziquio ve onun şaşılasi işleri!”

“Gandara ve onun aldatıcı... göbeği!”

“Arkadaşımız Nacho’yu da unutmayalım...”

“Ne de onun gözü pek fırıldakçı çetesini!”

Dolunay villaların, taş harabelerle uykuya dalmış dünyanın üzerinde doğarken iki adam birbirlerine dostça yumruklar atarak kucaklaştılar. Dizginlenmemiş bir keyifle kahkahalar atıyorlardı. Öylece de, artık işitilmez olana dek sesi aynı tempoda çıkan adımlarıyla hafızanın geldikleri parlak ufak köşelerine –insan düşünün kıskanç kaprislerinden ötelere- geri döndüler.

* * *

Sarita ile Lala iki hayaletin geceye karışmasını izledi. Miguel’in uyuduğu odanın hemen dışında bir ağacın altında durmuşlardı.

Lala’nın seslenmek üzere olduğunu hisseden Sarita “Bırakalım gitsinler” dedi.

“Memnuniyetle” diye karşılık verdi kızıl saçlı.

“Daha önce de buradaydık biz” diye fısıldadı Sarita.

“Hmm. Yatakta iki aşığı gözlüyorduk” diye burun kıvrırdı yatak odası penceresine bakan Lala. “İşler değiştikçe...”

Şalını çekiştiren yaşlı kadın “Miguel burada değil” dedi.

“Elbette burada. Biz ne kadar buradaysak o da o kadar.”

“Hayır. Olması gereken yerde hiç sıcaklık yok. Yaşayanların dünyasından... ve benden uzaklaştıkça uzaklaşıyor.”

Saçını sabırsızlıkla geriye atan Lala “O vakit geri çağır onu yaşlı ana” dedi. “Senden kaçmaya cesaret edemez.”

Kaçmasına gerek yok diye düşündü Sarita sessizce. Ona veda etmeye gelmişti, zehir tükürüp yalanlar fısıldayan bir bahçe zararlısı olmaya değil. Bu yanılsamalar alemini bırakıp olması gereken yere, Miguel'in başucuna gitmek istiyordu. Etten kemikten ellerini, yanağını öpmek, ona iyi geceler dilemek. Onu annelerin yaptığı gibi sevmek, rahatlatmak istiyordu, son bir kez.

Yüksek sesle "Neden ısrar ettim ki?" diye sordu. "Neden meydan okudum, çekiştim onuna ve geçmişe dört elle sarıldım?"

Lala ağzı açık, ona baka kalmıştı. Cevap ortadaydı.

"Nasil yapılacağını bildiğim her şeyi yaptım" diye sürdürdü Sarita. "Yapabildiğim her şeyi. Her şeyi denedim, artık... çabalamayı bırakmam gerek." Başka bir düştten sözleri hatırlayarak "Savaşçılar sonuçta..." diye başladı.

"Savaşçılar çabalarken ölür!" diye lafı ağzından aldı diğeri. "Öyle olmak zorunda!"

Yaşlı *curandera* yanındaki kadın hayaline baktı. Kabul etmek istediğinden daha fazla birbirlerine benziyorlardı ama benzerlik bununla kalmalıydı.

"Ben bir ananın görevini yerine getirdim" dedi. "Çoğu anenin kaldırabileceğinden çok daha fazlasıyla hem. Dualar ettim, ritüeller yaptım. Tüm inancımı ve aileminkini seferber ettim. Azizleri, ataları yardıma çağırdım, İsa ile kavga ettim. Güçlerine inançla doğru sözleri sarf ettim." Duraksadı, Lala'ya baktı. "Hep yaptığım gibi senin oyunlarını oynadım."

"Hep de yapacağın gibi."

Gözlerini pencereye çevirerek "Hayır" diye cevabı yapıştırdı. "Miguel şeyleri olduğu gibi görmeme yardımcı oldu."

Lala'nın içinden gülmek gelse de yaşlı kadının ifadesi durdurdu onu. Sarita ilahi bir sırrı o anda kavramış gibiydi. Gülümsemesi ay ışığında usulca ışıldıyordu. Dikkati kaymış, gölgeleri gece bahçesine düşen ağaç dallarından ötelere bakıyordu. Sarita, arkadaki harabeleri gerçekten görebilirmiş gibi otelin sıva kaplı duvarlarının ötesine bakmaktaydı. Düş

gücünü onu ilhamın nefes kesici bir form verdiği, karanlığın sonsuza dek ışık lekeleri arasında oynadığı yere götürmeye bırakmış, piramitler arasında yürüyor olabilirdi.

Bir gündüz düşündeymiş gibi “Bırakabilirim” dedi. “Her şeyden el çekebilirim.”

İsyanı sezen Lala ifadesiz bir sesle “Elbette yapamazsın” diye karşılık verdi.

Sarita “Arayışımın başından beri o kadar çok şey gördüm ki” demekle yetindi. “Görmeyi tamamen beklediğim şeylerdi –tanıdık şeyler, bildik kişiler- ama hepsini de farklı gözlerle gördüm.”

“Elbette” dedi Lala kendinden hoşnut.

“Kendimi de farklı gördüm. Kendimi sende gördüm.”

Lala ihtiyatla cevap verdi. “Bunu söylemen memnun edici. Peki nasıl? *Bende* nasıl görünüyorsun?”

“Korkmuş ve bencil” dedi Sarita Ana sözlerini gülümsemesiyle yumuşatarak. “Kibirli görünüyorum –sadece görmek istediğini gören bir kadın.”

“Bak canım...”

“Duyan ama işitmeyen bir kadını” diye sürdürdü Sarita. “Sende hakikate muhalif, sevginin de inkarıyım.”

“Seni duyan da...”

“Sende kendimin cılız bir yansımasıyım *senora*. Farklarımızı görüp kabul etmemizin vakti.”

“Benim rızam olmadan hiçbir şeyi kabul etmiyoruz.”

“O halde hoşça kal diyeceğim.”

Birden kaygıyla irkilse de “Hoşça kal mı?” diye dudak büktü Lala. “Bir şeyi başlamadığı bir yerde bitiremezsin!” Küçük bahçeyi gösterişli bir küçümsemeyle süzdü. “Yolculuğa başladığımız yer burası değil kardeşçğim.”

“İki aşığın olduğu karanlık bir odada başladık” dedi Sarita, yukarıdaki otel odası penceresini işaret etti. Kendine sevgili oğlunu bir daha görecektir mi diye sorarken gözleri oraya takılıp kalmıştı.

Çenesini öfkeli bir güceniklikle havaya diken Lala “Yaşadığım yerde başladık, kadın, döneceğimiz yer de orası olacak!” dedi. “İkinizi birden kaybetmeyeceğim!”

Sözleri daha ağzından çıkarken Lala’yı şaşırtmıştı. Neler diyordu böyle? Neyi kanıtlamayı ummuştu? Oynayacak başka zihinler vardı. Sataşacak, baştan çıkaracak ve hükmedecek insanlar hep olacaktı. Onların açlığını çektiği şeydi kendisi. Zehir sunsa içerlerdi. Panzehirini getirse alırlardı. İyi ile kötüyü, doğru ile yanlış tanımlamıştı. Cennet ile cehennemi sunmuştu. Her bir sözcük, her bir gizli düşünceydi o. Neyin gerçek olduğuna tek başına karar verirdi zira insan düşünün imparatoriçesiydi, La Diosa idi: *La ultima diosa!*

Sözleri içinde yankılanır yankılanmaz öfkesi dağıldı gitti. Ay kararmış, bahçe kaybolmuştu. Otel yüz konuğu ve onların büyüleyici öyküleriyle birlikte buhar oldu gitti. Eğri büğrü gölgeler arasında bilgeliğin sırlarını fısıldayan harabeler karanlığa karıştı.

Lala gözlerini buğulu boşluğa dikti. Hiçbir şey göremedi. Seslenmeye yeltendi ama sesi çıkmadı. Yaşlı kadın gitmişti. Lala artık konuşmadı ve vizyonlar sona erdi.

“SARITA! UYAN!”

Jaime annesinin yüzünü bilinç belirtileri arayarak kaygıyla izliyordu. Doktorlarla görüşmelerinin ardından ailesi bir gün önce Miguel’in yaşam destek ünitesinden ayrılmasına karar vermişti. Bugün Miguel kendi kendine nefes alıyordu ama bilincinin yerine gelip gelmeyeceğini kimse bilemiyordu. Her durumda dokuz hafta yeterdi. Onlara dönecek ya da dönmeyecekti, hayat neye karar verirse. Sarita elbette onaylamamıştı. Jaime önceki gün ondan ayrıldığında sinirliydi. Oğlunun bu sabah bulduğu ise yatak odasının yerinde kıvrılmış, üstü açık, bilinçsiz ve neredeyse cansız yatan yaşlı bir kadın olmuştu. Nefesi hafif ve sık, bedeni soğuktu. Yanağına dokunan Jaime elini dehşetle geri çekti.

“Sarita!” diye seslendi, onu sırtüstü yatırdı. Teni külren-giydi. Gözleri kapalıydı ama...dudaklarında belli belirsiz bir gülümseme vardı. “Sarita!” diye üsteledi, iki eliyle usulca omuzlarından sarstı. Annesi kımıldandı.

Usulca “Bırak... çabalamayı” dedi.

“*Mama?*” sözcüğü ağzından şefkatle, merakla çıktı. Omuz-larını daha sıkı kavradı. “Sarita?” duymuş olmalıydı çünkü Jaime’nin anlamadığı başka bir şey daha söylemişti. Yavaş yavaş kendine geliyor diye yatıştırdı kendini. Bir şükran duası edip adını tekrar söyledi.

“Sarita” dedi buz gibi ellerini sıkıca tutarak, “*Mama*, benim, Jaime. Sabah oldu. Sen elinden geleni yaptın, her şeyi denedin...”

Yaşlı kadın cılız bir sesle “Evet” diye karşılık verdi. Jaime’nin elleri parmaklarına hayat ovalıyordu sanki. Sevgisinden bedenine yavaşça sıcaklık yayılıyordu. Hırıltılı bir nefes alırken dünyalar arasındaki zihni oynak bir denge buldu. “Oğlum” dedi ve zihni insan aklı içindeki yerini buldu. Gözleri açıldı. Jaime’nin endişeli yüzüne baktı, tanıdı, hafifçe gülümsedi.

Oldukça anlaşılır bir şekilde “Beni Miguel’e götür” dedi.

* * *

Miguel Ruiz, annesinin düş gördüğü evden kilometrelerce uzakta bir hastane odasında yatıyordu. Bedeni uyanmaya çalışırken ilk bilinç belirtisi aniden gelip gitmişti. Beynine ışık sızıyor, dikkatini çekmeye çalışıyordu. Kulaklarında sesler uğulduyordu. Tahriş olmuş boğazı kuruydu. Bedenine bağlı tüpler, solunumuna yardımcı olacak hiçbir şey yoktu fakat acı kontrolsüz bir yangın gibi tüm vücudunu sarmıştı. Televizyonda bir çizgi film oynuyordu. Kızgın seslerle çılgın müziğe karşı ilk dürtüsü korkmak oldu. Duyuları bulunduğu dünyayı kabullenmezden önce onun gürültüsüne, şaşırtıcı şiddetine tepki veriyordu. Bunu beklemiş ama yoğunluğunu öngörememişti. Hiç mi savunması yoktu? Yeniden bir bebek gibi miydi? Bütün düş yeniden mi başlamıştı?

Odada biri vardı –kardeşlerinden biri belki. Ağabeylerini, gençliğinin zorbalarıyla koruyucularını hatırlıyordu. Sağduyulu, her zaman rahatlatıcı ana babasını anımsıyordu. İnsan düşünün soğuk gazabı içinde bile onca sevgiyle kutsanmıştı. Televizyondan avaz avaz gelen gürültü, yeniden yükselen ve onu hakikate sağır eden kasırgayla tedirgin ediciydi. İnsanların her an yaşadığı buydu işte –zihnin gümbürtüsü ve ilksel korku akımları. Bir vakitler o fırtınanın gözündeydi ama şimdi bu zayıf düşmüş bedene geri dönerken korku içindeydi.

Çatlak dudaklarından çıkan cılız bir sesle “Lala” diye geveledi. Kasırgaya hükmetmek için geri mi dönmüştü? Daha yeni solup giden bir düşü kovalayarak dikkatini başka yere çevirdi. Uzaklardan bağrıışan çizgi film karakterleriyle gerisin geri uykuya uzanarak hafızasından kayan imgeleri çekip çıkardı: Bir düşte bilge bir adam, ona insan tarihinin mezarlarından seslenen yorumcu bir rahip vardı. Miguel’e böyle bir mezarda ölmüş de yeni bir farkındalıkla uyanmış gibi gelmişti. Hepsinin de unvanlar için birbiriyle yarıştığı, dikkat çekmek için savaştığı bir ihtiyarlar meclisi vardı. Onu değiştirmek isteyen erkekler, ona sahip olmaya can atan kadınlar vardı. Başka yaratıklar vardı – kartallar, köpekler ve iblisler. Başka bir çağın gölgeler arasından seyreden büyük savaşçıları vardı. Düşünde tığ gibi melekler ve onu masumiyete geri götürmek isteyen genç bir kız vardı.

Annesi bazen orada bazen burada, çeşitli biçimlerde belirerek hep vardı. Öğüt veriyor, yakarıyordu ama Miguel onun sözlerini hatırlayamıyordu. Yüzünü göremiyor, niyetini hissedemiyordu. Atalarının yürüdüğü Teotihuacan sokaklarını ziyaret etmişti. Onların kısık sesle unutulmuş bir zamandan anlattığı meselleri işitmiş. Rüyada gibi Ölüm Caddesini adımlar, Güneş Piramidine tırmanırken niyetlerini hissetmişti. Kendini öğreten, yaratan, ustaları onurlandıran genç bir adam olarak seyretmişti. Bir savaşçıydı ama savaş sanki çoktan geride kalmış... ve şimdiden kazanılmıştı.

O zaman ya da şimdi kim olduğunun ya da nereye getirildiğinin pek önemi yoktu. Aşıktı, sonsuza dek aşık, buna hiç şüphe olamazdı. Pencereden giren güneş ışığıyla gözlerini kırptırdı ve düşler imgeleminden bahar fırtınasındaki kelekler misali kaçışiverdi. Birden gerisin geri yatakta, hastane odasındaydı. Gözlerini açtı. Televizyondaki çizgi fare bir kediyi ölesiye pataklıyordu. Yüzünü buruşturup başını çevirdi.

“Meleğim” dedi bir kadın.

Alçak, rahatlatıcı ses bir zamanlar yakın olan birini hatırlattı. Merakı uyanmış, ona döndü ve tatlı, rahatlatıcı bir şe-

kilde tanıdık bir yüz gördü. Anılar milyonlarca konfeti gibi üşüştü. Olup bitenin şöyle bir farkındaydı, televizyon gürültüsü arasında yan odada konuşulanları işitebiliyordu. Yabancı gelen kişiler ona ilişkin tanıklıklarını anlatıyor, görüşlerini, teorilerini paylaşıyorlardı. Konuşmaları kesmek istedi. *Bu adamı sizden daha iyi tanıyorum!* diye bağırarak ama doğru olduğundan emin değildi. Tüm o rastgele ses ve ışık parçalarında temsil edilenin kimin hayatı olduğunu söylemek zordu. Miguel imgelerden, bir insan yaşamının taslağını çizen ufak öykü izlerinden bir anlam çıkarmaya çabaladı ama olmuyordu. Bıraktı. Onun hatırlayamadığını diğerleri hatırlardı. Herkesin bir yorum getireceği kesindi. Herkes konuşmaya can atacak, dinlemeyi kimse hatırlamayacaktı. Nerede olduğunu artık biliyordu.

İlk derin nefesini aldı, bedeninin rahatladığını hissetti. Başka ne gibi işaretlere ihtiyacı vardı? Oyun sürüyordu. Hayattı bu, onu ileri doğru itiyor, harekete geçiriyordu. Sevginin canlandırıcılığını ve korkuyu alıp götürdüğünü hissetti. Gözlerini üst üste kırıştırdı. Yanındaki kadın elini eline alıp sıkarken gözlerinden mutluluk yaşları boşanıyordu. Yaşlıydı ama hayat onun kanalıyla hâlâ billur gibi ve gerçek gelen bir melodi çalıyordu. Gülümsemesinde bir dostu, müttefiki tanıdı. Gülümseyerek karşılık verdiğini hayal etmesiyle yüzüne bir gülüşün yayılması bir oldu. Kadın cevap verdi.

Yorgun gözlerinde anlayışla “Yanıdayım oğlum” dedi usulca. Serin, yumuşak elleriyle yüzüne dokunmak üzere uzandı, üzerine basa basa tekrarlardı. “Artık yanıdayım.”

* * *

Dünyanın bu köşesinde her şeyin daha güzel, aşkın görkemli olduğu doğru değil mi ölüm meleğim?

Lala Sarita Ana'nın onu ilk ortaya çıkardığı yerde, Bilgi Ağacının gölgesinde dikilmişti. Hemen her şey bıraktığı gibiydi ve önceki gibi yalnızdı. Kasvetli fırtına bulutları göğü

tehdit ediyor, şimşekler düş panoramasını aydınlatıyordu. Dünya uzayın engin deryasında sırtüstü asılı duruyor, uzaklarda görkemli Yaşam Ağacı yükseliyordu. Öteki ağaçtan tarafa baktıysa da bir şey göremedi. Ah, çiçek açmıştı. Her türlü tatlı meyveyle dolu dallarında oturan kimse –tuhaf giyimli, ufak tefek biri bile- yoktu.

Terslik nerede olmuştu? Çok mu zorlamış, yoksa yeterince zorlamamış mıydı? Annenin peşinden gitmiş, sayısız kapisine izin vermiş, yapabildiğinde de kendi iradesini ortaya koymuştu. Bildiği her şeyi yapmış ama Miguel gitmişti. Seçimini yapmış, sonuçlar alemine dönmüştü. Bu kez Miguel'in hiç kuşkusuz yoktu. Lala'nın dünyasına kısa bir ziyarette bulunmuş, davetlerle, umutla taciz etmişti onu. Kabul etmeli, Sarita'nın korkusunun kokusunu alan Lala başlangıçta umutluydu. Ümit etmiş ve bu umuda güçlü bir kesinlikle teslim olmuştu. Olanı açıklamak güçtü. Bir anı diğerine kapı açmıştı ve şimdi ana oğul birlikteydiler. Miguel artık merak duymuyordu. Lala'ya ait değildi artık.

Ne önemi vardı ki? Her gün insanlar doğuyordu oraya. Hepsi o kadar meraklı değildi tabii. Gözlerini yansımanın ardındaki hakikate çevirmiyorlardı. Ama nerede bir soru olsa Lala bir cevap sunabilirdi. İnsanlar *neden?* diye sormaya bayılırdı. *Kimim? Nasılım? Amacım, geleceğim, kaderim ne? Doğru nerede? Ne vakit yanlıs?* Tuval boyanmak için böylesine umutsuzca haykırıırken herhangi bir sanat kolaydı.

Ağacından bir yaprak koptu. Gölge yamaları arasında süzüldü, aşağı doğru sarmallarla bir dans tutturdu, yere hafifçe dokundu. Lala ayağıyla dokunduğunda hışırdadı. Başka bir tanesi yüzünün önünden süzüldü, onu diğeri izledi, çok geçmeden yapraklar ölen askerler gibi etrafını almıştı. Kuru, sürüklenen yapraklar. Yokluğunda çok şey değişmişti. Ne olmuştu şu kusursuz simgeler panoramasına? Yakındaki bir daldan bir elma koparıp tutkulu bir beklentiyle ısırıldı. Tadı acıydı şimdi. Yere atıp uzaktaki parlak, çekici ağacı izlemeye koyuldu.

Yaşam Ağacı göz alıcı bir şekilde güneşe doğru yükselirken bakışına karşılık verdi. Açılmış binlerce dalıyla onu kollarına çağırır gibiydi. Lala, ağacın görünümünden etkilenmiş, o dingin bakış açısından kendisinin nasıl göründüğünü merak etti. O an, bunu bir belirsizlik –solunabilir bir havaya dönüşmeyi, ışığa açılmayı bekleyen bulanık bir bulut- olarak deneyimledi. Bir hayaldi Lala, gerçek bir şey yakalama umuduyla kendi sis bulutundan öteye dikkatle bakıyordu. Sonsuz bir fonda fantastik bir şey, hafif, ufak tefek bir izdi.

İşte bu, en çok direndiği ifşa idi –sıkça verilen ama asla dikkate alınmayan bir mesaj. Şaman onu eğitmeye cüret eden ne ilk kişiydi ne de sonuncu olacaktı. Miguel Lala'yı aşkın acımasız belasına ilk maruz bırakan değildi, kurtuluşunu öngören tek vizyoner de değildi. Onu aptalca oyunlarını eğlenceli olmaktan çıkana dek oynar, ardından anlaşmaları neşeyle altüst ederken canlandırabiliyordu. Her değişimle yeni bir düş yaratmış, dünyayı gelip katılmaya çağırmıştı. Lala'nın kendisi de bir oyun ustası değil miydi, yoksa onun kuralları fazlasıyla mı katılmış, oyunu kafa karıştırıcı mı olmaktaydı?

Ağır, boğucu havadan bir nefes çekti. Dikkati o hiç güvenmediği, dikkate almadığı yaşam üzerinde kaldıkça yanındaki ağaç kendi muazzam gölgesine çekilir gibiydi. Ölçülemez, anlaşılamaz bir şeye teslim olmak nasıl bir duygudur diye merak etti. Hakikatin muhalifinin olmadığı, gizeminin dirençle karşılanmadığı bir dünya neye benzerdi?

Nedir ki hakikat diye düşündü, mertçesorulmuş bir sorunun ardından uzayan bir sessizlikten başka? Bu sessizlik içinde tedirgince otururken sözlerini bir boşluk dalgasının yuttuğunu, başının hislerle döndürdüğünü duyumsadı. Her şey histi. Bir zaman varmış gibi gelen artık yoktu. Etrafına baktığında iki ağacın da zaman dışı panoramadan silindiğini gördü. Gezen de gözden kaybolmuş, insan düşlerinin kırpışan ışıklarını beraberinde götürmüştü. Geride hiçbir simge kalmamıştı –bir

kadının şaşırtıcı tasvirinden, hayal ürünü bir alemde rüzgarlarla savrulan yalnız, sunaksız bir rahibeden başka.

Tam o an hayali gök kabarıp ağlamaya başladı. Yağmur üzerine ve bastığı kuru, toz kaplı araziye boşandı. Rüzgar kuru, ölü yaprak yığınlarını önüne katıp dört bir yana savurdu. Lala önünden hızla sürüklenen bir yaprağı almak için eğildi. Kıvrık uçları, kurumuş damarlarıyla artık yalnızca bir göstermelikten ibaretti. Elinde tutup yağmur damlalarının gevrek yüzeyine vuruşunu seyretti. Damlaların dokunuşuyla bir anlığına nefes alır, hayata döner gibiydi. Lala, hayatın ilk nefesini kendi başına almak üzere pat diye metal masaya bırakılan yeni doğmuş oğlanı hatırladı ve duygular alıp yürüdü içinde. Küçük yaprak her bir damlayı içerken yumuşamaya, yeşermeye başlamıştı. Sapı güçlendi. Sivri uçları titreşti, açıklıkla görünmeyen bir güneşe uzandı. Güneş o an bulutların arasında belirdi ve mükemmel ışığı ikisinin üzerine vurdu.

Hayat en latif yansımasını yola getirmek üzere içinde yük selirken şaşkınlık dolu bir çılgılık attı. Seçkin ve kalıcı gözbağcı o anda yenilendi. Sakinleşti. Gözleri berraklaştı. Duyularını dışa, bilmenin sınırları ötesine açarken yaşamın şaşmaz nabzını hissederek afalladı. Hayat da onu hissedebiliyor muydu? Görebiliyor, işitebiliyor muydu? Dilin bir önemi var mıydı burada? Durdu. Niyet yüklü arı sözcükler aradı ve sesini gizemin orta yerinde buldu.

“Artık seninleyim” dedi.

Sonsuzluğun ötesi içinizdedir

Okur Rehberi

Giriş ve Önsöz

Soru 1: Kitabın başında Sarita oğlu Miguel'i hayata geri getirme arayışıyla düş alemine giriyor. Uyurken gördüğünüz düşleri yorumlar mısınız? Bunun uyanık haldeki yaşamınızı yorumlayışınızdan ne gibi bir farkı var?

Soru 2: Miguel ölümü iyi bir savaş vermiş, yuvaya dönmeyi dileyen bir savaşçının şükranıyla karşılıyor. Ölüme ilişkin siz neler hissediyorsunuz?

Bölüm 1-5

Soru 3: Sarita Miguel'i bedenine geri dönmeye ikna etmeye çalışırken Miguel'in bir vakitler şaman olduğunu öğreniyoruz. Şamanizm konusuna aşina mısınız? Sizce bir şamanın kendine özgü becerisi nedir?

Soru 4: Bu kitabın anlatımında Lala neden kimi zaman kendisine bakana benzer görünüyor? Yaşamın kokularından, karmaşasından sizce neden hoşlanmıyor?

Soru 5: Kitapta Miguel çocukluğunda kızlarla ilişkilerini, ona baştan çıkarmanın hayat için çok önemli olduğunu, imaların düş gücünü harekete geçirdiğini, düş gücünün ise gerçekliği inşa ettiğini öğrettiklerini hatırlıyor. Karşı cinsle çocukluktaki karşılaşmalarınızın bugün ilişkilerinizi ne şekilde etkilediğini düşünüyorsunuz?

Soru 6: Melek bir habercidir. Miguel, “Zihnın baştan çıkarıcılıklarını başka bir insanın yararına olacak şekilde kullanan alışılmadık bir habercidir bu. Bu beceriyi bir bütün olarak insanlığın yararına kullanan ikonik bir haberci” diyor. Sizce siz nasıl bir habercisiniz?

Soru 7: Büyükbabası Miguel’e “Okulda öğrendiğin, hayata dair anladığını sandığın her şey bilgiden geliyor. *Hakikat* değil bu” diyor. Bilginin nasıl hakikatin yansıması olarak algılanabileceğini ve bu yansımanın (görüş ve inançlarınızın toplamı) hakikatin çarpıtılmış bir versiyonu olduğunu görebiliyor musunuz?

Soru 8: Sarita oğlunun kendisine dönmesinde ısrarcı. Miguel ise bize onun “Girdiği zahmetlere karşılık eve, hakikati çoktan bulup neşeyle onun harikaları arasında çözülüp gitmiş en küçük oğlunun eti kemiğiyle tıpkı duran sahtesiyle” döneceğini söylüyor. Bu öyküde Miguel hayata dönecek olursa nasıl bir sahteci olacak? Kendinizi hiç başkasının oyununda bir aktör gibi hissettiniz mi? Hayatınızı değiştiren bir olayın normal rutininize dönüşü güçleştirdiği oldu mu?

Soru 9: Sarita düş alemindeki arayışında ikisi de çoktan ölmüş olan babası ve büyükbabasından yardım görüyor. Ölmüş sevdiklerinizle konuşur misiniz? Kaybettiğiniz kişilerle nasıl bir ilişkiniz var?

Bölüm 6-10

Soru 10: Kadim Toltek savaşçıları farkında varlıklar olarak yeniden doğmak ve ölümü yenmek üzere kendilerini mecazi yılan tarafından yok edilmeye bırakırlardı. “Ölümü yenmek” deyimini sizin için ne ifade ediyor?

Soru 11: Miguel Dhara ile karşılaştığında birbirlerinin yaşamını dönüştüreceklerini hissediyor. Hayatınızı değiştireceğini hissettiğiniz kişilerle karşılaştınız mı? Değiştirdiler mi? Değişim ve dönüşümlerde ne gibi bir rol oynadınız?

Soru 12: Zihninizin faaliyetini bedeninizden ayrı hissedebiliyor musunuz? Düşünceleriniz duygusal ve fiziksel olarak bedeninizi nasıl etkiliyor? Düşünme biçiminizi değiştirdiğinizde farklı bir duygusal sonuç alıyor musunuz?

Soru 13: Miguel hayat değiştirici olarak bir trafik kazasını hatırlıyor. Olduysa ne gibi travmatik yaşantılar size hayatı yeniden değerlendirme fırsatı sundu? Bunun sonucunda gerçekliğinizin herhangi bir bölümünü değiştirdiniz mi? Kişiliğiniz değişti mi? Sağgörü kazandınız mı, öyle ise hareketlerinizde bu kendini nasıl gösterdi?

Soru 14: Bu öyküde cehennem pazaryeri, kafalarımızdaki *mitote* olarak tasvir edilmekte. Fazla düşünmekten kaynaklanan bu tür bir kafa karışıklığı yaşadığınız oluyor mu? Bu gürültüyü yatıştırmak istediğinizde bunu normalde nasıl sağlıyorsunuz?

Soru 15: İnsanların acı bağımlısı olduğu sizce doğru mu? Yaşamınıza ilişkin fikirler, insanlar ya da görüşler konusunda kendinize ne ölçüde acı çektiriyorsunuz?

Bölüm 11-15

Soru 16: Yaşam öykünüzü yazmaya ve hangi anıların sizi duygusal acıya sevk ettiğini görmeye çalışın. Bu anıların sizi tedirgin etmez hale gelmesi için hikâyenizi kaç kez yeniden yazmanız gerekirdi?

Soru 17: *Nagual* ile *tonal*, sonsuz yaşam ve onun sonlu tezahürleri karşılığı olarak kullanılan sözcükler. Kendinizi *nagual*, ardından da *tonal* ve bu ikisi arasındaki köprü olarak deneyimlemeye bırakın.

Soru 18: Miguel'in görüşüne göre *sevgi hakikat* ile eşanlamlıdır. Sevgiyi kendi yaşamınızda hakikate engel olarak gördüğünüz oldu mu? Bunu acı çekmenin özrü olarak kullandınız mı?

Soru 19: Koşulsuz sevebildiğiniz oldu mu? Hayatınızın herhangi bir noktasında koşulsuz sevmiş olmak daha hakiki ve güvenli olmanıza yardımcı oldu mu?

Soru 20: Kara büyü kendini baltalama sanatıdır. Kendinize kara büyü yaptığınızı hatırladığınız bir zaman var mı? Hâlâ da yapıyor musunuz?

Soru 21: Algınızı değiştirmek hayatınızda kişisel dönüşüme yol açtı mı? Hiç bilinçli olarak bir inancı değiştirdiniz ya da bir alışkanlığı terk ettiniz mi? Bu değişiklik başka değişimlerin de yolunu açtı mı?

Bölüm 16-20

Soru 22: İnsan düşünde herkesin başkalarının dikkatini kazanmak için yarıştığını görebiliyor musunuz? Kendi dikkatlerinin şaşırtıcı gücünün farkında olmayabildiklerini görebiliyor musunuz? Dikkatimizi normalde kişisel inançlar yönetir. Dikkatinizin sorumluluğunu almak hayatınıza ne şekilde yardımcı olurdu?

Soru 23: Farkındalık, olanı yargılamadan görmektir. Anılarınızı kendinizin şu andaki berrak farkındalığı için kullanabilir misiniz?

Soru 24: Bir Toltek, sanatçıdır; kadim Toltek ustaları yaşam sanatçısıydı. Sizin yaşamınız nasıl bir sanat eseri?

Bölüm 21-25

Soru 25: Fanatizmin algıyı nasıl değiştirip davranışı bozabildiğini fark etmiş miydiniz? Kendi deneyiminizde ne zaman fanatizmin bir türü ile hareket ettiniz? Takıntının sizi nasıl yaladığını düşünüyorsunuz?

Soru 26: Kitabın sonlarına doğru ölüm ayrıntılarıyla açıklanıyor. Bu bölümleri okurken konuya ilişkin görüşleriniz ne şekilde değişti?

Soru 27: Hakikiliği ne şekilde hayata geçiriyorsunuz? Olmadığınız gibi olmaya h    ne şekilde devam ediyorsunuz?

Soru 28: Bu   k  de bilgiye birçok şekilde dikkat çekiliyor. Kendinizin bilginin sesi –harikulade hik  yenizde hem zorba hem de kurtarıcı- olarak farkına vardığınız durumları s  leyebilir misiniz?

Sonsuzluğun ötesi içinizdedir

Teşekkürler

EN DERİN ŞÜKRANLARIMI annem Sarita ile babam José'ye sunmak istiyorum. Bu bedende var olmamı ve kendimi yaşamın ebedi gücü olarak bilmemi mümkün kıldılar. Cömertlikleri ve kusursuz yol göstericilikleri bana sevme, sevilme ve varlığımı dünya ile paylaşma güveni verdi.

Büyükbabam Don Leonardo'ya kaydadeğer bilgeliği ve yüreğim ile imgelemimde bıraktığı kalıcı izden ötürü teşekkür ediyorum.

Bu güzel kitabı birlikte kaleme aldığımız Barbara Emyrs'e yaşamıma birçok katkısından ötürü her daim şükran duyuyorum. Yaratıcı sezgilerinin dehaya dönüştüğü son yirmi yıl boyunca yetenekli bir habercinin gelişimine tanık olmak ve azalmayan bağlılığının yararlarını görmek zevkine eriştim.

HarperCollins Yayınevi ile HarperOne ve HarperElixir'in –başta Michael Maudlin, Claudia Boutote, Mark Tauber, Melinda Mullins, Kim Dayman, Terri Leonard, Adrian Morgan, Natalie Blachere, Libby Edelson ve Josey Gist olmak üzere - tüm ekibinin heyecanı ve desteği olmadan bu kitap ortaya çıkamazdı. Bana, aileme, çalışma arkadaşlarıma gösterdikleri saygıya derin takdirlerimi sunuyor, işbirliğimizin devamını dört gözle bekliyorum.

Son olarak, içten teşekkürlerim okurlarıma. Onların dünyalarını değiştirme –ve hakikatle yeni bir ilişki başlatma- arzuları benim en büyük ödülüm.

Sonsuzluğun ötesi içinizdedir

Yazar Hakkında

DON MIGUEL RUIZ uluslar arası çoksatarlar *Dört Anlaşma* (*New York Times* çoksatarlar listesinde yedi yıl boyunca yer aldı), *Ustaca Sevmek, Bilginin Sesi* (*The Voice of Knowledge*) kitaplarının yazarı, *Beşinci Anlaşma* kitabının ise yazarlarından. Kitapları ABD’de yedi milyon üzerinde sattı, dünyada onlarca dile çevrildi. Yazar yaşamını, kadim Toltek kültürü ve bilgeliğini kitapları, konuşmaları ve dünyanın dört bir yanındaki kutsal yerlere düzenlediği yolculuklarla paylaşmaya adanmıştır.

Don Miguel Ruiz ve öğrencilerinin sunduğu güncel programlar konusunda bilgi almak için www.miguelruiz.com sitesini ziyaret edebilirsiniz.

Barbara Emyrs esin verici bir öğretmen ve *The Red Clay of Burundi: Finding God, the Music, and Me* (Burundi’nin Kızıl Çamuru: Tanrıyı, Müziği ve Kendimi Bulmak) kitabının yazarıdır.